ปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายคนเข้าเมืองของไทยในกรอบกฎหมายประชาคมอาเซียน

The Problem of the Immigration Law of Thailand under the Legal Framework of ASEAN Community

BANGKOK UNIVERSITY
FOUNDED 1962

ปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายคนเข้าเมืองของไทยในกรอบกฎหมายประชาคมอาเซียน

The Problem of the Immigration Law of Thailand under the Legal Framework of ASEAN Community

ฐิติรัตน์ สีเหมือน

การค้นคว้าอิสระเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
นิติศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
ปีการศึกษา 2559

©2560
ฐิติรัตน์ สีเหมือน
สงวนลิขสิทธิ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

อนุมัติให้การค้นคว้าอิสระเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

นิติศาสตรมหาบัณฑิต

เรื่อง ปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายคนเข้าเมืองของไทยในกรอบกฎหมายประชาคมอาเซียน

ผู้วิจัย ฐิติรัตน์ สีเหมือน

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษา [redacted]

(ดร.ปวริศร เลิศธรรมเทวี)

อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม [redacted]

(อาจารย์ชวลิต อัตถศาสตร์)

ผู้เชี่ยวชาญ [redacted]

(ศาสตราจารย์ ดร.ประสิทธิ์ เอกบุตร)

[redacted]

(ดร.ศันสนีย์ เทพปัญญา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

27 มิถุนายน 2560

ฐิติรัตน์ สีเหมือน. ปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต, มิถุนายน 2560, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
ปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายคนเข้าเมืองของไทยในกรอบกฎหมายประชาคมอาเซีย (174 หน้า)
อาจารย์ที่ปรึกษา: ดร.ปวริศร เลิศธรรมเทวี

บทคัดย่อ

การศึกษาเรื่อง ปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายคนเข้าเมืองของไทยในกรอบกฎหมายประชาคมอาเซียน มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาความเป็นมา แนวคิด และหลักการการจัดตั้งประชาคมอาเซียน ทฤษฎีและพัฒนาการเกี่ยวกับคนเข้าเมือง รวมถึงมาตรการทางกฎหมายคนเข้าเมืองของไทย คือ พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ที่นำมาบังคับใช้ภายใต้กรอบกฎหมายประชาคมอาเซียน โดยประเทศไทยในฐานะสมาชิกอาเซียนมีพันธกรณีต้องปฏิบัติตามกรอบกฎหมายอาเซียน ซึ่งในปี พ.ศ. 2558 เป็นต้นมา ได้มีการจัดตั้งประชาคมอาเซียนขึ้นอย่างเป็นทางการ ประเทศสมาชิกอาเซียนจึงต้องปฏิบัติตามพันธกรณีต่าง ๆ ที่ได้ตกลงระหว่างกันไว้ และเพื่อเป็นการขับเคลื่อนประชาคมอาเซียน ประเทศไทยจึงต้องทำการพัฒนากฎหมายให้สอดคล้องกับหลักการ วัตถุประสงค์ และเป้าหมายของประชาคมอาเซียนด้วย โดยปรากฏประเด็นทางกฎหมายที่สำคัญที่ไทยต้องเร่งพิจารณา คือ กฎหมายคนเข้าเมือง อันเป็นบทบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเข้ามาในราชอาณาจักร การอาศัยในราชอาณาจักร และการเดินทางออกนอกราชอาณาจักร มีหลักการที่สำคัญที่เกี่ยวกับการตรวจลงตราหนังสือเดินทางสำหรับเข้ามาหรือออกไปนอกราชอาณาจักร การจำกัดคนต่างด้าวบางประเภทที่มีลักษณะต้องห้ามมิให้เข้ามาในราชอาณาจักร การจำกัดจำนวนคนต่างด้าวที่จะเข้ามามีถิ่นที่อยู่อาศัยในราชอาณาจักร รวมทั้งกำหนดมาตรการควบคุมคนต่างด้าวที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักร กล่าวคือ จากการที่ประเทศไทยได้ลงนามในข้อตกลงยอมรับร่วมกันด้านคุณสมบัติในสาขาวิชาชีพหลัก (Mutual Recognition Arrangements: MRAs) และความตกลงว่าด้วยการเคลื่อนย้ายบุคคลธรรมดาของอาเซียน (ASEAN Agreement on the Movement of Natural Persons: MNP) ทำให้ต้องมีการกำหนดแก้ไขหรือปรับปรุงพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ให้เหมาะสมและสนับสนุนการเคลื่อนย้ายแรงงานวิชาชีพและบุคคลธรรมดาให้เป็นไปตามกรอบกฎหมายประชาคมอาเซียนดังกล่าว

จากการศึกษาพบว่า บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 นั้น มีความไม่สอดคล้องกับกรอบกฎหมายประชาคมอาเซียนในเรื่องของการเปิดแรงงานเสรี และการเปิดเสรีการค้า การบริการ และการลงทุนในอาเซียน ในเรื่องของระยะเวลาและการกำหนดจำนวนแรงงานวิชาชีพที่จะเข้ามาทำงานในประเทศไทย เช่น กรณีการอนุญาตให้คนต่างด้าวสามารถอาศัยอยู่ในประเทศไทยได้เป็นการชั่วคราวภายใต้วัตถุประสงค์บางประการซึ่งระยะเวลาในการอนุญาตดังกล่าว

จะเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนด หรือกรณีการกำหนดจำนวนคนต่างด้าวซึ่งจะมีถิ่นที่อยู่ในประเทศเป็นรายปี มิให้เกินประเทศละ 100 คนต่อปี เป็นต้น ซึ่งหลักเกณฑ์ของกฎหมายคนเข้าเมืองดังกล่าวมีลักษณะที่เป็นอุปสรรคต่อการเคลื่อนย้ายแรงงานวิชาชีพและบุคคลธรรมดาที่จะเข้ามาทำธุรกิจในไทยในการเปิดตลาดเสรีอาเซียน เพราะในการประกอบอาชีพหรือการดำเนินธุรกิจอาจจำเป็นต้องอยู่อาศัยในประเทศไทยเพื่อทำงานเกินกว่าระยะเวลาหรือจำนวนที่กฎหมายกำหนด จึงเห็นได้ว่าหากมีการแก้ไขกฎหมายคนเข้าเมืองให้สอดคล้องกับกรอบกฎหมายประชาคมอาเซียน ก็จะก่อให้เกิดแรงจูงใจให้แรงงานวิชาชีพที่ประเทศไทยขาดแคลนต้องการเข้ามาทำงานในประเทศเพิ่มมากขึ้น

ผู้วิจัยจึงเห็นว่าเพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายคนเข้าเมืองของไทยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีความเป็นธรรมและรวดเร็ว รวมทั้งสอดคล้องกับกรอบกฎหมายประชาคมอาเซียนในเรื่องของการเปิดแรงงานเสรี และการเปิดเสรีการค้า การบริการ และการลงทุนในอาเซียน ที่จะมีการเคลื่อนย้ายของแรงงานวิชาชีพและบุคคลธรรมดาเข้ามาในประเทศไทย ดังนั้น จึงเห็นควรให้มีการพัฒนากฎหมายคนเข้าเมืองในลักษณะที่เป็นผ่อนปรนหลักเกณฑ์การเข้าเมือง และการอยู่อาศัยในประเทศไทยของแรงงานต่างด้าวไว้ในพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ให้แก่แรงงานวิชาชีพตามข้อตกลงยอมรับร่วมคุณสมบัตินักวิชาชีพของอาเซียน (MRAs) ให้สามารถเดินทางเข้ามายังประเทศไทยได้ตามระยะเวลาของสัญญาจ้างแรงงานของแต่ละวิชาชีพ ยกเว้นการตรวจลงตราแก่แรงงานวิชาชีพที่เข้ามาประกอบอาชีพในประเทศไทยตามแผนงานการสนับสนุนการเคลื่อนย้ายแรงงานวิชาชีพเสรีของอาเซียน รวมถึงกำหนดให้แรงงานวิชาชีพ และบุคคลธรรมดาตามความตกลงอาเซียนว่าด้วยการเคลื่อนย้ายบุคคลธรรมดา (MNP) ให้ได้รับยกเว้นไม่อยู่ภายใต้บังคับของประกาศกำหนดจำนวนคนต่างด้าวเข้าเมือง เพื่อให้สอดรับกับแผนงานการสนับสนุนการเคลื่อนย้ายแรงงานวิชาชีพเสรีของอาเซียนและการเคลื่อนย้ายบุคคลธรรมดาเพื่อทำการค้า การบริการ และการลงทุนในอาเซียน

คำสำคัญ: พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง, คนเข้าเมือง, ประชาคมอาเซียน, เสรีอาเซียน

Seemuan T. LL.M., June 2017, Graduate School, Bangkok University.
The Problem of the Immigration Law of Thailand under the Legal Framework of ASEAN Community (174 pp.)
Advisor: Pawarit Lertdhamtewe, Ph.D.

ABSTRACT

The objective of research on Problem of the Immigration Law of Thailand under the legal framework of ASEAN Community was to study about derivation, idea and principle about Establishment of ASEAN Community, including theory and development of Immigration Act B.E. 2522 under the context of ASEAN Community. The establishment of an ASEAN Community by 2015 was henceforth operate under the legal framework to boost its community-building process and the 10 ASEAN Member States had obligations following the legal framework that ASEAN was prescribed. Thailand, which is a member of the Association of South East Asian Nations (ASEAN), has signed the Mutual Recognition Arrangements (MRAs) and ASEAN Agreement on the Movement of Natural Persons (MNP). There are obligations under the MRAs and MNP, so the Immigration Act B.E. 2522 must require correcting or update its provisions for providing the appropriate support of skilled workers mobility and individual in accordance with the legal framework of ASEAN.

The study found that the provisions of Immigration Act B.E. 2522 are not conform to the legal framework of ASEAN Community on free movement of skilled workers and free flow of services in ASEAN, especially, the provision of periods of time which worker is authorized to stay in Thailand and fixing immigration quotas. For examples, aliens entering into Thailand for a temporary stay may enter for business authorized to stay not exceeding one year, or the minister shall have power to publish in the Government Gazette for immigration quotas from year to year (not exceeding 100 persons per year from each country and not exceeding 50 persons who have no nationality). These immigration laws are obstacle to the movement of skilled workers and natural persons who enter to Thailand following ASEAN free market policy, because in a career or business, it may be necessary to stay in

Thailand to work over the time as legal limits. If the immigration law amend in line with the legal framework of ASEAN Community, it will motivate the skilled workers for working in Thailand increasable.

The result of this research found out that the legal problem of provisions about the periods to stay in Thailand and fixing immigration quotas under the Immigration Act B.E. 2522 are impediments to ASEAN frameworks on free movement of skilled workers and free flow of services. The researcher has recommended of this research, as it is therefore desirable to develop immigration law in a relaxed manner about the immigration and residence of migrant workers in Thailand under the Immigration Act B.E. 2522 for the skilled workers under the MRAs to enter Thailand for the duration of the employment contract. We should visa exception for skilled workers who carry on an occupation in Thailand under the ASEAN free flows skilled workers framework. Including, skilled workers under the MRAs and individuals under the MNP are exempt from the declaration of the number of aliens entering Thailand.

Keywords: Immigration Act, Immigrant, ASEAN Community, ASEAN Free Flows

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยความกรุณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระที่ได้ให้คำปรึกษาและแนะนำ พร้อมทั้งแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง ตลอดมารวมทั้งให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมา ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้ง และขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ประจำสาขาวิชากฎหมายธุรกิจระหว่างประเทศและธุรกรรมอิเล็คทรอนิกส์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ทุกท่านที่กรุณาถ่ายทอดความรู้วิชาตลอดจนประสบการณ์ต่าง ๆ ให้แก่ผู้ศึกษา

ขอขอบคุณเพื่อนร่วมรุ่นสาขาวิชากฎหมายธุรกิจระหว่างประเทศและธุรกรรมอิเล็คทรอนิกส์ คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ที่ได้ให้ความช่วยเหลือด้านคำปรึกษา แนะนำ ตลอดช่วงเวลาที่ได้ทำการศึกษา

สุดท้ายนี้ ผู้ศึกษาหวังเป็นอย่างยิ่งว่า การวิจัยครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของประเทศไทยตลอดจนผู้ที่ศึกษาค้นคว้าต่อไป

ฐิติรัตน์ สีเหมือน

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ซ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	8
1.3 สมมติฐานของการศึกษา	8
1.4 ขอบเขตของการศึกษา	9
1.5 วิธีการดำเนินการศึกษา	9
1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎี และหลักการเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน และกฎหมายคนเข้าเมือง	
2.1 แนวคิด ทฤษฎี และความเป็นมาของการจัดตั้งประชาคมอาเซียน	10
2.1.1 ภูมิหลังของอาเซียน	10
2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดตั้งประชาคมอาเซียน	12
2.1.3 การก่อตั้ง วัตถุประสงค์ และกรอบความร่วมมือการดำเนินงานของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน	18
2.2 บทบาทของประเทศไทยในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน	24
2.3 แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับกฎหมายคนเข้าเมือง	26
2.3.1 แนวคิดพื้นฐานของกฎหมายคนเข้าเมือง	26
2.3.2 สาระสำคัญของกฎหมายคนเข้าเมือง	31
2.4 กรอบกฎหมายของประชาคมอาเซียนที่เกี่ยวข้องกับกรณีคนเข้าเมือง	36
2.4.1 ข้อตกลงยอมรับร่วมกันด้านคุณสมบัติในสาขาวิชาชีพหลัก (Mutual Recognition Agreement: MRAs)	36
2.4.2 ความตกลงอาเซียนว่าด้วยการเคลื่อนย้ายบุคคลธรรมดา (ASEAN Agreement on Movement of Natural Persons: MNP)	38
บทที่ 3 ปัญหาทางกฎหมายคนเข้าเมืองของไทยภายใต้กรอบกฎหมายประชาคมอาเซียน	
3.1 กฎหมายคนเข้าเมืองของประเทศไทย	41
3.1.1 ความเป็นมาและวิวัฒนาการกฎหมายคนเข้าเมืองของประเทศไทย	41

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 3 (ต่อ) ปัญหาทางกฎหมายคนเข้าเมืองของไทยภายใต้กรอบกฎหมายประชาคมอาเซียน	
3.1.2 สาระสำคัญของพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522	43
3.2 กฎหมายคนเข้าเมืองของประเทศในกลุ่มอาเซียน	51
3.2.1 ประเทศมาเลเซีย	52
3.2.2 ประเทศสิงคโปร์	53
3.2.3 ประเทศเมียนมาร์	55
3.3 กฎหมายคนเข้าเมืองของประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่มอาเซียน	56
3.3.1 ประเทศมาเลเซีย	56
3.3.2 ประเทศสิงคโปร์	58
3.3.3 ประเทศเมียนมาร์	59
บทที่ 4 วิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายคนเข้าเมืองภายใต้กรอบกฎหมายของอาเซียน	
4.1 ปัญหาเรื่องข้อจำกัดของพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ไม่สอดคล้องกับกรอบกฎหมายประชาคมอาเซียน	64
4.2 ปัญหาด้านมาตรการทางกฎหมายของพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ภายใต้กรอบกฎหมายประชาคมอาเซียน	65
4.2.1 ปัญหาเรื่องการยกเว้นการตรวจลงตรา	65
4.2.2 ปัญหาเรื่องระยะเวลาการอยู่ในประเทศไทยและการกำหนดจำนวนคนเข้าเมือง	67
4.3 การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายคนเข้าเมืองของประเทศไทย	68
บทที่ 5 บทสรุป และข้อเสนอแนะ	
5.1 บทสรุป	70
5.2 ข้อเสนอแนะ	71
บรรณานุกรม	74
ภาคผนวก	80
ประวัติผู้เขียน	174
เอกสารข้อตกลงว่าด้วยการอนุญาตให้ใช้สิทธิ์ในรายงานการค้นคว้าอิสระ	

บทที่ 1
บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาประวัติศาสตร์ทำให้เราได้ทราบว่า มนุษย์มีการเดินทางไปมาหาสู่กันตั้งแต่สมัยยุคก่อนประวัติศาสตร์ ตั้งแต่ครั้งยังเป็นมนุษย์ถ้ำแล้วต่อมาได้วิวัฒนาการมาเป็นสังคมเผ่าเราทราบกันดีอยู่ว่าในสมัยนั้นยังไม่มีเขตดินแดนที่เป็นประเทศหรือรัฐยังไม่มียานพาหนะใช้หนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางใด ๆ ทั้งสิ้น จนกระทั่งเวลาได้ล่วงผ่านพ้นมาถึงยุคปัจจุบันที่เราเรียกกันว่ายุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ที่มีสภาพความเป็นอยู่อย่างที่เห็น ๆ กันในทุกวันนี้โดยที่มนุษย์ในแต่ละเผ่าพันธุ์ได้มีการแบ่งส่วนดินแดน หรืออาณาเขตของตน ออกเป็นประเทศหรือรัฐมีประชากรประจำชาติมีความหลากหลายทางวัฒนธรรม เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองแตกต่างกันออกไปมากมาย แต่ถึงอย่างไรก็ตาม มนุษย์ยังคงมีความจำเป็นต้องเดินทางไปมาหาสู่ทำการค้าขายและคบหาสมาคมระหว่างกันเพื่อผลประโยชน์ร่วมกันในรูปแบบต่าง ๆ เช่นเดียวกับสังคมในสมัยบรรพกาล

ทั้งนี้เอกสารประจำตัวที่ใช้เดินทางระหว่างประเทศนั้นโดยหลักการแล้วจะแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่

1) หนังสือเดินทาง (Passport)

2) เอกสารใช้แทนหนังสือเดินทาง (Travel Document) และ

3) ใบอนุญาตผ่านแดนชั่วคราว (Border Pass)

แต่อย่างไรก็ตาม ในบางกรณีก็มีข้อยกเว้นการใช้หนังสือเดินทางอยู่บ้าง เช่น ประเทศที่ได้ตกลงรวมกลุ่มกันเป็นสหพันธ์ก็มีการตกลงยอมให้คนต่างสัญชาติที่อยู่ในกลุ่มสหพันธ์เดียวกันเดินทางเข้าประเทศของตนได้ง่ายขึ้นโดยไม่ต้องขอวีซ่าหรือไม่ต้องมีการตรวจประทับตราในหนังสือเดินทางเลยก็ได้ เช่น ประเทศที่อยู่ในกลุ่มสหภาพยุโรป (European Union-EU)[1] เป็นต้น ซึ่งกรณีเช่นนี้มีความเป็นไปได้ว่าในอนาคตอาจมีกลุ่มประเทศอื่น ๆ ทำตามอย่างบ้างก็ได้

สำหรับเอกสารประจำตัวที่ใช้เดินทางระหว่างประเทศซึ่งมีชื่อเรียกขานต่างกันและมีข้อจำกัดที่แตกต่างกันนั้นก็คือว่าตามปกติแล้วประชาชนของประเทศใดย่อมต้องมีสัญชาติของประเทศนั้น เช่น ประชาชนไทยต้องมีสัญชาติไทยเมื่อมีสัญชาติไทยย่อมต้องขอหนังสือเดินทาง (Passport) ของประเทศไทยได้ แต่ว่าในขณะเดียวกันคนต่างชาติหรือที่ภาษากฎหมายเรียกว่า “คนต่างด้าว” ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยและได้รับสถานะเป็นผู้มีถิ่นที่อยู่ถาวรอยู่ในประเทศไทยโดยถือใบสำคัญประจำตัวคนต่างด้าว บุคคลจำพวกนี้ถ้าหากว่าเขาไม่ต้องการขอหนังสือเดินทางของประเทศที่ตนเองมีสัญชาติ

---

[1] อภิญญา เลื่อนฉวี, **กฎหมายสหภาพยุโรป**, (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2548), 125-126.

อยู่จะเป็นเพราะว่าขอได้ยากหรือติดขัดด้วยปัญหาบางประการเขาก็อาจขอเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางของประเทศไทยเพื่อใช้สำหรับการเดินทางไปต่างประเทศก็ได้ โดยยื่นคำขอได้ที่กองหนังสือเดินทางกรมการกงสุล (Department of Consular Affairs) กระทรวงการต่างประเทศ แต่เอกสารที่จะออกให้แก่คนต่างด้าวผู้มีถิ่นที่อยู่ถาวรนี้มิใช่เป็นหนังสือเดินทาง (Passport) เหมือนกับที่ออกให้แก่คนไทยแต่ฐานะเป็นเพียงเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางหรือที่เรียกกันว่าเอกสารการเดินทาง (Travel Document) เท่านั้น เอกสารชนิดนี้มีสิทธิหรือข้อจำกัดที่แตกต่างไปจากหนังสือเดินทาง เช่น อายุของเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางมีเพียง 1 ปี ส่วนอายุของหนังสือเดินทาง (Passport) มีอายุการใช้งานได้ 5 ปี เป็นต้น แต่สำหรับหนังสือเดินทางของประเทศส่วนใหญ่ในทวีปยุโรปหรือประเทศสหรัฐอเมริกาจะมีอายุการใช้ได้นานถึง 10 ปี

นอกจากนั้นแล้วรูปแบบของเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางก็ยังมีความแตกต่างกันออกไปอีกบางชนิดเป็นเพียงเอกสารกระดาษแผ่นเดียวสำหรับใช้เดินทางเที่ยวเดียวเพื่อกลับประเทศของตนเอง แต่ในบางกรณีอาจออกให้เป็นรูปเล่มแบบเดียวกับหนังสือเดินทางก็ได้แต่ว่าผู้ที่ถือเอกสารการเดินทาง (Travel Document) ชนิดปกติธรรมดาที่มิใช่เป็นเอกสารแผ่นเดียวสำหรับเดินทางกลับประเทศนี้ โดยหลักการแล้ว เมื่อเขาต้องการเดินทางจากประเทศที่เป็นภูมิลำเนาไปยังประเทศใดก็ต้องขอ “วีซ่า” (Visa) เพื่อใช้ในการตรวจลงตราในหนังสือเดินทาง หรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางเพื่อแสดงการอนุมัติให้ผ่านเข้าประเทศได้[2] ตัวอย่างเช่น ถ้าจะเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศสิงคโปร์หรือประเทศมาเลเซียซึ่งเป็นประเทศที่อยู่ในกลุ่มอาเซียนด้วยกันถ้าหากเป็นคนไทยถือหนังสือเดินทางไทยไม่ต้องขอวีซ่าก็สามารถเดินทางเข้าประเทศดังกล่าวได้เลย แต่สำหรับผู้ที่ถือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางของประเทศไทยต้องขอวีซ่าเสียก่อนจึงเดินทางเข้าประเทศดังกล่าวนั้นได้ โดยข้อแตกต่างที่สำคัญกล่าวคือผู้ที่ถือหนังสือเดินทางไทยหมายความว่าเป็นผู้ที่มีสัญชาติไทย แต่ผู้ที่ถือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางของประเทศไทยนั้นมิใช่เป็นผู้ที่มีสัญชาติไทยและยังคงมีสถานะเป็นคนต่างด้าวอยู่เพียงแต่ได้รับสิทธิเป็นผู้ที่มีถิ่นที่อยู่ถาวรในประเทศไทยเท่านั้น

หลักการในกรณีดังกล่าวประเทศต่าง ๆ สังคมโลกก็ได้ยึดถือปฏิบัติในทำนองเดียวกัน ตัวอย่างเช่น ในอดีตขณะที่ประเทศในกลุ่มอินโดจีนยังมีสงครามรบพุ่งกันอยู่คนสัญชาติลาวและเวียดนามได้ลี้ภัยสงครามหรือขอลี้ภัยทางการเมืองไปตั้งหลักแหล่งอยู่ในประเทศฝรั่งเศสจนกระทั่งได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ถาวรอยู่ในประเทศฝรั่งเศส แต่ว่ายังมิได้สัญชาติฝรั่งเศสครั้นเมื่อจะเดินทางออกจากประเทศฝรั่งเศสไปต่างประเทศก็ไม่สามารถขอหนังสือเดินทางของประเทศที่ตนมีสัญชาติอยู่ได้เนื่องจากว่าได้หลบหนีลี้ภัยจากเขามา ดังนั้น จึงจำเป็นอยู่เองที่จะต้องไปขอเอกสารใช้แทนหนังสือ

---

[2] ธนูศิลป์ ดวงแก้วงาม, **ความรู้เกี่ยวกับพิธีการที่เกี่ยวข้องกับการเข้าออกราชอาณาจักร** [Online], 2 กุมภาพันธ์ 2560. แหล่งที่มา http://www.police9.go.th/index.php.

เดินทางของประเทศฝรั่งเศส ซึ่งเรียกเป็นภาษาฝรั่งเศสว่า “Laissez-Passer” เพื่อไว้ใช้สำหรับการเดินทางออกไปยังต่างประเทศเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางชนิดนี้มีรูปเล่มเช่นเดียวกันกับหนังสือเดินทาง (Passport) และมีข้อความหรือเนื้อหาภายในเล่มเป็นไปในทำนองเดียวกันแต่จะมีส่วนแตกต่างที่เห็นได้เด่นชัดก็คือ ได้ชื่อว่าเป็นเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางมิใช่เป็นหนังสือเดินทาง และสัญชาติที่ระบุในเล่มจะเป็นสัญชาติที่แท้จริงของผู้ถือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางนั้นแต่ว่าในบางกรณีก็เอาแน่ไม่ได้เพราะบางทีผู้ที่ขอเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางเช่นว่านี้อาจเป็นผู้ที่ถูกถอนสัญชาติเดิมไปแล้วหรือไม่สามารถแสดงสัญชาติเดิมได้ด้วยสาเหตุประการใดก็ตามในกรณีเช่นนี้ข้อความที่ระบุอยู่ในรายการช่องสัญชาติของเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางนั้นอาจระบุสัญชาติว่าเป็น “Stateless” (ไร้สัญชาติ) ก็ได้

โดยปกติแล้วรัฐบาลของประเทศต่าง ๆ จะออกเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางให้เฉพาะแก่คนต่างชาติที่มีสถานภาพเป็นคนมีถิ่นที่อยู่ถาวรในประเทศของตนเท่านั้นแต่ก็มีข้อยกเว้นในบางกรณีที่อาจออกเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางให้แก่คนต่างชาติที่มิใช่เป็นผู้ที่มีถิ่นที่อยู่ถาวรก็ได้ ตัวอย่างเช่น กรณีที่คนต่างด้าวบางสัญชาติเดินทางเข้ามาในประเทศไทยแล้วหนังสือเดินทางสูญหายหรือว่าเป็นกรณีที่หนังสือเดินทางไม่สามารถใช้ได้อีกแล้วอันเนื่องมาจากความชำรุดหรือไม่สมบูรณ์ของหนังสือเดินทางนั้นและก็ไม่มีสถานทูตหรือสถานกงสุลของเขาตั้งอยู่ในประเทศไทยเพื่อจะให้ความช่วยเหลือได้ด้วยเมื่อเป็นเช่นนี้กระทรวงการต่างประเทศของไทยก็สามารถออกเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางให้ได้โดยมีรูปแบบเป็นกระดาษแผ่นเดียว เรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า Emergency Certificate สำหรับใช้เดินทางกลับประเทศของเขาได้มิฉะนั้นแล้วก็จะเดินทางกลับประเทศไม่ได้เพราะไม่มีเอกสารประจำตัวสำหรับใช้เดินทาง

ฉะนั้น จะเห็นได้ว่าการเดินทางระหว่างประเทศมีความจำเป็นที่ต้องมีเอกสารใช้สำหรับการเดินทางไม่อย่างใดก็อย่างหนึ่งนอกจากนั้นโดยหลักการแล้วยังต้องขอวีซ่าสำหรับการเดินทางเข้าประเทศที่ต้องการนั้นอีกด้วยเพียงแต่ว่าบางประเทศอาจมีข้อตกลงระหว่างกันโดยให้มีการยกเว้นไม่ต้องขอวีซ่าสำหรับพลเมืองของประเทศคู่สัญญาก็ได้ ดังเช่น การไม่ต้องขอวีซ่าเพื่อการท่องเที่ยวสำหรับคนที่มีสัญชาติบางสัญชาติในกลุ่มประเทศที่เป็นสมาชิกของสมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรือที่เรียกขานกันเป็นคำย่อว่า “อาเซียน” (Association of Southeast Asian Nations-ASEAN) ด้วยกัน

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of South East Asian Nations: ASEAN) เป็นองค์การทางภูมิรัฐศาสตร์และเศรษฐกิจในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีจุดเริ่มต้นจากสมาคมอาสา (Association of South East Asia: ASA) ซึ่งก่อตั้งขึ้นเมื่อเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2504 โดยไทย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ ซึ่งต่อมาในวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510 มีประเทศจำนวน 5 ประเทศ ได้แก่ ประเทศไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ ได้ร่วมลงนามกันใน “ปฏิญญา

กรุงเทพฯ” (Bangkok Declaration) เพื่อจัดตั้งสมาคมความร่วมมือในระดับภูมิภาคของประเทศต่าง ๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และนับตั้งแต่วันก่อตั้งอาเซียนได้พยายามแสดงบทบาทในการธำรงรักษาและส่งเสริมสันติภาพ เสถียรภาพ ความมั่นคงและความเจริญร่วมกันในภูมิภาค ตลอดจนมีวิวัฒนาการ อย่างต่อเนื่องในการสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจระหว่างประเทศสมาชิก ตลอดจนพัฒนาการในเรื่องความร่วมมือทางเศรษฐกิจและสังคม จนเป็นที่ประจักษ์แก่นานาประเทศ และนำไปสู่การขยายสมาชิกภาพ ได้แก่ ประเทศบรูไน เข้าเป็นสมาชิกลำดับที่ 6 เมื่อปี พ.ศ. 2527 ประเทศเวียดนามเข้าเป็นสมาชิกลำดับที่ 7 ในปี พ.ศ. 2538 ประเทศลาวและประเทศพม่า เข้าเป็นสมาชิกพร้อมกันเมื่อปี พ.ศ. 2540 และประเทศกัมพูชาเข้าเป็นสมาชิกล่าสุดเมื่อปี พ.ศ. 2542 ทำให้ในปัจจุบันอาเซียนมีสมาชิกรวม ทั้งหมด 10 ประเทศ ได้แก่ กัมพูชา ไทย บรูไน พม่า ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย ลาว เวียดนาม สิงคโปร์ และอินโดนีเซีย[3] ซึ่งตลอดระยะเวลา กว่า 40 ปี แห่งการก่อตั้ง อาเซียนได้เผชิญกับความเปลี่ยนแปลงของโลกและภูมิภาคมาอย่างต่อเนื่อง จากจุดเริ่มต้นของการมุ่งเน้นในการสร้างความร่วมมือทางการเมืองและความมั่นคงร่วมกันในระยะแรก ได้ปรับเปลี่ยนไปสู่ความร่วมมือในด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะเศรษฐกิจมากขึ้น โดยในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 9 ระหว่างวันที่ 7 ถึง 8 ตุลาคม พ.ศ. 2546 ณ เกาะบาหลี ประเทศอินโดนีเซีย ผู้นำประเทศสมาชิกอาเซียนได้ประกาศ “ปฏิญญาอาเซียนว่าด้วยความร่วมมืออาเซียน II” (Declaration of ASEAN Concord II) เรื่องการจัดตั้งประชาคมอาเซียนในสามเสาหลัก ประกอบด้วย[4]

1) ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community: APSC)

2) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC)

3) ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community: ASCC)

การจัดตั้งประชาคมอาเซียนเป็นความพยายามรวมกลุ่มในระดับภูมิภาคของกลุ่มประเทศอาเซียนให้เป็นหนึ่งเดียวกันโดยมีสโลแกนว่าสร้างอาเซียนให้เป็นประชาคมแห่งความเอื้ออาทร และร่วมแบ่งปัน มีวิสัยทัศน์เดียวกัน มีอัตลักษณ์เดียวกันและเป็นประชาคมเดียวกัน “One Vision, One Identity, One Community” ในการจัดตั้งประชาคมอาเซียนนี้มีเหตุผลสำคัญที่ต้องการสร้าง ความเข้มแข็งและเพิ่มอำนาจต่อรอง เพื่อให้อาเซียนที่มีประชากรรวมกันกว่า 600 ล้านคน มีความสามารถ

---

[3] กรมอาเซียน, **เราคืออาเซียน สู่ประชาคมอาเซียน 2558** [Online], 4 ธันวาคม 2559. แหล่งที่มา http://www.mfa.go.th/asean/contents/files/asean-media-center-20130815-110510-212399.pdf.

[4] ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, **รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ โครงการเตรียมการรองรับการเคลื่อนย้ายของแรงงานสู่การเป็นประชาคมอาเซียน (Preparation for flow of labor in the ASEAN community)**, (กรุงเทพฯ: ม.ป.พ., 2555), 1.

แข่งขันกับภูมิภาคอื่นได้ในโลกโลกาภิวัตน์ที่มีการแข่งขันกันสูงโดยเฉพาะกับประเทศมหาอำนาจ อีกทั้งยังสามารถสร้างอำนาจการต่อรองได้ในระดับสากลเช่นเดียวกับประชาคมยุโรป หรือกลุ่มเมอร์เคอซูของละตินอเมริกา[5]

การที่ประเทศไทยจะต้องเปิดประเทศเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ตามที่ผู้นำประเทศสมาชิกอาเซียนได้ลงนามร่วมกันไว้ในปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมืออาเซียนนั้น ประเทศไทยจึงได้มีการเตรียมความพร้อมในเชิงนโยบาย ดังที่ปรากฏอยู่ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559[6] ตลอดจนการเตรียมพร้อมเชิงกลไกอันได้แก่การจัดตั้งคณะกรรมการอาเซียนแห่งชาติ ซึ่งมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเป็นประธาน[7]

อย่างไรก็ดี ในการพัฒนาประเทศไปสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปัจจุบันนั้นได้ให้ความสนใจและมุ่งเป้าไปสู่การสร้างประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) เป็นอันดับแรก โดยมีเป้าหมายให้ประเทศสมาชิกอาเซียนสามารถรวมตัวกันเป็น AEC อย่างสมบูรณ์ภายในปี พ.ศ. 2558 เนื่องจากการจัดตั้ง AEC นั้นจะนำมาซึ่งความเปลี่ยนแปลงภายในภูมิภาคอย่างกว้างขวาง โดยมีแผนงานประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) ที่กำหนดให้ AEC จะเกิดขึ้นอย่างเต็มรูปแบบภายในปี พ.ศ. 2558 ทั้งนี้เป้าหมายในการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียนประกอบด้วย 4 ส่วนหลัก ได้แก่[8]

---

[5] ณัฐา อิสสระวิทย์, **ศาลยุติธรรมกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน** [ผลงานส่วนบุคคล], (กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม, 2555), 1.

[6] สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559)** [Online], ม.ป.ป. แหล่งที่มา http://www.nesdb.go.th/download/article/article_20160323112431.pdf.

[7] คณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 24 สิงหาคม 2553 เห็นชอบให้จัดตั้งคณะกรรมการอาเซียนแห่งชาติ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเป็นประธานและมีปลัดกระทรวงการต่างประเทศหรือผู้แทนเป็นรองประธานกรรมการ และมีปลัดกระทรวงทุกกระทรวง ผู้แทนระดับสูงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและผู้แทนภาคเอกชน 3 สถาบันร่วมเป็นกรรมการ โดยมีอธิบดีกรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ เป็นเลขานุการ

คณะกรรมการอาเซียนแห่งชาติเป็นกลไกสำหรับการตัดสินใจร่วมกันของหน่วยงานไทยในด้านนโยบาย เป็นการประสานงานระดับสูงเพื่อเสริมสร้างความร่วมมืออาเซียนให้เป็นไปอย่างมีเอกภาพและมีประสิทธิภาพ มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดหรือเสนอแนะนโยบาย แนวทาง และท่าทีของไทยในการเข้าร่วมกรอบความร่วมมืออาเซียน ประสานนโยบายและท่าทีสำหรับการดำเนินการต่าง ๆ และเตรียมความพร้อมให้หน่วยงานเร่งรัดกระบวนการสร้างประชาคมอาเซียนซึ่งอาเซียนมีเป้าหมายในปี 2558.

[8] กาญจนา พูลแก้ว, **พิมพ์เขียวประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) กับการค้าบริการ** [Online], 6 ธันวาคม 2559. แหล่งที่มา http://www.labour.go.th/th/attachments/article/15645/lsdb-AEC-28052556-1.pdf.

1) การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว โดยให้มีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน และแรงงาน มีฝีมืออย่างเสรี และการเคลื่อนย้ายเงินทุนอย่างเสรีมากขึ้น รวมทั้งการส่งเสริมการรวมกลุ่มสาขาสำคัญของอาเซียนให้เป็นรูปธรรม

2) การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของอาเซียน ซึ่งให้ความสำคัญกับประเด็นด้านนโยบายที่จะช่วยส่งเสริมการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ เช่น กรอบนโยบายการแข่งขันของอาเซียน การคุ้มครองผู้บริโภคสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์ นโยบายภาษี และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (การเงิน การขนส่ง เทคโนโลยีสารสนเทศ และพลังงาน)

3) การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาค โดยการพัฒนา SMEs และการเสริมสร้างขีดความสามารถผ่านโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการริเริ่มเพื่อการรวมกลุ่มของอาเซียน (Initiative for ASEAN Integration: IAI) เพื่อลดช่องว่างการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และ

4) การบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก เน้นการปรับประสานนโยบายเศรษฐกิจของอาเซียนกับประเทศภายนอกภูมิภาค เพื่อให้อาเซียนมีท่าทีร่วมกันอย่างชัดเจน เช่น การจัดทำเขตการค้าเสรีของอาเซียนกับประเทศคู่เจรจาต่าง ๆ เป็นต้น รวมทั้งส่งเสริมการสร้างเครือข่ายในด้านการผลิต/จำหน่ายภายในภูมิภาคให้เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลก

โดยแนวโน้มการพัฒนาสำคัญอันจะเกิดจากประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ได้แก่ การจัดระบบและการเพิ่มขึ้นของการค้า การลงทุนและการบริการระหว่างประเทศ การพัฒนาโครงสร้าง พื้นฐานและขยายตัวของเมือง การบริหารงานชายแดน การปฏิสัมพันธ์ทางสังคมอย่างใกล้ชิด การเคลื่อนย้ายคนและการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีและการสื่อสาร

นอกจากนั้น จากการประกาศใช้กฎบัตรอาเซียนในปี พ.ศ. 2551 ซึ่งเปรียบเสมือนธรรมนูญของอาเซียน มีลักษณะเป็นกรอบทางกฎหมายและโครงสร้างองค์กร (Legal and Institutional Framework) ของอาเซียน รวมถึงเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของอาเซียนในการดำเนินการตามหลักการ วัตถุประสงค์ และเป้าหมาย ซึ่งถูกรวบรวมในตราสารต่าง ๆ ของอาเซียนให้เป็นระบบและมีความชัดเจนมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขับเคลื่อนเพื่อรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) โดยหลักการสำคัญของกฎบัตรอาเซียนมีอยู่ 3 ประการ คือ

1) อาเซียนเป็นองค์กรที่มีสถานภาพเป็นบุคคลทางกฎหมาย (Legal Personality) ตามกฎหมายระหว่างประเทศ กล่าวคือ อาเซียนมีความสามารถในการกระทำการต่าง ๆ และเรียกร้องสิทธิของตนภายใต้กฎหมายระหว่างประเทศและตามกฎหมายภายในของรัฐสมาชิก

2) อาเซียนเป็นองค์กรที่ยึดโยงอยู่กับกฎหมาย (Rule-Based Organization) กล่าวคือ การกระทำใด ๆ ของอาเซียนต่อไป จะต้องมีกฎหมายรองรับ จึงทำให้การกระทำนั้นชอบด้วยกฎหมาย

3) อาเซียนเป็นองค์กรที่มีวัตถุประสงค์มุ่งให้ความสำคัญแก่ประชาชน กล่าวคือ นโยบายต่าง ๆ ต้องตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน มิใช่ว่ารัฐบาลของประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนจะกำหนดนโยบายใด ๆ ได้โดยลำพัง หรือโดยปราศจากการคำนึงถึงผลประโยชน์และความกินดีอยู่ดีของประชาชนในกลุ่มประเทศประชาคมอาเซียนได้แต่เพียงผู้เดียว รวมทั้งที่มาของการกำหนดนโยบายยังต้องมาจากประชาชนเพื่อประชาชนเอง

กฎหมายจึงมีบทบาทต่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาการของอาเซียนด้วยการใช้เป็นเครื่องมือในการก้าวไปสู่ประชาคมอาเซียน ดังนั้นในฐานะที่ประเทศไทยเป็นรัฐสมาชิกอาเซียน จึงส่งผลให้การศึกษากฎหมายของไทยย่อมต้องมีการพัฒนาการและเรียนรู้ให้ทันต่อการเปลี่ยนเป็นประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะในเรื่องของกฎหมายคนเข้าเมืองที่ประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนทุกประเทศควรจะต้องมีการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายภายในประเทศของตนให้มีความสอดรับกับนโยบายการรวมเป็นประชาคมอาเซียนต่อไปด้วย

โดยกฎหมายเกี่ยวกับคนเข้าเมืองของไทยในปัจจุบัน คือ พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ซึ่งเป็นบทบัญญัติที่กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเข้ามาในราชอาณาจักร การอาศัยในราชอาณาจักร และการเดินทางออกนอกราชอาณาจักร อันมีหลักการที่สำคัญที่เกี่ยวกับการตรวจลงตราหนังสือเดินทางสำหรับเข้ามาหรือออกไปนอกราชอาณาจักร การจำกัดคนต่างด้าวบางประเภทที่มีลักษณะต้องห้ามมิให้เข้ามาในราชอาณาจักร การจำกัดจำนวนคนต่างด้าวที่จะเข้ามามีถิ่นที่อยู่อาศัยในราชอาณาจักร รวมทั้งกำหนดมาตรการควบคุมคนต่างด้าวที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักร โดยเมื่อพิจารณาแล้วพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ได้รับผลกระทบจากการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนและเกิดเป็นปัญหากฎหมาย อาทิ การที่ประเทศไทยได้ลงนามในข้อตกลงยอมรับร่วมกันในเรื่องคุณสมบัติหรือมาตรฐานในแต่ละวิชาชีพ (Mutual Recognition Arrangements: MRAs) และความตกลงว่าด้วยการเคลื่อนย้ายบุคคลธรรมดาของอาเซียน (ASEAN Agreement on the Movement of Natural Persons: MNP) จึงมีพันธกรณีให้ต้องมีการกำหนดแก้ไขหรือปรับปรุงพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ให้เหมาะสมและสนับสนุนการเคลื่อนย้ายแรงงานวิชาชีพและบุคคลธรรมดาให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการนำประเทศไทยเข้าสู่การเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมอาเซียน หรือในประเด็นเกี่ยวกับระยะเวลาที่แรงงานวิชาชีพของประเทศสมาชิกอาเซียนต้องอาศัยอยู่ในประเทศไทยตลอดระยะเวลาที่ประกอบอาชีพ แต่พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ได้มีการกำหนดควบคุมจำกัดจำนวนของคนต่างด้าวที่เข้ามามีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทยเป็นรายปี เป็นต้น เช่นนี้จึงได้เห็นว่าบทบัญญัติในลักษณะดังกล่าวมีข้อจำกัดและอุปสรรคต่อการเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนของไทย

ดังนั้นผู้ศึกษาจึงเห็นควรทำการศึกษาในประเด็นปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายคนเข้าเมืองของไทยในกรอบกฎหมายประชาคมอาเซียน เพื่อรองรับการเปิดเสรีประชาคมอาเซียนที่กำลังมีขึ้นในปัจจุบัน

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษาเรื่องปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายคนเข้าเมืองของไทยในกรอบกฎหมายประชาคมอาเซียน ผู้ศึกษาได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

1.2.1 เพื่อศึกษาถึงความเป็นมา แนวคิด และหลักการการจัดตั้งประชาคมอาเซียน

1.2.2 เพื่อศึกษาแนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับคนเข้าเมือง และพัฒนาการของกฎหมายคนเข้าเมือง

1.2.3 เพื่อศึกษามาตรการทางกฎหมายคนเข้าเมืองของประเทศไทยภายใต้กรอบกฎหมายประชาคมอาเซียนเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคอาเซียน

1.2.4 เพื่อศึกษาวิเคราะห์ถึงปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายคนเข้าเมืองของไทยภายใต้กรอบกฎหมายของประชาคมอาเซียน

1.2.5 เพื่อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขและปรับปรุงกฎหมายคนเข้าเมืองของไทยเพื่อรองรับการขับเคลื่อนของประชาคมอาเซียนให้มีการบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 สมมติฐานของการศึกษา

ตามที่ประเทศไทยได้มีพันธกรณีตามกรอบกฎหมายของประชาคมอาเซียนต่าง ๆ อาทิ ข้อตกลงยอมรับร่วมกันในเรื่องคุณสมบัติหรือมาตรฐานในแต่ละวิชาชีพ (MRAs) และความตกลงว่าด้วยการเคลื่อนย้ายบุคคลธรรมดาของอาเซียน (MNP) เป็นต้น อันเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคนเข้าเมือง แต่กระบวนการเกี่ยวกับการเข้าเมืองและการอยู่อาศัยในประเทศผู้รับยังคงต้องเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ซึ่งปรากฏหลักเกณฑ์ในบางส่วนที่ไม่สอดคล้องเหมาะสมและไม่รองรับในการเข้าเป็นประชาคมอาเซียน เช่น การไม่มีหลักเกณฑ์และเงื่อนไขการเข้าประเทศของคนต่างด้าวภายใต้กรอบข้อตกลงที่สนับสนุนการเคลื่อนย้ายแรงงานวิชาชีพอาเซียน และการควบคุมจำกัดจำนวนของคนต่างด้าวที่จะเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทยเป็นรายปี เป็นต้น ซึ่งปัญหาเหล่านี้อาจส่งผลให้เกิดอุปสรรคในการร่วมมือเข้าเป็นประชาคมอาเซียนของไทย กล่าวคือ ทำให้ประเทศไทยขาดความน่าเชื่อถือในการปฏิบัติตามกรอบกฎหมายอาเซียนที่ได้เข้าตกลงไว้ ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาถึงปัญหาและแนวทางแก้ไขเพื่อปรับปรุงบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองของไทยให้มีความทันสมัย สอดคล้อง และรองรับกับการเป็นประชาคมอาเซียน เพื่อให้คนต่างด้าวที่เป็นพลเมืองของประเทศสมาชิกอาเซียนได้รับการปฏิบัติอย่างเหมาะสมภายใต้กรอบกฎหมายของประชาคมอาเซียนต่อไป

1.4 ขอบเขตของการศึกษา

สารนิพนธ์ฉบับนี้จะทำการศึกษาศึกษาถึงปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายคนเข้าเมืองของไทย คือ พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 กับพันธกรณีข้อตกลงที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายคนเข้าเมืองภายใต้กรอบกฎหมายของประชาคมอาเซียน อาทิ ข้อตกลงยอมรับร่วมกันในเรื่องคุณสมบัติหรือมาตรฐานในแต่ละวิชาชีพ (MRAs) และความตกลงว่าด้วยการเคลื่อนย้ายบุคคลธรรมดาของอาเซียน (MNP) เป็นต้น ตลอดจนศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายคนเข้าเมืองของประเทศสมาชิกประชาคมอาเซียนที่สำคัญ ๆ ด้วย

1.5 วิธีการดำเนินการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าในสารนิพนธ์ฉบับนี้ จะใช้วิธีการวิจัยเอกสาร โดยการค้นหาข้อมูล ทั้งทางเอกสาร (Documentary Research) และการรวบรวมข้อมูลทั้งจากหนังสือคำอธิบายกฎหมาย บทความทางวิชาการ เอกสารทางวิชาการที่สำคัญ ตัวบทกฎหมาย งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาทั้งในส่วนที่เป็นภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ รวมไปถึงฐานข้อมูลออนไลน์และอินเทอร์เน็ตที่เกี่ยวข้อง

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.6.1 เพื่อได้ทราบถึงความเป็นมา แนวคิด และหลักการการจัดตั้งประชาคมอาเซียน

1.6.2 เพื่อได้ทราบเกี่ยวกับแนวคิด และทฤษฎีเกี่ยวกับคนเข้าเมือง และพัฒนาการของกฎหมายคนเข้าเมือง

1.6.3 เพื่อได้ทราบเกี่ยวกับการศึกษามาตรการทางกฎหมายคนเข้าเมืองของประเทศไทยภายใต้กรอบกฎหมายประชาคมอาเซียนเปรียบเทียบกับประเทศในภูมิภาคอาเซียน

1.6.4 เพื่อได้ทราบถึงปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายคนเข้าเมืองของไทยภายใต้กรอบกฎหมายของประชาคมอาเซียน

1.6.5 เพื่อให้ได้มาซึ่งแนวทางการแก้ไขและปรับปรุงกฎหมายคนเข้าเมืองของไทยเพื่อรองรับการขับเคลื่อนของประชาคมอาเซียนให้มีการบังคับใช้กฎหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 2
แนวคิด ทฤษฎี
และหลักการเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน และกฎหมายคนเข้าเมือง

2.1 แนวคิด ทฤษฎี และความเป็นมาของการจัดตั้งประชาคมอาเซียน

2.1.1 ภูมิหลังของอาเซียน

ในช่วงสงครามโลกครั้งที่สองได้มีการแบ่งขั้วความคิดวิถีชีวิตการเมืองเศรษฐกิจสังคมและประเทศชาติออกเป็น 2 ฝ่ายใหญ่ ได้แก่ “ฝ่ายทุนนิยมและเสรีนิยมประชาธิปไตย” ซึ่งนำโดยสหรัฐอเมริกา และประเทศในแถบยุโรปตะวันตกกับ “ฝ่ายสังคมนิยมและคอมมิวนิสต์” ซึ่งนำโดยรัสเซีย และสาธารณรัฐประชาชนจีน โดยการแบ่งฝ่ายดังกล่าวนี้ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศขนาดเล็กต่าง ๆ ทั่วโลก ทำให้เกิดการหาทางเลือกที่มั่นคงปลอดภัยเพื่อที่ประเทศจะได้มีโอกาสพัฒนาเศรษฐกิจให้เจริญก้าวหน้าและพ้นจากสภาวะด้อยพัฒนาให้จงได้ ดังนั้นเมื่อภายหลังสงครามโลกครั้งที่สองสิ้นสุดลง ในปี ค.ศ. 1949 จึงได้มีการก่อตั้งองค์การสนธิสัญญาป้องกันเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (South East Asian Treaty Organization - SEATO) ขึ้นเพื่อต่อต้านการแผ่ขยายตัวของลัทธิคอมมิวนิสต์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ด้วยหลักการยับยั้งทางการทหารควบคู่ไปกับการกระชับความมั่นคงและความร่วมมือด้านสังคม เศรษฐกิจและการศึกษาระหว่างกัน ทั้งนี้ SEATO ประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 8 ประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา อังกฤษ ฝรั่งเศส ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ปากีสถาน ฟิลิปปินส์และไทย[1] แต่ภายหลังเริ่มภาคีในทศวรรษที่สอง SEATO ได้มีปัญหากันเองในหมู่ประเทศสมาชิก ทำให้ต้องสลายตัวจบสิ้นบทบาทอย่างเป็นทางการในปี ค.ศ. 1977

ต่อมาในปี ค.ศ. 1961 กลุ่มประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อันได้แก่ประเทศไทย ฟิลิปปินส์ และสหพันธรัฐมาลายา ได้ร่วมกันก่อตั้งสมาคมชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Association of Southeast Asia - ASA) ขึ้นเพื่อส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรมในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และถือว่าเป็นองค์กรแรกที่ได้รับการก่อตั้งจากการริเริ่มของสมาชิกในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ด้วย แต่อย่างไรก็ตามความขัดแย้งในหมู่ประเทศสมาชิกก็ทำให้ไม่สามารถพัฒนาไปสู่ความเป็นองค์กรระดับภูมิภาคที่ขยายกว้างและมั่นคงได้ ประกอบกับถูกมองว่าเป็นเครื่องมือของสหรัฐอเมริกาในการต่อต้านการแผ่ขยายลัทธิคอมมิวนิสต์ บทบาทของ ASA จึง

---

[1] พิษณุ สุวรรณะชฎ, **สามทศวรรษอาเซียน = ASEAN in three decades**, (กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยร่วมกับมูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์, 2540), 31.

ค่อย ๆ เสื่อมถอยและยุติลงในปี ค.ศ. 1967[2] แต่อย่างไรก็ตาม ในระหว่างที่ ASA มีบทบาทดำเนินการอยู่นั้น ในปี ค.ศ. 1963 สหพันธรัฐมาลายาฟิลิปปินส์ และอินโดนีเซีย ก็ได้ร่วมกันก่อตั้งองค์การกลุ่มประเทศมาฟิลินโด (Maphilindo) ขึ้น โดยมีแนวคิดที่จะรวมชนเผ่ามาเลย์ไว้เป็นกลุ่มพวกด้วยกันเพื่อร่วมมือทางเศรษฐกิจและต่อต้านรัฐจักรวรรดินิยม แต่เนื่องจากปัญหาการแย่งชิงสิทธิการครอบครองดินแดนบอร์เนียวเหนือ (North Borneo) ระหว่างประเทศฟิลิปปินส์กับสหพันธรัฐมาลายา ประกอบกับการที่ประเทศอินโดนีเซียและฟิลิปปินส์ได้ขัดขวางการจัดตั้งสหพันธรัฐมาเลเซียของสหพันธรัฐมาลายาทำให้ Maphilindo ไม่สามารถดำรงเป็นองค์การระหว่างประเทศที่ถาวรได้[3] และความพยายามของประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในอันที่จะร่วมกันสร้างประชาคมเดียวกันจึงต้องล้มเหลวอีกครั้ง

ทั้งนี้ในช่วงทศวรรษที่ 60 และ 70 ที่ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกต้องตกภาวะสงครามเย็น (Cold War) ระหว่างสองขั้วมหาอำนาจใหญ่ คือ ฝ่ายทุนนิยมและเสรีนิยมประชาธิปไตยกับฝ่ายสังคมนิยมและคอมมิวนิสต์นั้น ก็ได้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ขึ้น เช่น การที่รัฐบาลของประเทศอินโดนีเซียภายใต้การนำของนายพลซูฮาร์โตได้มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายนิยมจีนไปสู่การสร้างความสัมพันธ์กับประเทศฝั่งตะวันตกมากขึ้น การถอนตัวของประเทศสิงคโปร์ออกจากสหพันธรัฐมาเลเซียเพื่อเป็นรัฐอิสระ และการพยายามสานสัมพันธ์ระหว่างฟิลิปปินส์กับมาเลเซียขึ้นใหม่อีกครั้ง ฯลฯ ซึ่งจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองดังกล่าวทำให้ความขัดแย้งระหว่างประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ลดลง ในขณะที่เกิดการแผ่ขยายลัทธิคอมมิวนิสต์และการสู้รบกันในสงคามอินโดจีนอันส่งผลกระทบเป็นภัยคุกคามต่อภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ทำให้ทำให้ผู้นำทั้ง 5 ชาติ ได้แก่ ไทย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย และสิงคโปร์ ตระหนักถึงความจำเป็นในการก่อตั้งองค์การระหว่างประเทศในระดับภูมิภาคที่จะช่วยส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อต่อต้านภัยคุกคามต่าง ๆ ขึ้น[4] ในปี ค.ศ. 1967 โดยใช้ชื่อชั่วคราวว่า “Southeast Asia Association for Regional Cooperation: SEAARC” ก่อนที่จะมีการประชุมอย่างเป็นทางการเพื่อหารือในการจัดทำข้อตกลงร่วมกันให้เป็นที่ยุติระหว่างประเทศสมาชิกทั้ง 5 ประเทศ และได้ตกลงร่วมกันก่อตั้งเป็น “Association of Southeast Asian Nations: ASEAN” ในที่สุด[5]

---

[2] เรื่องเดียวกัน, 35-36.

[3] สมเกียรติ อ่อนวิมล, **บันทึกอาเซียน “กำเนิดอาเซียน”** [Online], 1 กุมภาพันธ์ 2560. แหล่งที่มา http://www.dla.go.th/upload/ebook/column/2013/5/2060_5260.pdf.

[4] วิชา เป้าอารีย์, “วิถีอาเซียนกับการจัดตั้ง AFTA 1Way of establishing the ASEAN and AFTA”, **วารสารร่มราชพฤกษ์** 29, 2(กุมภาพันธ์ - พฤษภาคม 2554): 4.

[5] สมเกียรติ อ่อนวิมล, **บันทึกอาเซียน “กำเนิดอาเซียน”** [Online].

2.1.2 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดตั้งประชาคมอาเซียน

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรือ “อาเซียน” (Association of Southeast Asian Nations: ASEAN) ก่อตั้งขึ้นโดยปฏิญญากรุงเทพ(The Bangkok Declaration) เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2510 (ค.ศ. 1967) มีสมาชิกเริ่มแรก 5 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และประเทศไทย[6] จัดตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมความร่วมมือและช่วยเหลือซึ่งกันและกันในทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ และการบริหาร โดยในช่วงก่อตั้งอาเซียนได้ผ่านการพัฒนาหลายด้าน และมีการประกาศความตกลงร่วมกันหลายฉบับเพื่อขยายความร่วมมือให้ใกล้ชิดและหลากหลายในเรื่องต่าง ๆ เช่น ปฏิญญาว่าด้วยเขตแห่งสันติภาพและความเป็นกลาง (Declaration on the Zone of Peace, Freedom and Neutrality) ปฏิญญาสมานฉันท์อาเซียน (Declaration of ASEAN Concord) ซึ่งมีการตกลงก่อตั้งสำนักเลขาธิการอาเซียนขึ้นที่กรุงจาการ์ต้า ประเทศอินโดนีเซีย และสนธิสัญญาไมตรีและความร่วมมือในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Treaty of Amity and Cooperation in Southeast Asia) หรือ TAC ซึ่งกำหนดหลักการในการดำเนินความสัมพันธ์ในภูมิภาคของอาเซียน เป็นต้น ต่อมาในช่วงหลังสงครามเย็นสิ้นสุดลงอาเซียนได้ขยายวงสัมพันธภาพออกไปสู่ประเทศโดยรอบที่เคยอยู่ในค่ายคอมมิวนิสต์มาก่อน โดยปัจจุบันอาเซียนมีประเทศสมาชิกเพิ่มขึ้นเป็น 10 ประเทศ ตามลาดับการเข้าร่วมเป็นสมาชิก ดังนี้ ประเทศบรูไน เข้าร่วมเป็นสมาชิกเมื่อวันที่ 7 มกราคม พ.ศ. 2527 ประเทศเวียดนาม เข้าร่วมเป็นสมาชิกเมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2538 ประเทศลาว และประเทศพม่า เข้าร่วมเป็นสมาชิกเมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม พ.ศ. 2540 ประเทศกัมพูชา เข้าร่วมเป็นสมาชิกเมื่อวันที่ 30 เมษายน พ.ศ. 2542[7]

ตลอดระยะเวลา 40 ปีที่ผ่านมา อาเซียนได้เผชิญกับความเปลี่ยนแปลงของโลกและ ภูมิภาคมาอย่างต่อเนื่อง จากจุดเริ่มต้นของการมุ่งเน้นในการสร้างความร่วมมือทางการเมืองและความ มั่นคงร่วมกันในระยะแรก ได้ปรับเปลี่ยนไปสู่ความร่วมมือในด้านอื่น ๆ โดยเฉพาะเศรษฐกิจมากขึ้น โดยผลจากบรรยากาศแห่งสันติภาพ เสถียรภาพ ความมั่นคงและความร่วมมืออย่างใกล้ชิดทำให้อาเซียนเป็นภูมิภาคที่มีการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว และด้วยศักยภาพทางเศรษฐกิจของแต่ละประเทศทำให้อาเซียนมีพลังต่อรองในเวทีการเมืองและเศรษฐกิจระหว่างประเทศและได้รับการ

---

[6] อรณิช รุ่งธิปานนท์, **ภูมิหลังและการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน** [Online], 20 พฤษภาคม 2559. แหล่งที่มา http://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_dl_link.php?nid=22568.

[7] คณะนิติศาสตร์ปรีดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, **โครงการศึกษาทบทวนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทางแพ่งและพาณิชย์เพื่อเตรียมความพร้อมด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทยเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน** [รายงานฉบับสมบูรณ์], (กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม, 2556), 8.

ยอมรับจากประเทศต่าง ๆ และภูมิภาคอื่น ๆ มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้ ในโอกาสครบรอบ 30 ปี ของการก่อตั้งอาเซียนเมื่อปี 2540 (ค.ศ. 1997)ผู้นำประเทศสมาชิกอาเซียนได้ร่วมประกาศ “วิสัยทัศน์อาเซียน 2020” (ASEAN Vision 2020) ในการประชุม ณ กรุงกัวลาลัมเปอร์ เมื่อเดือนธันวาคม พ.ศ. 2540 ซึ่งมีสาระสำคัญว่าภายใน ค.ศ. 2020 (พ.ศ. 2563) อาเซียนจะมีรูปแบบความร่วมมือที่พัฒนาใกล้ชิดกันมากยิ่งขึ้น โดยมีลักษณะดังนี้[8]

1) วงสมานฉันท์แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (A Concert of Southeast Asian Nations)

2) หุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาอย่างมีพลวัต (A Partnership in Dynamic Development)

3) มุ่งปฏิสัมพันธ์กับประเทศภายนอก (An Outward-Looking ASEAN) และ

4) ชุมชนแห่งสังคมที่เอื้ออาทร (A Community of Caring Societies)

โดยการดำเนินการเพื่อรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนตามที่กล่าวไว้ข้างต้น ประกอบด้วย 3 เสาหลัก คือ[9]

1) เสาหลักด้านการเมืองและความมั่นคง หรือประชาคมความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Security Community: ASC) เป็นการดำเนินการเพื่อให้ประชาคมอาเซียนเป็นประชาคมที่มีการเมืองและความมั่นคง โดยมีเป้าหมายที่สำคัญ ได้แก่

(1) มีกติกาและมีการพัฒนาค่านิยมและบรรทัดฐานร่วมกัน บนพื้นฐานของหลักการการไม่แทรกแซงกิจการภายในและการส่งเสริมค่านิยมของประชาคมควบคู่กันไป

(2) มีความเป็นเอกภาพ สงบสุข และแข็งแกร่ง รวมทั้งมีความรับผิดชอบร่วมกันเพื่อแก้ไขปัญหาความมั่นคงให้ครอบคลุมในทุกมิติ เพื่อให้อาเซียนพึ่งพาอาศัยกลไกของตนในการแก้ไขปัญหาและความท้าทายต่าง ๆ ในภูมิภาคมากขึ้น และ

(3) มีพลวัตและมีปฏิสัมพันธ์กับนอกภูมิภาคอาเซียน

2) เสาหลักทางด้านเศรษฐกิจ หรือประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) เป็นการดำเนินการเพื่อให้เป็นประชาคมอาเซียนมีการพัฒนาด้านเศรษฐกิจ โดยมีเป้าหมายการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ ได้แก่

---

[8] ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, **รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์ โครงการเตรียมการรองรับการเคลื่อนย้ายของแรงงานสู่การเป็นประชาคมอาเซียน (Preparation for Flow of Labor in the ASEAN Community)** [รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์], (กรุงเทพฯ: ม.ป.พ., 2555), 3-4.

[9] คณะนิติศาสตร์ปรีดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, **โครงการศึกษาทบทวนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทางแพ่งและพาณิชย์เพื่อเตรียมความพร้อมด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทยเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน**, 9-10.

(1) การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวสำหรับประชากรในอาเซียน โดยมีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน และบุคลากรวิชาชีพต่าง ๆ ให้เป็นไปอย่างสะดวกมากขึ้น และมีเงินทุนไหลเวียนอย่างเสรียิ่งขึ้น

(2) การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของอาเซียน โดยให้ความสำคัญกับประเด็นด้านนโยบายที่จะช่วยส่งเสริมการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ

(3) การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยการพัฒนาธุรกิจขนาดย่อม(SMEs)และการเสริมสร้างขีดความสามารถผ่านโครงการต่าง ๆ เพื่อลดช่องว่างการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และ

(4) การบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก โดยเน้นการปรับประสานนโยบายเศรษฐกิจของอาเซียนกับประเทศภายนอกภูมิภาค รวมทั้งส่งเสริมการสร้างเครือข่ายในด้านการผลิตและจำหน่ายภายในภูมิภาคให้เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลก

3) เสาหลักทางสังคมและวัฒนธรรม หรือประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community) เป็นการดำเนินงานเพื่อให้เป็นประชาคมอาเซียนเป็นประชาคมที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง เป็นสังคมที่เอื้ออาทรและแบ่งปัน ประชากรอาเซียนมีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีและมีการพัฒนาในทุกด้านเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชน ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมอัตลักษณ์ของอาเซียน โดยให้ความสำคัญกับการดำเนินการใน 6 สาขา ได้แก่ การพัฒนามนุษย์ การคุ้มครองและสวัสดิการสังคม สิทธิและความยุติธรรมทางสังคมความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม การสร้างอัตลักษณ์อาเซียน และการลดช่องว่างทางการพัฒนา

โดยแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ประกอบด้วยความร่วมมือในด้านต่าง ๆ 6 ด้าน ได้แก่[10]

(1) การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ (Human Development) ให้ความสำคัญกับการศึกษาการลงทุนในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ส่งเสริมการจ้างงานที่เหมาะสม ส่งเสริมเทคโนโลยีสารสนเทศการอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเชิงประยุกต์เสริมสร้างทักษะในการประกอบการสำหรับสตรี เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ พัฒนาสมรรถภาพของระบบราชการ

(2) การคุ้มครองและสวัสดิการสังคม (Social Welfare and Protection) ได้แก่ การขจัดความยากจน เครือข่ายความปลอดภัยทางสังคมและความคุ้มกันจากผลกระทบด้านลบจากการรวมตัวเป็นอาเซียนและโลกาภิวัตน์ ส่งเสริมความมั่นคงและความปลอดภัยด้านอาหาร การเข้าถึง

---

[10] วรรณะ รัตนพงษ์, **รายวิชา GEN1143 ประชาคมอาเซียน** [เอกสารประกอบการสอน], (เชียงราย: สำนักวิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย, 2557), 47-49.

การดูแลสุขภาพและส่งเสริมการดำรงชีวิตที่มีสุขภาพ การเพิ่มศักยภาพในการควบคุมโรคติดต่อ รับประกันการเป็นอาเซียนที่ปลอดยาเสพติด การสร้างรัฐที่พร้อมรับกับภัยพิบัติและประชาคมที่ปลอดภัยยิ่งขึ้น

(3) สิทธิและความยุติธรรมทางสังคม (Social Justice and Rights) ได้แก่ การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิและสวัสดิการสำหรับสตรี เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้พิการ การคุ้มครองและส่งเสริมแรงงานโยกย้ายถิ่นฐาน ส่งเสริมความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กรธุรกิจ

(4) ความยั่งยืนด้านสิ่งแวดล้อม (Environmental Sustainability) ได้แก่ การจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมของโลก การจัดการและการป้องกันปัญหามลพิษทางสิ่งแวดล้อมข้ามแดน ส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนโดยการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมและการมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งเสริมเทคโนโลยีด้านสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมคุณภาพมาตรฐานการดารงชีวิตในเขตเมือง การประสานนโยบายด้านสิ่งแวดล้อมและฐานข้อมูล ส่งเสริมการใช้ทรัพยากรชายฝั่ง และทรัพยากรทางทะเลอย่างยั่งยืนส่งเสริมการจัดการเกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและความหลากหลายทางชีวภาพอย่างยั่งยืน ส่งเสริมความยั่งยืนของทรัพยากรน้ำจืด การตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศและการจัดการต่อผลกระทบ ส่งเสริมการบริหารจัดการป่าไม้อย่างยั่งยืน

(5) การสร้างอัตลักษณ์อาเซียน (Building an ASEAN Identity) โดยส่งเสริมการตระหนักรับรู้เกี่ยวกับอาเซียนและความรู้สึกของการเป็นประชาคม การส่งเสริมและการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของอาเซียน ส่งเสริมการสร้างสรรค์ด้านวัฒนธรรมและอุตสาหกรรม การมีส่วนเกี่ยวข้องกับชุมชน

(6) การลดช่องว่างทางการพัฒนา (Narrowing the Development Gap) ซึ่งการดำเนินงานความร่วมมือเหล่านี้ อาเซียนได้ดำเนินการทั้งในรูปแบบของความตกลงในระดับต่าง ๆ (MOU/ Agreement/ Declaration) และโครงการความร่วมมือ ทั้งระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนด้วยกันและระหว่างอาเซียนกับประเทศภายนอกภูมิภาค ซึ่งส่วนใหญ่เป็นประเทศคู่เจรจา ทั้งในกรอบอาเซียน+1 (อาเซียน+ประเทศใดประเทศหนึ่งใน 8 ประเทศคู่เจรจา ได้แก่ จีน, ญี่ปุ่น, เกาหลีใต้, ออสเตรเลีย, นิวซีแลนด์, อินเดีย, รัสเซีย, สหรัฐอมริกา โดยคำนี้ใช้ในกรณีที่มีการประชุมระหว่างอาเซียนกับประเทศคู่เจรจาประเทศหนึ่งประเทศเดียว) และอาเซียน+3 (จีน, ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้) และองค์การระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้องทางความร่วมมือทางด้านสังคมและวัฒนธรรม

อย่างไรก็ดีในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 21 เมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2555 ณ กรุงพนมเปญ ประเทศกัมพูชา ที่ประชุมได้ตกลงกันว่าให้ประชาคมอาเซียนมีการเริ่มต้นเร็วกว่ากำหนดการเดิมคือปี พ.ศ. 2563 เป็นตั้งแต่วันที่ 31 ธันวาคม 2558 เป็นต้นไป[11]

นอกจากนี้ในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 13 ระหว่างวันที่ 18 ถึง 22 พฤศจิกายน พ.ศ. 2550 ณ ประเทศสิงคโปร์ ที่ประชุมได้ออกแถลงการณ์ปฏิญญาสิงคโปร์ว่าด้วยกฎบัตรอาเซียน (Singapore Declaration on the ASEAN Charter) ซึ่งกฎบัตรอาเซียนนี้ถือเสมือนเป็นรัฐธรรมนูญของอาเซียน กล่าวคือ มีลักษณะเป็นพื้นฐานทางกฎหมายร่วมกันที่จะต้องปฏิบัติตาม (Legal Binding) อันเป็นกรอบกระบวนการปฏิรูปอาเซียนเพื่อปรับสภาพนิติบุคคลและจัดโครงสร้างองค์กรใหม่เพื่อการเป็นประชาคมอาเซียน โดยมุ่งเน้นการสร้างนิติฐานะ (Legal Status) ทางกฎหมายและมีพันธะสัญญาต่อกัน ในเวทีระหว่างประเทศของอาเซียน (Intergovernmental Organization) ดังนั้นกฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) จึงเป็นเสมือนธรรมนูญของอาเซียนที่จะวาง กรอบทางกฎหมายและโครงสร้างองค์กรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของอาเซียนในการดำเนินการตาม วัตถุประสงค์และเป้าหมายโดยเฉพาะอย่างยิ่งการขับเคลื่อนการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนภายในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015) ตามที่ผู้นำอาเซียนได้ตกลงกันไว้ โดยนอกจากการประมวลสิ่งที่ถือเป็นค่านิยม หลักการและแนวปฏิบัติในอดีตของอาเซียนมาประกอบกันเป็นข้อปฏิบัติอย่างเป็นทางการสำหรับ ประเทศสมาชิกแล้ว ยังมีการปรับปรุงแก้ไขและสร้างกลไกใหม่ขึ้นพร้อมกับกำหนดขอบเขตหน้าที่และความรับผิดชอบขององค์กรสำคัญในอาเซียน ตลอดจนความสัมพันธ์ในการดำเนินงานขององค์กรเหล่านี้ อาทิ การมีเพลงประจำอาเซียน (ASEAN Anthem) การจัดตั้งองค์กรสิทธิมนุษยชนของอาเซียนและการจัดตั้งกลไกสำหรับการระงับข้อพิพาท เป็นต้น

โดยกฎบัตรอาเซียน ได้กำหนดโครงสร้างองค์กรของอาเซียน ไว้ในหมวดที่ 4 ดังนี้[12]

1) ที่ประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN Summit)[13] ประกอบด้วย ประมุขหรือหัวหน้ารัฐบาลมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายสูงสุดและแนวทางความร่วมมือของอาเซียน และตัดสินใจในเรื่องสำคัญ โดยให้ประเทศสมาชิกซึ่งเป็นประธานอาเซียนเป็นเจ้าภาพจัดการประชุม 2 ครั้งต่อปี หรือเรียกประชุมพิเศษหรือเฉพาะกิจเมื่อมีความจำเป็น

---

[11] กรมอาเซียน, **58 คำตอบ สู่ประชาคมอาเซียน 2558**, พิมพ์ครั้งที่ 2 (กรุงเทพฯ: กรมอาเซียน กระทรวงต่างประเทศ, 2556), 15.

[12] Chapter IV of the Association of Southeast Asian Nations.

[13] Article 7 of the Association of Southeast Asian Nations.

2) คณะมนตรีประสานงานอาเซียน (ASEAN Coordinating Councils: ACCs)[14] ประกอบด้วยรัฐมนตรีต่างประเทศของประเทศสมาชิกอาเซียน ทำหน้าที่เตรียมการประชุมสุดยอดอาเซียน ประสานงานความตกลงและข้อตัดสินใจของที่ประชุมสุดยอดอาเซียน ประสานงานระหว่าง 3 เสาหลัก ดูแลการดำเนินงานและกิจการต่าง ๆ ของอาเซียนในภาพรวม คณะมนตรีประสานงานอาเซียนจะมีการประชุมกันอย่างน้อย 2 ครั้งต่อปี

3) คณะมนตรีประชาคมอาเซียน (ASEAN Community Councils)[15] ประกอบด้วย คณะมนตรีประชาคม 3 เสาหลัก อันได้แก่คณะมนตรีการเมืองและความมั่นคงอาเซียน คณะมนตรีประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน และคณะมนตรีประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ซึ่งเป็นผู้แทนที่ประเทศสมาชิกแต่งตั้งให้เป็นผู้รับผิดชอบแต่ละเสาหลัก มีอำนาจหน้าที่ในการประสานงานและติดตามการทำงานตามนโยบายโดยเสนอรายงานและข้อเสนอแนะต่อที่ประชุมผู้นำ มีการประชุมอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง ประธานการประชุมเป็นรัฐมนตรีที่เหมาะสมจากประเทศสมาชิกซึ่งเป็นประธานอาเซียน

4) องค์กรระดับรัฐมนตรีอาเซียนเฉพาะสาขา (ASEAN Sectoral Ministerial Bodies)[16]เช่น ด้านสาธารณสุข ด้านกลาโหม ด้านการศึกษา ฯลฯประกอบด้วยรัฐมนตรีเฉพาะสาขา มีหน้าที่ปฏิบัติตามข้อตกลงและข้อตัดสินใจของที่ประชุมสุดยอดอาเซียนที่อยู่ในขอบข่ายการดำเนินงานของตน และเสริมสร้างความร่วมมือในสาขาของแต่ละองค์กรให้เข้มแข็งขึ้น เพื่อสนับสนุนการรวมตัวของประชาคมอาเซียน

5) เลขาธิการอาเซียนและสานักเลขาธิการอาเซียน (Secretary-General of ASEAN and ASEAN Secretariat)[17] จัดตั้งขึ้นตามข้อตกลงที่ลงนามโดยรัฐมนตรีต่างประเทศอาเซียนในระหว่างการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 1 ในปี พ.ศ. 2519 เพื่อทำหน้าที่ประสานงานและดำเนินงานตามโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ของสมาคมอาเซียน และเป็นศูนย์กลางในการติดต่อระหว่างสมาคมอาเซียน คณะกรรมการ ตลอดจนสถาบันต่าง ๆ และรัฐบาลของประเทศสมาชิก

6) คณะกรรมการผู้แทนถาวรประจำอาเซียน (Committee of Permanent Representatives to ASEAN)[18] เป็นผู้แทนระดับเอกอัครราชทูตที่แต่งตั้งจากประเทศสมาชิกให้ประจำที่สำนักงานใหญ่อาเซียน กรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย มีหน้าที่สนับสนุนการทำงานของ

---

[14] Article 8 of the Association of Southeast Asian Nations.

[15] Article 9 of the Association of Southeast Asian Nations.

[16] Article 10 of the Association of Southeast Asian Nations.

[17] Article 11 of the Association of Southeast Asian Nations.

[18] Article 12 of the Association of Southeast Asian Nations.

คณะมนตรีประชาคมอาเซียนและองค์กรระดับ รัฐมนตรีเฉพาะสาขาประสานงานกับเลขาธิการสำนักงานอาเซียนและสำนักงานเลขาธิการอาเซียนในเรื่องที่เกี่ยวข้องและประสานงานกับสำนักงานเลขาธิการอาเซียนแห่งชาติและองค์กรระดับรัฐมนตรีอาเซียนเฉพาะสาขา

7) สำนักงานอาเซียนแห่งชาติ หรือกรมอาเซียน (ASEAN National Secretariat)[19] เป็นหน่วยงานระดับกรมในกระทรวงการต่างประเทศของประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งแต่ละประเทศได้จัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบประสานงาน สนับสนุนภารกิจและความร่วมมือต่าง ๆ เกี่ยวกับอาเซียนในประเทศนั้น ๆ

8) องค์กรสิทธิมนุษยชนอาเซียน (ASEAN Human Rights Body)[20] เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นโดยความประสงค์และหลักการของกฎบัตรอาเซียนเกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 15 ณ ประเทศไทย เมื่อปี พ.ศ. 2552 ได้มีการประกาศ “ปฏิญญาชะอำ-หัวหินว่าด้วยคณะกรรมาธิการระหว่างรัฐบาลของอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน” (Cha-Am Hua Hin on the Intergovernmental Commission on Human Rights) ขึ้น โดยมีการจัดตั้งคณะกรรมาธิการระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชนอย่างเป็นทางการมีชื่อเรียกอย่างเป็นทางการว่า “คณะกรรมาธิการระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน” (ASEAN Intergovernmental Commission on Human Rights: AICHR)[21]

9) มูลนิธิอาเซียน (ASEAN Foundation)[22] ทำหน้าที่สนับสนุนเลขาธิการอาเซียนและดำเนินการร่วมกับองค์กรของอาเซียนที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนการสร้างประชาคมอาเซียน โดยการส่งเสริมความสำนึกที่เพิ่มขึ้นในส่วนที่เกี่ยวกับอัตลักษณ์ของอาเซียน การมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างประชาชน การดำเนินงานร่วมกันที่ใกล้ชิดระหว่างภาคธุรกิจ ภาคประชาสังคม นักวิชาการ และผู้มีส่วนได้เสียอื่น ๆ ในอาเซียน

2.1.3 การก่อตั้ง วัตถุประสงค์ และกรอบความร่วมมือการดำเนินงานของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจเป็นแนวโน้มสำคัญของการพัฒนาทางเศรษฐกิจโลกตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันซึ่งการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจในภูมิภาคต่าง ๆ (Regional Trade Agreements: RTAs)

---

[19] Article 13 of the Association of Southeast Asian Nations.

[20] Article 14 of the Association of Southeast Asian Nations.

[21] ปิ่นบุญญา ลำมะนา, “ภาพรวมของการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในอาเซียน”, **MFU Connexion: Journal of Humanities and Social Sciences** 1, 2(กรกฎาคม-ธันวาคม 2555): 73.

[22] Article 15 of the Association of Southeast Asian Nations.

มีแนวโน้มขยายตัวอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 เป็นต้นมาโดยจากข้อมูลองค์การการค้าโลกในปี พ.ศ. 2560 พบว่า มีการรวมกลุ่มในภูมิภาคต่าง ๆ ที่ได้แจ้งกับองค์การการค้าโลกสูงถึง 647 กลุ่ม[23]

โดยประชาคมอาเซียนได้พัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจก้าวสำคัญไปอีกระดับหนึ่งด้วยการประกาศจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) ในปี พ.ศ. 2535[24] ซึ่งนับเป็นจุดเริ่มต้นของความร่วมมือทางเศรษฐกิจของอาเซียนในระยะต่อมาถึงปัจจุบันโดยได้มีการจัดตั้งคณะมนตรีเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA Council) ภายใต้ความตกลงว่าด้วยการใช้อัตราภาษีพิเศษที่เท่ากันสำหรับเขตการค้าเสรีอาเซียน (Agreement of the Common Effective Preferential Tariff Scheme for the ASEAN) เพื่อรับผิดชอบการดำเนินงานเขตการค้าเสรีอาเซียนนับเป็นความสำเร็จครั้งแรกของอาเซียนในการส่งเสริมการเปิดเสรีทางการค้าระหว่างประเทศสมาชิกโดยการยกเลิกอุปสรรคทางการค้าทั้งในด้านภาษีและมาตรการที่ไม่ใช่ภาษี (NTBs) ระหว่างกันปัจจุบันการดำเนินงานของ AFTA มีความคืบหน้าไปมาก

เมื่อการเปิดเสรีทางการค้าได้มีความคืบหน้าไปลำดับหนึ่งจึงเกิดแนวคิดของการเปิดเสรีด้านการค้าบริการและการลงทุนขึ้นในปี พ.ศ. 2538 และปี พ.ศ. 2541 ตามลำดับเพื่อสร้างจุดแข็งและเสริมสร้างขีดความสามารถในการเป็นผู้ให้บริการระดับภูมิภาคและจัดตั้งเขตการลงทุนที่มีศักยภาพ กล่าวคือในปี พ.ศ. 2538 (ค.ศ. 1995) อาเซียนได้ขยายความร่วมมือไปสู่การเปิดเสรีการค้าการบริการโดยการจัดทำความตกลงด้านการค้าบริการของอาเซียน (ASEAN Framework Agreement on Service: AFAS) เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการเป็นผู้ให้บริการในภูมิภาคและให้มีการเปิดตลาดการค้าบริการที่ลึกและกว้างภายใต้กรอบ WTO โดยการเจรจาเปิดตลาดของอาเซียนจะดำเนินการเป็นรอบ ๆ และจะต้องเจรจาไปจนบรรลุเป้าหมายการเปิดตลาดทุกสาขาบริการในปี พ.ศ. 2558[25]

ทั้งนี้ในการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียน (ASEAN Summit) ครั้งที่ 14 ที่หัวหิน เมื่อวันที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2552 รัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ ได้ร่วมกันลงนามในความตกลงด้านการลงทุนของอาเซียน (ASEAN Comprehensive Investment Agreement: ACIA) ซึ่งความตกลง ACIA นี้มาจากการผนวกรวมระหว่างความตกลงเขตลงทุนอาเซียน (ASEAN Investment Area: AIA) กับความตกลงเพื่อส่งเสริมและคุ้มครองการลงทุน (ASEAN Investment Guarantee Agreement:

---

[23] World Trade Organization (WTO), **Regional trade agreements** [Online], 23 February 2017. Available from https://www.wto.org/english/tratop_e/region_e/regfac_e.htm.

[24] สำนักสิทธิประโยชน์ทางการค้า, **คู่มือการใช้สิทธิประโยชน์ทางการค้าภายใต้ความตกลงการค้าเสรีอาเซียน**, (กรุงเทพฯ: กรมการค้าระหว่างประเทศ, 2554), 1.

[25] กรมอาเซียน กองอาเซียน 3, **ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน**, (กรุงเทพฯ: กรมอาเซียน, 2554), 46.

IGA) เข้าไว้ด้วยกัน[26] โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปิดเสรีลงทุนในธุรกิจที่ไม่ใช่ภาคบริการใน 5 สาขาหลัก ได้แก่การผลิตประมงป่าไม้เหมืองแร่และอุตสาหกรรมการผลิต[27]

จากแนวคิดข้างต้นสรุปได้ว่าแม้ว่าอาเซียนจะได้มีการรวมตัวกันเป็นกลุ่มเศรษฐกิจในระดับภูมิภาคโดยการจัดทำเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area: AFTA)มาตั้งแต่ปีพ.ศ. 2535 ซึ่งส่งผลให้เกิดโอกาสและประโยชน์ทางการพัฒนาในระดับหนึ่งแต่บริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกและภูมิภาคเช่นความไม่มีเสถียรภาพของระบบการเงินโลกการเพิ่มของราคาพลังงานการเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามพรมแดนเป็นต้นได้ผลักดันให้อาเซียนตระหนักถึงความสำคัญของความร่วมมือในการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

2.1.3.1 ประวัติความเป็นมาของการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ภายหลังที่การจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนได้บรรลุเป้าหมายในปี พ.ศ. 2546 อาเซียนยังคงให้ความสำคัญในการเสริมสร้างความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจร่วมกันอย่างต่อเนื่อง โดยในที่ประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN Summit) ครั้งที่ 8 เมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2545 ณ ประเทศกัมพูชา ได้เห็นชอบให้อาเซียนกำหนดทิศทางการดำเนินงานเพื่อมุ่งไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) ซึ่งมีลักษณะคล้ายคลึงกับประชาคมเศรษฐกิจยุโรป (European Economic Community: EEC)[28]

โดยการดำเนินการจัดตั้ง AEC ในระยะเริ่มแรก รัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียน (AEM) ได้เห็นชอบให้มีการจัดจ้าง บริษัท McKinsey เพื่อดำเนินการศึกษาการพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของอาเซียน (ASEAN Competitiveness Study) ซึ่งผลการศึกษาได้เสนอแนะให้อาเซียนเร่งรัดการรวมกลุ่มในสาขาอุตสาหกรรมและบริการที่มีศักยภาพของอาเซียน โดยเฉพาะอุตสาหกรรมด้านสินค้าอุปโภคบริโภคซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่อาเซียนมีการค้าระหว่างกันในอาเซียนสูงสุดและอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมที่มีสัดส่วนการส่งออกสูงสุดของอาเซียน และในขณะเดียวกันนั้นอาเซียนก็ต้องปรับปรุงกระบวนการดำเนินงานภายในของอาเซียนให้มีประสิทธิภาพ

---

[26] สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน, **ความตกลงด้านการลงทุนของอาเซียน (ASEAN Comprehensive Investment Agreement: ACIA)** [Online], 10 ตุลาคม 2559. แหล่งที่มา http://www.boi.go.th.

[27] เรื่องเดียวกัน.

[28] คณะนิติศาสตร์ปรีดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, **โครงการศึกษาทบทวนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทางแพ่งและพาณิชย์เพื่อเตรียมความพร้อมด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทยเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน**, 11.

มากยิ่งขึ้น[29] โดยในการประชุมสุดยอดอาเซียนในปี พ.ศ. 2546 ณ เกาะบาหลี ประเทศอินโดนีเซีย ผู้นำอาเซียนได้ออกแถลงการณ์ Bali Concord II เห็นชอบให้มีการรวมตัวไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หรือ AEC ภายในปี 2563 และให้เร่งรัดการรวมกลุ่มเพื่อเปิดเสรีสินค้าและบริการสำคัญ 12 สาขา (Priority Sectors) ได้แก่

(1) การท่องเที่ยว

(2) การบิน

(3) ยานยนต์

(4) ผลิตภัณฑ์ไม้

(5) ผลิตภัณฑ์ยาง

(6) สิ่งทอ

(7) อิเล็กทรอนิกส์

(8) สินค้าเกษตร

(9) ประมง

(10) เทคโนโลยีสารสนเทศ

(11) สุขภาพ

(12) โลจิสติกส์

ในการนี้ผู้นำอาเซียนและรัฐมนตรีเศรษฐกิจอาเซียนได้ลงนามในกรอบความตกลงและพิธีสารที่เกี่ยวข้อง ในระหว่างการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 10 เมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2547 ณ กรุงเวียงจันทน์ ประเทศลาว โดยจะเริ่มมีผลบังคับใช้ปลายเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2548[30]

2.1.3.2 การก่อตั้งและวัตถุประสงค์ของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

จากการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 9 ณ ประเทศอินโดนีเซีย เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม พ.ศ. 2546 ซึ่งผู้นำประเทศสมาชิกอาเซียนได้ตกลงกันที่จะจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) อันประกอบด้วย 3 เสาหลัก ได้แก่ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (Asean Economic Community: AEC) ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (Socio-Cultural Pillar) ประชาคม

---

[29] กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, **ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)** [Online], 10 ตุลาคม 2559. แหล่งที่มา http://www.thaifta.com/trade/corner/aec_about.pdf.

[30] กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ**, ประวัติความเป็นมา ASEAN/ AEC** [Online], 10 ตุลาคม 2559. แหล่งที่มา http://www.dtn.go.th/index.php/B2-asean.html.

ความมั่นคงอาเซียน (Political and Security Pillar) นั้น จึงอาจถือได้ว่าประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนได้เริ่มก่อตั้งขึ้นอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรมในวันนี้ดังกล่าวนั่นเอง

โดยการก่อตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนนั้นมีวัตถุประสงค์ในการก่อตั้งเพื่อที่จะให้ภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีความมั่นคง มั่งคั่ง และสามารถแข่งขันกับภูมิภาคอื่น ๆ ได้ โดยมุ่งให้เกิดการไหลเวียนอย่างเสรีของสินค้า การบริการ การลงทุน เงินทุน การพัฒนาทางเศรษฐกิจ และการลดปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำทางสังคมภายในปี พ.ศ. 2558 ซึ่งมุ่งที่จะจัดตั้งให้อาเซียนเป็นตลาดเดียวและเป็นฐานการผลิต หรือ Single Market and Production Base[31] กล่าวคือ จะต้องเกิดการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตได้อย่างเสรี สามารถดำเนินกระบวนการผลิตที่ไหนก็ได้ โดยสามารถใช้ทรัพยากรจากแต่ละประเทศ ทั้งวัตถุดิบและแรงงานมาร่วมในการผลิต มีมาตรฐานสินค้า กฎเกณฑ์ กฎระเบียบเดียวกัน โดยจะริเริ่มกลไกและมาตรการใหม่ ๆ ในการปฏิบัติตามข้อริเริ่มทางเศรษฐกิจที่มีอยู่แล้ว และให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศสมาชิกใหม่ของอาเซียน คือ กัมพูชา ลาว พม่า และเวียดนาม (CLMV)[32] เพื่อลดช่องว่างของระดับการพัฒนาและช่วยให้ประเทศเหล่านี้เข้าร่วมในกระบวนการรวมตัวทางเศรษฐกิจของอาเซียน รวมทั้งส่งเสริมความร่วมมือในนโยบายด้านการเงินและเศรษฐกิจมหภาค ตลาดการเงิน และตลาดเงินทุน การประกันภัยและภาษีอากร การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและการคมนาคม กรอบความร่วมมือด้านกฎหมาย การพัฒนาความร่วมมือด้านการเกษตร พลังงาน การท่องเที่ยว การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยการยกระดับการศึกษาและการพัฒนาฝีมือ[33] ทั้งนี้อาเซียนได้ตกลงที่จะเปิดเสรีด้านการค้าสินค้าและการค้าบริการให้เร็วขึ้นกว่ากำหนดการเดิม ในสาขาสินค้าและบริการสำคัญ 12 สาขา เพื่อเป็นการนำร่องและส่งเสริมการผลิตสินค้า โดยใช้วัตถุดิบและชิ้นส่วนที่ผลิตภายในอาเซียน ซึ่งเป็นไปตามแผนการดำเนินการเพื่อมุ่งไปสู่การเป็น AEC และได้มอบหมายให้ประเทศต่าง ๆ ทำหน้าที่รับผิดชอบเป็นผู้ประสานงานหลัก (Country Coordinators) ดังนี้[34]

1) พม่า: สาขาผลิตภัณฑ์เกษตร (Agro-based Products) และสาขาประมง (Fisheries)

---

[31] แหล่งความรู้ประชาคมอาเซียน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง, **ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน AEC คืออะไร** [Online], 22 สิงหาคม 2559. แหล่งที่มา http://www.trang.psu.ac.th/asean/?p=259.

[32] งานพัฒนาบุคลากร กลุ่มบริหารงานบุคคล สำนักอำนวยการ, **เรื่องน่ารู้เกี่ยวกับ ASEAN**, (กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, ม.ป.ป.), 2.

[33] จุฑาทิพ คล้ายทับทิม, **ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนกับประเทศไทย**, (กรุงเทพฯ: ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2555), 9-10.

[34] ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, **รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์โครงการเตรียมการรองรับการเคลื่อนย้ายของแรงงานสู่การเป็นประชาคมอาเซียน**, 3-7.

2) มาเลเซีย: สาขาผลิตภัณฑ์ยาง (Rubber-based Products) และสาขาสิ่งทอ (Textiles and Apparels)

3) อินโดนีเซีย: สาขายานยนต์ (Automotive) และสาขาผลิตภัณฑ์ไม้ (Wood-based Products)

4) ฟิลิปปินส์: สาขาอิเล็กทรอนิกส์ (Electronics)

5) สิงคโปร์: สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศ (e-ASEAN) และสาขาสุขภาพ (Healthcare)

6) ไทย: สาขาการท่องเที่ยว (Tourism) และสาขาการบิน (Air Travel)

อนึ่งการที่ประเทศไทยได้รับเป็นประเทศผู้ประสานงานหลักในสาขาการท่องเที่ยวและการบินนั้นสอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาลที่จะผลักดันให้ไทยเป็นศูนย์กลางของการท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นี้ด้วย[35]

2.1.3.3 กรอบความร่วมมือการดำเนินงานของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

ในการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 13 ระหว่างวันที่ 18 ถึง 22 พฤศจิกายน 2550 ณ ประเทศสิงคโปร์ ที่ประชุมได้ให้ความเห็นชอบ “ปฏิญญาแผนงานประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน” (Declaration on the ASEAN Economic Community Blueprint) ซึ่งจะใช้เป็นกรอบแนวทางในการมุ่งไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนภายในปี พ.ศ. 2558[36]

สำหรับแผนงานประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) ซึ่งกำหนดให้ AEC เกิดขึ้นอย่างเต็มรูปแบบภายใน พ.ศ. 2558 นั้น ได้กำหนดเป้าหมายในการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของอาเซียนประกอบด้วย 4 ส่วนหลัก ได้แก่[37]

1) การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียว โดยให้มีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน และแรงงานมีฝีมืออย่างเสรี และการเคลื่อนย้ายเงินทุนอย่างเสรีมากขึ้น รวมทั้งการส่งเสริมการรวมกลุ่มสาขาสำคัญของอาเซียนให้เป็นรูปธรรม

2) การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของอาเซียน ซึ่งให้ความสำคัญกับประเด็นด้านนโยบายที่จะช่วยส่งเสริมการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจ เช่น กรอบนโยบายการแข่งขันของอาเซียน การคุ้มครองผู้บริโภคสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา พาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

---

[35] ศูนย์อาเซียนศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, **ไทยกับการเป็นศูนย์กลางของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ภาค 2**, (ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2558), 46.

[36] **ตอนที่ 3 การประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN SUMMIT)** [Online], 4 ธันวาคม 2559. แหล่งที่มา www.tm.mahidol.ac.th/th/asean/ASEAN3.pdf.

[37] กาญจนา พูลแก้ว, **พิมพ์เขียวประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) กับการค้าบริการ** [Online], 4 ธันวาคม 2559. แหล่งที่มา http://www.labour.go.th/th/attachments/article/15645/lsdb-AEC-28052556-1.pdf.

นโยบายภาษี และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน (การเงิน การขนส่ง เทคโนโลยีสารสนเทศ และพลังงาน)

3) การพัฒนาเศรษฐกิจอย่างเสมอภาค โดยการพัฒนา SMEs และการเสริมสร้างขีดความสามารถผ่านโครงการต่าง ๆ เช่น โครงการริเริ่มเพื่อการรวมกลุ่มของอาเซียน (Initiative for ASEAN Integration: IAI) เพื่อลดช่องว่างการพัฒนาทางเศรษฐกิจ และ

4) การบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก เน้นการปรับประสานนโยบายเศรษฐกิจของอาเซียนกับประเทศภายนอกภูมิภาค เพื่อให้อาเซียนมีท่าทีร่วมกันอย่างชัดเจน เช่น การจัดทำเขตการค้าเสรีของอาเซียนกับประเทศคู่เจรจาต่าง ๆ เป็นต้น รวมทั้งส่งเสริมการสร้างเครือข่ายในด้านการผลิต/ จำหน่ายภายในภูมิภาคให้เชื่อมโยงกับเศรษฐกิจโลก

โดยการรวมตัวเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนนั้นมาจากแนวคิดที่ว่า “อาเซียนจะรวมตัวกันเป็นตลาดหรือฐานการผลิตเดียวกัน” (Single Market and Production Base) หมายความว่า จะต้องมีการเคลื่อนย้ายปัจจัยการผลิตได้อย่างเสรีเสมือนอยู่ในประเทศเดียวกัน สามารถดำเนินกระบวนการผลิตในประเทศใดก็ได้ โดยใช้ทรัพยากรทั้งวัตถุดิบและแรงงานจากหลายประเทศเพื่อนำมาใช้ในการผลิต ปราศจากอุปสรรคในด้านภาษีและมาตรการที่มิใช่ภาษี ตลอดจนมีการสร้างมาตรฐานของสินค้าและกฎระเบียบต่าง ๆ ร่วมกัน นอกจากนี้ส่วนของด้านสินค้าและบริการระหว่างกันจะทำได้อย่างเสรีโดยไม่มีภาษีมากีดกั้น การเคลื่อนย้ายแรงงานจะเป็นไปอย่างเสรี กล่าวคือ ผู้ที่มีใบประกาศนียบัตรรับรองฝีมือแรงงานของประเทศสมาชิกหนึ่ง สามารถเข้าไปทางานในประเทศใดก็ได้ในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนด้วยกัน[38]

2.2 บทบาทของประเทศไทยในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

ประเทศไทยเป็นสมาชิกหนึ่งใน 5 ของประเทศผู้ก่อตั้งสมาคมอาเซียน โดยการร่วมลงนามในปฏิญญากรุงเทพฯ ของพันเอก (พิเศษ) ถนัด คอมันตร์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม พ.ศ. 2510 ตามเจตนารมณ์ร่วมกันของ 5 ประเทศผู้ก่อตั้ง คือ เพื่อส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศในภูมิภาค ธำรงไว้ซึ่งสันติภาพ เสถียรภาพ และความมั่นคงปลอดภัยทาง

---

[38] อภิญญา เลื่อนฉวี, “เคลื่อนย้ายแรงงานเสรีในอาเซียน: ผลกระทบอย่างไรต่อไทย”, **วารสารสถาบันพระปกเกล้า** 8, 3(ก.ย.-ธ.ค. 2553): 78.

การเมือง ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม บนพื้นฐานของความเสมอภาคและผลประโยชน์ร่วมกัน[39]

ทั้งนี้ ประเทศไทยมีบทบาทในเชิงรุก ทั้งในแง่การก่อตั้งและการพัฒนาให้อาเซียนเป็นองค์กรที่มีความสำเร็จ และเป็นจุดกำเนิดของอาเซียนที่สำคัญ โดยมีบทบาทอย่างแข็งขันในกิจกรรมของอาเซียนตลอดมา รวมทั้งยังมีส่วนผลักดันให้อาเซียนมีโครงการความร่วมมือในด้านต่าง ๆ ที่ทันการณ์และสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ระหว่างประเทศ เช่น การมีบทบาทสำคัญในการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area) ในปี พ.ศ. 2535 ความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก หรือ ARF- ASEAN Regional Forum ซึ่งเป็นเวทีที่ใช้พูดคุยปัญหาความมั่นคงในภูมิภาค ในปี พ.ศ. 2537 ความร่วมมือในสนธิสัญญาเขตปลอดอาวุธนิวเคลียร์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ตลอดจนความริเริ่มในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อบรรเทาผลกระทบจากวิกฤตการณ์ทางการเงินในปี พ.ศ. 2540

ขณะเดียวกันอาเซียนก็มีความสำคัญต่อประเทศไทย โดยนอกจากจะสร้างพันธมิตรและความเป็นปึกแผ่น ตลอดจนเสถียรภาพ สันติภาพในภูมิภาคแล้ว ยังช่วยเพิ่มอำนาจต่อรองในการเจรจาระหว่างประเทศ และร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาข้ามชาติ ตลอดจนการพัฒนาขั้นพื้นฐานต่าง ๆ อย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนั้น ความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมภายในอาเซียนได้เปิดโอกาสให้มีการขยายตัวด้านการค้าและการลงทุนในประเทศไทยมากขึ้น ซึ่งนำผลดีมาสู่เศรษฐกิจของไทยและของประเทศสมาชิกอาเซียนโดยรวม[40]

ผลจากการร่วมเป็นสมาชิกของประเทศไทย ได้ทำให้ไทยได้รับประโยชน์ทั้งในเชิงเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม กล่าวคือ ประเทศไทยได้รับสิทธิพิเศษทางด้านการค้า ด้วยการได้ลดหย่อนอัตราภาษีศุลกากร และได้รับสิทธิในการผลิตเกลือหินและโซดาแอช ตัวถังรถยนต์ในอุตสาหกรรม อีกทั้งในด้านการเงินและธนาคาร มีการจัดตั้งบริษัทการเงินของอาเซียน และคณะกรรมาธิการว่าด้วยการประกันภัยแห่งอาเซียน ด้านการเกษตร ได้มีการสำรองอาหารเพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เช่น โครงการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ โครงการปลูกป่า ด้านการเมือง สมาชิกของอาเซียนช่วยแบ่งเบาภาระของไทยเกี่ยวกับปัญหาผู้อพยพ ยิ่งกว่านั้นในมุมมองทางด้านวัฒนธรรม ประเทศไทยได้มีโครงการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างประเทศสมาชิก ทำให้แต่ละประเทศมีความเข้าใจดีต่อกัน

---

[39] ที่ประธานสภาอาจารย์มหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย, **การเตรียมความพร้อมของอุดมศึกษาไทยกับการปรับตัวสู่การเป็นประชาคมอาเซียน** [เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ ปอมท. ประจำปี 2554], (กรุงเทพฯ: 2554), 53.

[40] เรื่องเดียวกัน, 56-57.

2.3 แนวคิดและหลักการเกี่ยวกับกฎหมายคนเข้าเมือง

ในอดีตที่ยังไม่มีกฎหมายคนเข้าเมือง ทุกคนสามารถที่จะเดินทางเข้าเมืองต่าง ๆ ได้อย่างอิสรเสรีแต่เมื่อมีกฎหมายคนเข้าเมืองเกิดขึ้นทำให้บุคคลซึ่งมิใช่พลเมืองของรัฐต่าง ๆ นั้น กลายเป็นคนต่างด้าวที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมายทันทีที่รัฐแสดงอธิปไตยเหนือประชากรและดินแดนกล่าวคือถ้าบุคคลใดเข้าเมืองมาไม่ได้รับอนุญาตจึงถือว่าผิดกฎหมายคนเข้าเมืองทั้งนี้เมื่อคนต่างด้าวเข้าเมืองมาแบบผิดกฎหมายแล้วรัฐที่มีอำนาจอธิปไตยเหนือดินแดนนั้น ๆ ก็สามารถส่งคนต่างด้าวที่เข้าเมืองโดยผิดกฎหมายกลับออกนอกประเทศได้[41]

อาจกล่าวได้ว่ากฎหมายคนเข้าเมืองนั้นเป็นกฎหมายที่กำหนดวิธีการเข้ามา การอยู่ และการออกนอกอาณาเขตของรัฐ โดยการเข้าเมืองนั้นจะต้องเป็นการเข้ามาโดยชั่วคราว เช่น การเข้ามาท่องเที่ยว การเข้ามาทำธุรกิจ ฯลฯ ส่วนการที่บุคคลมีเจตนาจะเข้ามาอยู่อาศัยในรัฐที่ตนมิใช่พลเมืองอย่างถาวรนั้นจะถือว่าเป็นการอพยพย้ายถิ่นไม่ใช่การเข้าเมืองตามกฎหมายเข้าเมือง[42] ดังนั้นเพื่อให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายคนเข้าเมือง จึงได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดและสาระสำคัญ ดังจะกล่าวต่อไปนี้

2.3.1 แนวคิดพื้นฐานของกฎหมายคนเข้าเมือง

การเข้าเมืองของคนต่างด้าวอาจทำให้เกิดปัญหาหลายประการ อาทิ ปัญหาด้านความมั่นคงของรัฐ ความปลอดภัยและอนามัยของประชาชนของรัฐ เศรษฐกิจ สังคม ยาเสพติด และการลักลอบขนของหนีภาษี เป็นต้น นอกจากนี้การเข้าเมืองดังกล่าวคนต้องต่างจะต้องได้รับอนุญาตจากรัฐในการให้เข้ามาในรัฐเสียก่อนจึงจะเข้ามาได้อย่างถูกต้อง เช่นนี้รัฐจึงมีความจำเป็นที่จะต้องตรากฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองเพื่อให้อำนาจและวางกรอบแนวทางการใช้อำนาจของรัฐในการตรวจสอบและควบคุมคนต่างด้าวที่จะเดินทางเข้ามาในรัฐ รวมถึงกรณีที่คนต่างด้าวเข้ามาอยู่อาศัยในรัฐด้วย โดยมีแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมคนเข้าเมืองที่สำคัญ ดังนี้

2.3.1.1 การเป็นคนของรัฐ

การควบคุมและตรวจสอบคนเข้าเมืองนั้นเกิดขึ้นเพื่อรักษาสมดุลระหว่างหน้าที่ของรัฐในการรักษาความมั่นคงของรัฐและความสงบเรียบร้อยของประชาชนภายในรัฐกับสิทธิและเสรีภาพ

---

[41] ไกร เกียรติเวชช์, **การบังคับใช้พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522: ศึกษากรณีแรงงานต่างด้าวเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย** (วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชากฎหมายอาญา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง, 2554), 43.

[42] อัมพวา บัวเย็น, **การนำมาตรการเสริมอื่นมาใช้แทนการดำเนินคดีอาญา: ศึกษาเฉพาะกรณีความผิดตามมาตรา 62 วรรคหนึ่งและมาตรา 81 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522** (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายอาญาและกระบวนการยุติธรรมทางอาญามหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 2554), 27.

ในการเดินทางและเลือกถิ่นที่อยู่ของบุคคล โดยการตรวจคนเข้าเมืองมีความสัมพันธ์กับความเป็นพลเมืองของรัฐที่รัฐไม่อาจปฏิเสธการเข้าเมืองหรือเนรเทศพลเมืองของรัฐได้[43] แต่หากเป็นกรณีที่คนต่างด้าวเข้ามาในรัฐจะต้องได้รับการตรวจอนุญาตจากรัฐเสียก่อน ซึ่งรัฐมีอำนาจที่จะอนุญาตหรือปฏิเสธการเข้าเมืองหรือเนรเทศคนต่างด้าวนั้นก็ได้

แต่เมื่อศึกษาในหลักการด้านสิทธิมนุษยชน ดังที่ปรากฏตามปฏิญญาสากล ว่าด้วยสิทธิมนุษยชน (Universal Declaration of Human Rights) นั้น ได้มีการกล่าวถึงสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานอันเท่าเทียมกันของมนุษย์โดยให้การยอมรับว่าเมื่อมนุษย์เกิดมามีสิทธิที่จะได้รับการยอมรับว่าเป็นบุคคลตามกฎหมายและมีสิทธิเสรีภาพเท่าเทียมกันโดยไม่อาจโอนให้แก่กันได้ เพราะสิทธิของบุคคลเป็นรากฐานแห่งเสรีภาพความยุติธรรมที่มนุษย์ทุกคนพึงได้รับจากการเป็นบุคคลตามกฎหมายที่จะไม่ถูกเลือกปฏิบัติไม่ว่าจะเป็นบุคคลที่มาจากเชื้อชาติใดศาสนาใดก็ตามซึ่งการยอมรับว่าทุกคนเป็นบุคคลตามกฎหมายนี้รวมถึงการที่บุคคลนั้นจะมีเอกสารหลักฐานในการแสดงการเกิดหรือไม่ก็ตามโดยสิทธิดังกล่าวนี้รวมถึงคนไร้รัฐหรือไร้สัญชาติด้วย กล่าวคือเมื่อเกิดมามีสภาพเป็นบุคคลแล้วก็ย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายตามที่ปฏิญญาสากลนี้กำหนดนั่นเอง โดยปรากฏบทบัญญัติที่กำหนดสิทธิของบุคคลไว้ว่า “ทุก ๆ คนมีสิทธิที่จะได้รับการยอมรับว่าเป็นบุคคลในกฎหมายไม่ว่าณที่ใด”[44] ปฏิญญาสากลนี้จึงเป็นเหมือนมาตรฐานที่รัฐทั้งหลายพึงใช้เป็นแนวทางในการจัดระบบภายในของตนให้สอดคล้องกับการจัดการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในระดับสากลโดยนำหลักการของปฏิญญาสากลมาใช้เป็นแนวทางในการจัดทำกฎหมายภายในของรัฐ และรวมถึงการจัดการประชากรภายในรัฐเพื่อให้ได้รับความยุติธรรมในการดำเนินชีวิตโดยไม่ถูกละเมิดสิทธิเสรีภาพของความเป็นบุคคลตามกฎหมายแต่อย่างไรก็ตามเนื่องจากปฏิญญาสากลนี้มิใช่สนธิสัญญาจึงไม่มีผลผูกพันทางกฎหมาย[45]

นอกจากนี้ตามกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights)ก็ได้มีการรับรองสิทธิของบุคคลซึ่งเป็นสิทธิโดยธรรมชาติที่มีอยู่ของมนุษย์ที่จะได้รับการยอมรับนับถือว่าเป็นบุคคลตามกฎหมายไม่ว่าอยู่ ณ ที่ใด ๆ อันเป็นหลักการเดียวกับที่กำหนดไว้ในปฏิญญาสากลที่กล่าวไว้ข้างต้น ดังนั้น สิทธิของบุคคลดังกล่าวนี้รัฐจึงไม่สามารถลิดรอนสิทธิและเสรีภาพในชีวิตร่างกายหรือจำกัดสิทธิของคนไร้รัฐไร้สัญชาติได้เว้นแต่จะมีกฎหมายให้อำนาจไว้ อย่างเช่นคนไร้รัฐ ไร้สัญชาติจะใช้เนื้อตัวร่างกายเของ

---

[43] Jackson, D., **Immigration: Law and practice**, (London: Sweet & Maxwell, 1996), 3.

[44] Article 6 of the Universal Declaration of Human Rights.

[45] อุดมศักดิ์ สินธิพงษ์, **สิทธิมนุษยชน**, พิมพ์ครั้งที่ 3 (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2552), 96.

ตนเองได้ภายใต้กรอบของกฎหมายเท่านั้น โดยจะขายบริการทางเพศไม่ได้เนื่องจากผิดต่อกฎหมายการค้าประเวณีเป็นต้น[46]

เช่นนี้องค์ประกอบสำคัญของรัฐประการหนึ่งนอกจากอำนาจอธิปไตยและดินแดนแล้ว ประชากร หรือพลเมือง (Citizen) ก็มีความสำคัญเช่นกัน โดยหลักแล้วจะถือว่าคนของรัฐใดก็จะมีสัญชาติของรัฐนั้น ๆ ในความเป็นประชากรหรือพลเมืองของรัฐดังกล่าวยังเป็นเครื่องชี้ถึงความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับพลเมืองด้วย โดยมีนักกฎหมายหลาย ๆ ท่าน ได้กล่าวถึงสัญชาติไว้คล้าย ๆ กันว่า สัญชาติ (Nationality) เป็นเครื่องมือที่ผูกมัดบุคคลไว้กับรัฐ[47] และเป็นสิ่งผูกพันทางจิตใจระหว่างรัฐกับบุคคลใดบุคคลหนึ่งด้วย[48] นอกจากนี้สัญชาติยังเป็นเครื่องมือในการจัดสรรเอกชนในระหว่างประเทศในลักษณะความสัมพันธ์ทางการเมือง[49]

สัญชาติเป็นสิ่งที่ไม่มีรูปร่าง แต่เป็นเครื่องมือที่ผูกพันบุคคลไว้กับรัฐในทางกฎหมายและเป็นเหตุให้บุคคลมีสิทธิและหน้าที่ต่อรัฐที่ตนมีสัญชาติ[50] โดยลักษณะของความผูกพันระหว่างบุคคลกับรัฐตามหลักสัญชาติดังกล่าว มี 3 ประการ ได้แก่[51]

ประการแรก เป็นสิ่งที่ผูกพันตามกฎหมาย ไม่ใช่การผูกพันตามสัญญา

ประการที่สอง กฎหมายนั้นเป็นกฎหมายมหาชน และ

ประการที่สาม เป็นกฎหมายภายในมากกว่ากฎหมายระหว่างประเทศ

การให้สัญชาตินั้นถือเป็นอำนาจโดยแท้ของรัฐที่จะกำหนดเงื่อนไขเกี่ยวกับหลักการได้มาหรือเสียไปซึ่งสัญชาติ โดยรัฐอื่นจะเข้าไปเกี่ยวข้องหรือแทรกแซงไม่ได้ ถือว่าเป็นหลักกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศ ซึ่งหลักกฎหมายนี้ปรากฏเป็นลายลักษณ์อักษรอยู่ใน Convention on Certain Questions Relating to the Conflict of Nationality Laws 1930 ซึ่งระบุว่ารัฐจะเป็นผู้กำหนดว่าบุคคลใดเป็นคนของชาติตนโดยออกเป็นกฎหมายภายในซึ่งรัฐอื่นต้องยอมรับเท่าที่ไม่

---

[46] เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์, **หลักกฎหมายว่าด้วยสิทธิเสรีภาพ**, (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2547), 29.

[47] หยุด แสงอุทัย, **คำอธิบายกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล ว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย กฎหมายสัญชาติ**, พิมพ์ครั้งที่ 11 (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2527), 137.

[48] กมลินทร์ พินิจภูวดล, “สิทธิเด็กในสัญชาติ: สภาวะไร้สัญชาติและความร่วมมือระหว่างประเทศ”, **วารสารกฎหมาย** 20, 1(ตุลาคม 2543): 111.

[49] พันธุ์ทิพย์ กาญจนะจิตรา สายสุนทร, **คำอธิบายกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล ภาคที่ 1 การจัดสรรเอกชนในระหว่างประเทศ**, (กรุงเทพฯ: เดือนตุลา, 2538), 113-115.

[50] หยุด แสงอุทัย, **คำอธิบายกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล ว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย กฎหมายสัญชาติ**, 137.

[51] วิเชียร วัฒนคุณ, **คำบรรยายกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล คณะนิติศาสตร์ ปีที่ 4**, (กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2509), 58-59.

ขัดกับอนุสัญญาระหว่างประเทศ[52] ซึ่งการได้สัญชาติของบุคคลตามทฤษฎีกฎหมายระหว่างประเทศนั้น สามารถแบ่งหลักเกณฑ์การได้สัญชาติออกเป็น 2 กรณี ได้แก่

1) การได้สัญชาติโดยการเกิด ซึ่งประกอบด้วยหลักการสืบสายโลหิต หรือสิทธิโดยสายโลหิต (Jus Sanguinis) และหลักดินแดน หรือสิทธิโดยแผ่นดิน (Jus Soli)

2) การได้สัญชาติภายหลังการเกิด ซึ่งประกอบด้วย การได้สัญชาติโดยการสมรส การได้สัญชาติ โดยการแปลงชาติ (Naturalization) และการได้สัญชาติโดยคำสั่งของฝ่ายบริหาร

ดังนั้น บุคคลที่จะเข้าเมืองได้ต้องมีสัญชาติของรัฐนั้น ๆ ซึ่งจะเข้าเมืองได้โดยปริยายเพราะถือเป็นพลเมืองของรัฐ ส่วนบุคคลที่มีสัญชาติของรัฐอื่นก็สามารถเข้าไปยังรัฐต่างประเทศได้โดยการขออนุญาตเข้าเมือง แต่ถ้าไม่ได้ขออนุญาตเข้าเมืองก็จะถือว่าเป็นการเข้าเมืองที่ผิดกฎหมาย แต่อย่างไรก็ตาม การเมืองโดยผิดกฎหมายในบางกรณีก็ไม่จำเป็นต้องได้รับอนุญาตก็ได้ ได้แก่ กรณีที่เป็นหนีภัยความตาย และกรณีที่ประเทศนั้นขาดกรรมกรไร้ฝีมือ ซึ่งการเข้าเมืองตามกรณีทั้งสองดังกล่าวรัฐจะให้สิทธิ์แก่บุคคลเฉพาะเรื่องการอยู่อาศัยเท่านั้นส่วนสิทธิในการเดินทางการเปลี่ยนที่พักอาศัยและการออกนอกพื้นที่ควบคุมนั้นจะเป็นไปตามหลักสิทธิมนุษยชน[53]

2.3.1.2 คนต่างด้าว

คนต่างด้าว คือ บุคคลที่อยู่ใต้อำนาจอธิปไตยของรัฐหนึ่ง แต่ไปอยู่ใต้บังคับของอีกรัฐหนึ่งซึ่งบุคคลนั้นพักอยู่อาศัย และอำนาจในการพิจารณารับคนต่างด้าวเข้ามาพำนักในดินแดนเป็นของรัฐ[54] เช่นนี้รัฐต่าง ๆ จึงต้องกำหนดหลักเกณฑ์และคุณสมบัติของคนต่างด้าวไว้ในกฎหมายภายในประเทศของตน ซึ่งโดยทั่วไปแล้วจะแบ่งคนต่างด้าวออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1) คนต่างด้าว (Alien) ที่ต้องการเข้าประเทศในระยะเวลาใดระเวลาหนึ่ง และเป็นการเข้าประเทศแบบชั่วคราว

2) คนเข้าเมือง (Immigrant) ได้แก่ คนต่างด้าวที่ต้องการเข้าเมืองเพื่อมีถิ่นพำนักเป็นการถาวร โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะขอแปลงสัญชาติในท้ายที่สุด

---

[52] อัษฎาวุธ วสนาท, “ปัญหาของการได้สัญชาติไทยภายหลังการเกิด: กรณีศึกษาชาวเวียดนามอพยพชั้นบุตรและชั้นหลาน”, **วารสารการบริหารท้องถิ่น** 8, 3(กรกฎาคม - กันยายน 2558): 90-91.

[53] ไกร เกียรติเวชช์, **การบังคับใช้พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522: ศึกษากรณีแรงงานต่างด้าวเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย**, 44.

[54] โชคชัย ศรีหิรัญรัตน์, **ปัญหาในการพิจารณาให้สถานะคนต่างด้าวแก่ชาวเขาผู้อพยพ: กรณีศึกษาอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย** (วิทยานิพนธ์ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2542), 18.

นอกจากนี้รัฐยังสามารถบัญญัติเป็นกฎหมายภายในของรัฐเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการส่งเสริมหรือจำกัดจำนวนคนต่างด้าวหรือคนเข้าเมืองของประเทศตนได้ ซึ่งถือเป็นอำนาจของรัฐที่จะทำได้ภายใต้กรอบของความถูกต้องตามกฎหมายระหว่างประเทศ

อาจกล่าวได้ว่าคนต่างด้าวที่เดินทางเข้ามาในประเทศจะเรียกว่าเป็น "คนเข้าเมือง" ซึ่งมีความแตกต่างกับบุคคลที่มีสัญชาติของประเทศที่คนต่างด้าวเดินทางเข้ามา เนื่องจากบุคคลที่มีสัญชาติของรัฐแม้เดินทางมาจากต่างประเทศก็ไม่ถือว่าเป็นคนเข้าเมือง ทั้งนี้เป็นผลมาจากกฎหมายคนเข้าเมืองที่ได้นิยามความหมายของคนเข้าเมืองไว้คือ "คนต่างด้าวซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักร"[55] ซึ่งทำให้เกิดความแตกต่างกันในสิทธิการเข้าเมืองของพลเมืองกับคนต่างด้าวนั่นเอง

2.3.1.3 สิทธิในการเข้าเมือง

สิทธิการเข้าเมืองของบุคคลตามหลักสากลนั้นได้มีการบัญญัติรับรองไว้ในกฎหมายระหว่างประเทศ ดังนี้

1) ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ข้อ 13 (2) บัญญัติว่า "ทุกคนมีสิทธิที่จะออกนอกประเทศใดรวมทั้งประเทศของตนเอง และสิทธิที่จะกลับสู่ประเทศตน"[56]

2) กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิทางพลเมือง และทางการเมือง ข้อ 12 บัญญัติว่า

"(1) บุคคลทุกคนที่อยู่ในดินแดนของรัฐใดโดยชอบด้วยกฎหมาย ย่อมมีสิทธิในเสรีภาพในการโยกย้าย และเสรีภาพในการเลือกถิ่นที่อยู่ภายในดินแดนของรัฐนั้น

(2) บุคคลทุกคนย่อมมีเสรีที่จะออกจากประเทศใด ๆ รวมทั้งประเทศของตนได้

(3) สิทธิดังกล่าวข้างต้นไม่อยู่ภายใต้ข้อจำกัดใด ๆ เว้นแต่เป็นข้อจำกัดตามกฎหมาย และที่จำเป็นเพื่อรักษาความมั่นคงของชาติ ความสงบเรียบร้อย การสาธารณสุข หรือศีลธรรมของประชาชนหรือเพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น และข้อจำกัดนั้นสอดคล้องกับสิทธิอื่น ๆ ที่รับรองไว้ในกติกานี้

---

[55] มาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522.

[56] Article 13 (2) of Universal Declaration of Human Rights.

(4) บุคคลจะถูกลิดรอนสิทธิในการเดินทางเข้าประเทศของตนโดยอำเภอใจมิได้”[57]

ดังนั้นจากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า คนของรัฐเท่านั้นที่มีสิทธิเด็ดขาดในการเดินทางเข้าประเทศของตนซึ่งตนถือสัญชาติของประเทศนั้นและจะถูกรัฐปฏิเสธการเข้าเมืองไม่ได้ ส่วนสิทธิการเข้าเมืองของคนต่างด้าวนั้นถือเป็นสิทธิที่มีเงื่อนไข กล่าวคือ คนต่างด้าวจะเข้าเมืองได้จะต้องเป็นไปโดยไม่กระทบต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อย หรือความปลอดภัยของประชาชน ซึ่งหลักการนี้เป็นหลักการสากลที่ยอมรับกันทั่วโลก

2.3.2 สาระสำคัญของกฎหมายคนเข้าเมือง

การที่รัฐต่าง ๆ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการตรวจคนเข้าเมืองโดยการออกกฎหมายภายในว่าด้วยคนเข้าเมืองขึ้นมาใช้บังคับแก่พลเมืองและคนต่างด้าว ทั้งนี้จากการศึกษาพบว่าโดยทั่วไปมีรูปแบบการตรวจคนเข้าเมืองสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 รูปแบบใหญ่ ๆ ดังนี้ คือ[58]

1) กระทรวงตรวจคนเข้าเมืองและพหุวัฒนธรรม

รูปแบบนี้เป็นรูปแบบที่ใช้ในประเทศออสเตรเลีย โดยมีการจัดตั้งงานตรวจคนเข้าเมืองขึ้นเป็นหน่วยงานในระดับกระทรวง โดยกระทรวงตรวจคนเข้าเมืองและพหุวัฒนธรรมนี้มีหน้าที่รับผิดชอบงานด้านตรวจคนเข้าเมือง การแปลงสัญชาติ และการดูแลด้านวัฒนธรรม

2) กรมตรวจคนเข้าเมือง สังกัดกระทรวงมหาดไทย

รูปแบบนี้เป็นรูปแบบที่ใช้กันมายาวนานและใช้กันอย่างแพร่หลายในหลาย ๆ ประเทศ เช่น อังกฤษ มาเลเซีย และสิงคโปร์ เป็นต้น โดยกรมตรวจคนเข้าเมืองนี้จะได้รับมอบหมายอำนาจเด็ดขาดในการพิจารณาอนุญาตให้คนต่างด้าวเข้าเมือง รวมถึงการแปลงสัญชาติด้วย

---

[57] Article 12 of the International Covenant on Civil and Political Rights

1. Everyone lawfully within the territory of a State shall, within that territory, have the right to liberty of movement and freedom to choose his residence.

2. Everyone shall be free to leave any country, including his own.

3. The above-mentioned rights shall not be subject to any restrictions except those which are provided by law, are necessary to protect national security, public order (ordre public), public health or morals or the rights and freedoms of others, and are consistent with the other rights recognized in the present Covenant.

4. No one shall be arbitrarily deprived of the right to enter his own country.

[58] วานิช กุลมา, **การปรับปรุงโครงสร้างกองตรวจคนเข้าเมือง** (วิทยานิพนธ์ สถาบันวิชาการทหารชั้นสูง วิทยาลัยการทัพบก, 2525), 1.

3) กรมตรวจคนเข้าเมือง สังกัดกระทรวงยุติธรรม

รูปแบบนี้เป็นรูปแบบที่ใช้อยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกา และฟิลิปปินส์ โดยกรมตรวจคนเข้าเมืองดังกล่าวจะได้รับมอบอำนาจเด็ดขาดในด้านการตรวจคนเข้าเมืองและแปลงสัญชาติ ซึ่งมีความแตกต่างกับรูปแบบใน 2) ข้างต้น กล่าวคือ กรมตรวจคนเข้าเมือง สังกัดกระทรวงยุติธรรมนี้จะเห็นว่าการตรวจคนเข้าเมืองและการแปลงสัญชาตินั้นเป็นเรื่องเกี่ยวกับการพิจารณาออกคำสั่งอนุญาตหรือปฏิเสธคนต่างด้าวในการเข้าเมือง หรือได้สัญชาติ ซึ่งคนต่างด้าวดังกล่าวมีสิทธิที่จะปฏิเสธคำสั่งนั้นได้ จะเห็นว่ารูปแบบนี้จะเน้นถึงเรื่องความยุติธรรมที่คนต่างด้าวอาจได้รับจากเจ้าหน้าที่ในการตรวจคนเข้าเมือง โดยถือว่างานตรวจคนเข้าเมืองและแปลงสัญชาติเป็นอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานเดียว ดังนั้นจึงต้องนำระบบของกระบวนการยุติธรรมมาใช้เพื่อให้ความเป็นธรรมแก่คนต่างด้าวและเจ้าหน้าที่ของรัฐผู้ทำหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองด้วย นอกจากนั้นประเทศญี่ปุ่นก็ใช้รูปแบบนี้เช่นเดียวกัน แต่งานตรวจคนเข้าเมืองในญี่ปุ่นนั้นมีสถานภาพเป็นเพียงกองบัญชาการที่ขึ้นอยู่กับกระทรวงยุติธรรมเท่านั้น

4) หน่วยตรวจคนเข้าเมือง สังกัดกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย

ระบบนี้เป็นระบบที่ใช้กันอยู่หลายประเทศ อาทิ เยอรมนี อิตาลี อียิปต์ อินเดีย เนปาล รวมทั้งประเทศไทยด้วย ซึ่งส่วนมากหน่วยตรวจคนเข้าเมืองที่ขึ้นอยู่กับกรมตำรวจแล้ว จะมีสถานภาพอยู่ในระดับ “กองบัญชาการ” โดยรูปแบบนี้จะได้อำนาจเด็ดขาดในด้านการตรวจคนเข้าเมืองและการแปลงสัญชาติ ซึ่งมีกองบัญชาการเป็นหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่โดยตรง ทั้งนี้หน่วยงานระดับกระทรวงจะมีหน้าที่กำกับดูแลในเรื่องของนโยบายของรัฐในแต่ละช่วงเวลาเท่านั้น

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า รูปแบบการตรวจคนเข้าเมืองที่ใช้กันอยู่โดยทั่วไปจะมีอำนาจหน้าที่คล้าย ๆ กัน คือ ตรวจคนเข้าเมืองและแปลงสัญชาติ โดยมีวัตถุประสงค์หลักในการรักษาความมั่นคงของรัฐ ตลอดจนดูแลรักษาสิทธิประโยชน์ต่างๆ ของพลเมืองมิให้ถูกรบกวนสิทธิอันพึงมีพึงได้ แต่จะมีความแตกต่างกันในสถานภาพของหน่วยงานที่ทำหน้าที่รับผิดชอบคือ กรมตรวจคนเข้าเมือง หรือกองบัญชาการตรวจคนเข้าเมือง

2.3.2.1 วิธีการควบคุมคนเข้าเมือง

วิธีการควบคุมหรือตรวจสอบคนต่างด้าวเข้าเมืองมีอยู่หลายวิธี สามารถแบ่งออกได้ดังนี้

1) การควบคุมโดยใช้เอกสาร (Document)

การควบคุมคนเข้าเมืองโดยใช้เอกสารนั้น คนต่างด้าวและพลเมืองของรัฐจะต้องมีเอกสารพิสูจน์ตนอย่างใดอย่างหนึ่งเสมอ เช่น บัตรประจำตัวประชาชน ทะเบียนราษฎร์ บัตรประจำตัวคนต่างด้าว หนังสือเดินทาง ฯลฯ ซึ่งโดยทั่วไปในการเข้าเมืองนั้นจะใช้วิธีให้แสดงเอกสาร

เพื่อเข้าเมือง อาทิ ในประเทศอังกฤษ กำหนดให้ยื่นหนังสือเดินทางหรือเอกสารเพื่อแสดงตน (Identity) และสัญชาติ (Nationality) เพื่อขออนุญาตเข้าประเทศ[59] เป็นต้น

2) การตรวจลงตรา (Visa)

ในอดีตก่อนสงครามโลก ไม่ต้องใช้การตรวจลงตราในการเดินทางเข้าประเทศต่าง ๆ แต่เมื่อสงครามโลกเกิดขึ้นก่อให้เกิดความหวาดกลัวในเรื่องสายลับจึงทำให้ประเทศต่าง ๆ จำเป็นต้องทำการตรวจสอบบุคคลก่อนที่จะอนุญาตให้เดินทางเข้าสู่ประเทศของตน

การตรวจลงตรา หรือที่เรียกกันโดยทั่วไปว่า “วีซ่า” (Visa) เป็นเอกสารซึ่งประเทศใดประเทศหนึ่งได้ออกให้แก่บุคคลใดบุคคลหนึ่งภายใต้การพิจารณาของประเทศนั้น ๆ แต่เพียงผู้เดียว เพื่อเป็นการแสดงว่าได้อนุญาตให้ต่างด้าวบุคคลนั้นสามารถเดินทางเข้าประเทศผู้ได้ออกตรวจลงตรานั้นได้ ภายในช่วงระยะเวลาและขอบเขตของจุดประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ในการยื่นคำร้องขอรับการตรวจลงตรา ใช้แสดงต่อเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองขณะเดินทางเข้าประเทศผู้ออกตรวจลงตรา

เช่นนี้ การตรวจลงตราจึงหมายถึงหลักฐานการอนุญาตให้เข้าประเทศที่ทำเป็นรอยตราประทับ หรือเป็นแผ่นกระดาษสติกเกอร์ติดอยู่ในหนังสือเดินทาง[60] โดยเป็นหลักการเดียวกันของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกที่ถือได้ปฏิบัติว่าก่อนที่คนของประเทศหนึ่งจะเดินทางเข้าไปอีกประเทศหนึ่งประเทศใด จะต้องไปขอวีซ่าเพื่อเข้าประเทศจากกงสุลของประเทศที่จะเดินทางไปเสียก่อน เมื่อได้รับอนุญาตแล้วก็จะได้รับการประทับตราวีซ่า หรือติดเป็นสติกเกอร์ที่เป็นวีซ่าให้ในหนังสือเดินทาง ตามปกติโดยทั่วไปถึงแม้ว่าการเดินทางระหว่างประเทศจะต้องขอวีซ่าสำหรับเดินทางเข้าประเทศนั้น ๆ เสียก่อนแต่ก็มีข้อยกเว้นสำหรับบางประเทศที่ได้ทำความตกลงไม่ต้องขอวีซ่าระหว่างกันก็ได้ หรือบางประเทศอาจยกเว้นโดยการอนุญาตให้คนบางสัญชาติเดินทางเข้าไปได้โดยไม่ต้องขอวีซ่าเลยก็ได้

โดยปกติแล้วจะมีการประทับตรวจลงตราไว้ในหนังสือเดินทาง อาจเป็นในรูปแบบแผ่นสติ๊กเกอร์ ตราประทับ หรืออาจอยู่ในรูปเอกสารอื่นใดที่ไม่ได้ประทับลงในหนังสือเดินทางในปัจจุบันการตรวจลงตราในบางประเทศเป็นแบบอิเล็กทรอนิกส์ โดยเชื่อมโยงข้อมูลต่าง ๆ ผ่านเครือข่ายในระบบคอมพิวเตอร์ซึ่งจะไม่ปรากฏเครื่องหมายใด ๆ ในหนังสือเดินทาง หรือไม่มีเอกสาร

---

[59] Immigration Rules (HC 395) Paragraph 11 “A person must, on arrival in the United Kingdom or when seeking entry through the Channel, produce on request by the Immigration Officer:

(i) a valid national passport or other document satisfactorily establishing his identity and nationality; and...”.

[60] สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงมอสโก, **พาสปอร์ตและวีซ่า** [Online], 22 กุมภาพันธ์ 2560. แหล่งที่มา http://th.thaiembassymoscow.com/info/?section=s4&artid=42.

ที่แสดงถึงการได้รับตรวจลงตราแล้ว การตรวจลงตราอาจเป็นเอกสารที่แสดงว่าบุคคลหนึ่งได้รับอนุญาตให้เดินทางเข้าหรือเดินทางออกจากพื้นที่ของประเทศอันเป็นของผู้ออก[61]

3) การตรวจอนุญาตและประทับตราอนุญาตในหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทาง[62]

การตรวจอนุญาตและประทับตราอนุญาตในหนังสือเดินทาง เป็นวิธีการที่เจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ตรวจตรวจคนเข้าเมืองปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ โดยคนต่างด้าวทุกคนรวมทั้งพลเมืองของรัฐนั้นเมื่อเดินทางเข้ามาในประเทศ ไม่ว่าจะโดยพาหนะประเภทใดหรือเดินทางเท้ามีหน้าที่ต้องกรอกรายการในเอกสารบัตรขาเข้าและบัตรขาออก (Arrival and Departure Card) เพื่อยื่นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่พร้อมกับหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางของตน เพื่อให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจรายการในหนังสือหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทาง ทั้งนี้เมื่อเห็นว่าถูกต้องเจ้าหน้าที่จะประทับตราตรวจอนุญาตในหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางแก่ผู้ถือและประทับตราตรวจเช่นเดียวกับที่ประทับในหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางลงในเอกสารบัตรขาเข้าด้วย[63]

อนึ่ง เอกสารใช้แทนหนังสือเดินทาง เช่นหนังสือสำคัญประจำตัว (Certificate of Identity หรือ C.I.) ซึ่งเป็นเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางที่ออกให้กับบุคคลที่ไม่มีหนังสือเดินทาง หนังสือเดินทางสูญหาย หรือเสียหายจนใช้การไม่ได้ หรือหนังสือเดินทางขาดอายุ แต่มีหลักฐานอื่นเพียงพอที่จะทำให้เชื่อได้ว่าบุคคลผู้นั้นมีสัญชาติไทย และประสงค์จะเดินทางกลับประเทศไทยเป็นการเร่งด่วนโดยไม่อาจรอการออกหนังสือเดินทางเล่มใหม่ให้แทนได้[64] เป็นต้น

4) การกำหนดหน้าที่ให้คนต่างด้าวที่เข้ามาหรือออกไปนอกรัฐปฏิบัติ

เป็นกรณีที่กฎหมายคนเข้าเมืองกำหนดหน้าที่ให้คนต่างด้าวมีหน้าที่ต้องปฏิบัติถ้าละเลยไม่ปฏิบัติจะถือว่าเป็นความผิดตามกฎหมายและได้รับโทษทางอาญาหรือทางปกครอง เช่น

---

[61] Educatepark.com, วี**ซ่า คืออะไร?** [Online], 22 กุมภาพันธ์ 2560. แหล่งที่มา http://www.educatepark.com/visa/.

[62] เอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางมีหลายประเภท เช่น Certificate of Identity, Form of Affidavit to be used in Lieu of a Passport, Emergency Certificate ฯลฯ.

[63] สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดพังงา, **คู่มือการปฏิบัติงาน บทที่ 2 การตรวจหนังสือเดินทาง (Passport Control)** [Online], 22 กุมภาพันธ์ 2560. แหล่งที่มา http://www.phangnga-imm.com /manual-imm/2.pdf.

[64] สถานกงสุลใหญ่ ณ นครลอสแอนเจลิส, **คำร้องขอหนังสือสำคัญประจำตัว (Certificate of Identity - C.I.) เพื่อใช้แทนหนังสือเดินทาง** [Online], 22 กุมภาพันธ์ 2560. แหล่งที่มา http://www.thaiconsulatela.org/service_passport_detail.aspx?link_id=41.

มีหน้าที่ต้องเดินทางเข้ามาหรือออกไปตามช่องทาง ด่านตรวจคนเข้าเมือง เขตท่าสถานี หรือท้องที่และตามกำหนดเวลา[65] หรือมีหน้าที่ต้องยื่นรายการตามแบบที่กำหนดในกฎหมาย[66]

2.3.2.2 มาตรการบังคับ

บุคคลจะเข้าเมืองได้นั้นจะต้องมีคุณสมบัติและลักษณะครบถ้วนตามที่กฎหมายคนเข้าเมืองของแต่ละรัฐกำหนด รวมทั้งจะต้องปฏิบัติตามกฎหมายด้วย มิฉะนั้นจะถือว่าเป็นการเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายซึ่งรัฐจะต้องใช้มาตรการบังคับกับบุคคลดังกล่าว โดยมาตรการบังคับสามารถแบ่งออกเป็น 2 มาตรการ ได้แก่

1) มาตรการทางปกครอง

มาตรการทางปกครองเป็นการใช้อำนาจรัฐตามกฎหมายขององค์กรของรัฐหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ[67] ซึ่งในกฎหมายคนเข้าเมืองมาตรการทางปกครองส่วนมากจะอยู่ในรูปแบบของนิติกรรมทางปกครอง กล่าวคือ รัฐอาศัยอำนาจตามกฎหมายเพื่อแสดงเจตนาให้ปรากฏต่อบุคคลหนึ่งหรือคณะบุคคลหนึ่งว่าตนประสงค์จะให้เกิดผลทางกฎหมาย เป็นการสร้างนิติสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับบุคคลหรือคณะบุคคล ไม่ว่าบุคคลหรือคณะบุคคลจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม[68] ซึ่งนิติกรรมทางปกครองแบ่งออกเป็นกฎ และคำสั่งทางปกครอง ซึ่งกฎหมายคนเข้าเมืองของหลาย ๆ ประเทศก็มีลักษณะที่เป็นนิติกรรมทางปกครองดังกล่าวด้วย

มาตรการทางปกครองที่ปรากฏอยู่ในกฎหมายคนเข้าเมืองที่สำคัญ ได้แก่ การส่งคนต่างด้าวออกนอกประเทศ และการปฏิเสธการเข้าเมือง โดยเป็นอำนาจของเจ้าหน้าที่ที่รับผิดชอบการตรวจคนเข้าเมือง

2) มาตรการบังคับที่เป็นโทษทางอาญา

มาตรการบังคับที่เป็นโทษทางอาญาเป็นกรณีที่รัฐใช้โทษทางอาญา ซึ่งส่วนใหญ่ได้แก่ โทษปรับ และโทษจำคุก มาใช้แก่ผู้ที่กระทำผิดกฎหมายคนเข้าเมือง โดยบัญญัติการกระทำบางลักษณะให้เป็นความผิดทางอาญา เช่น ตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 มาตรา 11 กำหนดให้คนต่างด้าวที่เข้ามาในประเทศต้องเดินทางเข้ามาตามช่องทางด่านตรวจคนเข้าเมือง หากคน

---

[65] มาตรา 11 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522.

[66] มาตรา 18 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522.

[67] วรพจน์ วิศรุตพิชญ์, **การกระทำทางปกครอง** [เอกสารประกอบหลักสูตรพนักงานคดีปกครอง ระดับต้น รุ่นที่ 1 พ.ศ. 2543], (กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2543), 1. (อัดสำเนา)

[68] เรื่องเดียวกัน, 13.

ต่างด้าวเข้าเมืองโดยไม่ผ่านด่านตรวจคนเข้าเมือง ถือว่ากระทำความผิดฐานหลบหนีเข้าเมือง มีอัตราโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 20,000 บาท[69]

นอกจากนี้มาตรการบังคับที่มีโทษทางอาญา จะใช้บังคับได้ทั้งคนต่างด้าวและพลเมืองของรัฐได้ ซึ่งแตกต่างกับมาตรการบังคับทางปกครองในเรื่องของการส่งออกนอกประเทศหรือการปฏิเสธการเข้าเมืองนั้นจะใช้บังคับเฉพาะกับคนต่างด้าวเท่านั้น

2.4 กรอบกฎหมายของประชาคมอาเซียนที่เกี่ยวข้องกับกรณีคนเข้าเมือง

การที่อาเซียนได้ตั้งเป้าหมายที่จะเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนในปี พ.ศ. 2558 โดยมีการเปิดเสรีการค้าบริการเป็นองค์ประกอบสำคัญ ทำให้ประเทศสมาชิกอาเซียนจะต้องดำเนินการลดข้อจำกัดที่เป็นอุปสรรคต่อการเปิดเสรีดังกล่าว ทั้งนี้การเปิดเสรีการเคลื่อนย้ายบุคลากรในอาเซียนมีกรอบแนวคิดที่ต้องดำเนินการด้วยกันอยู่ 4 ประการ ได้แก่[70]

1) การอำนวยความสะดวกในการตรวจลงตราและออกใบอนุญาตทำงาน

2)การเทียบเคียงสมรรถนะและศักยภาพของบุคลากรในสาขาวิชาชีพที่ตกลงกัน

3) การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างเครือข่ายมหาวิทยาลัยในอาเซียน และ

4) การเพิ่มศักยภาพของบุคลากรในการค้นคว้าวิจัย

ดังนั้น ประเทศสมาชิกอาเซียนจึงได้มีการกำหนดกรอบร่วมกันเพื่อให้เกิดการเปิดเสรีการค้าบริการอย่างแท้จริง ทั้งในเรื่องของบุคลากรด้านวิชาชีพ และหลักเกณฑ์ในการเดินทางเข้าออกประเทศสมาชิกเพื่อประโยชน์ในการค้าบริการ โดยประเทศสมาชิกได้ร่วมกันจัดทำข้อตกลงและความตกลงไว้ดังต่อไปนี้

2.4.1 ข้อตกลงยอมรับร่วมกันด้านคุณสมบัติในสาขาวิชาชีพหลัก (Mutual Recognition Agreement: MRAs)[71]

---

[69] มาตรา 62 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522

"ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา 11 หรือมาตรา 18 วรรคสองต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งมีสัญชาติไทย ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท".

[70] กรมอาเซียน, **เรื่องน่ารู้เกี่ยวกับอาเซียน : ข้อตกลงยอมรับร่วมคุณสมบัตินักวิชาชีพของอาเซียน (Mutual Recognition Agreement: MRA) และความตกลงอาเซียนว่าด้วยการเคลื่อนย้ายบุคคลธรรมดา (ASEAN Agreement on Movement of Natural Persons: MNP) เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร** [Online], 18 กุมภาพันธ์ 2560. แหล่งที่มา http://www.mfa.go.th/asean/contents/files/other-20130306-111325-614876.pdf.

[71] ศูนย์บริการทางวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, **รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์โครงการเตรียมการรองรับการเคลื่อนย้ายของแรงงานสู่การเป็นประชาคมอาเซียน**, 8-1 - 8-3.

2.4.1.1 ความเป็นมาของ MRAs

ตามปฏิญญาว่าด้วยความร่วมมือในอาเซียน ฉบับที่ 2 ซึ่งเป็นผลมาจากการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 9 เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม พ.ศ. 2547 ณ เกาะบาหลี ประเทศอินโดนีเซีย ได้กำหนดให้จัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมกันด้านคุณสมบัติในสาขาวิชาชีพหลัก(Mutual Recognition Arrangements: MRAs) เพื่ออำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายนักวิชาชีพหรือแรงงานเชี่ยวชาญหรือผู้มีความสามารถพิเศษของอาเซียน การเคลื่อนย้ายแรงงานดังกล่าวเป็นการเคลื่อนย้ายเฉพาะแรงงานฝีมือและจะต้องมีคุณสมบัติตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ในข้อตกลง MRAs ของอาเซียน ซึ่งการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีนั้นจะเริ่มต้นในปี พ.ศ. 2558 (ค.ศ. 2015)

ปัจจุบันประเทศสมาชิกอาเซียนได้จัดทำข้อตกลง MRAs ไว้ร่วมกันแล้วใน 7 สาขา ได้แก่ วิศวกรรม พยาบาล สถาปัตยกรรม การสำรวจ แพทย์ทันตแพทย์ และนักบัญชี โดยในการนี้ประเทศสมาชิกได้กำหนดเบื้องต้นที่จะเปิดเสรีในตลาดแรงงานทักษะหรือแรงงานฝีมือนำร่อง ในกลุ่มบริการ 4 สาขา ได้แก่ การท่องเที่ยว สุขภาพ การบิน และเทคโนโลยีสารสนเทศ ภายใต้เป้าหมายการลดอุปสรรคการประกอบวิชาชีพในภูมิภาค ทั้งนี้บุคลากรในสายอาชีพดังกล่าวหากมีความสามารถและผ่านเกณฑ์เงื่อนไขคุณสมบัติตามที่แต่ละประเทศกำหนดก็จะได้เข้าไปทำงานในกลุ่มสมาชิกอาเซียนทั้ง 10 ประเทศได้สะดวกมากยิ่งขึ้น

2.4.1.2 วัตถุประสงค์ของและประโยชน์ของข้อตกลง MRAs

ข้อตกลงยอมรับร่วมในเรื่องคุณสมบัติของนักวิชาชีพของอาเซียนนั้น มีวัตถุประสงค์หลักดังต่อไปนี้

1) เพื่อการอำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายบุคลากรวิชาชีพในประเทศสมาชิกอาเซียน

2) เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนข้อมูลการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practices) ในการสอนและฝึกอบรมบุคลากรวิชาชีพ โดยใช้สมรรถนะเป็นหลัก (Competency-based) ทั้งนี้เพื่อร่วมมือและเสริมสร้างความสามารถในหมู่สมาชิกอาเซียน และช่วยยกระดับมาตรฐานและการลดช่องว่างความแตกต่างของบุคลากร

ดังจะเห็นได้ว่าข้อตกลง MRAs จะช่วยอำนวยความสะดวกให้ผู้ประกอบวิชาชีพในประเทศสมาชิกอาเซียน ให้สามารถมีโอกาสไปทำงานในประเทศอื่นๆ ภายในกลุ่มอาเซียนที่ให้ผลตอบแทนมากกว่าได้ง่ายขึ้น เพราะข้อตกลง MRAs นั้นจะช่วยลดขั้นตอนการตรวจสอบและรับรองวุฒิการศึกษาหรือความรู้ทางวิชาชีพนั้น ๆ ให้แล้ว นอกจากนี้ยังทำให้ประชาชนทั่วไปได้รับบริการจากนักวิชาชีพที่มีความสามารถจากชาติอาเซียนอื่น ๆ ที่อาจจะเข้ามาทางานในประเทศเพิ่มมากขึ้น โดยไม่ต้องเสียค่าเดินทางไกล ๆ เพื่อขอรับบริการ

ปัจจุบันประเทศสมาชิกอาเซียนทุกประเทศได้ลงนามในข้อตกลง MRAs ของวิชาชีพต่าง ๆ 7 วิชาชีพแล้วดังนี้

1) ข้อตกลงยอมรับร่วมสาขาวิชาชีพแพทย์ของอาเซียน (ASEAN Mutual Recognition Arrangement on Medical Practitioners)

2) ข้อตกลงยอมรับร่วมสาขาวิชาชีพทันตแพทย์ของอาเซียน (ASEAN Mutual Recognition Arrangement on Dental Practitioners)

3) ข้อตกลงยอมรับร่วมสาขาวิชาชีพการพยาบาลของอาเซียน (ASEAN Mutual Recognition Arrangement on Nursing Services)

4) ข้อตกลงยอมรับร่วมสาขาวิศวกรรมของอาเซียน (ASEAN Mutual Recognition Arrangement on Engineering Services)

5) ข้อตกลงยอมรับร่วมสาขาสถาปัตยกรรมของอาเซียน (ASEAN Mutual Recognition Arrangement on Architectural Services)

6) ข้อตกลงยอมรับร่วมในคุณสมบัติด้านการสำรวจของอาเซียน (ASEAN Framework Arrangement for the Mutual Recognition of Surveying Qualifications)

7) กรอบข้อตกลงยอมรับร่วมวิชาชีพบัญชีของอาเซียน (ASEAN Framework Mutual Recognition Arrangement Framework on Accountancy Services)

อย่างไรก็ตามเนื่องจากประเทศสมาชิกอาเซียนแต่ละประเทศได้มีการกำหนดมาตรการและเงื่อนไขในการรับบุคลากรอาชีพต่าง ๆ เพื่อเข้ามาทำงานในประเทศของตนไว้ค่อนข้างเคร่งครัดทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการรักษาผลประโยชน์ให้กับคนในประเทศตัวเอง จึงอาจกลายเป็นการสร้างกำแพงและการกีดกันคนต่างชาติมากขึ้น[72] ดังนั้นการเสริมสร้างความเข้มแข็งในความร่วมมือและการประสานงานเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือร่วมกันระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้เกิดผลสำเร็จในการจัดทำมาตรฐานทักษะฝีมือแรงงานระดับชาติต่อไป

2.4.2 ความตกลงอาเซียนว่าด้วยการเคลื่อนย้ายบุคคลธรรมดา (ASEAN Agreement on Movement of Natural Persons: MNP)

เมื่อวันที่ 17 พฤศจิกายน พ.ศ. 2555 ในการประชุมสุดยอดผู้นำอาเซียนครั้งที่ 21 ณ กรุงพนมเปญ ประเทศกัมพูชารัฐมนตรีเศรษฐกิจของอาเซียนทั้ง 10 ประเทศ ได้ร่วมกันลงนามในความตกลงว่าด้วยการเคลื่อนย้ายบุคคลธรรมดาของอาเซียน (ASEAN Agreement on the Movement of Natural Persons: MNP) ซึ่งความตกลงนี้จัดทำขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกการ

---

[72] ศูนย์บริการทางวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, **รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์โครงการเตรียมการรองรับการเคลื่อนย้ายของแรงงานสู่การเป็นประชาคมอาเซียน**, 8-26.

เคลื่อนย้ายบุคลากรที่ประสงค์จะให้บริการในประเทศสมาชิกในสาขาเกี่ยวกับการค้าสินค้า การค้าบริการและการลงทุน โดยเกี่ยวข้องกับการเข้าเมืองชั่วคราว การพำนักชั่วคราว และ การอนุญาตทำงานของบุคคลธรรมดา[73]

ซึ่งเมื่อเปรียบเทียบกับแนวคิดการเปิดเสรีการเคลื่อนย้ายบุคลากรในกรอบอาเซียนแล้ว จะพบว่าความตกลง MNP นี้ เป็นความตกลงที่อยู่ภายใต้แนวคิดซึ่งเกี่ยวข้องกับการเข้าเมืองและการขออนุญาตทำงาน และอยู่ในรูปแบบของการเปิดเสรีการค้าบริการโดยบุคคลธรรมดาซึ่งเดินทางเข้าไปทำงานประกอบวิชาชีพในสาขาบริการด้านต่างๆ ในประเทศลูกค้า

สำหรับประเทศไทยนั้นมีพันธกรณีตามความตกลง MNP โดยจะอนุญาตให้มีการเคลื่อนย้ายบุคลากรเพียง 2 ประเภทเท่านั้น คือ[74]

1) ผู้เยี่ยมเยือนทางธุรกิจ (Business Visitor) หมายถึง บุคคลธรรมดาที่จะเข้ามาพำนักในไทยด้วยวัตถุประสงค์ด้านประชุมหรือติดต่อทางธุรกิจ เข้าร่วมสัญญาซื้อหรือขายบริการ เยี่ยมเยือนธุรกิจที่จัดตั้ง และจัดตั้งธุรกิจในไทย หรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่คล้ายคลึงกัน โดยการพำนักดังกล่าวจะอนุญาตในชั้นต้นไม่เกิน 90 วัน และอาจขยายระยะเวลาได้รวมไม่เกิน 1 ปี

2) ผู้โอนย้ายภายในบริษัท (Intra-Corporate Transferee) หมายถึง ผู้โอนย้ายระหว่างบริษัทในเครือในระดับผู้บริหาร ผู้จัดการ หรือผู้เชี่ยวชาญ โดยบุคคลนั้นต้องได้รับการจ้างโดยบริษัทดังกล่าวนอกประเทศไทยมาเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปีก่อนดำเนินการเข้ามาในไทย และต้องผ่านเงื่อนไขความจำเป็นด้านการจัดการของกรมการจัดหางานโดยการพำนักดังกล่าวจะอนุญาตไม่เกิน 1 ปี และอาจขยายระยะเวลาได้อีก 3 ครั้ง ครั้งละไม่เกิน 1 ปี

โดยการอนุญาตข้างต้นครอบคลุมการเคลื่อนย้ายบุคลากรใน 25 สาขา ได้แก่

1) บริการวิศวกรรม

2) บริการคอมพิวเตอร์

3) บริการวิจัยและพัฒนา

4) บริการให้เช่า

5) บริการด้านโฆษณา

6) บริการวิจัยตลาดและสำรวจความเห็น

7) บริการด้านบริหารจัดการ

---

[73] บรรจงจิตต์ อังศุสิงห์, **ความตกลงว่าด้วยการเคลื่อนย้ายบุคคลธรรมดาของอาเซียน** [Online], 18 กุมภาพันธ์ 2560. แหล่งที่มา http://asean.nbtc.go.th/images/file/mnp_agreement.pdf.

[74] กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ, **ร่วมสร้างประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน AEC FOCUS**, (กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง, ม.ป.ป. ก), 3-4.

8) บริการที่เกี่ยวเนื่องกับการเกษตร

9) บริการที่เกี่ยวเนื่องกับประมง

10) บริการที่เกี่ยวเนื่องกับป่าไม้

11) บริการที่เกี่ยวเนื่องกับเหมืองแร่

12) บริการที่ปรึกษา

13) บริการซ่อมอุปกรณ์ทางการแพทย์

14) บริการการแปล

15) บริการจัดประชุม

16) บริการด้านโทรคมนาคม

17) บริการผลิตสื่อวิทยุและโทรทัศน์

18) บริการก่อสร้าง

19) บริการด้านการศึกษา

20) บริการด้านสิ่งแวดล้อม

21) บริการด้านการเงิน

22) บริการด้านสุขภาพ

23) บริการด้านโรงแรม

24) บริการด้านกีฬา

25) บริการด้านการขนส่ง

โดยสำหรับเงื่อนไขการอนุญาตให้เข้ามาและพำนักในประเทศไทยภายใต้ข้อผูกพันทั้งหมดต้องไม่เกินกว่าขอบเขตของกฎหมายไทยที่มีกำหนดไว้อยู่แล้ว

เช่นนี้ การที่ประเทศไทยในฐานะประเทศสมาชิกอาเซียนได้ลงนามในข้อตกลงยอมรับร่วมกันในเรื่องคุณสมบัติหรือมาตรฐานในแต่ละวิชาชีพ (MRAs) และความตกลงว่าด้วยการเคลื่อน ย้ายบุคคลธรรมดาของอาเซียน (MNP) จึงมีพันธกรณีที่มีผลให้ประเทศไทยต้องมีการกำหนดแก้ไขหรือปรับปรุงบทบัญญัติกฎหมายภายในของประเทศไทยให้เหมาะสม และสนับสนุนการเคลื่อนย้ายแรงงานวิชาชีพและบุคคลธรรมดาให้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการนำประเทศไทยเข้าสู่การเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมอาเซียนต่อไป ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้จะศึกษาในขอบเขตของกฎหมายคนเข้าเมืองของไทยภายใต้กรอบกฎหมายประชาคมอาเซียนเท่านั้น

บทที่ 3
ปัญหาทางกฎหมายคนเข้าเมืองของไทย
ภายใต้กรอบกฎหมายประชาคมอาเซียน

ประชาคมอาเซียนเป็นเป้าหมายของการรวมตัวกันของประเทศสมาชิกอาเซียน เพื่อเพิ่มอำนาจต่อรองและขีดความสามารถในการแข่งขันในเวทีระหว่างประเทศในทุกด้าน รวมถึงความ สามารถในการรับมือกับปัญหาใหม่ ๆ ระดับโลกที่ส่งผลกระทบต่อภูมิภาค เช่น ภาวะโลกร้อน การก่อการร้าย เป็นต้น โดยตั้งแต่ปี พ.ศ. 2558 นั้นจะมีการเปิดเสรีการค้าสินค้า การค้าบริการ การลงทุน รวมทั้งการเคลื่อนย้ายเงินทุนในอาเซียนทำได้เสรียิ่งขึ้น อีกทั้งนักวิชาชีพ ผู้มีความสามารถพิเศษ และแรงงานฝีมือก็ต้องสามารถเคลื่อนย้ายไปทำงานในประเทศอาเซียนอื่นได้สะดวกขึ้นด้วย ดังนั้นการที่ประเทศไทยจะสามารถดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการจัดตั้งประชาคมอาเซียนดังกล่าว จึงต้องดำเนินการการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเพื่อรองรับข้อตกลงต่าง ๆ ที่ได้ทำไว้กับประเทศสมาชิกอาเซียนด้วย

โดยผู้ศึกษาเห็นว่า เพื่อให้การปรับปรุงกฎหมายคนเข้าเมืองของไทยให้มีความสอดคล้องและรองรับพันธกรณีตามกรอบกฎหมายของอาเซียนที่ได้กล่าวไว้ก่อนหน้านี้ อันได้แก่ ข้อตกลงยอมรับร่วมคุณสมบัตินักวิชาชีพของอาเซียน (MRAs) และความตกลงอาเซียนว่าด้วยการเคลื่อนย้ายบุคคลธรรมดา (MNP) นั้น จะต้องทำการศึกษาในส่วนของกฎหมายคนเข้าเมืองของไทย คือ พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 และกฎหมายคนเข้าเมืองของประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียน อาทิ มาเลเซีย สิงคโปร์ และเวียดนาม เพื่อจะได้นำมาเป็นแนวทางในการปรับปรุงกฎหมายไทยให้มีความสอดคล้องกับกรอบกฎหมายอาเซียน รวมทั้งศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายของไทยกับต่างประเทศดังกล่าวอีกด้วย

3.1 กฎหมายคนเข้าเมืองของประเทศไทย

3.1.1 ความเป็นมาและวิวัฒนาการกฎหมายคนเข้าเมืองของประเทศไทย

ในสมัยโบราณการเดินทางระหว่างประเทศมีความยากลำบากและต้องใช้ระยะเวลายาวนาน อีกทั้งระเบียบกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวกับการตรวจตราคนเดินทางเข้าและออกนอกประเทศก็ยังไม่มีเช่นทุกวันนี้ การเดินทางไปต่างประเทศยังจำกัดขอบเขตอยู่กับดินแดนที่อยู่ใกล้ชิดกัน บุคคลที่จะเดินทางติดต่อกับต่างประเทศยังอยู่ในขอบเขตจำกัดเฉพาะชนชั้นปกครอง ขุนนาง พ่อค้าและนักสอนศาสนา กล่าวได้ว่าประชาชนของประเทศต่าง ๆ ยังไม่มีการเดินทางไปต่างประเทศมากนักในอดีต

ในการเดินทางไปต่างประเทศ ส่วนใหญ่ผู้เดินทางจะใช้หนังสือหรือสาส์นของกษัตริย์หรือผู้ปกครองของประเทศตนไปถึงกษัตริย์หรือผู้ปกครองของอีกประเทศหนึ่ง โดยในหนังสือหรือสาส์นดังกล่าวจะระบุถึงวัตถุประสงค์ของการเดินทางของบุคคลหรือคณะบุคคลของประเทศผู้ส่ง และขอให้ประเทศผู้รับให้ความคุ้มครองและอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ ต่อผู้เดินทาง ดังจะเห็นได้จาก

ประวัติศาสตร์ของไทย อาทิ ในสมัยสุโขทัยที่พระมหาธรรมราชาที่ 1 ได้ส่งพระสมุนเถระไปเผยแผ่พระพุทธศาสนานิกายเถรวาทแบบลังกาวงศ์ ณ อาณาจักรล้านนา[1] หรือในสมัยกรุงศรีอยุธยาที่สมเด็จพระนารายณ์มหาราชได้ทรงแต่งตั้งคณะราชทูตอัญเชิญพระราชสาส์นไปเจริญสัมพันธไมตรีกับฝรั่งเศส เป็นต้น

ประเทศไทยได้มีการตรากฎหมายเกี่ยวกับคนเข้าเมืองตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 6 ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 โดยใช้ชื่อว่า “พระราชบัญญัติลักษณะคนต่างประเทศเข้าเมือง พ.ศ. 2460” ซึ่งมีเหตุผลในการตราพระราชบัญญัติดังกล่าว สรุปได้ว่า เนื่องจากในเวลานั้นมีคนต่างด้าวเข้ามาอยู่อาศัยในประเทศไทยจำนวนมาก ซึ่งบางคนไม่ได้ประกอบอาชีพหรือไม่มีปัจจัยในการดูแลตนเองเป็นเหตุให้คนต่างด้าวนี้กลายเป็นคนเร่ร่อนจรจัดหรือก่ออาชญากรรมต่าง ๆ ทำให้ประชาชนได้รับความเดือดร้อน ประกอบกับรัฐบาลของประเทศในต่างประเทศได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ในการตรวจลงตราหนังสือเดินทางคนต่างด้าวที่เดินทางไปขึ้น ณ เมืองท่าของประเทศนั้น ๆ อย่างเข้มงวด ดังนั้นผู้ที่จะเดินทางไปต่างประเทศจึงต้องไปขอรับหนังสือเดินทางจากกระทรวงต่างประเทศเสียก่อน เว้นแต่การเดินทางไปเมืองต่างประเทศที่ใกล้เคียงติดต่อกับไทยก็ให้ไปขอรับหนังสือเดินทางจากผู้ว่าราชการจังหวัดหรือสมุหเทศาภิบาลในพื้นที่ ๆ ตนมีภูมิลำเนาอยู่นั้น[2] ซึ่งต่อมาได้มีการตรากฎหมายคนเข้าเมืองขึ้นอีก เช่น พระราชบัญญัติว่าด้วยการเดินทางเข้าออกในพระราชอาณาจักรสยาม พ.ศ. 2463 เป็นต้น

จนกระทั่งในปี พ.ศ. 2470 รัฐบาลไทยในขณะนั้นเห็นว่ามีคนต่างด้าวอพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในประเทศไทยมากขึ้นอันทำให้ประชาชนคนไทยต้องประสบความยุ่งยากลำบากในการประกอบอาชีพ จึงได้ตราพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2470 ขึ้น เมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม พ.ศ. 2470 เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมกีดกันและจำกัดสิทธิของคนต่างด้าวที่อพยพเข้ามาทำกินอยู่ในประเทศไทย และเนื่องจากได้มีบุคคลบางกลุ่มทำการล่อลวงสตรีและเด็กชาวจีนเข้ามาค้าประเวณีในไทยจำนวนมาก ทำให้รัฐบาลจึงต้องตราพระราชบัญญัติค้าหญิงและเด็กหญิง พ.ศ. 2471 ขึ้นบังคับใช้ด้วย[3] นอกจากนี้รัฐบาลได้มีการจัดตั้งหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ให้มีหน้าที่รักษาการให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2470 เรียกว่า “กรมตรวจคนเข้าเมือง” ขึ้นตรงต่อกระทรวง

---

[1] ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน), **ฐานข้อมูลจารึกในประเทศไทย** [Online], 21 ธันวาคม 2559. แหล่งที่มา http://www.sac.or.th/databases/inscriptions/inscribe_detail.php?id=188.

[2] นิกร บุญเรือง, **การบังคับใช้มาตรการทางปกครอง ศึกษาเฉพาะกรณี “การควบคุมตัวบุคคลต่างด้าวตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522”** (งานนิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขากฎหมายมหาชน คณะรัฐศาสตร์ และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 2556), 12.

[3] เรื่องเดียวกัน, 13.

มหาดไทย โดยมีนายพันตำรวจเอก พระยาวิชัยประชาบาล เป็นเจ้ากรมตรวจคนเข้าเมืองคนแรก[4] ต่อมาในเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2475 ผลกระทบจากเหตุการณ์การเปลี่ยนแปลงการปกครองรวมถึงสภาวะการเงินของประเทศที่กำลังตกต่ำทำให้รัฐบาลต้องตัดทอนงบประมาณรายจ่ายของประเทศลง เป็นเหตุให้กรมตรวจคนเข้าเมืองถูกลดสถานภาพลงมาเป็น “กองตรวจคนเข้าเมือง” ขึ้นตรงต่อกรมตำรวจ กระทรวงมหาดไทย[5]

กฎหมายคนเข้าเมืองของไทยได้รับการแก้ไขเพิ่มเติม เปลี่ยนแปลง และถูกยกเลิก ตลอดจนมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติคนเข้าเมืองขึ้นใหม่อีกหลายฉบับ เช่น พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2476, พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2480, พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2493 (ฉบับที่ 2) และพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2497 ฯลฯ

จนเมื่อปี พ.ศ. 2522 จึงได้มีการตราพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ขึ้น ซึ่งเป็นกฎหมายคนเข้าเมืองที่ยังคงมีผลใช้บังคับในปัจจุบันนี้

3.1.2 สาระสำคัญของพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522

พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ได้มีการตราขึ้นวันที่ 24 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2522 ซึ่งผลของพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 นี้ได้ทำการยกเลิกกฎหมายคนเข้าเมืองฉบับต่าง ๆ ก่อนหน้านี้ รวมไปถึงบรรดากฎหมาย กฎและข้อบังคับอื่นในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้ ซึ่งพระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันที่ประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 นี้ มีเป้าหมายสูงสุดคือการรักษาความมั่นคงของชาติและการบริการประชาชนและคนต่างด้าว โดยได้บัญญัติขั้นตอนและวิธีการปฏิบัติเอาไว้อย่างครอบคลุมมีมาตรฐานสากลเป็นไป ตามหลักการและเหตุผลในการตรากฎหมายฉบับนี้คือ เนื่องจากมีจำนวนคนต่างด้าวที่เข้ามาในประเทศมีจำนวนมากขึ้น และพระราชบัญญัติคนเข้าเมืองฉบับเก่าได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานแล้ว และมีบทบัญญัติต่าง ๆ ไม่ทันสมัยและไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน[6]

---

[4] สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง, **ประวัติสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง** [Online], 23 มกราคม 2560. แหล่งที่มา http://www.immigration.go.th/nov2004/base.php?page=history.

[5] เรื่องเดียวกัน.

[6] หมายเหตุท้ายพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522

“เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากในปัจจุบันคนต่างด้าวซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักรได้ทวีจำนวนมากขึ้นตามลำดับ พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2493 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2497 ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานแล้ว และมีบทบัญญัติต่าง ๆ ที่ไม่ทันสมัยและไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน สมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองเสียใหม่ เพื่อความมั่นคงของประเทศและเพื่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น”.

โดยมีเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ดังต่อไปนี้[7]

1) เพื่อให้มีการปรับปรุงกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับคนเข้าเมือง เพื่อไม่ให้เป็นช่องทางการทุจริตของเจ้าหน้าที่ รวมถึงผู้ที่แสวงหาประโยชน์จากคนเข้าเมือง โดยมีการบัญญัติในเรื่องของอำนาจการอนุญาตให้คนต่างด้าวเข้ามามีถิ่นที่อยู่ถาวรในประเทศ จากเดิมที่เป็นอำนาจของอธิบดีกรมตำรวจ (ตำแหน่งผู้บัญชาการสำนักงานตำรวจแห่งชาติในปัจจุบัน) ได้เปลี่ยนแปลงเป็นอำนาจของคณะกรรมการพิจารณาคนเข้าเมือง ประกอบไปด้วยปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงการต่างประเทศอธิบดีกรมตำรวจ อธิบดีกรมแรงงาน อธิบดีกรมอัยการ เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ ผู้อำนวยการองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นกรรมการ และผู้บังคับบัญชากองตรวจคนเข้าเมืองเป็นกรรมการและเลขานุการ

2) เพื่อปรับปรุงกฎหมายและระเบียบต่าง ๆ ให้เอื้อแก่นักลงทุนและนักท่องเที่ยวมากขึ้น กล่าวคือ ให้ได้รับความสะดวกสบายในการเดินทางเข้ามาในประเทศไทย โดยพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 มีการขยายระยะเวลาการอนุญาตให้คนต่างด้าวเข้ามาอยู่ภายในประเทศออกไปถึง 3 - 4 เท่าของกฎหมายคนเข้าเมืองฉบับเดิม เช่น นักท่องเที่ยวผู้ที่ถือ Tourist Visa สามารถอยู่ในประเทศได้ถึง 90 วัน หรือนักธุรกิจซึ่งถือ Non Immigration Visa จะอยู่ในประเทศได้ไม่เกิน 1 ปี หรือนักลงทุนเข้ามาลงทุนโดยได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงที่เกี่ยวข้องมีสิทธิอยู่ในประเทศเป็นเวลาไม่เกิน 2 ปี เป็นต้น นอกจากนั้นยังปรากฏบทบัญญัติที่เป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่คนต่างด้าวกรณีที่ได้รับอนุญาตให้เข้าเมืองแล้วและได้เดินทางออกไปก่อนกำหนดอนุญาต ก็สามารถกลับเข้าเมืองได้โดยไม่ต้องดำเนินเรื่องขออนุญาตเข้าเมืองใหม่อีก ซึ่งจะช่วยขจัดปัญหาความเดือดร้อนของคนต่างด้าวในกรณีที่ขออยู่ต่อไปได้

3) มีบทบัญญัติในลักษณะที่เป็นการควบคุม ตรวจตรา และสอดส่องการเข้าเมืองของคนต่างด้าวอย่างใกล้ชิด รวมถึงมีการเพิ่มอัตราโทษสำหรับผู้ที่หลบหนีเข้าเมืองให้สูงขึ้นเพื่อป้องกันและปราบปรามคนต่างด้าวที่หลบหนีเข้าเมืองและบุคคลผู้ช่วยเหลือคนต่างด้าวให้หลบหนีเข้าเมืองด้วย

4) เพื่อปรับปรุงภาพลักษณ์เกี่ยวกับการตรวจคนเข้าเมืองให้ดีขึ้น โดยให้มีคณะกรรมการพิจารณาคนเข้าเมืองซึ่งประกอบไปด้วยผู้แทนจากหน่วยงานต่าง ๆ อาทิ ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ผู้บัญชาการสำนักงานตำรวจแห่งชาติ อธิบดีกรมแรงงาน ฯลฯ ซึ่งคณะกรรมการดังกล่าวนี้มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการอนุญาต หรือเพิกถอนการอนุญาตให้คนต่างด้าวในการเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย

---

[7] สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, **การพิจารณาแก้ไขกฎหมายคนเข้าเมือง** [หนังสือสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยที่ มท 0204/1342], (กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย, 2521).

5) มีการปรับปรุงอัตราค่าธรรมเนียมเกี่ยวกับการดำเนินการตรวจคนเข้าเมืองต่าง ๆ ให้สูงขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับค่าเงินที่สูงขึ้น อันเป็นประโยชน์แก่รัฐด้วย

6) มีการบัญญัติให้อำนาจคณะกรรมการพิจารณาคนเข้าเมืองไว้อย่างกว้างขวาง ได้แก่[8]

6.1) เพิกถอนการอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว

6.2) พิจารณาอุทธรณ์คำสั่งเพิกถอนการอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว

6.3) อนุญาตให้คนต่างด้าวเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร

6.4) กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับคุณสมบัติของคนต่างด้าวซึ่งขอเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร เงื่อนไขเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติและเงื่อนไขอื่น

6.5) กำหนดหลักเกณฑ์การขอมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรของคนต่างด้าวซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว

6.6) อนุญาตให้คนต่างด้าวที่นำเงินตราต่างประเทศเข้ามาลงทุนในราชอาณาจักรเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าสิบล้านบาทเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร และกำหนดระเบียบเกี่ยวกับการแสดงฐานะการเงินของคนต่างด้าวดังกล่าว

6.7) อนุญาตให้คนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร และอนุญาตและกำหนดเงื่อนไขในการอนุญาตให้คนต่างด้าวซึ่งได้ยื่นคำขอเพื่อมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร อยู่ในราชอาณาจักรต่อไปพลางก่อน

6.8) สั่งระงับการอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร

6.9) อนุญาตให้คนต่างด้าวซึ่งเคยเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรต่อไป

6.10) พิจารณาการเพิกถอนการอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร

6.11) ให้คำปรึกษาคำแนะนำ และความเห็นแก่รัฐมนตรีในการวางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ประจำด่านหรือพนักงานอื่น เพื่อรักษาความมั่นคงของชาติ

6.12) พิจารณาให้ความเห็นในเรื่องเกี่ยวกับคนเข้าเมืองตามที่คณะรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีมอบหมาย

ทั้งนี้ เป็นที่สังเกตว่าอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการฯ ข้างต้นอาจครอบคลุมไปถึงบุคคลสัญชาติที่ไม่มีความสัมพันธ์ทางการฑูตกับประเทศไทยหรือคนไร้สัญชาติด้วย กล่าวคือ คณะกรรมการฯ จะอนุญาตให้คนต่างด้าวหรือผู้ใดก็ได้เข้ามาอยู่ภายในประเทศภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดเป็นพิเศษแก่บุคคลเหล่านั้น โดยขออนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ในฐานะผู้รักษาการตาม

---

[8] มาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522.

พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ดังนั้นรัฐบาลอาจใช้คณะกรรมการพิจารณาคนเข้าเมืองนี้เป็นเครื่องมือในการใช้หลักถ้อยทีถ้อยปฏิบัติต่อนานาชาติก็ได้[9]

7) เพื่อลดปัญหาต่าง ๆ ให้น้อยลงหรือหมดไป อีกทั้งยังเป็นการประสานและส่งเสริมเกี่ยวกับการลงทุนและการท่องเที่ยว โดยการบัญญัติให้หน่วยงานต่าง ๆ เข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบคณะกรรมการดังที่กล่าวไว้ข้างต้น

ทั้งนี้องค์ประกอบของพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 มีโครงสร้างของกฎหมายจำแนกเป็น 8 หมวด 92 มาตรา ซึ่งสามารถแยกเนื้อหาสาระสำคัญและหลักการของกฎหมายออกได้เป็น 3 ส่วน ได้แก่[10]

1) ส่วนของการควบคุมคนต่างด้าวที่เข้ามาอยู่ในประเทศไทยให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อยเพื่อประโยชน์ด้านความมั่นคงของชาติ[11] และ

2) ส่วนของงานให้บริการการอำนวยความสะดวกในการเข้าเมือง และการพำนักอยู่ในราชอาณาจักร

3) ส่วนของความผิดตามกฎหมายและอัตราโทษ[12]

โดยหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเข้ามาในราชอาณาจักร การอาศัยในราชอาณาจักร และการเดินทางออกนอกราชอาณาจักร อันมีหลักการที่สำคัญที่เกี่ยวกับการตรวจลงตราหนังสือเดินทางสำหรับเข้ามาหรือออกไปนอกราชอาณาจักร การจำกัดคนต่างด้าวบางประเภทที่มีลักษณะต้องห้ามมิให้เข้ามาในราชอาณาจักร การจำกัดจำนวนคนต่างด้าวที่จะเข้ามามีถิ่นที่อยู่อาศัยในราชอาณาจักร รวมทั้งกำหนดมาตรการควบคุมคนต่างด้าวที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 มีดังต่อไปนี้[13]

1) การเดินทางเข้ามาหรือออกไปนอกราชอาณาจักรโดยต้องเดินทางผ่านช่องทางด่านตรวจคนเข้าเมือง เขตท่าสถานีหรือท้องที่ และตามกำหนดเวลาที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนด

---

[9] วัชรพล สว่างแผ้ว, **ปัญหาและอุปสรรคการบังคับใช้ พ.ร.บ. คนเข้าเมือง พ.ศ. 2522** (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2545), 38.

[10] วรพจน์ พืชผล**, การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในการส่งเสริมคนต่างด้าวกลับออกไปนอกราชอาณาจักรตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522** (วิทยานิพนธ์ นิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2545), 115-116.

[11] เช่น มาตรา 35 วรรคแรก กำหนดให้อธิบดีกรมตำรวจหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งอธิบดีมอบหมาย เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีอำนาจอนุญาตให้คนต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักรไทยเป็นการชั่วคราว เป็นต้น.

[12] หมวด 8 บทกำหนดโทษ แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522.

[13] มาตรา 11 และมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522.

2) ต้องมีหนังสือเดินทางหรือเอกสารที่ใช้แทนหนังสือเดินทางที่ถูกต้องและสมบูรณ์และได้รับการตรวจลงตราจากสถานทูตหรือสถานกงสุลไทยในต่างประเทศหรือจากกระทรวงการต่างประเทศ เว้นแต่กรณีที่ไม่ต้องมีการตรวจลงตราสำหรับคนต่างด้าวบางประเภทเป็นกรณีพิเศษ

3) บุคคลนั้น ๆ ต้องมีปัจจัยในการยังชีพตามควร มีเงินติดตัวหรือมีประกันตามที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยประกาศกำหนดและการเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรต้องไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อเข้ามาประกอบอาชีพกรรมกรหรือเข้ามารับจ้างด้วยกำลังกายโดยไม่อาศัยความรู้หรือการฝึกทางวิชาการ หรือเข้ามาโดยฝ่าฝืนบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าว

4) บุคคลต่างด้าวซึ่งจะเข้ามาในราชอาณาจักรต้องผ่านเงื่อนไขเกี่ยวกับการสาธารณสุข เช่น ไม่เป็นผู้วิกลจริตหรือมีโรคอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่กำหนดในกฎกระทรวง หรือยังมิได้ปลูกฝีป้องกันไข้ทรพิษ หรือฉีดวัคซีน หรือปฏิบัติอย่างอื่นตามวิชาการแพทย์เพื่อป้องกันโรคติดต่อตามที่กฎหมายบัญญัติและไม่ยอมให้แพทย์ตรวจคนเข้าเมืองกระทำการเช่นว่านั้น

5) บุคคลต่างด้าวซึ่งจะเข้ามาในราชอาณาจักรต้องไม่เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาของศาลไทยหรือคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายหรือคำพิพากษาของศาลต่างประเทศ เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดลหุโทษหรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดที่ยกเว้นไว้ในกฎกระทรวง หรือมีพฤติการณ์เป็นที่น่าเชื่อว่าเป็นบุคคลที่เป็นภัยต่อสังคม หรือจะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายต่อความสงบสุขหรือความปลอดภัยของประชาชน หรือความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร หรือบุคคลซึ่งเจ้าหน้าที่รัฐบาลต่างประเทศได้ออกหมายจับ หรือมีพฤติการณ์น่าเชื่อว่าเข้ามาเพื่อค้าประเวณี ค้าหญิงหรือเด็ก ค้ายาเสพติด ลักลอบหนีภาษีศุลกากร หรือประกอบกิจการอื่นอันขัดต่อความสงบเรียบร้อยฯ หรือถูกรัฐบาลไทยหรือรัฐบาลต่างประเทศเนรเทศ หรือถูกเพิกถอนสิทธิการอยู่อาศัยในราชอาณาจักรหรือในต่างประเทศมาแล้ว หรือถูกพนักงานเจ้าหน้าที่ส่งกลับออกไปนอกราชอาณาจักร โดยรัฐบาลไทยเสียค่าใช้จ่าย ทั้งนี้ เว้นแต่รัฐมนตรีได้พิจารณายกเว้นให้เป็นกรณีพิเศษเฉพาะรายหรือเป็นบุคคลที่รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยไม่อนุญาตให้เข้ามาในราชอาณาจักร

จากหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ข้างต้นถือเป็นหลักเกณฑ์ทั่วไปในการพิจารณาคุณสมบัติของคนต่างด้าวที่จะเข้ามาในราชอาณาจักรโดยเป็นการกำหนดมาตรการในเชิงป้องกันเพื่อความมั่นคง เศรษฐกิจ สุขอนามัยความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประเทศ นอกจากนี้ในเรื่องของการเข้ามาอยู่อาศัยในราชอาณาจักร อาจแบ่งพิจารณาได้อีก 2 กรณี คือ

1) กรณีการเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว เป็นกรณีที่กฎหมายอนุญาตให้คนต่างด้าวสามารถอยู่อาศัยในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวภายใต้วัตถุประสงค์บางประการที่กฎหมายกำหนดไว้ 31 ประการ ได้แก่[14]

(1) กรณีมีเหตุจำเป็นทางธุรกิจ เช่น จะต้องอยู่ปฏิบัติงานในบริษัท หรือห้างหุ้นส่วน เป็นต้น

(2) การอยู่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการลงทุนที่ได้รับความเห็นชอบจากกระทรวง ทบวง กรมที่เกี่ยวข้อง

(3) การอยู่ปฏิบัติงานในส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ

(4) การท่องเที่ยว

(5) การลงทุน

(6) กรณีเป็นครู หรืออาจารย์หรือผู้เชี่ยวชาญในสถานศึกษาของรัฐ

(7) กรณีเป็นครู หรืออาจารย์หรือผู้เชี่ยวชาญในสถานศึกษาของเอกชน

(8) ทำการศึกษาในสถานศึกษาของรัฐ

(9) ทำการศึกษาในสถานศึกษาของเอกชน

(10) ฝึกสอน หรือค้นคว้าวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาหรือสถาบันวิจัย

(11) กรณีเป็นครอบครัวของคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวเพื่อศึกษาในสถานศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด

(12) ปฏิบัติหน้าที่สื่อมวลชน

(13) การศึกษาพระพุทธศาสนา หรือปฏิบัติศาสนกิจ การเผยแพร่ศาสนา

(14) การค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์หรือฝึกสอนในสถาบันการค้นคว้าหรือสถาบันการศึกษา

(15) การปฏิบัติงานด้านช่างฝีมือหรือผู้เชี่ยวชาญด้านการแพทย์การพยาบาล หรือสาขาวิชาชีพต่าง ๆ เพื่อถ่ายทอดความรู้ให้กับคนไทย

(16) การปฏิบัติงานด้านติดตั้ง หรือซ่อมแซมเครื่องจักร อากาศยาน หรือเรือเดินทะเล

(17) การเป็นนักแสดง นักร้อง นักดนตรีประจำโรงแรม หรือประจำบริษัทที่ประกอบธุรกิจบันเทิงในประเทศไทย ซึ่งมีทุนจดทะเบียนชำระแล้วไม่น้อยกว่า ๒๐ ล้านบาท

---

[14] หลักเกณฑ์การพิจารณาอนุญาตให้คนต่างด้าวอยู่ต่อในราชอาณาจักรตามข้อ 2 ของคำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ 777/2551 ลงวันที่ 25 พฤศจิกายน 2551

(18) ครอบครัวของผู้มีสัญชาติไทย (เฉพาะบิดามารดา คู่สมรส บุตรบุตรบุญธรรม หรือบุตรของคู่สมรส)

(19) ครอบครัวของผู้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร(เฉพาะบิดามารดา คู่สมรส บุตรบุตรบุญธรรม หรือบุตรของคู่สมรส)

(20) ครอบครัวของคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวตามกฎหมาย (เฉพาะบิดามารดา คู่สมรส บุตรบุตรบุญธรรม หรือบุตรของคู่สมรส)

(21) การปฏิบัติงานในองค์การกุศลสาธารณะ องค์การเอกชนต่างประเทศ มูลนิธิ สมาคม หอการค้าต่างประเทศ สภาหอการค้าแห่งประเทศไทยหรือสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

(22) การใช้ชีวิตในบั้นปลาย

(23) เยี่ยมญาติหรือกลับภูมิลำเนาเดิมของผู้เคยมีสัญชาติไทย หรือของผู้ที่มีบิดาหรือมารดาเป็นบุคคลสัญชาติไทยหรือเคยมีสัญชาติไทย

(24) การเยี่ยมคู่สมรสหรือเยี่ยมบุตรซึ่งมีสัญชาติไทย

(25) การรับการรักษาพยาบาล หรือการพักฟื้น หรือเพื่อดูแลผู้ป่วย

(26) กรณีเพื่อการดำเนินคดีหรือดำเนินกระบวนพิจารณาอันเกี่ยวกับคดี

(27) การปฏิบัติหน้าที่หรือภารกิจให้แก่ส่วนราชการ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ หรือสถานทูต หรือสถานกงสุล หรือองค์การระหว่างประเทศ

(28) กรณีมีเหตุจำเป็นโดยมีสถานทูต หรือสถานกงสุล ให้การรับรองและร้องขอ

(29) การพิสูจน์สัญชาติ

(30) นักแสดง นักร้อง นักดนตรีผู้ควบคุมการแสดง ตลอดจนผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการแสดงเพื่อการบันเทิง หรือมหรสพ โดยมาเปิดการแสดงเป็นครั้งคราว

(31) ผู้ควบคุมพาหนะและคนประจำพาหนะที่เข้ามายังท่าสถานี หรือท้องที่ในราชอาณาจักรและยังไม่สามารถเดินทางออกนอกราชอาณาจักรได้

ทั้งนี้ ระยะเวลาในการอนุญาตให้อยู่อาศัยในราชอาณาจักรจะแตกต่างกันไปตามที่กฎหมายกำหนด โดยคนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวจะมีเงื่อนไขบางประการที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับการเคลื่อนย้ายแรงงานวิชาชีพเกี่ยวกับการทำงานหรือการประกอบอาชีพ ซึ่งกฎหมายกำหนดให้คนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวต้องไม่ประกอบอาชีพหรือรับจ้างทำงาน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติมอบหมายเสียก่อน และถ้ากรณีใดมีกฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าวบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นก็จะต้องได้รับอนุญาตตามกฎหมายนั้น

2) กรณีการเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร[15]

กรณีนี้เป็นการอนุญาตให้คนต่างด้าวสามารถมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรได้ ทั้งนี้โดยมีเงื่อนไขบางประการคือ การได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการพิจารณาคนเข้าเมืองและด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรี และเงื่อนไขเกี่ยวกับการกำหนดจำนวนคนต่างด้าว โดยรัฐมนตรีโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดจำนวนคนต่างด้าวซึ่งจะมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรเป็นรายปีโดยมิให้เกินประเทศละ 100 คนต่อปี และสำหรับคนไร้สัญชาติมิให้เกิน 50 คนต่อปี

ดังนั้น เมื่อพิจารณาพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 กับกรอบกฎหมายประชาคมอาเซียนที่ประเทศได้ลงนามผูกพันไว้ตามที่กล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า ประเทศไทยมีพันธกรณีในข้อตกลงยอมรับร่วมกันในเรื่องคุณสมบัติหรือมาตรฐานในแต่ละวิชาชีพ (MRAs) ที่กำหนดให้แรงงานวิชาชีพซึ่งเป็นคนต่างด้าวสามารถเดินทางเข้ามายังประเทศไทยได้ โดยไทยจะต้องอำนวยความสะดวกด้านการตรวจลงตราและการอนุญาตให้อยู่อาศัยภายในประเทศเป็นกรณีพิเศษจากการเข้าเมืองโดยมีวัตถุประสงค์ด้านอื่น ๆ ซึ่งในกรณีของการเข้ามายังราชอาณาจักรไทยของแรงงานวิชาชีพตามแผนงานการสนับสนุนการเคลื่อนย้ายแรงงานวิชาชีพอาเซียนอย่างเสรีนั้น การพิจารณาบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 อาจทำให้เกิดความยุ่งยากและไม่สะดวกต่อการเคลื่อนย้ายแรงงานวิชาชีพเข้ามาในประเทศไทยกล่าวคือ กฎหมายคนเข้าเมืองของไทยมีการกำหนดหลักเกณฑ์ควบคุมและกำหนดจำนวนของคนต่างด้าวที่เข้ามามีถิ่นอยู่ในประเทศไทยเป็นรายปีไม่เกินประเทศละ 100 คนต่อปี โดยกำหนดให้คณะกรรมการพิจารณาคนเข้าเมืองเป็นผู้พิจารณาอนุญาต ประกอบกับความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และต้องได้รับใบสำคัญถิ่นที่อยู่ตามกฎหมายคนเข้าเมืองด้วย ซึ่งการได้ถิ่นที่อยู่ในประเทศที่แรงงานไปประกอบอาชีพนั้นถือเป็นแรงจูงใจที่สำคัญต่อการตัดสินใจเข้าไปประกอบวิชาชีพในประเทศไทย[16] ฉะนั้นบทบัญญัติในลักษณะดังกล่าวจึงเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งต่อการเคลื่อนย้ายแรงงานวิชาชีพในการเปิดตลาดเสรีอาเซียนที่มีความจำเป็นต้องอยู่อาศัยในประเทศไทยเพื่อทำงานเกินกว่าระยะเวลาหรือจำนวนที่กฎหมายกำหนดแต่อย่างไรก็ตามปัจจุบันผู้ถือหนังสือเดินทางไทยสามารถเดินทางไปท่องเที่ยวในทุกประเทศสมาชิกอาเซียนได้โดยไม่ต้องขอวีซ่า และสามารถพำนักอยู่ในประเทศนั้น ๆ ได้ ไม่เกินระยะเวลาที่กำหนดไว้[17] เว้นแต่กรณีการเดินทางเข้าไปใน

---

[15] ประกาศคณะกรรมการพิจารณาคนเข้าเมืองเรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขประกอบการพิจารณาอนุญาตให้คนต่างด้าวเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร.

[16] ณฐภัทร รัตนชีวกุล, **ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายแรงงานวิชาชีพจากการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน: ศึกษากรณีตามข้อตกลงยอมรับร่วมคุณสมบัตินักวิชาชีพของอาเซียน (MRAs)** (วิทยานิพนธ์นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ปรีดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์, 2558), 6.

[17] ณกฤช เศวตนันทน์, **พร้อมรับ "AEC" หรือยัง: ยกเว้นวีซ่า** [Online], 11 ธันวาคม 2559. แหล่งที่มา http://www.aseanthai.net/ewt_news.php?nid=5039&filename=index.

ประเทศเมียนมาร์ โดยคนไทยผู้ที่ถือหนังสือเดินทางธรรมดาจะได้รับยกเว้นการตรวจลงตราเฉพาะการเดินทางเข้าประเทศผ่านทางท่าอากาศยานนานาชาติ ได้แก่ ท่าอากาศยานนานาชาติกรุงเนปิดอว์ ท่าอากาศยานนานาชาติย่างกุ้งและท่าอากาศยานนานาชาติมัณฑะเลย์ รวมถึงสามารถพำนักอยู่ในประเทศเมียนมาร์ได้เป็นเวลาไม่เกิน 14 วัน เท่านั้น ซึ่งเงื่อนไขดังกล่าวจะใช้บังคับแก่ชาวเมียนมาร์ที่จะเดินทางผ่านทางท่าอากาศยานนานาชาติของประเทศไทยเช่นเดียวกัน[18] ดังนั้นเพื่อเป็นการรับมือกับปัญหาต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้นประเทศไทยจึงต้องมีการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขสำหรับการเข้ามาในราชอาณาจักรของคนต่างด้าวในกรอบข้อตกลงที่สนับสนุนการเคลื่อนย้ายแรงงานวิชาชีพอาเซียนต่อไปด้วย

นอกจากนั้นในประเด็นการเคลื่อนย้ายแรงงานวิชาชีพของประเทศสมาชิกอาเซียนเข้ามายังประเทศไทยอาจมีความจำเป็นที่แรงงานวิชาชีพจะต้องอาศัยอยู่ตลอดระยะเวลาที่ต้องประกอบวิชาชีพดังกล่าว ในขณะที่การอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่อาศัยตามกฎหมายคนเข้าเมืองของไทยในส่วนของบทบัญญัติว่าด้วยการเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย ประกอบไปด้วยหลักการในเรื่องของการควบคุมจำกัดจำนวนของคนต่างด้าวที่เข้ามามีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทยเป็นรายปี โดยกำหนดให้มีการอนุญาตจากคณะกรรมการพิจารณาคนเข้าเมืองและด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และคนต่างด้าวนั้นต้องได้รับใบสำคัญถิ่นที่อยู่ตามกฎหมายคนเข้าเมืองด้วยเช่นนี้จึงอาจกล่าวได้ว่าบทบัญญัติในลักษณะดังกล่าวนั้นเป็นข้อจำกัดและอุปสรรคต่อการเคลื่อนย้ายเสรีของแรงงานวิชาชีพที่ต้องมีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทยโดยตรง ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องแก้ไขบทบัญญัติของพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ให้ครอบคลุมถึงพันธกรณีตามข้อตกลง MRAs และความตกลง MNP ในฐานะที่ประเทศไทยเป็นสมาชิกของอาเซียนต่อไปด้วย

3.2 กฎหมายคนเข้าเมืองของประเทศในกลุ่มอาเซียน

เนื่องจากประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง 10 ประเทศต่างก็มีกฎหมายคนเข้าเมืองเป็นของตนเอง ดังนั้นผู้ศึกษาจึงทำการศึกษาจากกฎหมายคนเข้าเมืองของประเทศสมาชิกที่สำคัญ ๆ และน่าสนใจเพื่อที่จะได้นำมาศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายคนเข้าเมืองของไทยต่อไป โดยในการนี้จะทำการศึกษาเฉพาะกฎหมายคนเข้าเมืองของประเทศมาเลเซีย สิงคโปร์ และเมียนมาร์

---

[18] เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม พ.ศ. 2558 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของไทยและเมียนมาร์ได้ร่วมลงนามในความตกลงระหว่างรัฐบาลแห่งราชอาณาจักรไทยกับรัฐบาลแห่งสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์ ว่าด้วยการยกเว้นการตรวจลงตราผู้ถือหนังสือเดินทางธรรมดา โดยความตกลงดังกล่าวได้มีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 11 สิงหาคม พ.ศ. 2558 เป็นต้นมา.

3.2.1 ประเทศมาเลเซีย

ประเทศมาเลเซียถือเป็นประเทศหนึ่งที่มีบุคคลเชื้อสายต่าง ๆ ทั้งในทวีปเอเชียและทวีปอื่น ๆ เดินทางเข้ามาในประเทศตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันทั้งแบบเข้าเมืองถูกกฎหมายลักลอบเข้าเมือง นอกจากนี้การที่มาเลเซียเป็นประเทศปลายทางที่สำคัญในการขนส่งของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ทำให้มีคนต่างด้าวลักลอบอพยพเข้าเมืองส่วนใหญ่เป็นจำนวนสูงถึง 1.2 ล้านคน โดยส่วนมากมาจากอินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์[19]

โดยในอดีตมาเลเซียได้มีการตราพระราชบัญญัติความมั่นคงภายในประเทศ ค.ศ. 1960[20] รวมถึงกฎหมายเกี่ยวกับการป้องกันระบอบคอมมิวนิสต์ขึ้นเพื่อใช้ควบคุมความสงบเรียบร้อยภายในประเทศ ทั้งนี้เมื่อปัญหาการเข้าเมืองผิดกฎหมายมีผลกระทบต่อการบริหารประเทศของรัฐบาลมากขึ้น มาเลเซียจึงได้ออกพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง ค.ศ. 1959 เพื่อใช้บังคับแก่คนต่างด้าวที่เดินทางเข้าเมือง เดินทางเข้ามาเพื่อทำงาน และการเข้ามาอยู่อาศัยในประเทศ นอกจากนี้ในปี ค.ศ. 1963 ก็ยังได้ทำการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายคนเข้าเมืองเป็นพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง ค.ศ. 1963 (Immigration Act 1959/63) โดยเพิ่มกฎเกณฑ์ที่เข้มงวดต่อในการเข้าประเทศมาเลเซียมากขึ้น ทั้งในกรณีของการเข้าเมืองผิดกฎหมายและแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย กล่าวคือคนต่างด้าวตามกฎหมายดังกล่าว อาทิ ผู้อพยพ ผู้ลี้ภัยทางการเมือง หรือเหยื่อภัยสงคราม ล้วนต้องตกอยู่ภายใต้บังคับของพระราชบัญญัติคนเข้าเมืองนี้ทั้งสิ้น[21]

ปัจจุบันประเทศมาเลเซียก็ยังคงใช้ Immigration Act 1959/ 63 ซึ่งมีการปรับปรุงแก้ไขมาแล้วถึง 20 ครั้ง ในการควบคุมคนเข้าเมืองอยู่ มีองค์ประกอบโครงสร้างของกฎหมายด้วยกันอยู่ 7 หมวด ประกอบด้วย 74 มาตรา โดยการควบคุมคนเข้าเมืองตามกฎหมายนี้ได้กำหนดลักษณะคนต่างด้าวต้องห้ามมิให้เข้าประเทศ เช่น คนเร่ร่อนและขอทาน ผู้ที่มีความปกติหรือบกพร่องทางจิตใจ ผู้ที่เป็นโรคติดต่อ ผู้ค้าประเวณีหรือผู้ที่ได้รับผลประโยชน์จากการค้าประเวณีในประเทศมาเลเซีย รวมถึงครอบครัวและผู้ที่อยู่ในอุปการะของคนต่างด้าวเข้าเมืองผิดกฎหมาย เป็นต้น[22] ซึ่งหากปรากฏว่าคนต่างด้าวมีลักษณะต้องห้ามตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ก็มีบทลงโทษตามกฎหมายด้วยมาตรการต่าง

---

[19] Santhiago, A., “Human smuggling, migration and human rights: A Malaysian perspective” In **Review Meeting, Migration: Human Rights Protection of Smuggled Persons** Geneva: UNODC SHERLOC, 2005), 1.

[20] Act.1960 of the Internal Security.

[21] Santhiago, A., “Human smuggling, migration and human rights: A Malaysian perspective”, 1.

[22] Section 8 of the Immigration Act 1959/63 (Act 155).

ไม่ว่าจะเป็นการไม่อนุญาตให้เข้าเมือง หรือถูกยกเลิกใบอนุญาตให้เข้าเมือง[23] หรือต้องระวางโทษปรับไม่น้อยกว่า 10,000 ริงกิต หรือจำคุกเป็นระยะเวลาไม่เกิน 5 ปีหรือทั้งจำทั้งปรับ[24]

โดยคนต่างด้าวที่ต้องการเดินทางเข้าไปยังประเทศมาเลเซียต้องได้รับการตรวจลงตราในหนังสือเดินทางหรือเอกสารการเดินทาง อาทิ Certificate of Identity, Laisser Passer, Titrede Voyage หรือเอกสารรับรองการมีถิ่นที่อยู่ในประเทศของตนเพื่อเข้าเมือง ทั้งนี้เอกสารที่ใช้ในการตรวจลงตราดังกล่าวจะต้องมีอายุคงเหลือไม่ต่ำกว่า 6 เดือน[25] สำหรับองค์กรที่บังคับใช้กฎหมายฉบับนี้ได้คือ กรมตรวจคนเข้าเมือง (Immigration Department of Malaysia) โดยมีหน้าที่ให้บริการแก่พลเมืองของมาเลเซีย ผู้อาศัยในเมืองแบบถาวร และชาวต่างประเทศที่เดินทางเข้าเมือง อย่างไรก็ตามในการเข้าประเทศของมาเลเซียนอกจากจะใช้ Immigration Act 1959/63 เป็นกฎหมายหลักแล้วยังมีการบัญญัติ Immigration Regulations 1963 และ Passport Act 1966 มาใช้ประกอบในการพิจารณาตรวจคนเข้าเมืองอีกด้วย

3.2.2 ประเทศสิงคโปร์

จากการที่ประเทศสิงคโปร์ตกเป็นประเทศอาณานิคมของประเทศอังกฤษ จึงได้รับอิทธิพลกฎหมายเข้าเมืองของอังกฤษมาใช้ในการควบคุมคนเข้าประเทศ โดยในปี ค.ศ. 1919 อังกฤษได้ออกข้อบัญญัติว่าด้วยการจำกัดคนเดินทาง (Passengers Restriction Ordinance 1919) ลงวันที่ 11 เมษายน ค.ศ. 1919 เพื่อใช้บังคับกับบุคคลที่เดินทางเข้ามาใหม่ในสิงคโปร์[26] ต่อมาก็ได้มีการตราพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง (Immigration Act 1932) ขึ้นบังคับใช้ในประเทศสิงคโปร์ ซึ่งในบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าวมีการกำหนดถึงลักษณะต้องห้ามของคนต่างด้าวที่เดินทางเข้าเมืองไว้ หากว่าคนต่างด้าวที่เข้าเมืองมีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมายแล้วเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองก็จะไม่อนุญาตให้เข้าเมือง รวมถึงสั่งให้นำคนต่างด้าวกลับออกไปนอกประเทศ[27] นอกจากนั้น ในปี ค.ศ. 1952, 1953 และ 1959 ก็ได้มีการออกกฎหมายเกี่ยวกับคนเข้าเมืองไว้ตามลำดับ ได้แก่ Immigration Ordinance (No. 5) 1952, Immigration Regulations 1953, Immigration

---

[23] Section 14 of the Immigration Act 1959/63 (Act 155).

[24] Section 15 of the Immigration Act 1959/63 (Act 155).

[25] International Road Federation, **Entry Requirements to Malaysia** [Online], 25 February 2017. Available from http://www.irfnet.ch/files-upload/pdf-files/c9a2e2707dc3a9afa3699ee4857b8fcf_VISA_Entry_Requirements_to_Malaysia.pdf.

[26] Immigration & Checkpoints Authority (ICA) - Singapore Government, **History of Singapore Immigration** [Online], 27 February 2017. Available from https://www.ica.gov.sg/page.aspx?pageid=208.

[27] วัชรพล สว่างแผ้ว, **ปัญหาและอุปสรรคการบังคับใช้ พ.ร.บ. คนเข้าเมือง พ.ศ. 2522**, 43.

(Prohibition Entry) Order 1953 และ Immigration Ordinance 1959 โดยมีสาระสำคัญว่า พลเมืองสัญชาติสิงคโปร์เท่านั้นที่จะเดินทางเข้าออกประเทศได้ รวมทั้งอนุญาตให้คู่สมรส บุตรและบิดามารดาหรือญาติสนิทของพลเมืองสิงคโปร์สามารถเข้าเมืองได้เช่นเดียวกับคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้ไปลงทุนและประกอบอาชีพภายในประเทศ[28]

เมื่อประเทศสิงคโปร์ได้รับอิสรภาพจากประเทศอังกฤษโดยเข้าร่วมเป็นสหพันธรัฐกับประเทศมาเลเซียในปี ค.ศ. 1963 แต่ต่อมาในปี ค.ศ. 1965 สิงคโปร์ได้แยกตัวออกจากสหพันธรัฐมาเลเซียเป็นประเทศเอกราช และได้มีการตราบทบัญญัติคนเข้าเมืองเพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของสิงคโปร์มากขึ้น คือ Ordinance No. 5 of 1952 และได้มีการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายคนเข้าเมืองเรื่อยมา และปัจจุบันกฎหมายคนเข้าเมืองของสิงคโปร์ ได้แก่ พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง (Immigration Act-Chapter 133)[29] อันเป็นกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการเข้าและออกของประเทศ มีโครงสร้างของกฎหมายด้วยกันอยู่ 4 หมวด ประกอบด้วย 62 มาตรา มีการกำหนดให้เจ้าหน้าที่ควบคุมและตรวจคนเข้าเมืองทำหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองตามกฎหมายฉบับนี้ ซึ่งการที่จะได้รับอนุญาตให้เข้าหรือออกจากประเทศจะต้องเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ เช่น บุคคลที่มีลักษณะต้องห้ามตามกฎหมาย อาทิ บุคคลที่ไม่อาจแสดงหลักฐานว่าได้รับความช่วยเหลือจากประเทศสิงคโปร์ หรือผู้ที่ไม่มีหลักฐานการประกอบอาชีพในสิงคโปร์ หรือผู้ที่มีแนวโน้มที่จะกลายเป็นขอทาน จะไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าเมืองเป็นต้น[30] นอกจากนี้ยังได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการเข้าเมืองเอาไว้ในกฎหมาย รวมทั้งกำหนดบทลงโทษกรณีที่มีการกระทำอันฝ่าฝืนต่อกฎหมายโดยมีทั้งโทษปรับและจำคุกด้วย[31]

---

[28] เรื่องเดียวกัน, 44.

[29] Singapore Statue Online, **Immigration Act - Chapter 133** [Online], 27 February 2017. Available from http://statutes.agc.gov.sg/aol/search/display/view.w3p;page=0;query=DocId%3Ad0fd4d9d-0e2f-462f-a0df-0df7ecdc86d1%20ValidTime%3A15%2F03%2F1995%20Depth%3A0%20Status%3Ainforce;rec=0#al-

[30] Immigration Act (Chapter 133)

"Section 8 (1) Any person who, in the opinion of the Controller, is a member of any of the prohibited classes as defined in subsection (3) and is not a citizen of Singapore is a prohibited immigrant."

[31] Immigration Act (Chapter 133)

"Section 58 Any person guilty of an offence under this Act for which no special penalty is provided shall be liable on conviction to a fine not exceeding $2,000 or to imprisonment for a term not exceeding 6 months or to both."

3.2.3 ประเทศเมียนมาร์

ประเทศเมียนมาร์ถือว่าเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาที่มีรายได้เฉลี่ยต่อบุคคลอยู่ในเกณฑ์ต่ำ มีเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักของประเทศ ได้แก่ การปลูกข้าวเจ้า ผัก และพืชเมืองร้อนหลายชนิด นอกจากนี้ยังมีการขุดแร่และน้ำมัน รวมทั้งมีเหมืองดีบุกอยู่ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนภาคอุตสาหกรรมนั้นมีอุตสาหกรรมต่อเรือเดินสมุทรอยู่บริเวณเมืองย่างกุ้ง มะริด และทวาย และมีทรัพยากรธรรมชาติที่สำคัญ ได้แก่ ก๊าซธรรมชาติ ป่าไม้ อัญมณี แร่ธาตุ และน้ำมัน[32]

ประเทศเมียนมาร์ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกอาเซียน เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 2540 ด้วยปัจจัยหลัก 3 ประการดังต่อไปนี้[33]

1) ปัจจัยทางภูมิศาสตร์และความต้องการสร้างเอกภาพของประเทศอาเซียน กล่าวคือ ทำให้ภูมิภาคของประชาคมอาเซียนมีขนาดใหญ่ขึ้น ส่งผลให้มีอำนาจต่อรองและอิทธิพลในเวทีการเมืองและเศรษฐกิจระหว่างประเทศมากขึ้นตามมาด้วย

2) ปัจจัยทางยุทธศาสตร์ของอาเซียน กล่าวคือ เป็นการลดภาวะการพึ่งพาที่เมียนมาร์มีต่อจีน และลดอิทธิพลของจีนในเมียนมาร์ลง

3) เพื่อสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในเมียนมาร์กล่าวคือ การรับเมียนมาร์เข้ามาเป็นสมาชิกอาเซียนนั้นทำให้เมียนมาร์ต้องปรับตัวและนโยบายของประเทศให้สอดคล้องกับนโยบายหลักปฏิบัติ และประเพณีค่านิยมของประชาคมอาเซียนต่อไปด้วย

แม้ว่าประเทศเมียนมาร์จะอยู่ในระดับของประเทศที่กำลังพัฒนา แต่เมื่อเข้าเป็นสมาชิกของอาเซียนแล้วก็ทำให้ประเทศนี้ได้รับความสนใจจากผู้ลงทุนเป็นอย่างมากเนื่องจากมีสภาพภูมิศาสตร์ที่เชื่อมโยงกับประเทศจีนและอินเดียจึงเป็นทางผ่านของวัตถุดิบและสินค้าระหว่างภูมิภาคได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ยังมีทรัพยากรธรรมชาติโดยเฉพาะด้านพลังงานอันเป็นปัจจัยสำคัญของยุคอุตสาหกรรม เป็นตลาดสินค้าประเภทอุปโภคบริโภค ซึ่งเป็นสินค้าส่งออกของประเทศในภูมิภาค อีกทั้งพม่ามีแรงงานขั้นต่ำราคาถูก ดังนั้นผู้ที่จะเข้าไปลงทุนหรือติดต่อกับประเทศเมียนมาร์จำเป็นต้องศึกษากฎหมายคนเข้าเมืองของประเทศนี้ไว้ด้วย

ประวัติความเป็นมากฎหมายคนเข้าเมืองของประเทศเมียนมาร์นั้นเกิดจากการที่มีชนเผ่าพื้นเมืองที่อยู่ตามเขตชายแดนของประเทศอพยพเข้ามาเป็นจำนวนมาก รัฐบาลทหารที่ปกครองประเทศอยู่ในขณะนั้นจึงเห็นควรทำการควบคุมการอพยพเข้าประเทศ จึงได้มีการออกพระราชบัญญัติฉุกเฉินว่าด้วยคนเข้าเมืองขึ้นในปี ค.ศ. 1947 (Burma Immigration Emergency

---

[32] วิทย์ บัณฑิตกุล, **รู้จักประชาคมอาเซียน**, (กรุงเทพฯ: สถาพรบุ๊คส์, 2554), 106.

[33] เมธา มาสขาว, **อาเซียนและพม่าพม่าและเรา** [Online], 20 มกราคม 2560. แหล่งที่มา http://www.thaingo.org/writer/view.php?id=112.

Provisions Act 1947) เพื่อลดจำนวนคนต่างด้าวเข้าเมืองโดยเฉพาะผู้ที่มาจากประเทศอินเดีย จีน และบังคลาเทศ[34] ซึ่ง Burma Immigration Emergency Provisions Act 1947 ก็ยังมีผลบังคับใช้เพื่อควบคุมคนเข้าเมืองอยู่ในปัจจุบัน

เนื่องจากประเทศเมียนมาร์มีการแบ่งการปกครองออกเป็น 7 รัฐ ตามกลุ่มเชื้อชาติที่เป็นชนกลุ่มใหญ่ในแต่ละรัฐนั้นคือ รัฐชิน รัฐกะฉิ่น รัฐกะเหรี่ยง รัฐกะยา รัฐมอญ รัฐยะไข่ และรัฐชาน ทำให้การเข้าเมืองของแต่ละรัฐมีการกำหนดลักษณะการอนุญาตที่แตกต่างกันไป อาทิ ในรัฐกะฉิ่นคนต่างด้าวจะได้รับอนุญาตให้เข้าเมืองได้เฉพาะในเขตตัวเมืองของรัฐเท่านั้นหากประสงค์จะออกไปนอกเขตตัวเมืองจะต้องทำเรื่องขออนุญาตต่อเจ้าหน้าที่ที่มีอำนาจเสียก่อน เป็นต้น[35] นอกจากนี้ตามกฎหมายคนเข้าเมืองของเมียนมาร์ยังได้กำหนดเงื่อนไขในการเข้าเมืองที่สำคัญ ๆ ไว้เช่น การเข้าเมืองของคนต่างด้าวจะต้องได้รับการตรวจลงตราในหนังสือเดินทางเพื่อรับอนุญาตให้เข้าเมือง[36] หรือผู้ที่เข้ามาในประเทศโดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายคนเข้าเมืองต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือเสียค่าปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ[37] เป็นต้น

3.3 กฎหมายคนเข้าเมืองของประเทศไทยเปรียบเทียบกับประเทศในกลุ่มอาเซียน

3.3.1 ประเทศมาเลเซีย

ประเทศมาเลเซียมีหน่วยงานที่ปฏิบัติหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง คือ Immigration Department of Malaysia มีฐานะเป็นหน่วยงานภายใต้กระทรวงการต่างประเทศ (Ministry of

---

[34] Human Rights Watch, **Burma: The Rohingya muslims: Ending a cycle of exodus?** [Online], 27 March 2017. Available from http://www.refworld.org/docid/3ae6a84a2.html.

[35] Ministry of Labour, Immigration and Population, Myanmar, **Regarding Foreigners and Tourist travelling in the Country** [Online], 27 March 2017. Available from http://www.mip.gov.mm /restricted-areas-for-foreigners-tourist-travelling-in-the-country/.

[36] Act 1947 of the Burma Immigration Emergency Provisions

3. (1) No foreigner shall enter the Union of Burma without an immigration permit issued by the Controller or by any Official authorized to issue such permits or a valid passport duly visaed or endorsed by or on behalf of the President.

[37] Act 1947 of the Burma Immigration Emergency Provisions

13. (1) Whoever enters or attempts to enter the Union of Burma or whoever after legal entry remains orattempts to remain in Union of Burma in contravention of an of the provisions of this Act or the rulesmade thereunder or any of the conditions set out in any permit or visa shall be punished withimprisonment for a term not exceeding two years, or with fine, or with both.

Home Affairs) โดยจัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริการแก่พลเมืองชาวมาเลเซีย ผู้พำนักในประเทศแบบถาวร และคนเข้าเมืองชาวต่างประเทศ มีหน้าที่ดังนี้[38]

1) ออกหนังสือเดินทางและเอกสารการเดินทางให้แก่พลเมืองชาวมาเลเซีย และผู้พำนักในประเทศแบบถาวร

2) ตรวจลงตราตรวจสอบ และอนุญาตให้ชาวต่างชาติเข้าเมือง รวมทั้งจัดการการเดินทางเข้าออกประเทศ ณ จุดตรวจคนเข้าเมืองที่กำหนด

3) บังคับใช้พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง ค.ศ. 1959/63 (Immigration Act 1959/63), ระเบียบว่าด้วยคนเข้าเมือง ค.ศ. 1963 (Immigration Regulations 1963), พระราชบัญญัติหนังสือเดินทาง ค.ศ. 1966 (Passport Act 1966) และพระราชบัญญัติการต่อต้านการค้ามนุษย์และการลักลอบค้าแรงงานข้ามชาติ ค.ศ. 2007 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (Anti-Trafficking in Persons and Anti-Smuggling of Migrants Act 2007 (Amendment 2010)

โดยในการควบคุมตรวจสอบการเข้าประเทศได้กำหนดไว้ในมาตรา 6 ของ Immigration Act 1959/63 มีหลักการสำคัญว่า ผู้ที่มิใช่พลเมืองชาวมาเลเซียจะเข้ามาในประเทศมิได้ เว้นแต่เป็นคนต่างด้าวผู้มีใบอนุญาตเข้าเมืองที่ถูกต้องตามกฎหมาย เป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในรายชื่อที่ได้รับการรับรองและอนุญาตให้เข้าเมืองได้ เป็นผู้ที่ถือหนังสือเดินทางที่ทางการมาเลเซียกำหนดให้เข้าประเทศได้ หรือเป็นผู้ที่ได้รับยกเว้นให้เข้าเมืองได้ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย[39]

ทั้งนี้ Immigration Act 1959/63 ยังได้กำหนดคุณลักษณะของคนที่ต้องห้ามเข้าเมืองตามกฎหมายฉบับนี้ไว้ด้วย อาทิ บุคคลที่ไม่สามารถแสดงให้เห็นว่าสามารถเลี้ยงชีพได้ด้วยตนเองหรือมีผู้อุปการะ ผู้ที่อาจกลายเป็นขอทานหรือภาระแก่สาธารณะ บุคคลที่มีความผิดปกติทางด้านจิตใจ

---

[38] Official Portal of Immigration Department of Malaysia (Ministry of Home Affairs), **Introduction of Immigration Department of Malaysia** [Online], 28 February 2017. Available from http://www.imi.gov.my/index.php/en/corporate-profiles/introduction.html.

[39] Immigration Act 1959/63

6. (1) No person other than a citizen shall enter Malaysia unless -

(a) he is in possession of a valid Entry Permit lawfully issued to him under section 10;

(b) his name is endorsed upon a valid Entry Permit in accordance with section 12, and he is in the company of the holder of the Permit;

(c) he is in possession of a valid Pass lawfully issued to him to enter Malaysia; or

(d) he is exempted from this section by an order made under section 55.

หรือเป็นโรคติดต่อร้ายแรงอันอาจส่งผลร้ายต่อสังคม บุคคลที่มีไม่มีใบรับรองแพทย์ตามที่กฎหมายกำหนด บุคคลที่ได้รับโทษจำคุกในประเทศใด ๆ และยังไม่พ้นโทษ หญิงโสเภณี ผู้ที่จัดหาหรือพยายามที่จะนำเข้าผู้หญิงเพื่อจุดประสงค์ในการค้าประเวณีหรือเพื่อวัตถุประสงค์ที่ผิดศีลธรรมอื่น ๆ คนเร่ร่อนและขอทาน ผู้ที่ถูกเนรเทศจากรัฐอื่นโดยอธิบดีเห็นว่าเป็นผู้ลี้ภัยที่ไม่พึงประสงค์ ฯลฯ[40]

นอกจากนี้ยังได้กำหนดบทลงโทษแก่ผู้เข้าเมืองผิดกฎหมายตามพระราชบัญญัติฉบับนี้จะต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 10,000 ริงกิต หรือจำคุกไม่เกิน 5 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ และถูกลงโทษเฆี่ยนไม่เกิน 6 ที[41]

3.3.2 ประเทศสิงคโปร์

ประเทศสิงคโปร์ได้จัดตั้ง Immigration and Checkpoints Authority (ICA) มีฐานะเป็นกรมสังกัดกระทรวงการต่างประเทศ (Ministry of Home Affairs) ขึ้นเพื่อทำหน้าที่ในการรักษาความปลอดภัยของพรมแดนของสิงคโปร์ในการเข้ามาของบุคคลที่ไม่พึงประสงค์และการขนส่งสินค้าผ่านด่านตรวจทั้งทางบกทางอากาศและทางทะเล นอกจากหน้าที่ในการรักษาความมั่นคงของชายแดน ICA ยังดำเนินการด้านการเข้าเมืองและการลงทะเบียนเช่นการออกเอกสารการเดินทาง

และบัตรประจำตัวประชาชนสิงคโปร์ ออกบัตรอนุญาตคนเข้าเมืองต่าง ๆ ให้ชาวต่างชาติ รวมทั้งดำเนินการกับผู้อพยพผิดกฎหมายด้วย[42] ทั้งนี้ ICA ได้รับการจัดตั้งเมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2546 โดยเป็นการรวมหน่วยงาน 2 หน่วยงานเข้าด้วยกัน คือ Singapore Immigration & Registration (SIR) และ Customs & Excise Department (CED) โดย ICA มีอธิบดีเป็นผู้บังคับบัญชาสูงสุดของหน่วยงาน แบ่งหน่วยงานภายในออกเป็น 3 ฝ่ายหลัก ได้แก่ ฝ่ายปฏิบัติการ (Operation) ฝ่ายนโยบายและการปฏิรูป (Policy and Transformation) และฝ่ายพัฒนาและบริหารงานองค์กร (Corporate Development and Admin)

สำหรับขอบเขตตามกฎหมายที่ Immigration Act (Chapter 133) กำหนดไว้นั้นสามารถแบ่งเป็นเรื่องสำคัญ ๆ ดังต่อไปนี้

---

[40] Section 8 of the Immigration Act 1959/63.

[41] Immigration Act 1959/63

6. (3) Any person who contravenes subsection (1) shall be guiltyof an offence and shall, on conviction, be liable to a fine notexceeding ten thousand ringgit or to imprisonment for a term notexceeding five years or to both, and shall also be liable to whippingof not more than six strokes.

[42] Immigration & Checkpoints Authority, **About ICA** [Online], 27 February 2017. Available from https://www.ica.gov.sg/page.aspx?pageid=64.

1) การเข้าออกประเทศสิงคโปร์ กำหนดว่า ไม่อนุญาตให้บุคคลใดเข้าประเทศ ยกเว้น ณ จุดที่ได้รับอนุญาต เช่น จุดตรวจคนเข้าเมืองในสนามบิน สถานีรถไฟ และจุดตรวจคนเข้าเมืองอื่น ๆ โดยผู้ที่จะเข้าเมืองต้องมีใบอนุญาตเข้าเมืองที่ออกโดยถูกต้องตามกฎหมายด้วย[43]

2) ลักษณะของคนต่างด้าวที่ต้องห้ามเข้าประเทศ เช่น บุคคลที่ไม่สามารถแสดงให้เห็นว่าสามารถเลี้ยงชีพได้ด้วยตนเอง บุคคลที่มีความผิดปกติทางด้านจิตใจหรือเป็นโรคติดต่อร้ายแรงอันอาจส่งผลร้ายต่อสังคม บุคคลที่มีความประสงค์จะเข้าประเทศแต่ปฏิเสธที่จะยื่นเอกสารหลักฐานเพื่อตรวจสอบคนเข้าเมือง บุคคลที่เคยถูกลงโทษให้จำคุกในต่างประเทศหรือในประเทศโดยคณะกรรมการควบคุมคนเข้าเมืองพิจารณาเห็นว่าเป็นบุคคลที่ไม่พึงปรารถนา โสเภณี คนจรจัด บุคคลที่ได้เข้ามาในประเทศแล้วได้กระทำผิดกฎหมายคนเข้าเมือง บุคคลที่สนับสนุนการใช้กำลังหรือความรุนแรงในการล้มล้างรัฐบาล บุคคลที่รัฐมนตรีพิจารณาว่าเป็นบุคคลต้องห้าม และบุคคลที่ถูกเนรเทศจากประเทศอื่นเป็นต้น[44]

3) กรณีการเข้าเมืองผิดกฎหมาย ได้แก่ กรณีการถูกยกเลิกใบอนุญาตให้เข้าเมือง และการฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งกฎหมายคนเข้าเมือง โดยเมื่อคนต่างด้าวตามกรณีดังกล่าวยังอยู่ในประเทศไม่เกิน 90 วัน ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 4,000 ดอลล่าร์สิงคโปร์ หรือจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือทั้งจำทั้งปรับ แต่หากยังอยู่ในประเทศเกิน 90 วันขึ้นไปจะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน และหากผู้นั้นตกอยู่ภายใต้บังคับตามมาตรา 231 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา [Criminal Procedure Code (CHAPTER 68)] จะต้องได้รับโทษเฆี่ยนจำนวนไม่น้อยกว่า 3 ที หรือลงโทษปรับเป็นเงินไม่เกิน 6,000 ดอลล่าร์สิงคโปร์ แทนโทษเฆี่ยนก็ได้[45]

3.3.3 ประเทศเมียนมาร์

ปัจจุบันกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองของประเทศเมียนมาร์ที่มีผลบังคับใช้ปรากฏอยู่ด้วยกัน 2 ฉบับ คือ Burma Immigration (Emergency Provisions) Act 1947 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติมในปี ค.ศ. 1990 ได้แก่ Law Amending the Myanmar Immigration (Emergency Provisions) Act 1947 (The State Law and Order Restoration Council Law No. 2/90) โดยมียังคงหลักการสำคัญในเรื่องของการกำหนดให้ชาวต่างชาติที่จะเดินทางเข้าประเทศพม่าต้องมีการขอใบอนุญาตเข้าเมือง (Visa) เสียก่อน[46] โดยมีกรมตรวจคนเข้าเมืองและทะเบียนแห่งชาติ (Immigration and

---

[43] Section 5 of the Immigration Act (Chapter 133).

[44] Section 8 (1) - (3) of the Immigration Act (Chapter 133).

[45] Section 15 of the Immigration Act (Chapter 133).

[46] ศูนย์ส่งเสริมการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศสมาคมอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทย, **คู่มือการลงทุนในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์**, (กรุงเทพฯ: สมาคมอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทย, 2555), 8.

National Registration Department) สังกัดกระทรวงแรงงานการตรวจคนเข้าเมืองและพลเมือง (Ministry of Labour, Immigration and Population) เป็นหน่วยงานที่มีอำนาจในการบังคับใช้กฎหมายคนเข้าเมืองดังกล่าว

โดย Myanmar Immigration (Emergency Provisions) Act 1947 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม มีข้อกำหนดในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้

1) การห้ามเข้าประเทศโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือไม่ได้รับการตรวจลงตราอนุญาตในหนังสือเดินทาง กล่าวคือ ชาวต่างประเทศจะเข้าเมืองได้ต้องได้รับอนุญาตจากเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง หรือได้รับการรับรองจากประธานาธิบดีให้เข้าเมืองได้ นอกจากนี้พลเมืองของเมียนมาร์ก็ต้องถือหนังสือเดินทางของประเทศเมียนมาร์หรือหนังสือรับรองที่ออกโดยเจ้าหน้าที่ผู้อำนาจเพื่อใช้ในการเดินทางเข้าประเทศเช่นกัน[47]

2) บุคคลผู้ที่ฝ่าฝืนเงื่อนไขในการเข้าประเทศตามที่กฎหมายกำหนดอาจถูกเนรเทศออกจากประเทศเมียนมาร์ได้หากประธานาธิบดีมีคำสั่ง

3) บทกำหนดโทษ แบ่งออกเป็นกรณีการเข้าเมืองผิดกฎหมายต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น

(1) กรณีที่พยายามเข้าประเทศโดยผิดกฎหมาย หรือเข้ามาอยู่อาศัยในประเทศโดยไม่ได้รับอนุญาต ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 1 ปี หรือทั้งจำทั้งปรับ[48]

---

[47] Act 1947 Section 3 of the Burma Immigration (Emergency Provisions)

(1) No foreigner shall enter the Union of Burma without an immigration permit issued by the Controller or by any Official authorized to issue such permits or a valid passport duly visaed or endorsed by or on behalf of the President;

(2) No citizen of the Union of Burma shall enter the Union without a valid Union of Burma passport, or a certificate in lieu thereof, issued by a competent authority: provided that this section shall not apply to a person, who, in proceeding from one place in the Union of Burma to another place in the Union of Burma, traverses in the course of that journey any extra territorial waters."

[48] Act 1947 of the Burma Immigration (Emergency Provisions)

"13(1) Whoever enters or attempts to enter the Union of Burma or whoever after legal entry remains or attempts to remain in the Union of Burma in contravention of any of the provisions of this Act or the rules made there under or any of the conditions set out in any permit or visa shall be punished with imprisonment for a term."

(2) กรณีที่พาผู้อื่นเข้าประเทศโดยไม่ได้รับอนุญาต ทั้งบุคคลที่เป็นผู้พาบุคคลอื่นเข้าประเทศและผู้ที่เข้าประเทศมาด้วยนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 3 เดือน หรือปรับไม่เกินจำนวน 1500 จ๊าต หรือทั้งจำทั้งปรับ[49]

(3) ผู้ที่ทำการช่วยเหลือหรือพยายามช่วยเหลือบุคคลใดให้เข้ามาภายในประเทศเมียนมาร์ หรือกรณีที่ทราบว่ามีชาวต่างประเทศอยู่ภายในเมียนมาร์โดยไม่ได้รับอนุญาตตามกฎหมายและให้ความช่วยเหลือให้ชาวต่างประเทศนั้นให้อยู่ในประเทศ จะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกิน 6 เดือน หรือถูกปรับ หรือทั้งจำทั้งปรับ[50]

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่ากฎหมายคนเข้าเมืองของประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง 3 ประเทศ ได้แก่ มาเลเซีย สิงคโปร์ และเมียนมาร์ นั้นต่างก็ตั้งอยู่บนหลักการเดียวกันกับกฎหมายคนเข้าเมืองของไทย กล่าวคือ การที่คนต่างด้าวจะเข้ามาภายในประเทศได้นั้นจะต้องได้รับการอนุญาตให้เข้าเมืองจากเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง (Controller) รวมถึงการได้รับการตรวจลงตราในหนังสือเดินทาง หรือการได้รับอนุญาตให้เข้าเมืองกรณีอื่น ๆ ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ โดยหากคนต่างด้าวมีการเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมายก็จะต้องได้รับโทษตามที่กฎหมายกำหนด

โดยที่ปัจจุบันประเทศสมาชิกอาเซียนได้มีการจัดทำความร่วมมือที่มีผลเป็นการสนับสนุนการเคลื่อนย้ายแรงงานระหว่างประเทศสมาชิกอย่างเสรีโดยได้ให้ความสำคัญกับการเคลื่อนย้ายแรงงานวิชาชีพ ซึ่งมีความสัมพันธ์กับการเปิดเสรีด้านการค้าบริการภายใต้วัตถุประสงค์ของกรอบความตกลงการค้าบริการอาเซียน (AFAS) โดยมีการจัดทำข้อตกลงยอมรับร่วมกันด้านคุณสมบัติในสาขาวิชาชีพหลัก (MRAs) เพื่ออำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายนักวิชาชีพหรือแรงงานเชี่ยวชาญ หรือผู้มีความสามารถพิเศษของอาเซียน และความตกลงอาเซียนว่าด้วยการเคลื่อนย้ายบุคคลธรรมดา (MNP) ที่จัดทำขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกในการเคลื่อนย้ายผู้ที่ประสงค์จะให้บริการในประเทศสมาชิกอาเซียนในสาขาเกี่ยวกับการค้าสินค้า การบริการและการลงทุน โดยกรอบกฎหมายอาเซียนทั้งสอง

---

[49] Act 1947 of the Burma Immigration (Emergency Provisions)

13. (2) Whoever being the carrier knowingly brings or attempts to bring into the Union of Burma any person not authorized to enter the Union of Burma shall be liable to imprisonment for a termfor ever such person brought or attempted to be brought into Burma or to both.

[50] Act 1947 of the Burma Immigration (Emergency Provisions)

13. (5) Whoever assists or attempts to assist any person to enter the Union of Burma, illegally or knowing that a foreigner is remaining in the Union of Burma in contravention of any of the provisions of this Act or the rules made there under willfully assists or attempts to assist him to remain in the Union of Burma shall be punished with imprisonment for a term.

เรื่องดังกล่าวมีความสัมพันธ์โดยตรงกับการเข้าเมือง แต่กระบวนการเกี่ยวกับการเข้าเมืองและการอยู่อาศัยในประเทศผู้รับยังคงต้องเป็นไปตามกฎระเบียบของแต่ละประเทศสมาชิกแต่ละประเทศว่าด้วยการนั้น ๆ อยู่[51]

ดังนั้น เพื่อให้กรอบกฎหมายของอาเซียนทั้ง MRAs และ MNP สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มรูปแบบ จึงต้องมีการทบทวน และปรับปรุงกฎหมายของประเทศสมาชิกอาเซียนเพื่อให้รองรับกับกรอบกฎหมายของประชาคมอาเซียนดังกล่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนของกฎหมายคนเข้าเมือง[52] เนื่องจากมีความเกี่ยวข้องกับการอำนวยความสะดวกให้แก่นักวิชาชีพหรือผู้ค้าบริการในการเดินทางเข้ายังไปประเทศสมาชิกตามกรอบของ MRAs และ MNP โดยตรง ดังตัวอย่างของกฎหมายคนเข้าเมืองของมาเลเซียที่ไม่มีการจำกัดจำนวนคนเข้าเมืองอันเป็นการสอดคล้องกับกรอบกฎหมายดังกล่าวได้เป็นอย่างดี ในขณะที่กฎหมายคนเข้าเมืองของไทยยังปรากฏข้อจำกัดที่จะปฏิบัติให้สอดคล้องกับกรอบกฎหมายอาเซียนอยู่ เช่น ระยะเวลาที่กฎหมายอนุญาตให้คนต่างด้าวเข้ามาอยู่ในราชอาณาจักร กล่าวคือ หากคนต่างด้าวเข้าเมืองเป็นผู้ปฏิบัติงานด้านช่างฝีมือหรือผู้เชี่ยวชาญ ก็จะสามารถอยู่ในประเทศได้ไม่เกิน 1 ปี[53] ซึ่งในการทำงานของนักวิชาชีพหรือแรงงานเชี่ยวชาญ หรือผู้มีความสามารถพิเศษตามกรอบข้อตกลง MRAs บางสาขาอาจต้องทำงานต่อเนื่องอยู่ในไทยเป็นเวลามากกว่า 1 ปีขึ้นไป ประกอบกับขั้นตอนการต่ออายุใบอนุญาตและการขออนุญาตทำงานในไทยนั้นยังมีความยุ่งยากและไม่ยืดหยุ่นพอ อีกทั้งยังทำให้นักวิชาชีพหรือแรงงานเชี่ยวชาญ หรือผู้มีความสามารถของอาเซียนตามกรอบข้อตกลงนี้ต้องเสียเวลาและเสียค่าใช้จ่ายเพื่อดำเนินการขอต่ออายุการอยู่ในประเทศไทย บทบัญญัติดังกล่าวจึงยังไม่มีความสอดคล้องและอำนวยความสะดวกให้แก่มาตรการเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีของอาเซียน

ฉะนั้นเพื่อให้ประเทศไทยมีส่วนร่วมในการการขับเคลื่อนประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะในมาตรการการเคลื่อนย้ายแรงงานวิชาชีพอย่างเสรี และการเปิดเสรีการค้าบริการของบุคคลธรรมดาในอันที่จะเข้ามาลงทุนในประเทศไทย จึงต้องพิจารณาทบทวนเพื่อปรับปรุงกฎหมายคนเข้าเมือง ซึ่งถือว่าเป็นด่านแรกสำหรับการเข้ามาในประเทศ ให้มีความสอดคล้องกับกรอบกฎหมายอาเซียน อันได้แก่ข้อตกลงยอมรับร่วมกันด้านคุณสมบัติในสาขาวิชาชีพหลัก (MRAs) และความตกลงอาเซียนว่าด้วยการเคลื่อนย้ายบุคคลธรรมดา (MNP) โดยผู้ศึกษาจะทำการวิเคราะห์ถึงประเด็นปัญหาและแนวทางการปรับปรุงแก้ไขในบทต่อไป

---

[51] Fukunaga, Y., “Assessing the progress of ASEAN MRAs on professional services. ERIA’s AEC Scorecard Phase IV project”, **Economic Research Institute for ASEAN and East Asia**, (2015): 4.

[52] Ibid, 6-7.

[53] มาตรา 34 (15) และมาตรา 35 (3) แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522.

บทที่ 4
วิเคราะห์ปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายคนเข้าเมือง
ภายใต้กรอบกฎหมายของอาเซียน

ประชาคมอาเซียนจะนำไปสู่การปฏิสัมพันธ์ระหว่างประชาชนที่แน่นแฟ้นมากขึ้น โดยเป็นผลจากการอำนวยความสะดวกเกี่ยวกับการผ่านแดน การค้าการลงทุน การพัฒนา ความเชื่อมโยงด้านโครงสร้างพื้นฐานระหว่างกันโดยเฉพาะแผนแม่บท ASEAN Connectivity การขยายความร่วมมือและแลกเปลี่ยนทางด้านแรงงาน เทคโนโลยี วัฒนธรรมและองค์ความรู้ ตลอดจนความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกันที่มีมากขึ้นของประชาชนในอาเซียน จะทำให้อาเซียนกลายเป็นพหุสังคมขนาดใหญ่ที่มีการไหลเวียนการเดินทาง และการติดต่อประสานงานอย่างกว้างขวางจากผู้คนในอาเซียนและต่างภูมิภาค

นอกจากนั้นประชาคมอาเซียนยังจะก่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายคนกลุ่มต่าง ๆ ภายในภูมิภาคมากขึ้น ได้แก่ กลุ่มแรงงานวิชาชีพ อาทิ แพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล วิศวกรรม สถาปัตยกรรมที่มีคุณสมบัติวิชาชีพและได้รับใบอนุญาตให้ประกอบวิชาชีพตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด เช่น สถาปนิกและวิศวกรที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดต้องดำเนินการจดทะเบียนเป็นสถาปนิกอาเซียน (ASEAN Architect) และวิศวกรวิชาชีพอาเซียน (ASEAN Chartered Professional Engineer: ACPE) โดยสถาปนิกและวิศวกรที่ต้องการจดทะเบียนดังกล่าวต้องผ่านการประเมินจากคณะกรรมการกำกับดูแล (Monitoring Committee) ในแต่ละประเทศด้วย โดยในส่วนของประเทศไทยวิชาชีพสถาปนิกจะดำเนินการโดยสภาสถาปนิก ขณะที่ในส่วนของอาเซียนจะอยู่ภายใต้การดูแลของสภาสถาปนิกอาเซียน (ASEAN Architect Council) ส่วนวิชาชีพวิศวกรของไทยก็จะดำเนินการโดยสภาวิศวกร แต่ในส่วนอาเซียนนั้นจะอยู่ภายใต้การดูแลของคณะกรรมการประสานงานด้านวิศวกรวิชาชีพอาเซียน (ASEAN Chartered Professional Engineer Coordinating Committee) ซึ่งประกอบด้วยผู้แทนจาก Monitoring Committee ของประเทศสมาชิก เป็นต้น

การเคลื่อนย้ายแรงงานเสรีดังกล่าวทำให้แรงงานของประเทศสมาชิกอาเซียนสามารถที่จะเข้าไปทำงานในประเทศใดก็ได้ในกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียนอื่น ๆ ได้ นอกจากนี้ยังจะมีการเคลื่อนย้ายหรือการเดินทางของคนกลุ่มอื่น ๆ อีกด้วย ได้แก่ กลุ่มนักธุรกิจ นักลงทุน หรือผู้ประกอบการต่างชาติที่เข้ามาติดต่อค้าขายภายในประเทศ กลุ่มนักท่องเที่ยว รวมไปถึงกลุ่มผู้ติดตามกับที่เดินทางมาพร้อมกลุ่มดังกล่าว เช่น สมาชิกในครอบครัว เป็นต้น

เช่นนี้ในการเป็นสมาชิกของประชาคมอาเซียน อันเป็นประชาคมที่ประเทศสมาชิกล้วนมีความหลากหลายทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ ศาสนา และวัฒนธรรม สมาชิกอาเซียนต้องปรับตัวเข้าหากัน ซึ่งจะนำไปสู่การปรับระบบและเงื่อนไขต่าง ๆ ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน เช่นเดียวกับ

กฎหมายที่จะต้องมีการปรับและทำให้สามารถตรวจสอบการทำหน้าที่ของกันและกันในมาตรฐานของอาเซียนได้

4.1 ปัญหาเรื่องข้อจำกัดของพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ไม่สอดคล้องกับกรอบกฎหมายประชาคมอาเซียน

ตามที่กฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) ได้วางหลักการทางกฎหมายในเรื่องการเคลื่อนย้ายโดยเสรีของสินค้า (Free Movement of Goods) บริการและการลงทุน (Free Movement of Services and Investment) นักธุรกิจ ผู้ประกอบวิชาชีพ ผู้มีความสามารถพิเศษ แรงงานมีฝีมือ (Free Movement of Skilled Labors) และ การเคลื่อนย้ายทุนโดยเสรี (Free Movement of Capitals) มากขึ้น เพื่อรองรับการเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวภายใต้ความร่วมมือระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนในกรอบของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) โดยมีการกำหนดยุทธศาสตร์การดำเนินการตามแผนงานการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community Blueprint) ซึ่งจากหลักการทางกฎหมายว่าด้วยการเคลื่อนย้ายโดยเสรีดังกล่าว ผู้ประกอบวิชาชีพของประเทศสมาชิกอาเซียนได้รับการยอมรับในหลักการว่าสามารถเคลื่อนย้ายไปประกอบวิชาชีพในประเทศสมาชิกอาเซียนอื่น ๆ ได้ ดังนั้น ประเทศสมาชิกอาเซียนหนึ่งจึงไม่สามารถปฏิเสธการเดินทางเข้ามาประกอบวิชาชีพของผู้ประกอบวิชาชีพซึ่งเป็นคนชาติของประเทศสมาชิกอื่น ๆ ของอาเซียนในประเทศของตนได้ และกรณีที่คนชาติของประเทศตนเองจะเคลื่อนย้ายออกไปประกอบวิชาชีพในประเทศสมาชิกอาเซียนอื่น ๆ ประเทศสมาชิกอาเซียนต่างต้องเตรียมการสำหรับการเคลื่อนย้ายโดยเสรีของผู้ประกอบวิชาชีพจากประเทศสมาชิกอื่นที่จะเข้ามาทั้งในฐานะนายจ้างและลูกจ้าง เช่นนี้เรื่องที่ประเทศสมาชิกอาเซียนหรืออาเซียนต้องดำเนินการในเพื่อตอบสนองการเคลื่อนย้ายเสรีภายในประชาคมอาเซียนนี้ ได้แก่ การจัดการระบบการเข้าเมือง

สำหรับประเทศไทยได้มีพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 เป็นกฎหมายหลักที่ใช้ในการควบคุมคนเข้าเมือง กล่าวคือเป็นกฎหมายที่บังคับใช้กับคนต่างด้าวที่เดินทางเข้า หรืออยู่ในราชอาณาจักรทั้งเป็นการชั่วคราว หรือมีถิ่นที่อยู่ตลอดจนการเดินทางออกนอกราชอาณาจักร โดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อรักษาความมั่นคงของประเทศ ความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน กำหนดนโยบายเกี่ยวกับคนต่างด้าวเพื่อส่งเสริมเศรษฐกิจ โดยมีสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นผู้รับผิดชอบ ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้วจะเห็นได้ว่ากฎหมายดังกล่าวได้ประกาศใช้บังคับมาเป็นระยะเวลายาวนาน และมิได้มีการแก้ไขให้สอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบันเช่นนี้ประเทศไทยในฐานะสมาชิกของประชาคมอาเซียนจึงมีหน้าที่และพันธกรณีที่จะต้องปฏิบัติตามกรอบกฎหมายของอาเซียนการที่กฎหมายคนเข้าเมืองของไทยยังมีความล้าหลังและไม่เอื้อต่อการปฏิบัติตามกรอบกฎหมายอาเซียนทำให้เกิดปัญหาต่าง ๆ โดยเฉพาะปัญหาเกี่ยวกับการเข้ามา

ทำงานของคนต่างด้าวในไทย กล่าวคือพระราชบัญญัตินี้ได้กำหนดให้คนต่างด้าวที่เข้ามาในประเทศไทยต้องเป็นบุคคลธรรมดาที่ไม่มีสัญชาติไทยไม่มีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย และได้รับอนุญาตจากเจ้าพนักงานให้ทำงานโดยมีคุณสมบัติ ได้แก่ เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ ไม่วิกลจริตหรือจิตฟั่นเฟือนไม่เจ็บป่วยเรื้อรัง และไม่เคยต้องโทษจำคุก สามารถทำงานได้ยกเว้นงานบางประเภทตามที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกา แต่กลับไม่พบมาตรการทางกฎหมายที่ชัดเจนในการควบคุมป้องกันและปราบปรามแรงงานต่างด้าวที่ผิดกฎหมายอย่างจริงจัง จึงเป็นปัญหาว่าหากมีการเปิดเสรีอาเซียนแล้วจะทำให้มีคนต่างด้าวเข้ามายังประเทศไทยโดยผิดกฎหมายเพิ่มขึ้นเพราะไม่มีบทลงโทษที่ชัดเจนหรือมาตรการการลงโทษตามกฎหมายอ่อนเกินไป อันจะส่งผลต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมไทยในอนาคต

จากปัญหาสภาพบังคับที่ไม่เด็ดขาดของพระราชบัญญัติคนเข้าเมืองยังปรากฏว่าเจ้าหน้าที่ไม่เคร่งครัดในการตรวจคนเข้าเมือง เจ้าหน้าที่บางส่วนเป็นนายหน้าจัดหาแรงงานต่างด้าว ตามความต้องการของนายจ้างในประเทศไทยเสียเอง ประกอบกับแนวชายแดนที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองดูแลไม่ทั่วถึง จึงมีการลักลอบเข้าออกประเทศไทยโดยง่าย เมื่อแรงงานต่างด้าวถูกจับถูกเนรเทศส่งกลับประเทศคนต่างด้าวเหล่านี้ก็จะกลับเข้ามาทำงานในสถานประกอบการเดิมอีก หรือหากอยู่ในประเทศไทยแล้วก่ออาชญากรรมก็สามารถหลบหนีออกนอกประเทศทางแนวชายแดนที่เข้าออกได้โดยง่าย แม้ว่าจะได้มีการนำมติคณะรัฐมนตรีมาใช้เป็นกลไกในการบังคับต่อแรงงานต่างด้าว เช่น มติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 26 เมษายน พ.ศ. 2554 ที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 เห็นชอบให้มีการจดทะเบียนแรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติพม่า ลาว กัมพูชา รวมทั้งผู้ติดตามซึ่งเป็นบุตรที่มีอายุไม่เกิน 15 ปี เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาการขาดแคลนแรงงานระดับล่าง และให้แรงงานต่างด้าวหลบหนีเข้าเมืองสัญชาติพม่า ลาว กัมพูชา ที่ลักลอบทำงานเข้าสู่ระบบการจ้างงานที่ถูกต้องและได้รับการคุ้มครองตามกฎหมาย เป็นต้น ก็ไม่สามารถแก้ปัญหาการเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายได้อย่างเด็ดขาด

4.2 ปัญหาด้านมาตรการทางกฎหมายของพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ภายใต้กรอบกฎหมายประชาคมอาเซียน

พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ถือเป็นบทบัญญัติของกฎหมายที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการเคลื่อนย้ายแรงงานในกรอบของอาเซียน ซึ่งจากการศึกษาพบว่าพระราชบัญญัตินี้ยังไม่มีความสอดคล้องกับกรอบกฎหมายของประชาคมอาเซียน ดังปัญหาต่อไปนี้

4.2.1 ปัญหาเรื่องการยกเว้นการตรวจลงตรา

จากการศึกษาจะพบว่าพันธกรณีของข้อตกลงยอมรับร่วมอาเซียนว่าด้วยการรับรองคุณสมบัติวิชาชีพ (MRAs) กำหนดให้แรงงานวิชาชีพซึ่งมิได้มีสัญชาติไทย (คนต่างด้าว) สามารถเดินทางเข้ามายังราชอาณาจักรไทยได้ โดยประเทศไทยจะต้องอำนวยความสะดวกด้านการตรวจลงตรา

และการอนุญาตให้อยู่อาศัยในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษจากการเข้าเมืองโดยมีวัตถุประสงค์ด้านอื่น ๆ ซึ่งในกรณีของการเข้ามายังราชอาณาจักรไทยของแรงงานวิชาชีพตามแผนงานการสนับสนุนการเคลื่อนย้ายแรงงานวิชาชีพอาเซียนอย่างเสรีนั้น การพิจารณาบทบัญญัติตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองอาจทำให้เกิดความยุ่งยากและไม่สะดวกต่อการเคลื่อนย้ายแรงงานวิชาชีพเข้ามาในราชอาณาจักร ซึ่งในเรื่องนี้จะพบว่ามีความเกี่ยวข้องกับกรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการยกเว้นการตรวจตรา (ASEAN Framework Agreement on Visa Exemption)[1] และแผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน (Master Plan on ASEAN Connectivity: MPAC)[2] ซึ่งจะเป็นเครื่องมือหนึ่งในการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนของประเทศสมาชิกอาเซียนในการเคลื่อนย้ายเข้าออกในดินแดนของประเทศสมาชิกอาเซียนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออำนวยแก่ประชาชนของประเทศสมาชิกอาเซียนทั้งที่เป็นแรงงานวิชาชีพ รวมทั้งด้านการท่องเที่ยว การค้า และการลงทุนระหว่างกัน ปัจจุบันอาเซียนมีแผนในการยกเว้นการตรวจลงตราสำหรับการเดินทางภายในอาเซียนของบุคคลสัญชาติอาเซียนทั้งหมด และประเทศไทยก็ได้ทำการศึกษาความเป็นไปได้ในการเปิดเสรีข้อจำกัดการตรวจลงตราดังกล่าว เพื่อก้าวไปสู่ระบบการยกเว้นการตรวจลงตราสำหรับการเดินทางภายในอาเซียน นอกจากนี้ในเบื้องต้นยังมีการจัดตั้งช่องตรวจลงตราอาเซียน (ASEAN Lane) สำหรับผู้ถือสัญชาติอาเซียน ในด่านตรวจคนเข้าเมืองของท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ท่าอากาศยานภูเก็ต ท่าอากาศยานเชียงใหม่ และท่าอากาศยานหาดใหญ่

นอกจากนี้แล้วอาเซียนยังมีแนวคิดเกี่ยวกับการขอใบอนุญาตทำงานในอาเซียน (Working Visa) โดยให้มีอายุนานขึ้นจาก 1 ปี อาจเพิ่มเป็น 2 หรือ 4 ปี เพื่อให้การเคลื่อนย้ายแรงงานเป็นไปได้อย่างเสรีมากขึ้น ดังนั้น การกำหนดให้มีกฎกระทรวงที่ออกโดยอาศัยอำนาจตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข สำหรับการเข้ามาในราชอาณาจักรของคนต่าง

---

[1] กรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการยกเว้นการตรวจลงตรา (ASEAN Framework Agreement on Visa Exemption) เป็นกรอบความตกลงให้ประเทศที่มีความประสงค์สามารถอนุญาตให้ผู้ถือหนังสือเดินทางธรรมดาของแต่ละประเทศที่เดินทางเข้าประเทศผ่านทางท่าอากาศยานนานาชาติ ได้รับการยกเว้นการตรวจลงตราและพำนักในประเทศผู้รับได้เป็นเวลาไม่เกิน 14 วัน โดยมีเงื่อนไขคือการพำนักต้องมีวัตถุประสงค์เพื่อการท่องเที่ยวเท่านั้น หากต้องการเดินทางเพื่อวัตถุประสงค์อื่น ๆ นอกเหนือจากการท่องเที่ยวหรือหากต้องการพำนักมากกว่า 14 วัน ผู้ถือหนังสือเดินทางต้องยื่นขอวีซ่าที่เหมาะสมตามกฎหมายและกฎระเบียบของประเทศนั้น ๆ ซึ่งประเทศไทยได้ส่งมอบสัตยาบันสารไปยังเลขาธิการอาเซียนเมื่อวันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2550 แล้ว.

[2] แผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน (Master Plan on ASEAN Connectivity: MPAC) เป็นแผนยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียนปี 2554 – 2558 โดยกำหนดให้มีความเชื่อมโยงในอาเซียนครอบคลุมใน 3 มิติ คือ ความเชื่อมโยงทางกายภาพ ความเชื่อมโยงด้านกฎระเบียบ และความเชื่อมโยงระหว่างประชาชน.

ด้าวที่ได้รับการตรวจลงตราเดียวในกรอบข้อตกลงที่สนับสนุนการเคลื่อนย้ายแรงงานวิชาชีพจึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นที่ประเทศไทยจะต้องดำเนินการ

อนึ่งปัจจุบันประเทศไทยได้มีการจัดทำความตกลงว่าด้วยการยกเว้นการตรวจลงตราสำหรับผู้ถือหนังสือเดินทางธรรมดาระหว่างไทยและเมียนมาร์ โดยอ้างอิงจากหลักการของกรอบความตกลงอาเซียนว่าด้วยการยกเว้นการตรวจตรา กล่าวคือ พลเมืองไทยที่เข้าไปยังเมียนมาร์ผ่านทางท่าอากาศยานนานาชาติจะได้รับการยกเว้นการตรวจลงตรา และสามารถพำนักอยู่ในเมียนมาร์ได้ไม่เกิน 14 วัน โดยในทางกลับกันพลเมืองชาวเมียนมาร์ก็จะได้รับการยกเว้นเช่นเดียวกันเมื่อเดินทางเข้าประเทศไทย ซึ่งความตกลงนี้เริ่มมีผลบังคับใช้ตั้งแต่วันที่ 11 สิงหาคม พ.ศ. 2558 เป็นต้นไป[3] แต่สำหรับประเทศสมาชิกอาเซียนอื่น ๆ ผู้ถือหนังสือเดินทางธรรมดาของไทยสามารถเดินทางผ่านเข้าออกได้ตามด่านตรวจคนเข้าเมืองของประเทศนั้น ๆ โดยมีระยะเวลาที่สามารถพำนักในประเทศต่าง ๆ ได้แก่ ประเทศอินโดนีเซีย ลาว มาเลเซีย สิงคโปร์ และเวียดนาม สามารถพำนักอยู่ได้ไม่เกิน 30 วัน ประเทศฟิลิปปินส์ สามารถพำนักอยู่ได้ไม่เกิน 21 วัน ส่วนประเทศบรูไน และกัมพูชา สามารถพำนักอยู่ได้ไม่เกิน 14 วัน

4.2.2 ปัญหาเรื่องระยะเวลาการอยู่ในประเทศไทยและการกำหนดจำนวนคนเข้าเมือง

ในการเคลื่อนย้ายแรงงานวิชาชีพของประเทศสมาชิกอาเซียนเข้ามายังดินแดนของประเทศไทยอาจมีความจำเป็นที่แรงงานวิชาชีพจะต้องอาศัยอยู่ตลอดระยะเวลาเพื่อประกอบวิชาชีพดังกล่าวในประเทศ ในขณะที่การอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่อาศัยในราชอาณาจักรตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 มีบทบัญญัติว่าด้วยการเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทย ซึ่งหลักการของกฎหมายในเรื่องดังกล่าวมีการควบคุมกำหนดจำนวนของคนต่างด้าวที่เข้ามามีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทยเป็นรายปีไม่ให้เกินประเทศละ 100 คนต่อปี และสำหรับคนไร้สัญชาติมิให้เกิน 50 คนต่อปี โดยกำหนดให้มีการอนุญาตจากคณะกรรมการพิจารณาคนเข้าเมืองและด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และได้รับใบสำคัญถิ่นที่อยู่ตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง

เช่นนี้บทบัญญัติในลักษณะดังกล่าวจึงถือเป็นข้อจำกัดและอุปสรรคต่อการเคลื่อนย้ายเสรีของแรงงานวิชาชีพที่ต้องมีถิ่นที่อยู่ในประเทศไทยโดยตรง ดังนั้นจึงอาจมีความจำเป็นที่ต้องแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองให้ครอบคลุมถึงแรงงานวิชาชีพอาเซียนภายใต้ข้อตกลงยอมรับร่วมอาเซียนว่าด้วยการรับรองคุณสมบัติวิชาชีพ (MRAs) ให้ได้รับยกเว้นไม่อยู่ภายในบังคับของการประกาศกำหนดจำนวนคนต่างด้าวดังกล่าวด้วย

---

[3] “ไทย-เมียนมาร์ ลงนาม”, **กรุงเทพธุรกิจ**, 28 กรกฎาคม 2558.

4.3 การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายคนเข้าเมืองของประเทศไทย

พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบันได้มีการแก้ไขปรับปรุงอยู่ 2 ครั้ง ได้แก่ พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2523 ซึ่งเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมในส่วนของกำหนดการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมในการตรวจลงตราหนังสือเดินทางหรือเอกสารที่ใช้แทนหนังสือเดินทาง และพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2542 ซึ่งเป็นการแก้ไขเพิ่มเติมค่าธรรมเนียมตามบัญชีอัตราค่าธรรมเนียมและค่าทำการและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ท้ายพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ให้มีการเสียค่าธรรมเนียมสำหรับการตรวจลงตราและสำหรับคำขอเพื่อกลับเข้ามาในราชอาณาจักรอีกโดยให้ใช้ได้หลายครั้งได้ด้วย อันเป็นการแก้ไขให้มีความเหมาะสมกับสถานการณ์ในขณะนั้น

จากการแก้ไขพระราชบัญญัติคนเข้าเมืองข้างต้น เป็นการแก้ไขที่ไม่เกี่ยวข้องและไม่สอดคล้องกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของประเทศไทย อย่างไรก็ตามรัฐบาลในปัจจุบันได้มีความตระหนักถึงความสำคัญของกฎหมายฉบับนี้ เนื่องจากในการดำเนินนโยบายเพื่อเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนของไทยนั้น กฎหมายถือเป็นเครื่องมือสำคัญที่จะทำให้การขับเคลื่อนนโยบายทั้งในระดับประเทศและระดับภูมิภาคเป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ในการประชุมคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2560 จึงได้มีมติในเรื่องกฎหมายคนเข้าเมือง เนื่องจากกฎหมายฉบับนี้เป็นกฎหมายสำคัญที่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องเร่งรัดปรับปรุง โดยมีสาระสำคัญของมติที่ประชุมคณะรัฐมนตรี ดังต่อไปนี้

1) เห็นชอบในหลักการให้มีระบบคัดกรองคนเข้าเมืองผิดกฎหมายตามผลการพิจารณาของคณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ 2) โดยใช้แนวทางในการออกระเบียบ และมอบให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติรับร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารจัดการคนเข้าเมืองผิดกฎหมายและผู้ลี้ภัย พ.ศ. ... ไปพิจารณาร่วมกับกระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงแรงงาน สำนักงานสภาความมั่นคงแห่งชาติและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้วส่งให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาตรวจพิจารณาก่อนเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไป

2) เห็นชอบให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักในเรื่องนี้ รวมทั้งกำหนดให้การออกกฎกระทรวงเป็นอำนาจของนายกรัฐมนตรี ซึ่งเป็นไปตามร่างพระราชบัญญัติที่คณะกรรมการกฤษฎีกา (คณะที่ 2) ตรวจพิจารณาแล้ว

3) มอบหมายให้คณะกรรมการพัฒนาระบบราชการรับไปพิจารณาความจำเป็นในการจัดตั้ง “กรมกิจการคนเข้าเมือง” ตามข้อเสนอของกระทรวงมหาดไทยต่อไป

โดยสำหรับสาระสำคัญของร่างระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารจัดการคนเข้าเมืองผิดกฎหมายและผู้ลี้ภัย พ.ศ. ... นั้น มีดังนี้

1) กำหนดให้มีคณะกรรมการบริหารคนเข้าเมืองผิดกฎหมายและผู้ลี้ภัย โดยมีนายกรัฐมนตรีหรือรองนายกรัฐมนตรีซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นประธานกรรมการปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ ปลัดกระทรวงแรงงาน อัยการสูงสุด ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ เป็นกรรมการ และผู้บัญชาการสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง เป็นกรรมการและเลขานุการ

2) กำหนดอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารคนเข้าเมืองผิดกฎหมาย และผู้ลี้ภัย เช่น พิจารณากำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ มาตรการ และแนวทางการบริหารจัดการคนเข้าเมืองผิดกฎหมายและผู้ลี้ภัย พิจารณาคัดกรองคนเข้าเมืองผิดกฎหมายและผู้ลี้ภัยกลุ่มต่าง ๆ ประสานงานและร่วมมือกับรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐบาลต่างประเทศ องค์การระหว่างประเทศ และองค์กรภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

3) กำหนดให้สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ

4) กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการคัดกรองคนเข้าเมืองผิดกฎหมายและผู้ลี้ภัย

จากมติคณะรัฐมนตรีข้างต้นจะเห็นได้ว่า การปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองเพื่อจัดตั้งกรมกิจการคนเข้าเมือง มีความเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงกับภารกิจอำนาจหน้าที่ของหน่วยงานด้านความมั่นคงหลายหน่วยงาน ทั้งฝ่ายทหาร ตำรวจ และศุลกากร ดังนั้นจึงต้องมีการบูรณาการกฎหมายเพื่อเชื่อมโยงกับมิติงานด้านความมั่นคงในภาพรวมเพื่อนำไปสู่การปฏิรูปทั้งระบบด้วย

บทที่ 5
บทสรุป และข้อเสนอแนะ

5.1 บทสรุป

ประชาคมอาเซียนเกิดขึ้นจากแนวความคิดร่วมกันของสมาชิกอาเซียนที่พยายามจะช่วยกันทำให้ระบบเศรษฐกิจอาเซียนนั้นเจริญก้าวหน้าเหมือนกับสหภาพยุโรป เพราะต่างก็เป็นประเทศเล็ก สินค้าหรือบริการที่ขายอยู่ก็ใกล้เคียงกัน หากแยกกันทำมาค้าขายก็จะไม่มีอำนาจต่อรอง แต่ถ้าสามารถรวมตัวกันได้ก็จะทำให้มีอำนาจต่อรองในการขายสินค้าหรือบริการต่าง ๆ มากขึ้นกว่าเดิม สินค้าหรือบริการที่เคยขายหรือให้บริการได้ในประเทศเดียวก็จะสามารถขายหรือให้บริการได้ในประเทศสมาชิกอาเซียน โดยประเทศทุกประเทศที่เป็นสมาชิกอาเซียนต้องผูกระบบเศรษฐกิจเข้าด้วยกัน โดยวัตถุประสงค์ของการรวมตัวกันเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนนั้น ต้องการให้อาเซียนเป็น “ตลาดร่วม” ซึ่งการเป็นตลาดร่วมนี้จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเปิดให้ผู้คนของอาเซียนสามารถเคลื่อนย้ายแรงงาน เงินทุน ตลอดจนสินค้าและบริการได้อย่างเสรีภายใต้กรอบเดียวกัน ซึ่งเป็นหลักการเดียวกับหลักการของตลาดร่วมยุโรป

นอกจากนี้ ยังมีเรื่องของภาษาที่ใช้ในการสื่อสาร ประชาคมอาเซียนได้ตกลงกันให้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางของอาเซียน ซึ่งเมื่อไทยเราเข้าสู่ประชาคมอาเซียนก็อาจจะเกิดปัญหาได้ในเรื่องความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษทั้งใน ด้านการพูด อ่าน เขียน ในภาพรวมยังขาดทักษะที่ดี สถานการณ์เช่นนี้ย่อมส่งผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันกับบุคลากรจากประเทศเพื่อนบ้านที่คาดว่าจะเข้ามาสมัครงานในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้นในอนาคต และในอนาคตสถานประกอบการย่อมต้องการบุคลากรที่มีทักษะทางภาษาอังกฤษสูงเพิ่ม

การที่ประไทยเข้าร่วมประชาคมอาเซียน ที่ประเทศสมาชิกล้วนมีความหลากหลายทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ ศาสนา และวัฒนธรรม สมาชิกอาเซียนต้องปรับตัวเข้าหากัน จึงจะสามารถเริ่มต้นเดินไปในทางเดียวกันได้ และจะนำไปสู่การปรับระบบและเงื่อนไขต่าง ๆ ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน เช่นเดียวกับกฎหมายก็ต้องมีการปรับและทำให้สามารถตรวจสอบ การทำหน้าที่ของกันและกันในมาตรฐานของอาเซียนได้ จึงส่งผลต่อประเทศไทยในหลายหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นทางด้านเศรษฐกิจ ลังคม วัฒนธรรม รวมถึงนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในทางกฎหมาย คือ เมื่อไทยเป็นระบบประเทศทวินิยม การเข้าร่วมอนุสัญญา หรือปฏิญญาใด ๆ จะต้องมาทำการอนุวัติกฎหมายภายใน และนโยบายของภาครัฐให้สอดคล้องกับข้อตกลงระหว่างประเทศที่ไทยเข้าร่วมเป็นภาคี

อาเซียนจึงเป็นเสมือนแกนหลักในการปรับตัวสู่สังคมโลกยุคใหม่ เมื่อมีการแข่งขันมากขึ้น การแข่งขันที่เกิดขึ้นนี้จะส่งผลกระทบต่อกฎหมายของไทย เนื่องจากข้อตกลงต่าง ๆ ของอาเซียนนั้นผูกโยงกับประเทศสมาชิกทั้ง 10 ประเทศ และผูกมัดประชากร กว่า 600 ล้านคน เมื่อเป็นเช่นนี้

กฎหมายก็ต้องวางอยู่บนพันธะที่ผูกพันอยู่กับความเป็นอาเซียน และเนื่องจากอาเซียนมีสถานะเป็น “ประชาคม” (Association) ที่ประเทศสมาชิกล้วนมีความ หลากหลายทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ ศาสนา และวัฒนธรรม ไม่เหมือนดังเช่นอียูที่มีสถานะเป็น “สหภาพ” (Union) ที่ประเทศสมาชิกเป็นไปในทิศทางเดียวกัน ดังนั้นประเทศสมาชิกอาเซียนต้องปรับตัวเข้าหากัน จึงจะสามารถเริ่มต้นเดินไปในทิศทางเดียวกันได้ และจะนำไปสู่การปรับระบบและเงื่อนไขต่าง ๆ ให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน เช่นเดียวกับกฎหมายก็ต้องมีการปรับและทำให้สามารถตรวจสอบการทำหน้าที่ของกันและกันในมาตรฐานของอาเซียนได้

จากการศึกษาปัญหากฎหมายคนเข้าเมืองของไทยในกรอบกฎหมายประชาคมอาเซียน พบว่ามีปัญหาทางกฎหมายที่ก่อให้เกิดอุปสรรคในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายแรงงานวิชาชีพตามข้อตกลงยอมรับร่วมคุณสมบัตินักวิชาชีพของอาเซียน (MRAs) ทั้ง 7 สาขาอาชีพ ได้แก่ แพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล วิศวกร สถาปนิก นักสำรวจ และนักบัญชี และการอำนวยความสะดวกการเคลื่อนย้ายบุคลากรที่ประสงค์จะให้บริการในประเทศสมาชิกอาเซียนในสาขาเกี่ยวกับการค้าสินค้า การค้าบริการ และการลงทุน จึงสามารถสรุปได้ว่าปัญหาจากพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ที่บังคับใช้อยู่ในปัจจุบันนั้นมีบทบัญญัติที่ไม่สอดคล้องกับกรอบกฎหมายประชาคมอาเซียนในเรื่องของการเปิดแรงงานเสรี และการเปิดเสรีการค้าการบริการ และการลงทุนในอาเซียน กล่าวคือ บทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมืองดังกล่าวในเรื่องของระยะเวลา และการกำหนดจำนวนแรงงานวิชาชีพที่จะเข้ามาทำงานในประเทศไทยนั้นไม่ก่อให้เกิดแรงจูงใจให้แรงงานวิชาชีพที่ประเทศไทยขาดแคลนต้องการเข้ามาทำงานในประเทศ อาทิ มีกำหนดระยะเวลาที่สามารถเข้ามาประกอบอาชีพในประเทศได้ค่อนข้างน้อย รวมถึงหลักเกณฑ์การควบคุมจำนวนแรงงานวิชาชีพซึ่งเป็นคนต่างด้าวตามกฎหมายคนเข้าเมืองที่จะเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในประเทศเพื่อประกอบอาชีพก็ยังกำหนดไว้เป็นจำนวนน้อยกว่าที่ควรจะเป็น และมีขั้นตอนในการขอมีถิ่นที่อยู่เป็นไปอย่างยุ่งยากซับซ้อน เป็นต้น

5.2 ข้อเสนอแนะ

จากสถานภาพของพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 รวมทั้งแนวโน้มการพัฒนาและผลกระทบของประชาคมอาเซียนข้างต้น ประเทศไทยควรมีการเตรียมความพร้อมเชิงนโยบายเพื่อกำหนดแนวทางการพัฒนาและการปรับตัว เพื่อให้ประเทศมีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น โดยการพัฒนาในส่วนของกฎหมาย องค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการตรวจคนเข้าเมืองให้มีความพร้อม เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายคนเข้าเมืองของไทยนั้นเป็นไปอย่างยุติธรรม เป็นไปด้วยความเป็นธรรมและรวดเร็ว ในการนี้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงเห็นควรเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหากฎหมายคนเข้าเมืองภายใต้กรอบกฎหมายของอาเซียน ดังนี้

1) การพัฒนากฎหมาย

เห็นควรกำหนดให้มีบทบัญญัติที่มีลักษณะเป็นการผ่อนปรนหลักเกณฑ์การเข้าเมือง และการอยู่อาศัยในประเทศไทยของแรงงานต่างด้าวไว้ในพระราชบัญญัติคนเข้าเมืองของไทย สำหรับแพทย์ ทันตแพทย์ พยาบาล วิศวกร สถาปนิก นักสำรวจ และนักบัญชี ซึ่งเป็นแรงงานวิชาชีพตามข้อตกลงยอมรับร่วมคุณสมบัตินักวิชาชีพของอาเซียน (MRAs) ให้สามารถเดินทางเข้ามายังประเทศไทยได้ตามระยะเวลาของสัญญาจ้างของแต่ละวิชาชีพ โดยอาจกำหนดเป็นระยะเวลา 3 ปี ไปจนถึง 10 ปี เป็นต้น เนื่องจากการเคลื่อนย้ายแรงงานวิชาชีพดังกล่าวเพื่อเข้ามาทำงานในประเทศไทยนั้น แรงงานวิชาชีพมีความจำเป็นที่จะต้องอาศัยอยู่ในประเทศไทยตลอดระยะเวลาที่ต้องประกอบอาชีพ

ในส่วนของประเด็นการอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่อาศัยในประเทศตามกฎหมายคนเข้าเมือง ซึ่งบทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการเข้ามามีถิ่นอยู่ในประเทศไทยมีหลักการในลักษณะที่เป็นการควบคุมจำนวนคนต่างด้าวที่เข้ามามีถิ่นอยู่ในประเทศไทยเป็นรายปีไม่เกินประเทศละ 100 คนต่อปี โดยต้องได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการพิจารณาคนเข้าเมืองด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย และต้องได้รับใบสำคัญถิ่นที่อยู่ตามที่กฎหมายกำหนด ดังนั้นจึงมีความจำเป็นต้องแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายโดยกำหนดให้แรงงานวิชาชีพภายใต้ข้อตกลงยอมรับร่วมคุณสมบัตินักวิชาชีพของอาเซียน (MRAs) และบุคคลธรรมดาตามความตกลงอาเซียนว่าด้วยการเคลื่อนย้ายบุคคลธรรมดา (MNP) ให้ได้รับยกเว้นไม่อยู่ภายใต้บังคับของประกาศกำหนดจำนวนคนต่างด้าวเข้าเมืองดังกล่าวด้วย

นอกจากนี้ประเทศไทยควรต้องมีมาตรการในการอำนวยความสะดวกในการตรวจลงตราและการอนุญาตให้อยู่อาศัยในประเทศเป็นกรณีพิเศษจากการเข้าเมืองโดยมีวัตถุประสงค์ด้านอื่น ๆ โดยการยกเว้นการตรวจลงตราแก่แรงงานวิชาชีพที่เข้ามาประกอบอาชีพในประเทศไทยตามแผนงานการสนับสนุนการเคลื่อนย้ายแรงงานวิชาชีพเสรีของอาเซียน

2) สร้างความพร้อมเชิงยุทธศาสตร์ระดับองค์กร (Organizational Strategic Preparedness Building) เพื่อเป็นการเพิ่มสมรรถนะในการปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงและ เสริมสร้างขีดความสามารถปฏิบัติงานของหน่วยงานที่ทำหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง คือ สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง โดยเพิ่มเติมประเด็นยุทธศาสตร์ขององค์กร เพื่อให้องค์กรมีความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ดังนี้

2.1) การเตรียมความพร้อมด้านบุคลากร

ให้มีการเสริมสร้างทักษะภาษาอังกฤษซึ่งเป็นภาษาราชการสำหรับประเทศอาเซียน เนื่องจากบุคลากรจะต้องใช้ภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสาร ประสานงาน การประชุม การให้บริการของบุคลากรในการตรวจคนเข้าเมือง รวมทั้งการพิจารณาจัดฝึกอบรมภาษาประจำชาติของประเทศสมาชิกอาเซียนแก่บุคลากรที่ทำหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองด้วย เพราะถ้าหากบุคลากรสามารถสื่อสาร

ภาษาอังกฤษได้ดีแล้ว การที่สามารถสื่อสารภาษาของประเทศสมาชิกอาเซียนได้ด้วยก็ถือเป็นทักษะที่บุคลากรสมควรต้องเรียนรู้ไว้

2.2) การปรับเปลี่ยนเชิงนโยบาย ระเบียบ กฎหมาย และแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้อง

ประชาคมอาเซียนจะนำมาซึ่งผลกระทบและความเปลี่ยนแปลงทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อการตรวจคนเข้าเมือง โดยเฉพาะผลกระทบหรือการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากต่างประเทศ ดังนั้น จึงต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาบทบาทในระดับระหว่างประเทศมากยิ่งขึ้น อาทิ การเป็นเจ้าภาพการประชุมระดับนานาชาติในสาขาความร่วมมือที่รับผิดชอบ การผลักดันยุทธศาสตร์ระดับประเทศและบทบาทของไทยในด้านที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

2.3) การสื่อสารภายในองค์กร

ควรหารือร่วมกับส่วนราชการและหน่วยงานในสังกัดที่เกี่ยวข้องในการกำหนดกลยุทธ์การสื่อสารภายในองค์กรในเรื่องของการเป็นประชาคมอาเซียนเพื่อสร้างและกระตุ้นความตื่นตัวและความหนักในความสำคัญของอาเซียนแก่บุคลากรที่ทำหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยแนวทางการสื่อสารภายในองค์กรนั้น ควรเน้นเรื่องดังนี้

(1) การสร้างความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับอาเซียนทั้งในด้านองค์กร โครงสร้างและระบบการบริหารงาน ประเทศสมาชิกแต่ละประเทศความสัมพันธ์ระหว่างอาเซียนกับประเทศ/ กลุ่ม ความร่วมมืออื่น ๆ นอกภูมิภาค เพื่อสร้างความตื่นตัวและความตระหนักรู้เกี่ยวกับประชาคมอาเซียนแก่บุคลากร

(2) การสร้างระบบในการสื่อสารประชาสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพ เพื่อเผยแพร่กฎหมายที่มีการพัฒนาแก้ไข หรือได้รับการปรับปรุงให้แก่บุคลากรให้ทราบโดยเร็ว

บรรณานุกรม

กาญจนา พูลแก้ว. (ม.ป.ป.). *พิมพ์เขียวประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) กับการค้าบริการ*.สืบค้นจาก http://www.labour.go.th/th/attachments/article/15645/lsdb-AEC-28052556-1.pdf.

ไกร เกียรติเวชช์. (2554). *การบังคับใช้พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522: ศึกษากรณีแรงงานต่างด้าวเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.

เกรียงไกร เจริญธนาวัฒน์. (2547). *หลักกฎหมายว่าด้วยสิทธิเสรีภาพ*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

กมลินทร์ พินิจภูวดล. (2543). สิทธิเด็กในสัญชาติ: สภาวะไร้สัญชาติและความร่วมมือระหว่างประเทศ. *วารสารกฎหมาย*, *20*(1), 111.

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (ม.ป.ป. ก). *ร่วมสร้างประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน AEC Focus* [จุลสาร]. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ. (ม.ป.ป. ข). *ประวัติความเป็นมา ASEAN/ AEC*. สืบค้นจาก http://www.dtn.go.th/index.php/B2-asean.html.

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ สำนักอาเซียน. (ม.ป.ป.). *ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC)*. สืบค้นจาก http://www.thaifta.com/trade/corner/aec_about.pdf.

กรมอาเซียน กองอาเซียน 3. (2554). *ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน*. กรุงเทพฯ: กรมอาเซียน.

กรมอาเซียน. (ม.ป.ป. ก). *เรื่องน่ารู้เกี่ยวกับอาเซียน: ข้อตกลงยอมรับร่วมคุณสมบัตินักวิชาชีพของอาเซียน (Mutual Recognition Agreement: MRA) และความตกลงอาเซียนว่าด้วยการเคลื่อนย้ายบุคคลธรรมดา (ASEAN Agreement on Movement of Natural Persons: MNP) เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร*. สืบค้นจาก http://www.mfa.go.th/asean/contents/files/other-20130306-111325-614876.pdf.

กรมอาเซียน. (ม.ป.ป. ข). *เราคืออาเซียน สู่ประชาคมอาเซียน 2558*. สืบค้นจาก http://www.mfa.go.th/asean/contents/files/asean-media-center-20130815-110510-212399.pdf.

กรมอาเซียน. (2556). *58 คำตอบ สู่ประชาคมอาเซียน 2558* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: กรมอาเซียน กระทรวงต่างประเทศ.

คณะนิติศาสตร์ปรีดี พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์. (2556). *โครงการศึกษาทบทวนกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมทางแพ่งและพาณิชย์เพื่อเตรียมความพร้อมด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมของประเทศไทยเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียน* (รายงานฉบับสมบูรณ์). กรุงเทพฯ: สำนักงานกิจการยุติธรรม กระทรวงยุติธรรม.

งานพัฒนาบุคลากร กลุ่มบริหารงานบุคคล สำนักอำนวยการ. (ม.ป.ป.). *เรื่องน่ารู้เกี่ยวกับ ASEAN*. กรุงเทพฯ: สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.

จุฑาทิพ คล้ายทับทิม. (2555). *ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนกับประเทศไทย*. กรุงเทพฯ: ภาควิชารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

โชคชัย ศรีหิรัญรัตน์. (2542). *ปัญหาในการพิจารณาให้สถานะคนต่างด้าวแก่ชาวเขาผู้อพยพ: กรณีศึกษาอำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

ณกฤช เศวตนันทน์. (ม.ป.ป.). *พร้อมรับ "AEC" หรือยัง: ยกเว้นวีซ่า*. สืบค้นจาก http://www.aseanthai.net/ewt_news.php?nid=5039&filename=index.

ณฐภัทร รัตนชีวกุล. (2558). *ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับการเคลื่อนย้ายแรงงานวิชาชีพจากการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน: ศึกษากรณีตามข้อตกลงยอมรับร่วมคุณสมบัตินักวิชาชีพของอาเซียน (MRAs)*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

ณัฐา อิสสระวิทย์. (2555). *ศาลยุติธรรมกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน* (ผลงานส่วนบุคคล). กรุงเทพฯ: สถาบันพัฒนาข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม สำนักงานศาลยุติธรรม.

ตอนที่ 3 การประชุมสุดยอดอาเซียน (ASEAN SUMMIT). (ม.ป.ป.). สืบค้นจาก www.tm.mahidol.ac.th/th/asean/ASEAN3.pdf.

ไทย-เมียนมา ลงนาม ยกเลิกวีซ่า 14 วัน. (2558, 28 กรกฎาคม). *กรุงเทพธุรกิจ*.

ธนูศิลป์ ดวงแก้วงาม. (ม.ป.ป.). *ความรู้เกี่ยวกับพิธีการที่เกี่ยวข้องกับการเข้าออกราชอาณาจักร*. สืบค้นจาก http://www.police9.go.th/index.php/%E0%B9%80%E0%B8%AD%E0%B8%81%E0%B8%AA%E0%B8%B2%E0%B8%A3%E0%B8%94%E0%B8%B2%E0%B8%A7%E0%B8%99%E0%B9%8C%E0%B9%82%E0%B8%AB%E0%B8%A5%E0%B8%94/training/technic/8--1/file.html.

นิกร บุญเรือง. (2556). *การบังคับใช้มาตรการทางปกครอง ศึกษาเฉพาะกรณีการควบคุมตัวบุคคลต่างด้าวตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.

บรรจงจิตต์ อังศุสิงห์. (2555). *ความตกลงว่าด้วยการเคลื่อนย้ายบุคคลธรรมดาของอาเซียน*. สืบค้นจาก http://asean.nbtc.go.th/images/file/mnp_agreement.pdf.

ประธานสภาอาจารย์มหาวิทยาลัยแห่งประเทศไทย. (2554). *การเตรียมความพร้อมของอุดมศึกษาไทยกับการปรับตัวสู่การเป็นประชาคมอาเซียน* [เอกสารประกอบการประชุมวิชาการ ปอมท. ประจำปี 2554]. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

ปิ่นบุญญา ลำมะนา. (2555, กรกฎาคม-ธันวาคม). ภาพรวมของการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในอาเซียน. *MFU Connexion: Journal of Humanities and Social Sciences, 1*(2), 73.

พันธุ์ทิพย์ กาญจนะจิตรา สายสุนทร. (2538). *คำอธิบายกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล ภาคที่ 1 การจัดสรรเอกชนในระหว่างประเทศ*. กรุงเทพฯ: เดือนตุลา.

พิษณุ สุวรรณะชฎ. (2540). *สามทศวรรษอาเซียน = ASEAN in three decades*. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยร่วมกับมูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.

เมธา มาสขาว. (ม.ป.ป.). *อาเซียนและพม่า พม่าและเรา*. สืบค้นจาก http://www.thaingo.org/writer/view.php?id=112.

วัชรพล สว่างแผ้ว. (2545). *ปัญหาและอุปสรรคการบังคับใช้ พ.ร.บ. คนเข้าเมือง พ.ศ. 2522*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

วรรณะ รัตนพงษ์. (2557). *รายวิชา GEN1143 ประชาคมอาเซียน* [เอกสารประกอบการสอน]. เชียงราย: สำนักวิชาสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

วานิช กุลมา. (2525). *การปรับปรุงโครงสร้างกองตรวจคนเข้าเมือง*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, สถาบันวิชาการทหารชั้นสูง วิทยาลัยการทัพบก.

วิชา เป้าอารีย์. (2554). วิถีอาเซียนกับการจัดตั้ง AFTA 1 Way of establishing the ASEAN and AFTA. *วารสารร่มราชพฤกษ์, 29*(2), 4.

วิเชียร วัฒนคุณ. (2509). *คำบรรยายกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล คณะนิติศาสตร์ ปีที่ 4*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วิทย์ บัณฑิตกุล. (2554). *รู้จักประชาคมอาเซียน*. กรุงเทพฯ: สถาพรบุ๊คส์.

วรพจน์ วิศรุตพิชญ์. (2543). *การกระทำทางปกครอง*. [เอกสารประกอบหลักสูตรพนักงานคดีปกครอง ระดับต้น รุ่นที่ 1 พ.ศ. 2543]. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.

วรพจน์ พืชผล. (2545). *การคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในการส่งเสริมคนต่างด้าวกลับออกไปนอกราชอาณาจักร ตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ศูนย์บริการวิชาการแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2555). *โครงการเตรียมการรองรับการเคลื่อนย้ายของแรงงานสู่การเป็นประชาคมอาเซียน (Preparation for flow of labor in the ASEAN community)* (รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์). กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.

ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน). (ม.ป.ป.). *ฐานข้อมูลจารึกในประเทศไทย*. สืบค้นจาก http://www.sac.or.th/databases/inscriptions/inscribe_detail.php?id=188.

ศูนย์ส่งเสริมการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ. (2555). *คู่มือการลงทุนในสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์*. กรุงเทพฯ: สมาคมอุตสาหกรรมเครื่องนุ่งห่มไทย.

ศูนย์อาเซียนศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2558). *ไทยกับการเป็นศูนย์กลางของประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ภาค 2*. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

สถานกงสุลใหญ่ ณ นครลอสแอนเจลิส. (ม.ป.ป.). *คำร้องขอหนังสือสำคัญประจำตัว (Certificate of Identity - C.I.) เพื่อใช้แทนหนังสือเดินทาง*. สืบค้นจาก http://www.thaiconsulatela.org/service_passport_detail.aspx?link_id=41.

สถานเอกอัครราชทูต ณ กรุงมอสโก. (ม.ป.ป.). *พาสปอร์ต และวีซ่า*. สืบค้นจาก http://th.thaiembassymoscow.com/info/?section=s4&artid=42.

สมเกียรติ อ่อนวิมล. (ม.ป.ป.). *บันทึกอาเซียน "กำเนิดอาเซียน"*. สืบค้นจาก http://www.dla.go.th/upload/ebook/column/2013/5/2060_5260.pdf.

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน. (ม.ป.ป.). *ความตกลงด้านการลงทุนของอาเซียน (ASEAN Comprehensive Investment Agreement: ACIA)*. สืบค้นจาก http://www.boi.go.th.

สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง. (ม.ป.ป.). *ประวัติสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง*. สืบค้นจาก http://www.immigration.go.th/nov2004/base.php?page=history.

สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองจังหวัดพังงา. (ม.ป.ป.). *คู่มือการปฏิบัติงาน บทที่ 2 การตรวจหนังสือเดินทาง (Passport Control)*. สืบค้นจาก http://www.phangnga-imm.com/manual-imm/2.pdf.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (ม.ป.ป.). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559)*. สืบค้นจาก http://www.nesdb.go.th/download/article/article_20160323112431.pdf.

สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย. (2521). *การพิจารณาแก้ไขกฎหมายคนเข้าเมือง* [หนังสือสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทยที่ มท 0204/1342]. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

สำนักสิทธิประโยชน์ทางการค้า. (2554). *คู่มือการใช้สิทธิประโยชน์ทางการค้าภายใต้ความตกลงการค้าเสรีอาเซียน*. กรุงเทพฯ: กรมการค้าระหว่างประเทศ.

หยุด แสงอุทัย. (2527). *คำอธิบายกฎหมายระหว่างประเทศแผนกคดีบุคคล ว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย กฎหมายสัญชาติ* (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

แหล่งความรู้ประชาคมอาเซียน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตตรัง. (2555). *ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน AEC คืออะไร*. สืบค้นจาก http://www.trang.psu.ac.th/asean/?p=259.

อภิญญา เลื่อนฉวี. (2548). *กฎหมายสหภาพยุโรป*. กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

อภิญญา เลื่อนฉวี. (2553). เคลื่อนย้ายแรงงานเสรีในอาเซียน: ผลกระทบอย่างไรต่อไทย. *วารสารสถาบันพระปกเกล้า*, *8*(3), 78.

อัษฎาวุธ วสนาท. (2558). ปัญหาของการได้สัญชาติไทยภายหลังการเกิด: กรณีศึกษาชาวเวียดนามอพยพ ชั้นบุตรและชั้นหลาน. *วารสารการบริหารท้องถิ่น*, *8*(3), 90-91.

อัมพวา บัวเย็น. (2554). *การนำมาตรการเสริมอื่นมาใช้แทนการดำเนินคดีอาญา: ศึกษาเฉพาะกรณีความผิดตามมาตรา 62 วรรคหนึ่งและมาตรา 81 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522*. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์.

อุดมศักดิ์ สินธิพงษ์. (2552). *สิทธิมนุษยชน* (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: วิญญูชน.

อรณิช รุ่งธิปานนท์. (ม.ป.ป.). *ภูมิหลังและการก้าวสู่ประชาคม*. สืบค้นจาก http://www.parliament.go.th/ewtadmin/ewt/parliament_parcy/ewt_dl_link.php?nid=22568.

Educatepark.com. (ม.ป.ป.). *วีซ่า คืออะไร?*. สืบค้นจาก http://www.educatepark.com/visa/.

Fukunaga, Y. (2015). Assessing the progress of ASEAN MRAs on professional services. ERIA's AEC Scorecard Phase IV project. *Economic Research Institute for ASEAN and East Asia*.

Human Rights Watch. (n.d.). *Burma: The Rohingya muslims: Ending a cycle of exodus?*. Retrieved from http://www.refworld.org/docid/3ae6a84a2.html.

Immigration & Checkpoints Authority (ICA) - Singapore Government. (n.d. a). *History of Singapore immigration*. Retrieved from https://www.ica.gov.sg/page.aspx?pageid=208

Immigration & Checkpoints Authority (ICA) - Singapore Government. *About ICA*. (n.d. b). Retrieved from https://www.ica.gov.sg/page.aspx?pageid=64.

International Road Federation. (n.d.). *Entry requirements to Malaysia*. Retrieved from http://www.irfnet.ch/files-upload/pdf-files/c9a2e2707dc3a9afa3699ee4857b8fcf_VISA_Entry_Requirements_to_Malaysia.pdf.

Jackson, D. (1996). *Immigration: Law and practice*. London: Sweet & Maxwell.

Ministry of Labor, Immigration and Population. (n.d.). *Myanmar, regarding foreigners and tourist travelling in the country*. Retrieved from http://www.mip.gov.mm/restricted-areas-for-foreigners-tourist-travelling-in-the-country/.

Official Portal of Immigration Department of Malaysia, Ministry of Home Affairs. (n.d.). *Introduction of immigration department of Malaysia*. Retrieved from http://www.imi.gov.my/index.php/en/corporate-profiles/introduction.html.

Santhiago, A. (2005). Human smuggling, migration and human rights: A Malaysian perspective. In *Paper presented at the Review Meeting Migration: Human rights protection of smuggled persons*. Geneva: UNODC SHERLOC.

Singapore Statue Online. (n.d.). *Immigration Act - chapter 133*. Retrieved from http://statutes.agc.gov.sg/aol/search/display/view.w3p;page=0;query=DocId%3Ad0fd4d9d-0e2f-462f-a0df-0df7ecdc86d1%20ValidTime%3A15%2F03%2F1995%20Depth%3A0%20Status%3Ainforce;rec=0#al-.

World Trade Organization (WTO). (n.d.). *Regional trade agreements*. Retrieved from https://www.wto.org/english/tratop_e/region_e/regfac_e.htm.

BANGKOK UNIVERSITY FOUNDED 1962

ภาคผนวก

BANGKOK UNIVERSITY • FOUNDED 1962 •

พระราชบัญญัติ
คนเข้าเมือง
พ.ศ. ๒๕๒๒

ภูมิพลอดุลยเดช ป.ร.
ให้ไว้ ณ วันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๒๒
เป็นปีที่ ๓๔ ในรัชกาลปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ประกาศว่า

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง

จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตราพระราชบัญญัติขึ้นไว้ โดยคำแนะนำและยินยอมของสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทำหน้าที่รัฐสภา ดังต่อไปนี้

มาตรา ๑ พระราชบัญญัตินี้เรียกว่า "พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒"

มาตรา ๒[๑] พระราชบัญญัตินี้ให้ใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนดเก้าสิบวันนับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป

มาตรา ๓ ให้ยกเลิก

(๑) พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๔๙๓

(๒) พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๗

บรรดาบทกฎหมาย กฎ และข้อบังคับอื่นในส่วนที่มีบัญญัติไว้แล้วในพระราชบัญญัตินี้หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับบทแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ใช้พระราชบัญญัตินี้แทน

มาตรา ๔ ในพระราชบัญญัตินี้

"คนต่างด้าว" หมายความว่า บุคคลธรรมดาซึ่งไม่มีสัญชาติไทย

"พาหนะ" หมายความว่า ยานพาหนะหรือสัตว์พาหนะ หรือสิ่งอื่นใดที่อาจนำบุคคลจากที่แห่งหนึ่งไปยังอีกแห่งหนึ่ง

"เจ้าของพาหนะ" หมายความรวมถึงตัวแทนเจ้าของ ผู้เช่า ตัวแทนผู้เช่า ผู้ครอบครอง หรือตัวแทนผู้ครอบครองพาหนะ แล้วแต่กรณี

"ผู้ควบคุมพาหนะ" หมายความว่า นายเรือหรือผู้รับผิดชอบในการควบคุมพาหนะ

---

[๑] ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๙๖/ตอนที่ ๒๘/ฉบับพิเศษ หน้า ๔๕/๑ มีนาคม ๒๕๒๒

"คนประจำพาหนะ" หมายความว่า ผู้ซึ่งมีตำแหน่งหน้าที่ประจำหรือทำงานประจำพาหนะ และเพื่อประโยชน์แห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้หมายความรวมถึงผู้ควบคุมพาหนะซึ่งขับขี่พาหนะโดยไม่มีคนประจำพาหนะ

"คนโดยสาร" หมายความว่า ผู้ซึ่งเดินทางโดยพาหนะไม่ว่าในกรณีใด ๆ นอกจากผู้ควบคุมพาหนะและคนประจำพาหนะ

"คนเข้าเมือง" หมายความว่า คนต่างด้าวซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักร

"แพทย์ตรวจคนเข้าเมือง" หมายความว่า แพทย์ซึ่งอธิบดีแต่งตั้งเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

"เจ้าบ้าน" หมายความว่า ผู้ซึ่งเป็นหัวหน้าครอบครองบ้าน ในฐานะเป็นเจ้าของผู้เช่า หรือในฐานะอื่นใด ตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร

"เคหสถาน" หมายความว่า ที่ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัย เช่น เรือน โรง เรือ หรือแพซึ่งคนอยู่อาศัย และให้หมายความรวมถึงบริเวณของที่ซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัยนั้นด้วย จะมีรั้วล้อมหรือไม่ก็ตามตามประมวลกฎหมายอาญา

"โรงแรม" หมายความว่า บรรดาสถานที่ทุกชนิดที่จัดตั้งขึ้นเพื่อรับสินจ้างสำหรับคนเดินทางหรือบุคคลที่ประสงค์จะหาที่อยู่หรือที่พักชั่วคราว ตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม

"ผู้จัดการโรงแรม" หมายความว่า บุคคลผู้ควบคุมหรือจัดการโรงแรมตามกฎหมายว่าด้วยโรงแรม

"คณะกรรมการ" หมายความว่า คณะกรรมการพิจารณาคนเข้าเมือง

"พนักงานเจ้าหน้าที่" หมายความว่า เจ้าพนักงานซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

"อธิบดี" หมายความว่า อธิบดีกรมตำรวจ

"รัฐมนตรี" หมายความว่า รัฐมนตรีผู้รักษาการตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕ ให้นายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยรักษาการตามพระราชบัญญัตินี้ และให้มีอำนาจแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่และออกกฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมกับค่าทำการและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ไม่เกินอัตราตามบัญชีท้ายพระราชบัญญัตินี้ และกำหนดกิจการอื่นเพื่อปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้[๒]

กฎกระทรวงนั้น เมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

หมวด ๑
คณะกรรมการพิจารณาคนเข้าเมือง

มาตรา ๖ ให้มีคณะกรรมการพิจารณาคนเข้าเมืองคณะหนึ่ง ประกอบด้วยปลัดกระทรวงมหาดไทยเป็นประธานกรรมการ ปลัดกระทรวงการต่างประเทศ อธิบดีกรมตำรวจ

---

[๒] มาตรา ๕ วรรคหนึ่ง แก้ไขเพิ่มเติมโดยประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติฉบับที่ ๘๗/๒๕๕๗ เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมผู้รักษาการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจ ลงวันที่ ๑๐ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

อธิบดีกรมแรงงาน อธิบดีกรมอัยการ เลขาธิการคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน เลขาธิการสภาความมั่นคงแห่งชาติ ผู้อำนวยการองค์การส่งเสริมการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นกรรมการและผู้บังคับการกองตรวจคนเข้าเมือง เป็นกรรมการและเลขานุการ

มาตรา ๗ ให้คณะกรรมการมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(๑) เพิกถอนการอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวตามมาตรา ๓๖ วรรคหนึ่ง

(๒) พิจารณาอุทธรณ์ตามมาตรา ๓๖ วรรคสอง

(๓) อนุญาตให้คนต่างด้าวเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรตามมาตรา ๔๑ วรรคหนึ่ง

(๔) กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับคุณสมบัติของคนต่างด้าวซึ่งขอเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร เงื่อนไขเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติและเงื่อนไขอื่นตามมาตรา ๔๑ วรรคสอง

(๕) กำหนดหลักเกณฑ์การขอมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรของคนต่างด้าวซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวตามมาตรา ๔๑ วรรคสี่

(๖) อนุญาตให้คนต่างด้าวเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรตามมาตรา ๔๓ วรรคหนึ่ง และกำหนดระเบียบเกี่ยวกับการแสดงฐานะการเงินของคนต่างด้าวดังกล่าวตามมาตรา ๔๓ วรรคสอง

(๗) อนุญาตให้คนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร และอนุญาตและกำหนดเงื่อนไขในการอนุญาตให้คนต่างด้าวซึ่งได้ยื่นคำขอเพื่อมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร อยู่ในราชอาณาจักรต่อไปพลางก่อนตามมาตรา ๔๕ วรรคหนึ่งและวรรคสอง

(๘) สั่งระงับการอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรตามมาตรา ๔๗ วรรคสาม

(๙) อนุญาตให้คนต่างด้าวซึ่งเคยเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรต่อไปตามมาตรา ๕๑ วรรคหนึ่ง

(๑๐) พิจารณาการเพิกถอนการอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรตามมาตรา ๕๓

(๑๑) ให้คำปรึกษาคำแนะนำ และความเห็นแก่รัฐมนตรีในการวางระเบียบเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ประจำด่านหรือพนักงานอื่น เพื่อรักษาความมั่นคงของชาติหรือในการออกกฎกระทรวงตามพระราชบัญญัตินี้

(๑๒) พิจารณาให้ความเห็นในเรื่องเกี่ยวกับคนเข้าเมืองตามที่คณะรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีมอบหมาย

มาตรา ๘ ในการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการตามพระราชบัญญัตินี้ ให้กรรมการและเลขานุการเสนอเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการต่อประธานกรรมการหรือในกรณีที่ประธานกรรมการไม่อยู่หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ให้เสนอความเห็นต่อกรรมการซึ่งที่ประชุมมอบหมายโดยมิชักช้า และให้ประธานกรรมการหรือกรรมการดังกล่าวเป็นผู้เรียกประชุมตามความรีบด่วนของเรื่อง ตามหลักเกณฑ์ที่ที่ประชุมกำหนด

ในการประชุมของคณะกรรมการ ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุมหรือไม่อยู่ในที่ประชุม ให้ที่ประชุมเลือกกรรมการคนหนึ่งเป็นประธานในที่ประชุม

การประชุมของคณะกรรมการต้องมีกรรมการมาประชุมไม่ต่ำกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม

การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการคนหนึ่งให้มีเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกเสียงหนึ่งเป็นเสียงชี้ขาด

มาตรา ๙ คณะกรรมการอาจตั้งคณะอนุกรรมการหรือมอบอำนาจให้พนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่จะมอบหมายก็ได้

การประชุมของคณะอนุกรรมการให้นำมาตรา ๘ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

มาตรา ๑๐ ในการปฏิบัติหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ให้คณะกรรมการมีอำนาจเรียกเป็นหนังสือให้บุคคลที่เกี่ยวข้องมาให้ข้อเท็จจริง หรือให้ส่งเอกสารเกี่ยวกับเรื่องที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการได้

หมวด ๒
การเข้าและออกนอกราชอาณาจักร

มาตรา ๑๑ บุคคลซึ่งเดินทางเข้ามาในหรือออกไปนอกราชอาณาจักรจะต้องเดินทางเข้ามาหรือออกไปตามช่องทาง ด่านตรวจคนเข้าเมือง เขตท่า สถานี หรือท้องที่และตามกำหนดเวลา ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีจะได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๑๒ ห้ามมิให้คนต่างด้าวซึ่งมีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งดังต่อไปนี้เข้ามาในราชอาณาจักร

(๑) ไม่มีหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางอันถูกต้องและยังสมบูรณ์อยู่ หรือมีแต่ไม่ได้รับการตรวจลงตราในหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางเช่นว่านั้นจากสถานทูตหรือสถานกงสุลไทยในต่างประเทศ หรือจากกระทรวงการต่างประเทศ เว้นแต่กรณีที่ไม่ต้องมีการตรวจลงตราสำหรับคนต่างด้าวบางประเภทเป็นกรณีพิเศษ

การตรวจลงตราและการยกเว้นการตรวจลงตราให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวง

การตรวจลงตราตาม (๑) ให้เสียค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวง[๓]

(๒) ไม่มีปัจจัยในการยังชีพตามควรแก่กรณีที่เข้ามาในราชอาณาจักร

(๓) เข้ามาเพื่อมีอาชีพเป็นกรรมกร หรือเข้ามาเพื่อรับจ้างทำงานด้วยกำลังกาย โดยไม่ได้อาศัยวิชาความรู้หรือการฝึกทางวิชาการ หรือเข้ามาเพื่อทำงานอื่นอันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าว

(๔) วิกลจริตหรือมีโรคอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๕) ยังมิได้ปลูกฝีป้องกันไข้ทรพิษ หรือฉีดวัคซีน หรือปฏิบัติการอย่างอื่นตามวิชาการแพทย์เพื่อป้องกันโรคติดต่อตามที่กฎหมายบัญญัติและไม่ยอมให้แพทย์ตรวจคนเข้าเมืองกระทำการเช่นว่านั้น

---

[๓] มาตรา ๑๒ (๑) วรรคสาม เพิ่มโดยพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๓

(๖) เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาของศาลไทยหรือคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย หรือคำพิพากษาของศาลต่างประเทศ เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดลหุโทษหรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาท หรือความผิดที่ยกเว้นไว้ในกฎกระทรวง

(๗) มีพฤติการณ์เป็นที่น่าเชื่อว่าเป็นบุคคลที่เป็นภัยต่อสังคม หรือจะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายต่อความสงบสุขหรือความปลอดภัยของประชาชน หรือความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร หรือบุคคลซึ่งเจ้าหน้าที่รัฐบาลต่างประเทศได้ออกหมายจับ

(๘) มีพฤติการณ์เป็นที่น่าเชื่อว่าเข้ามาเพื่อการค้าประเวณี การค้าหญิงหรือเด็ก การค้ายาเสพติดให้โทษ การลักลอบหนีภาษีศุลกากรหรือเพื่อประกอบกิจการอื่นที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน

(๙) ไม่มีเงินติดตัวหรือไม่มีประกันตามที่รัฐมนตรีประกาศตามมาตรา ๑๔

(๑๐) รัฐมนตรีไม่อนุญาตให้เข้ามาในราชอาณาจักรตามมาตรา ๑๖

(๑๑) ถูกรัฐบาลไทยหรือรัฐบาลต่างประเทศเนรเทศ หรือถูกเพิกถอนสิทธิการอยู่อาศัยในราชอาณาจักรหรือในต่างประเทศมาแล้ว หรือถูกพนักงานเจ้าหน้าที่ส่งกลับออกไปนอกราชอาณาจักร โดยรัฐบาลไทยเสียค่าใช้จ่าย ทั้งนี้ เว้นแต่รัฐมนตรีได้พิจารณายกเว้นให้เป็นกรณีพิเศษเฉพาะราย

การตรวจวินิจฉัยโรค ร่างกายหรือจิต ตลอดจนการปฏิบัติการเพื่อป้องกันโรคติดต่อให้ใช้แพทย์ตรวจคนเข้าเมือง

มาตรา ๑๓ คนต่างด้าวดังต่อไปนี้ให้ได้รับยกเว้นไม่ต้องมีหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทาง

(๑) ผู้ควบคุมพาหนะและคนประจำพาหนะทางน้ำหรือทางอากาศซึ่งเพียงแต่แวะเข้ามายังท่า สถานี หรือท้องที่ ในราชอาณาจักรแล้วกลับออกไป

เพื่อประโยชน์ในการควบคุมบุคคลดังกล่าว พนักงานเจ้าหน้าที่จะออกหนังสือสำคัญตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวงเพื่อให้ถือไว้ก็ได้

(๒) คนสัญชาติของประเทศที่มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศไทยเดินทางข้ามพรมแดนไปมาชั่วคราว โดยปฏิบัติตามข้อตกลงระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลแห่งประเทศนั้น

(๓) คนโดยสารรถไฟผ่านแดนซึ่งถือตั๋วโดยสารทอดเดียวตลอดเพียงแต่ผ่านอาณาเขตประเทศไทยไปนอกราชอาณาจักรตามข้อตกลงระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลแห่งประเทศนั้น ๆ และรวมตลอดถึงผู้ควบคุมพาหนะและคนประจำพาหนะแห่งรถไฟเช่นว่านั้นด้วย

มาตรา ๑๔ รัฐมนตรีมีอำนาจกำหนดให้คนต่างด้าวซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักรมีเงินติดตัว หรือมีประกันหรือจะยกเว้นภายใต้เงื่อนไขใด ๆ ก็ได้ ทั้งนี้ โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

ประกาศตามวรรคหนึ่งมิให้ใช้บังคับแก่เด็กอายุต่ำกว่าสิบสองปี

มาตรา ๑๕ คนต่างด้าวซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักรตราบเท่าที่อยู่ในฐานะดังต่อไปนี้ให้ได้รับการยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติการตามหน้าที่ของคนต่างด้าวตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ นอกจากการปฏิบัติหรือการต้องห้ามตามมาตรา ๑๑ มาตรา ๑๒ (๑) (๔) และ (๕) และมาตรา ๑๘ วรรคสอง

(๑) บุคคลในคณะผู้แทนทางทูตซึ่งรัฐบาลต่างประเทศส่งเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในราชอาณาจักรหรือซึ่งเดินทางผ่านราชอาณาจักร เพื่อไปปฏิบัติหน้าที่ในประเทศอื่น

(๒) พนักงานฝ่ายกงสุลและลูกจ้างฝ่ายกงสุลซึ่งรัฐบาลต่างประเทศส่งเข้ามาปฏิบัติหน้าที่ในราชอาณาจักร หรือซึ่งเดินทางผ่านราชอาณาจักรเพื่อไปปฏิบัติหน้าที่ในประเทศอื่น

(๓) บุคคลซึ่งรัฐบาลต่างประเทศโดยความเห็นชอบของรัฐบาลไทยให้เข้ามาปฏิบัติหน้าที่หรือภารกิจในราชอาณาจักร

(๔) บุคคลซึ่งปฏิบัติหน้าที่หรือภารกิจในราชอาณาจักร เพื่อรัฐบาลไทยตามความตกลงที่รัฐบาลไทยได้ทำไว้กับรัฐบาลต่างประเทศ

(๕) หัวหน้าสำนักงานขององค์การหรือทบวงการระหว่างประเทศที่มีกฎหมายคุ้มครองการดำเนินงานในประเทศไทย หรือซึ่งรัฐบาลไทยได้ให้ความเห็นชอบด้วยแล้ว และรวมถึงพนักงานหรือผู้เชี่ยวชาญหรือบุคคลอื่นซึ่งองค์การหรือทบวงการเช่นว่านั้น แต่งตั้งหรือมอบหมายให้ปฏิบัติหน้าที่หรือภารกิจในราชอาณาจักร เพื่อองค์การหรือทบวงการดังกล่าว หรือเพื่อรัฐบาลไทยตามความตกลงที่รัฐบาลไทยได้ทำไว้กับองค์การหรือทบวงการระหว่างประเทศนั้น

(๖) คู่สมรส หรือบุตร ซึ่งอยู่ในความอุปการะและเป็นส่วนแห่งครัวเรือนของบุคคลตาม (๑) (๒) (๓) (๔) หรือ (๕)

(๗) คนรับใช้ส่วนตัวซึ่งเดินทางจากต่างประเทศเพื่อมาทำงานประจำเป็นปกติ ณ ที่พักอาศัยของบุคคลตาม (๑) หรือบุคคลซึ่งได้รับเอกสิทธิเท่าเทียมกันกับบุคคลซึ่งมีตำแหน่งทางทูตตามความตกลงที่รัฐบาลไทยได้ทำไว้กับรัฐบาลต่างประเทศหรือกับองค์การหรือทบวงการระหว่างประเทศ

ในกรณีตาม (๑) (๒) (๖) หรือ (๗) ให้เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศและหลักถ้อยทีถ้อยปฏิบัติต่อกัน

ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสอบถามและขอดูหลักฐานเพื่อสอบสวนว่าบุคคลซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักรนั้นเป็นผู้ได้รับยกเว้นตามมาตรานี้

มาตรา ๑๖ ในกรณีที่มีพฤติการณ์ซึ่งรัฐมนตรีเห็นว่า เพื่อประโยชน์แก่ประเทศหรือเพื่อความสงบเรียบร้อย วัฒนธรรมหรือศีลธรรมอันดี หรือความผาสุกของประชาชน ไม่สมควรอนุญาตให้คนต่างด้าวผู้ใดหรือจำพวกใดเข้ามาในราชอาณาจักร รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งไม่อนุญาตให้คนต่างด้าวผู้นั้นหรือจำพวกนั้นเข้ามาในราชอาณาจักรได้

มาตรา ๑๗ ในกรณีพิเศษเฉพาะเรื่อง รัฐมนตรีโดยอนุมัติของคณะรัฐมนตรีจะอนุญาตให้คนต่างด้าวผู้ใดหรือจำพวกใดเข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรภายใต้เงื่อนไขใด ๆ หรือจะยกเว้นไม่จำต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้ ในกรณีใด ๆ ก็ได้

มาตรา ๑๘ พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจตรวจบุคคลซึ่งเดินทางเข้ามาในหรือออกไปนอกราชอาณาจักร

เพื่อการนี้ บุคคลซึ่งเดินทางเข้ามาในหรือออกไปนอกราชอาณาจักร ต้องยื่นรายการตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง และผ่านการตรวจอนุญาตของพนักงานเจ้าหน้าที่ของด่านตรวจคนเข้าเมืองประจำเส้นทางนั้น

มาตรา ๑๙ ในการตรวจและพิจารณาว่าคนต่างด้าวผู้ใดต้องห้ามมิให้เข้ามาในราชอาณาจักรหรือไม่ พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจพิจารณาอนุญาตให้คนต่างด้าวผู้นั้นไปพักอาศัยอยู่ ณ ที่ที่เห็นสมควร โดยให้คำรับรองว่าจะมาพบพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อรับทราบคำสั่งตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดก็ได้ หรือถ้าพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นสมควรจะเรียกประกันหรือเรียกทั้งประกันและหลักประกันก็ได้ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่จะกักตัวผู้นั้นไว้ ณ สถานที่ใดตามที่เห็นเหมาะสมเพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ก็ได้

เพื่อประโยชน์แห่งบทบัญญัติในวรรคหนึ่ง พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเรียกบุคคลซึ่งมีเหตุอันควรเชื่อว่าถ้อยคำของบุคคลนั้นอาจเป็นประโยชน์แก่กรณีที่สงสัยให้มาสาบานหรือปฏิญาณตนและให้ถ้อยคำต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้

ถ้ามีเหตุอันควรสงสัยว่าคนต่างด้าวผู้ใดเข้ามาในราชอาณาจักรเพื่อการอันระบุในมาตรา ๑๒ (๘) หรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับการนั้น หรือหญิงหรือเด็กคนใดเข้ามาเพื่อการเช่นว่านั้น พนักงานเจ้าที่อาจอนุญาตให้เข้ามาในราชอาณาจักรได้ชั่วคราวโดยสั่งให้บุคคลดังกล่าวมารายงานตนและตอบคำถามของพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือจะสั่งให้ไปรายงานตนและตอบคำถามของเจ้าพนักงานตำรวจ ณ สถานีตำรวจท้องที่ที่ผู้นั้นอาศัยอยู่ ตามระยะเวลาที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดก็ได้ แต่ระยะเวลาที่กำหนดให้รายงานตนและตอบคำถามต้องห่างกันไม่น้อยกว่าเจ็ดวันต่อครั้ง

มาตรา ๒๐ ในการที่พนักงานเจ้าหน้าที่กักตัวคนต่างด้าวผู้ใดไว้ตามมาตรา ๑๙ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจกักตัวคนต่างด้าวผู้นั้นได้เท่าที่จำเป็นตามพฤติการณ์แห่งกรณี แต่ห้ามมิให้กักตัวไว้เกินสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ผู้ถูกกักตัวมาถึงที่ทำการของพนักงานเจ้าหน้าที่ ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นจะยืดเวลาเกินสี่สิบแปดชั่วโมงก็ได้ แต่มิให้เกินเจ็ดวันและให้พนักงานเจ้าหน้าที่บันทึกเหตุจำเป็นที่ต้องยืดเวลาไว้ให้ปรากฏด้วย

ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นต้องกักตัวคนต่างด้าวผู้ใดไว้เกินกำหนดเวลาตามวรรคหนึ่ง ให้พนักงานเจ้าหน้าที่ยื่นคำร้องต่อศาลขอให้มีอำนาจกักตัวคนต่างด้าวผู้นั้นไว้ต่อไปอีกได้ และศาลอาจสั่งให้มีอำนาจกักตัวไว้เท่าที่จำเป็นครั้งละไม่เกินสิบสองวัน แต่ถ้าศาลเห็นสมควรจะสั่งให้ปล่อยตัวไปชั่วคราวโดยเรียกประกัน หรือเรียกทั้งประกันและหลักประกันก็ได้

มาตรา ๒๑ ค่าใช้จ่ายในการกักตัวคนต่างด้าวตามมาตรา ๑๙ และมาตรา ๒๐ ให้เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะที่นำเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นผู้เสีย ในกรณีที่ไม่ปรากฏตัวเจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะหรือเข้ามาโดยไม่มีพาหนะ ให้คนต่างด้าวผู้นั้นเป็นผู้เสีย

มาตรา ๒๒ ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจพบว่าคนต่างด้าวซึ่งมีลักษณะต้องห้ามมิให้เข้ามาในราชอาณาจักรตามมาตรา ๑๒ เข้ามาในราชอาณาจักร ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้คนต่างด้าวผู้นั้นกลับออกไปนอกราชอาณาจักรได้ โดยมีคำสั่งเป็นหนังสือ ถ้าคนต่างด้าวผู้นั้นไม่พอใจในคำสั่ง อาจอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีได้ เว้นแต่กรณีตามมาตรา ๑๒ (๑) หรือ (๑๐) ห้ามมิให้อุทธรณ์ คำสั่งของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด แต่ถ้ารัฐมนตรีมิได้มีคำสั่งภายในเจ็ดวันนับแต่วันยื่นอุทธรณ์ให้ถือว่ารัฐมนตรีมีคำสั่งว่าคนต่างด้าวผู้นั้นไม่เป็นผู้ต้องห้ามมิให้เข้ามาในราชอาณาจักรตามมาตรา ๑๒

การอุทธรณ์ ให้ยื่นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ได้ทราบคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ และให้ทำตามแบบและเสียค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

เมื่อคนต่างด้าวยื่นอุทธรณ์แล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่รอการส่งตัวคนต่างด้าวผู้นั้นออกไปนอกราชอาณาจักรไว้จนกว่าจะได้มีคำสั่งของรัฐมนตรีในกรณีนั้น

ในระหว่างดำเนินการตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือระหว่างรอฟังคำสั่งของรัฐมนตรี แล้วแต่กรณี ให้นำมาตรา ๑๙ วรรคหนึ่งมาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่มิให้นำมาตรา ๒๐ มาใช้บังคับด้วย

หมวด ๓
พาหนะ

มาตรา ๒๓ เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะ จะต้องนำพาหนะเข้ามาในหรือออกไปนอกราชอาณาจักรตามช่องทาง ด่านตรวจคนเข้าเมือง เขตท่า สถานี หรือท้องที่และตามกำหนดเวลา ทั้งนี้ ตามที่รัฐมนตรีจะได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

มาตรา ๒๔ พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจตรวจพาหนะที่เข้ามาในหรือที่จะออกไปนอกราชอาณาจักร หรือพาหนะที่มีเหตุอันควรสงสัยว่ารับคนโดยสารเข้ามาในหรือออกไปนอกราชอาณาจักร เว้นแต่ในกรณีที่พาหนะนั้นได้ใช้ในราชการโดยเฉพาะของรัฐบาลไทยหรือของรัฐบาลต่างประเทศที่ได้รับอนุญาตจากรัฐบาลไทยแล้ว

มาตรา ๒๕ พาหนะใดที่เข้ามาในหรือที่จะออกไปนอกราชอาณาจักร เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะต้องแจ้งกำหนดวันและเวลาที่พาหนะจะเข้ามาถึงหรือจะออกจากเขตท่า สถานี หรือท้องที่ตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวงต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ ที่ทำการตรวจคนเข้าเมืองซึ่งควบคุมเขตท่า สถานี หรือท้องที่นั้น ภายในกำหนดเวลาที่พนักงานเจ้าหน้าที่ประกาศไว้

ในกรณีที่ไม่สามารถปฏิบัติตามวรรคหนึ่งได้ ให้เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะไปแจ้งด้วยตนเองต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ ที่ทำการตรวจคนเข้าเมืองที่ใกล้ที่สุดโดยมิชักช้า

การแจ้งตามความในมาตรานี้ ถ้ารัฐมนตรีเห็นสมควรจะให้ยกเว้นไม่ต้องปฏิบัติหรือให้ปฏิบัติภายใต้เงื่อนไขอย่างใดแก่พาหนะใดก็ได้

มาตรา ๒๖ พาหนะใดที่เข้ามาในหรือที่จะออกไปนอกราชอาณาจักร เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะต้องยื่นรายการตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวงและผ่านการตรวจของพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ ที่และภายใต้เงื่อนไขที่อธิบดีประกาศกำหนด

ในกรณีที่มีเหตุจำเป็นต้องทำการตรวจ ณ ที่อื่นนอกจากที่อธิบดีประกาศกำหนดตามวรรคหนึ่ง ต้องได้รับอนุญาตจากอธิบดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่อธิบดีมอบหมาย

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มาตรา ๒๗ เพื่อประโยชน์ในการตรวจ ให้เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะที่เข้ามาในหรือที่จะออกไปนอกราชอาณาจักรมีหน้าที่ปฏิบัติดังต่อไปนี้

(๑) มิให้คนโดยสารหรือคนประจำพาหนะไปเสียจากพาหนะหรือสถานที่ที่จัดไว้ด้วยความเห็นชอบของพนักงานเจ้าหน้าที่ จนกว่าจะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ เว้นแต่กรณีที่ผู้ควบคุมพาหนะและคนประจำพาหนะเป็นคนคนเดียวกัน ให้บุคคลนั้นออกไปจากพาหนะเพื่อไปแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๒๕ ในฐานะเป็นผู้ควบคุมพาหนะได้

ถ้าคนโดยสารหรือคนประจำพาหนะดังกล่าวขัดขืนหรือก่อความวุ่นวายให้นำมาตรา ๒๙ วรรคสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการปฏิบัติการตามวรรคนี้ให้เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะเป็นผู้เสีย

(๒) ยื่นบัญชีคนโดยสารและบัญชีคนประจำพาหนะรวมทั้งผู้ควบคุมพาหนะต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวงและภายในเวลาที่อธิบดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ประกาศกำหนด

(๓) ให้ความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติการตามพระราชบัญญัตินี้

ความในมาตรานี้ให้ใช้บังคับแก่เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะซึ่งนำพาหนะมาจากหรือไปยังชายแดนที่เป็นทางต่อเนื่องกับประเทศอื่นและรับคนโดยสารซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักรหรือรับคนโดยสารไปส่งที่ชายแดนเพื่อออกไปนอกราชอาณาจักร ทั้งนี้ เฉพาะที่เกี่ยวกับคนโดยสารซึ่งเดินทางเข้ามาในหรือออกไปนอกราชอาณาจักรเท่านั้น

มาตรา ๒๘ ในระหว่างที่ยังอยู่ในราชอาณาจักร ถ้ามีการเพิ่มหรือลด หรือเปลี่ยนคนประจำพาหนะที่เข้ามาในหรือที่จะออกไปนอกราชอาณาจักร หรือคนประจำพาหนะดังกล่าวผู้ใดจะไม่กลับออกไปนอกราชอาณาจักร ให้เจ้าของพาหนะหรือในกรณีที่ไม่มีเจ้าของพาหนะอยู่ในราชอาณาจักร ให้ผู้ควบคุมพาหนะแจ้งแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง

ในกรณีที่คนประจำพาหนะจะไม่กลับออกไปดังกล่าวในวรรคหนึ่งและคนประจำพาหนะนั้นเป็นคนต่างด้าว ให้เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะ แล้วแต่กรณี นำบุคคลผู้นั้นไปมอบแก่พนักงานเจ้าหน้าที่โดยมิชักช้า

ถ้าคนประจำพาหนะตามวรรคสองขัดขืนไม่ยอมให้เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะ แล้วแต่กรณี ปฏิบัติตามวรรคสองให้นำมาตรา ๒๙ วรรคสอง มาใช้บังคับโดยอนุโลม ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการปฏิบัติการตามวรรคนี้ให้เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะเป็นผู้เสีย

มาตรา ๒๙ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจพบคนต่างด้าวผู้ใดมีลักษณะต้องห้ามมิให้เข้ามาในราชอาณาจักร หรือมีเหตุอันควรสงสัยว่าเป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามมิให้เข้ามาในราชอาณาจักร พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะจัดการควบคุมคนต่างด้าวผู้นั้นไว้ในพาหนะ หรือให้ส่งตัวไปยังสถานที่ใด เพื่อพนักงานเจ้าหน้าที่จะได้ควบคุมไว้ตรวจสอบ หรือให้ส่งตัวกลับออกไปนอกราชอาณาจักร

ในกรณีที่คนต่างด้าวตามวรรคหนึ่งขัดขืนหรือก่อความวุ่นวาย เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะหรือผู้แทนอาจขอให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจควบคุมหรือจับกุมคนต่างด้าวผู้นั้นไว้ ถ้าไม่สามารถจะขอความช่วยเหลือจากพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจได้ทันท่วงที ให้มี

อำนาจจับคนต่างด้าวผู้นั้นได้เอง แล้วส่งตัวไปยังพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ และให้พนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจนั้นรีบจัดส่งตัวไปยังพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้

ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการปฏิบัติการตามมาตรานี้ ให้เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะเป็นผู้เสีย

มาตรา ๓๐ ในกรณีที่มีเหตุอันควรสงสัยว่า มีการฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะ หยุดพาหนะหรือนำพาหนะไปยังที่ใดที่หนึ่งตามที่จำเป็นเพื่อการตรวจ

การสั่งตามวรรคหนึ่งจะกระทำโดยใช้สัญญาณหรือวิธีอื่นใดอันเป็นที่เข้าใจกันก็ได้

มาตรา ๓๑ พาหนะใดที่เข้ามาในราชอาณาจักร นับแต่เวลาที่พาหนะนั้นผ่านเข้ามาในราชอาณาจักรแล้วจนกว่าพนักงานเจ้าหน้าที่จะทำการตรวจเสร็จ ห้ามมิให้ผู้ใดซึ่งมิใช่เจ้าพนักงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับพาหนะนั้น ขึ้นไปบนพาหนะหรือนำพาหนะอื่นเข้าเทียบหรือเข้าไปในบริเวณหรือสถานที่ที่จัดไว้เพื่อการตรวจ ทั้งนี้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

ห้ามมิให้เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะยินยอมหรือละเลยให้ผู้ใดกระทำการตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๓๒ พาหนะใดที่จะออกไปนอกราชอาณาจักร ในระหว่างที่พนักงานเจ้าหน้าที่ทำการตรวจหรือหลังจากที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้ทำการตรวจแล้ว แต่พาหนะนั้นยังอยู่ในราชอาณาจักร ห้ามมิให้ผู้ใดซึ่งมิใช่เจ้าพนักงานที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับพาหนะนั้น ขึ้นไปบนพาหนะหรือนำพาหนะอื่นเข้าเทียบ ทั้งนี้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่

ความในวรรคหนึ่งให้นำมาใช้บังคับเกี่ยวกับบริเวณหรือสถานที่ที่จัดไว้เพื่อการตรวจในระหว่างผู้ซึ่งจะออกไปนอกราชอาณาจักรยังมิได้ขึ้นไปบนพาหนะด้วย

ห้ามมิให้เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะยินยอมหรือละเลยให้ผู้ใดกระทำการตามมาตรานี้

มาตรา ๓๓ ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องกระทำการตรวจพาหนะนอกเวลาราชการหรือต้องไปทำการตรวจพาหนะ ณ ที่อื่น นอกจากที่อธิบดีประกาศกำหนดตามมาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง หรือต้องไปนอกสถานที่ทำการเพื่อควบคุมพาหนะไว้หรือต้องรอเพื่อตรวจพาหนะอันมิใช่ความผิดของพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะนั้นเสียเงินค่าทำการและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

หมวด ๔
การเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว

มาตรา ๓๔ คนต่างด้าวซึ่งจะเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวได้จะต้องเข้ามาเพื่อการดังต่อไปนี้

(๑) การปฏิบัติหน้าที่ทางทูตหรือกงสุล

(๒) การปฏิบัติหน้าที่ทางราชการ

(๓) การท่องเที่ยว

(๔) การเล่นกีฬา

(๕) ธุรกิจ

(๖) การลงทุนที่ได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงทบวงกรมที่เกี่ยวข้อง

(๗) การลงทุนหรือการอื่นที่เกี่ยวกับการลงทุนภายใต้บังคับกฎหมายว่าด้วยการส่งเสริมการลงทุน

(๘) การเดินทางผ่านราชอาณาจักร

(๙) การเป็นผู้ควบคุมพาหนะหรือคนประจำพาหนะที่เข้ามายังท่าสถานี หรือท้องที่ในราชอาณาจักร

(๑๐) การศึกษาหรือดูงาน

(๑๑) การปฏิบัติหน้าที่สื่อมวลชน

(๑๒) การเผยแพร่ศาสนาที่ได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงทบวงกรมที่เกี่ยวข้อง

(๑๓) การค้นคว้าทางวิทยาศาสตร์หรือฝึกสอนในสถาบันการค้นคว้าหรือสถาบันการศึกษาในราชอาณาจักร

(๑๔) การปฏิบัติงานด้านช่างฝีมือหรือผู้เชี่ยวชาญ

(๑๕) การอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๓๕ คนต่างด้าวซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวตามมาตรา ๓๔ อธิบดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งอธิบดีมอบหมายจะอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรภายใต้เงื่อนไขใด ๆ ก็ได้

ระยะเวลาที่จะอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรให้กำหนดดังนี้

(๑) ไม่เกินสามสิบวัน สำหรับกรณีตามมาตรา ๓๔ (๔) (๘) และ (๙)

(๒) ไม่เกินเก้าสิบวัน สำหรับกรณีตามมาตรา ๓๔ (๓)

(๓) ไม่เกินหนึ่งปี สำหรับกรณีตามมาตรา ๓๔ (๕) (๑๐) (๑๑) (๑๒) (๑๓) (๑๔) และ (๑๕)

(๔) ไม่เกินสองปี สำหรับกรณีตามมาตรา ๓๔ (๖)

(๕) ตามกำหนดระยะเวลาตามความจำเป็น สำหรับกรณีตาม มาตรา ๓๔ (๑) และ (๒)

(๖) ตามกำหนดระยะเวลาที่คณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนพิจารณาเห็นสมควร สำหรับกรณีตามมาตรา ๓๔ (๗)

ในกรณีที่คนต่างด้าวมีเหตุจำเป็นจะต้องอยู่ในราชอาณาจักรเกินระยะเวลาที่กำหนดใน (๑) (๒) (๓) และ (๔) ให้อธิบดีเป็นผู้พิจารณาอนุญาตให้อยู่ต่อไปได้ครั้งละไม่เกินหนึ่งปี และเมื่อได้อนุญาตแล้วให้รายงานต่อคณะกรรมการเพื่อทราบพร้อมด้วยเหตุผลภายในเจ็ดวันนับแต่วันอนุญาต

การขออนุญาตเพื่ออยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวต่อไปแต่ละครั้ง ให้คนต่างด้าวยื่นคำขอตามแบบและเสียค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ในระหว่างรอฟังคำสั่งให้คนต่างด้าวผู้นั้นอยู่ในราชอาณาจักรไปพลางก่อนได้

มาตรา ๓๖ คนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว หากมีพฤติการณ์ที่สมควรเพิกถอนการอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักร ให้อธิบดีหรือคณะกรรมการมีอำนาจเพิกถอนการอนุญาตที่ได้อนุญาตไว้นั้นได้ ไม่ว่าอธิบดีหรือผู้ซึ่งอธิบดีมอบหมายเป็นผู้อนุญาต

ในกรณีที่อธิบดีมีคำสั่งเพิกถอนการอนุญาต คนต่างด้าวซึ่งถูกเพิกถอนการอนุญาตอาจยื่นอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการได้ คำสั่งของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด แต่ในกรณีที่คณะกรรมการมีคำสั่งเพิกถอนการอนุญาต คำสั่งของคณะกรรมการให้เป็นที่สุด

การอุทธรณ์คำสั่งของอธิบดีตามวรรคสอง ให้ยื่นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ได้ทราบคำสั่งของอธิบดี และให้ทำตามแบบและเสียค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

เมื่อมีการเพิกถอนการอนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้ทำเป็นหนังสือแจ้งแก่คนต่างด้าว ในกรณีที่ไม่อาจส่งหนังสือเช่นว่านี้แก่คนต่างด้าวได้ เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ปิดไว้ ณ ที่พักของคนต่างด้าวที่ได้แจ้งแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ไว้ครบกำหนดสี่สิบแปดชั่วโมง ให้ถือว่าคนต่างด้าวผู้นั้นได้รับทราบคำสั่งแล้ว

มาตรา ๓๗ คนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว ต้องปฏิบัติดังต่อไปนี้

(๑) ไม่ประกอบอาชีพหรือรับจ้างทำงาน เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากอธิบดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งอธิบดีมอบหมาย ถ้ากรณีใดมีกฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าวบัญญัติไว้เป็นอย่างอื่นต้องได้รับอนุญาตตามกฎหมายนั้น

(๒) พักอาศัย ณ ที่ที่ได้แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ เว้นแต่ในกรณีที่มีเหตุผลสมควรไม่สามารถพักอาศัย ณ ที่ที่ได้แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้แจ้งการเปลี่ยนที่พักอาศัยต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่เข้าพักอาศัย

(๓) แจ้งต่อเจ้าพนักงานตำรวจ ณ สถานีตำรวจท้องที่ที่คนต่างด้าวผู้นั้นพักอาศัยภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ย้ายไป ในกรณีเปลี่ยนที่พักอาศัย และถ้าที่พักอาศัยใหม่อยู่ต่างท้องที่กับสถานีตำรวจท้องที่เดิม คนต่างด้าวผู้นั้นต้องแจ้งต่อเจ้าพนักงานตำรวจ ณ สถานีตำรวจท้องที่ที่ไปพักอาศัยใหม่ภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่ไปถึงด้วย

(๔) ถ้าเดินทางไปจังหวัดใดและอยู่ในจังหวัดนั้นเกินยี่สิบสี่ชั่วโมง ให้คนต่างด้าวผู้นั้นแจ้งต่อเจ้าพนักงานตำรวจ ณ สถานีตำรวจท้องที่ภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ไปถึง

(๕) ถ้าอยู่ในราชอาณาจักรเกินเก้าสิบวัน คนต่างด้าวผู้นั้นต้องมีหนังสือแจ้งให้พนักงานเจ้าหน้าที่ ณ กองตรวจคนเข้าเมืองทราบถึงที่พักอาศัยของตนโดยมิชักช้าเมื่อครบระยะเก้าสิบวัน และต่อไปให้กระทำเช่นเดียวกันทุกระยะเก้าสิบวัน ถ้าท้องที่ใดมีที่ทำการตรวจคนเข้าเมืองตั้งอยู่ จะแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ ที่ทำการตรวจคนเข้าเมืองแห่งนั้นก็ได้

ความใน (๓) และ (๔) จะมิให้ใช้บังคับแก่กรณีใดตามมาตรา ๓๔ โดยเงื่อนไขอย่างใดให้เป็นไปตามที่อธิบดีกำหนด

การแจ้งตามมาตรานี้ คนต่างด้าวอาจไปแจ้งด้วยตนเองหรือมีหนังสือแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ก็ได้ ทั้งนี้ ตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

มาตรา ๓๘ เจ้าบ้าน เจ้าของหรือผู้ครอบครองเคหสถาน หรือผู้จัดการโรงแรมซึ่งรับคนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวเข้าพักอาศัย จะต้องแจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ ที่ทำการตรวจคนเข้าเมืองซึ่งตั้งอยู่ในท้องที่ที่บ้าน เคหสถาน หรือโรงแรมนั้นตั้งอยู่ภายในยี่สิบสี่ชั่วโมงนับแต่เวลาที่คนต่างด้าวเข้าพักอาศัย ถ้าท้องที่ใดไม่มีที่ทำการตรวจคนเข้าเมืองตั้งอยู่ให้แจ้งต่อเจ้าพนักงานตำรวจ ณ สถานีตำรวจท้องที่นั้น

ในกรณีที่บ้าน เคหสถาน หรือโรงแรมที่คนต่างด้าวเข้าพักอาศัยตามวรรคหนึ่งตั้งอยู่ในเขตท้องที่กรุงเทพมหานคร ให้แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ กองตรวจคนเข้าเมือง

การแจ้งตามวรรคหนึ่งและวรรคสองให้เป็นไปตามระเบียบที่อธิบดีกำหนด

มาตรา ๓๙ คนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวหากเดินทางออกไปนอกราชอาณาจักร ให้ถือว่าการได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวดังกล่าวเป็นอันสิ้นสุด แต่ถ้าก่อนเดินทางออกไปนอกราชอาณาจักร ได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ให้กลับเข้ามาในราชอาณาจักรได้อีก และคนต่างด้าวนั้นได้กลับเข้ามาในราชอาณาจักรโดยไม่เป็นผู้ต้องห้ามตามมาตรา ๑๒ ถ้าระยะเวลาที่ได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรยังมีเหลืออยู่ ให้อยู่ในราชอาณาจักรต่อไปได้เท่าระยะเวลาที่ยังเหลืออยู่นั้น

การขออนุญาตเพื่อกลับเข้ามาในราชอาณาจักรอีก ให้คนต่างด้าวยื่นคำขอตามแบบและเสียค่าธรรมเนียมตามอัตราและหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง

หมวด ๕
การเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร

มาตรา ๔๐ ภายใต้บังคับมาตรา ๔๒ มาตรา ๔๓ และมาตรา ๕๑ ให้รัฐมนตรีโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรีมีอำนาจประกาศในราชกิจจานุเบกษากำหนดจำนวนคนต่างด้าว ซึ่งจะมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรเป็นรายปี แต่มิให้เกินประเทศละหนึ่งร้อยคนต่อปี และสำหรับคนไร้สัญชาติมิให้เกินห้าสิบคนต่อปี

เพื่อประโยชน์แห่งการกำหนดจำนวนคนต่างด้าว บรรดาอาณานิคมของประเทศหนึ่งรวมกันหรือแต่ละอาณาจักรซึ่งมีการปกครองของตนเองให้ถือเป็นประเทศหนึ่ง

มาตรา ๔๑ คนต่างด้าวจะเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรมิได้ เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการและด้วยความเห็นชอบของรัฐมนตรี ทั้งนี้ ภายในจำนวนที่รัฐมนตรีประกาศตามมาตรา ๔๐ และได้รับใบสำคัญถิ่นที่อยู่ตามมาตรา ๔๗ แล้ว

เพื่อให้การเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรของคนต่างด้าวเป็นไปเพื่อประโยชน์ของประเทศให้มากที่สุด ให้คณะกรรมการกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับคุณสมบัติของคนต่างด้าวซึ่งขอเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรโดยคำนึงถึง รายได้ สินทรัพย์ ความรู้ ความสามารถในด้านวิชาชีพ และฐานะในครอบครัวของคนต่างด้าวดังกล่าวกับบุคคลซึ่งมีสัญชาติไทย เงื่อนไขเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ หรือเงื่อนไขอื่นตามความเหมาะสม เพื่อใช้เป็นหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการพิจารณาอนุญาตให้คนต่างด้าวเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร

การขออนุญาต คนต่างด้าวจะขอก่อนเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรหรือขอภายหลังได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวแล้วก็ได้

เพื่อประโยชน์แห่งพระราชบัญญัตินี้ คณะกรรมการมีอำนาจที่จะกำหนดหลักเกณฑ์ให้คนต่างด้าวซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวกรณีใดกรณีหนึ่งตามมาตรา ๓๔ อาจยื่นคำขอเพื่อมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรได้

คนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรก่อนเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร จะมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร ต่อเมื่อเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรและได้ยื่นรายการและผ่านการตรวจอนุญาตของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๑๘ วรรคสอง และไม่เป็นผู้ต้องห้ามตามมาตรา ๑๒ และมาตรา ๔๔ และได้รับใบสำคัญถิ่นที่อยู่ตามมาตรา ๔๗ แล้ว ในระหว่างขอรับใบสำคัญถิ่นที่อยู่ให้คนต่างด้าวผู้นั้นอยู่ในราชอาณาจักรไปพลางก่อนได้

มาตรา ๔๒ บุคคลดังต่อไปนี้ไม่อยู่ภายใต้บังคับของประกาศกำหนดจำนวนคนต่างด้าว ซึ่งรัฐมนตรีประกาศตามมาตรา ๔๐

(๑) คนต่างด้าวซึ่งเคยเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรแล้ว และได้กลับเข้ามาในราชอาณาจักรตามมาตรา ๔๘ หรือมาตรา ๕๑

(๒) หญิงซึ่งมีสัญชาติไทยโดยการเกิดและได้สละสัญชาติไทยในกรณีที่ได้สมรสกับคนต่างด้าว

(๓) บุตรซึ่งยังไม่บรรลุนิติภาวะของหญิงซึ่งมีสัญชาติไทยโดยการเกิดไม่ว่าหญิงนั้นจะสละสัญชาติไทยในกรณีที่ได้สมรสกับคนต่างด้าวหรือไม่ก็ตาม

(๔) บุตรของบิดามารดาซึ่งเป็นคนต่างด้าวที่เกิดในระหว่างเวลาที่มารดาออกไปนอกราชอาณาจักร โดยมีหลักฐานการแจ้งออกไปนอกราชอาณาจักร เพื่อกลับเข้ามาอีกตามมาตรา ๔๘ เมื่อเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรพร้อมกับบิดาหรือมารดา ซึ่งกลับเข้ามาอีกภายในเวลาที่กำหนดตามหลักฐานการแจ้งออกไปนอกราชอาณาจักร และบุตรนั้นอายุยังไม่เกินหนึ่งปี

มาตรา ๔๓ คนต่างด้าวที่นำเงินตราต่างประเทศเข้ามาลงทุนในราชอาณาจักรเป็นจำนวนไม่น้อยกว่าสิบล้านบาท เมื่อคณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่าไม่เป็นการฝ่าฝืนบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ คณะกรรมการโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีจะอนุญาตให้คนต่างด้าวผู้นั้นมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรนอกเหนือจากจำนวนคนต่างด้าวที่รัฐมนตรีประกาศตามมาตรา ๔๐ ก็ได้ แต่ในปีหนึ่ง ๆ จะเกินร้อยละห้าของจำนวนดังกล่าวมิได้

เพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบเกี่ยวกับเงินตราต่างประเทศที่นำเข้ามาลงทุน คนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้เข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรตามวรรคหนึ่งต้องแสดงฐานะการเงินตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสองปีแต่ไม่เกินห้าปี ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร

มาตรา ๔๔ ห้ามมิให้คนต่างด้าวผู้ใดเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร ถ้าปรากฏว่า

(๑) เป็นผู้เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาของศาลไทยหรือคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย หรือคำพิพากษาของศาลต่างประเทศ เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดลหุโทษหรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาทหรือความผิดที่ยกเว้นไว้ในกฎกระทรวง

(๒) เป็นผู้ไม่สามารถประกอบการหาเลี้ยงชีพได้ เพราะกายพิการหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ หรือมีโรคอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ความใน (๒) มิให้ใช้บังคับแก่คนต่างด้าวผู้เป็นบิดา มารดา สามี ภริยา หรือบุตรของบุคคลซึ่งมีภูมิลำเนาอยู่ในราชอาณาจักร และมีฐานะที่จะเลี้ยงดูซึ่งกันและกันได้

มาตรา ๔๕ คนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว หากประสงค์จะมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร ให้ยื่นคำขอตามแบบที่กำหนดในกฎกระทรวง ณ ที่ทำการตรวจคนเข้าเมืองในท้องที่ที่ตนอยู่ ในกรณีที่ท้องที่นั้นไม่มีที่ทำการตรวจคนเข้าเมือง ให้ยื่นคำขอ ณ ที่ทำการตรวจคนเข้าเมืองที่ใกล้เคียง เมื่อคณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่ายังไม่เกินจำนวนที่รัฐมนตรีประกาศตามมาตรา ๔๐ หรือจำนวนตามมาตรา ๔๓ แล้วแต่กรณี หรือเป็นบุคคลตามมาตรา ๔๒ และไม่เป็นผู้ต้องห้ามตามมาตรา ๔๔ แล้ว จะอนุญาตให้คนต่างด้าวผู้นั้นมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีก็ได้

คนต่างด้าวซึ่งได้ยื่นคำขอเพื่อมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร หากกำหนดระยะเวลาที่ได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวจะสิ้นสุดลงในระหว่างการพิจารณา คนต่างด้าวผู้นั้นอาจยื่นคำขอ ณ ที่ทำการตรวจคนเข้าเมืองแห่งเดียวกันนั้น เพื่ออยู่ในราชอาณาจักรต่อไปจนถึงวันได้รับทราบผลการพิจารณา ให้คณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งคณะกรรมการมอบหมายมีอำนาจอนุญาตได้ การอนุญาตนี้ คณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งคณะกรรมการมอบหมายจะกำหนดเงื่อนไขประการใดก็ได้

การยื่นคำขออนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้เสียค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๔๖ คนต่างด้าวซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักร ถ้าในระหว่างรอรับใบสำคัญถิ่นที่อยู่ตามมาตรา ๔๑ หรืออยู่ในระหว่างรอรับทราบผลของการพิจารณาของคณะกรรมการหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งคณะกรรมการมอบหมายตามมาตรา ๔๕ วรรคสอง คนต่างด้าวผู้นั้นเดินทางออกไปนอกราชอาณาจักร ให้ถือว่าการผ่อนผันให้อยู่ในราชอาณาจักรตามมาตรา ๔๑ วรรคห้า หรือมาตรา ๔๕ วรรคสอง เป็นอันสิ้นสุด เว้นแต่ก่อนเดินทางออกไปนอกราชอาณาจักรได้รับอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ให้กลับเข้ามาในราชอาณาจักรอีก และคนต่างด้าวผู้นั้นได้กลับเข้ามาภายในระยะเวลาที่พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนด ให้คนต่างด้าวผู้นั้นอยู่ในราชอาณาจักรต่อไปได้ตามที่ได้รับการผ่อนผัน

มาตรา ๔๗ คนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรจะต้องขอรับใบสำคัญถิ่นที่อยู่จากอธิบดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งอธิบดีมอบหมายไว้เป็นหลักฐาน ภายในเวลาสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งจากพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นลายลักษณ์อักษร

ในกรณีที่คนต่างด้าวอายุต่ำกว่าสิบสองปีได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร ผู้ใช้อำนาจปกครองหรือผู้ปกครองต้องขอรับใบสำคัญถิ่นที่อยู่ในนามของคนต่างด้าวผู้นั้น ในการนี้อธิบดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งอธิบดีมอบหมายจะออกใบสำคัญถิ่นที่อยู่ให้ต่างหาก หรือรวมกันกับผู้ใช้อำนาจปกครองหรือผู้ปกครองก็ได้

ถ้าไม่ขอรับใบสำคัญถิ่นที่อยู่ในระยะเวลาตามวรรคหนึ่ง คณะกรรมการอาจสั่งระงับการอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรเสียได้ ในกรณีเช่นนี้การผ่อนผันให้อยู่ในราชอาณาจักรตามมาตรา ๔๑ วรรคห้า หรือมาตรา ๔๕ วรรคสอง เป็นอันสิ้นสุด

ผู้ขอรับใบสำคัญถิ่นที่อยู่ต้องเสียค่าธรรมเนียมตามอัตราและหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๔๘ ใบสำคัญถิ่นที่อยู่ให้ใช้ได้ตลอดไป แต่ถ้าผู้ถือใบสำคัญถิ่นที่อยู่ได้เดินทางออกไปนอกราชอาณาจักรแล้ว ใบสำคัญถิ่นที่อยู่นั้นเป็นอันใช้ไม่ได้ต่อไป เว้นแต่ก่อนที่จะเดินทางออกไปนอกราชอาณาจักรผู้ถือใบสำคัญถิ่นที่อยู่ได้นำใบสำคัญถิ่นที่อยู่ไปให้พนักงานเจ้าหน้าที่ทำหลักฐานการแจ้งออกไปนอกราชอาณาจักรเพื่อกลับเข้ามาอีกตามมาตรา ๕๐ ในกรณีเช่นนี้ หากคนต่างด้าวผู้นั้นกลับเข้ามาในราชอาณาจักรภายในหนึ่งปีนับแต่วันที่พนักงานเจ้าหน้าที่ทำหลักฐานให้และไม่เป็นผู้ที่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๒ หรือมาตรา ๔๔ ให้ใบสำคัญถิ่นที่อยู่นั้นคงใช้ได้ต่อไป

บทบัญญัติในมาตรา ๑๒ เฉพาะความใน (๑) ในส่วนที่เกี่ยวกับการตรวจลงตราหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทาง และความใน (๒) (๓) และ (๔) มิให้นำมาใช้บังคับแก่กรณีตามวรรคหนึ่ง

มาตรา ๔๙ ใบสำคัญถิ่นที่อยู่ที่ใช้ไม่ได้ตามมาตรา ๔๘ ให้ผู้ถือหรือผู้ครอบครองส่งคืนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

ใบสำคัญถิ่นที่อยู่ของคนต่างด้าวที่ตาย ให้ผู้ครอบครองส่งคืนต่อพนักงานเจ้าหน้าที่

มาตรา ๕๐ คนต่างด้าวซึ่งเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรโดยชอบและประสงค์จะเดินทางออกไปนอกราชอาณาจักรและจะกลับเข้ามาอีก ให้ปฏิบัติดังนี้

(๑) นำใบสำคัญถิ่นที่อยู่มาให้พนักงานเจ้าหน้าที่สลักหลังทำหลักฐานการแจ้งออกไปนอกราชอาณาจักรเพื่อกลับเข้ามาอีก ตามวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง

(๒) ในกรณีที่ไม่มีใบสำคัญถิ่นที่อยู่เพราะเป็นคนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรก่อนมีบทบัญญัติที่ให้คนต่างด้าวนั้นต้องขอใบสำคัญถิ่นที่อยู่ ให้มาขอรับใบสำคัญถิ่นที่อยู่จากพนักงานเจ้าหน้าที่เสียก่อน แล้วปฏิบัติตาม (๑)

(๓) ในกรณีที่ใบสำคัญถิ่นที่อยู่ไม่มีที่ว่างที่จะสลักหลังตาม (๑) ผู้ถือใบสำคัญถิ่นที่อยู่จะต้องขอเปลี่ยนใบสำคัญถิ่นที่อยู่ตามมาตรา ๕๒ เสียก่อน

หลักฐานการแจ้งออกไปนอกราชอาณาจักรเพื่อกลับเข้ามาอีกให้มีอายุหนึ่งปีนับแต่วันที่พนักงานเจ้าหน้าที่ทำหลักฐานให้และภายในกำหนดหนึ่งปีนั้น ผู้ถือใบสำคัญถิ่นที่อยู่จะออกไปนอกราชอาณาจักรและกลับเข้ามากี่ครั้งก็ได้

การขอหลักฐานการแจ้งออกไปนอกราชอาณาจักรเพื่อกลับเข้ามาอีก และการออกใบสำคัญถิ่นที่อยู่ตาม (๒) ให้เสียค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๕๑ คนต่างด้าวซึ่งเคยเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรแต่ไม่มีหลักฐานการแจ้งออกไปนอกราชอาณาจักรเพื่อกลับเข้ามาอีก หรือมีหลักฐานการแจ้งออกไปนอกราชอาณาจักรเพื่อกลับเข้ามาอีก แต่มิได้กลับเข้ามาภายในเวลาที่กำหนดตามมาตรา ๔๘ หากประสงค์จะกลับเข้ามา

มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรตามเดิม ให้ยื่นคำขอตามวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงเพื่อพิจารณาอนุญาต เมื่อคณะกรรมการพิจารณาแล้วเห็นว่า คนต่างด้าวผู้นั้นมีเหตุผลและข้อแก้ตัวอันสมควร ทั้งไม่เป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๒ และมาตรา ๔๔ จะอนุญาตให้คนต่างด้าวผู้นั้นมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรต่อไปโดยความเห็นชอบของรัฐมนตรีก็ได้แต่ต้องขอรับใบสำคัญถิ่นที่อยู่ใหม่ ในระหว่างการขออนุญาตให้นำมาตรา ๔๕ วรรคสองมาใช้บังคับโดยอนุโลม

บทบัญญัติในมาตรา ๑๒ เฉพาะความใน (๑) ในส่วนที่เกี่ยวกับการตรวจลงตราหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทาง และความใน (๒) (๓) และ (๙) มิให้นำมาใช้บังคับแก่กรณีตามวรรคหนึ่ง

ผู้ขอรับใบสำคัญถิ่นที่อยู่ใหม่ตามวรรคหนึ่ง ต้องเสียค่าธรรมเนียมตามอัตราและหลักเกณฑ์ที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๕๒ เอกสารที่ออกให้ตามพระราชบัญญัตินี้ของผู้ใดสูญหายหรือชำรุดและผู้นั้นประสงค์จะได้ใบแทน หรือกรณีขอเปลี่ยนใบสำคัญถิ่นที่อยู่ตามมาตรา ๕๐ (๓) เมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่สอบสวนเป็นที่พอใจแล้ว ให้ออกใบแทนหรือเปลี่ยนใบสำคัญถิ่นที่อยู่ให้ โดยผู้ขอต้องเสียค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

หมวด ๖
การส่งคนต่างด้าวกลับออกไปนอกราชอาณาจักร

มาตรา ๕๓ คนต่างด้าวซึ่งเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรแล้วภายหลังปรากฏว่าเป็นบุคคลซึ่งมีพฤติการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งตามมาตรา ๑๒ (๗) หรือ (๘) หรือเป็นบุคคลตามมาตรา ๑๒ (๑๐) หรือไม่ปฏิบัติตามระเบียบที่คณะกรรมการกำหนดตามมาตรา ๔๓ วรรคสอง หรือเป็นผู้มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๔๔ หรือเป็นผู้ได้รับโทษตามมาตรา ๖๓ หรือมาตรา ๖๔ ให้อธิบดีเสนอเรื่องไปยังคณะกรรมการ ถ้าคณะกรรมการเห็นว่าควรเพิกถอนการอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร ก็ให้เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีเพื่อสั่งเพิกถอนการอนุญาตต่อไป

มาตรา ๕๔ คนต่างด้าวผู้ใดเข้ามาหรืออยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือการอนุญาตนั้นสิ้นสุดหรือถูกเพิกถอนแล้ว พนักงานเจ้าหน้าที่จะส่งตัวคนต่างด้าวผู้นั้นกลับออกไปนอกราชอาณาจักรก็ได้

ถ้ามีกรณีต้องสอบสวนเพื่อส่งตัวกลับตามวรรคหนึ่ง ให้นำมาตรา ๑๙ และมาตรา ๒๐ มาใช้บังคับโดยอนุโลม

ในกรณีที่มีคำสั่งให้ส่งตัวคนต่างด้าวกลับออกไปนอกราชอาณาจักรแล้ว ในระหว่างรอการส่งกลับ พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจอนุญาตให้ไปพักอาศัยอยู่ ณ ที่ใด โดยคนต่างด้าวผู้นั้นต้องมาพบพนักงานเจ้าหน้าที่ตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนด โดยต้องมีประกัน หรือมีทั้งประกันและหลักประกันก็ได้ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่จะกักตัวคนต่างด้าวผู้นั้นไว้ ณ สถานที่ใดเป็นเวลานานเท่าใดตามความจำเป็นก็ได้ ค่าใช้จ่ายในการกักตัวนี้ให้คนต่างด้าวผู้นั้นเป็นผู้เสีย

บทบัญญัติในมาตรานี้มิให้ใช้บังคับแก่คนต่างด้าวซึ่งเข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรก่อนวันที่พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พุทธศักราช ๒๔๘๐ ใช้บังคับ

มาตรา ๕๕ การส่งคนต่างด้าวกลับออกไปนอกราชอาณาจักรตามพระราชบัญญัตินี้ พนักงานเจ้าหน้าที่จะส่งตัวกลับโดยพาหนะใดหรือช่องทางใดก็ได้ตามแต่พนักงานเจ้าหน้าที่จะพิจารณาเห็นสมควร

ค่าใช้จ่ายในการส่งคนต่างด้าวกลับดังกล่าวนี้ ให้เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะที่นำเข้ามานั้นเป็นผู้เสีย ในกรณีที่ไม่ปรากฏตัวเจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะ ให้ผู้กระทำความผิดตามมาตรา ๖๓ หรือมาตรา ๖๔ เป็นผู้เสีย โดยพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจเรียกค่าใช้จ่ายในการส่งคนต่างด้าวกลับจากผู้กระทำความผิดคนใดคนหนึ่งโดยสิ้นเชิงหรือร่วมกันตามแต่จะเลือก แต่ถ้าคนต่างด้าวนั้นจะขอกลับโดยพาหนะอื่นหรือทางอื่น โดยยอมเสียค่าใช้จ่ายของตนเอง พนักงานเจ้าหน้าที่จะอนุญาตก็ได้

มาตรา ๕๖ ในกรณีที่มีการยกเว้นการตรวจลงตราสำหรับคนต่างด้าวตามมาตรา ๑๒ (๑) และคนต่างด้าวได้แสดงตั๋วหรือเอกสารที่ใช้เดินทางอย่างใดอย่างหนึ่งของเจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะใด หรือแสดงหลักฐานของบุคคลอื่นใด ต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามเงื่อนไขที่กำหนดในกฎกระทรวงเพื่อเป็นประกันในการกลับออกไปนอกราชอาณาจักรของคนต่างด้าวดังกล่าว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งเจ้าของพาหนะ ผู้ควบคุมพาหนะหรือผู้ที่ออกตั๋ว เอกสารหรือหลักฐานดังกล่าว แล้วแต่กรณี มิให้ยกเลิก คืนหรือเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญในตั๋ว เอกสารหรือหลักฐานดังกล่าว ทั้งนี้ โดยจะกำหนดเงื่อนไขใด ๆ หรือไม่ก็ได้

การสั่งตามวรรคหนึ่ง ให้กระทำโดยการติดคำสั่งไว้กับหรือประทับข้อความคำสั่งลงไว้บนตั๋ว เอกสารหรือหลักฐานดังกล่าว และเมื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ได้สั่งการแล้ว ถ้ามีการยกเลิก คืนหรือเปลี่ยนแปลงสาระสำคัญในตั๋ว เอกสารหรือหลักฐานดังกล่าวให้แตกต่างไปจากที่พนักงานเจ้าที่ได้สั่งการไว้ โดยมิได้รับความเห็นชอบจากพนักงานเจ้าหน้าที่ การนั้นย่อมไม่สามารถใช้อ้างกับพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ และพนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งเจ้าของพาหนะ ผู้ควบคุมพาหนะหรือผู้ที่ออกตั๋ว เอกสารหรือหลักฐาน แล้วแต่กรณี ให้กระทำการตามข้อผูกพันเดิมในตั๋ว เอกสารหรือหลักฐาน เพื่อประโยชน์ในการส่งคนต่างด้าวนั้นกลับออกไปนอกราชอาณาจักร

หมวด ๗
เบ็ดเตล็ด

มาตรา ๕๗ เพื่อประโยชน์แห่งพระราชบัญญัตินี้ ผู้ใดอ้างว่าเป็นคนมีสัญชาติไทย ถ้าไม่ปรากฏหลักฐานอันเพียงพอที่พนักงานเจ้าหน้าที่จะเชื่อถือได้ว่าเป็นคนมีสัญชาติไทย ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้นั้นเป็นคนต่างด้าวจนกว่าผู้นั้นจะพิสูจน์ได้ว่าตนมีสัญชาติไทย

การพิสูจน์ตามวรรคหนึ่ง ให้ยื่นคำขอต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามแบบและเสียค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวง หากผู้นั้นไม่พอใจคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่จะร้องขอต่อศาลให้พิจารณาก็ได้

ในกรณีที่มีการร้องขอต่อศาล เมื่อได้รับคำร้องขอแล้ว ให้ศาลแจ้งต่อพนักงานอัยการ พนักงานอัยการมีสิทธิที่จะโต้แย้งคัดค้านได้

มาตรา ๕๘ คนต่างด้าวผู้ใดไม่มีหลักฐานการเข้ามาในราชอาณาจักรโดยถูกต้องตามมาตรา ๑๒ (๑) หรือไม่มีใบสำคัญถิ่นที่อยู่ตามพระราชบัญญัตินี้ และทั้งไม่มีใบสำคัญประจำตัวตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนคนต่างด้าว ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าคนต่างด้าวผู้นั้นเข้ามาในราชอาณาจักรโดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๕๙ ให้อธิบดีหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งอธิบดีมอบหมายมีอำนาจหน้าที่ทำการจับกุมและปราบปรามผู้กระทำผิดต่อพระราชบัญญัตินี้ โดยให้มีอำนาจออกหมายเรียก หมายจับ หรือหมายค้น หรือจับ ค้น หรือควบคุม และให้มีอำนาจสอบสวนคดีความผิดต่อพระราชบัญญัตินี้ เช่นเดียวกับพนักงานสอบสวนตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

มาตรา ๖๐ ในเขตท้องที่ใด รัฐมนตรีเห็นเป็นการสมควรที่จะยกเว้นค่าธรรมเนียมอย่างใดอย่างหนึ่งตามพระราชบัญญัตินี้ ให้รัฐมนตรีมีอำนาจกระทำได้โดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

หมวด ๘
บทกำหนดโทษ

มาตรา ๖๑ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามหนังสือเรียกตามมาตรา ๑๐ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

มาตรา ๖๒ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๑๑ หรือมาตรา ๑๘ วรรคสอง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

ถ้าผู้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่งมีสัญชาติไทย ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท

มาตรา ๖๓ ผู้ใดนำหรือพาคนต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักรหรือกระทำการด้วยประการใด ๆ อันเป็นการอุปการะหรือช่วยเหลือ หรือให้ความสะดวกแก่คนต่างด้าวให้เข้ามาในราชอาณาจักร โดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๓ และภายในพาหนะนั้นมีคนต่างด้าวซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักรโดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าเจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะนั้นได้กระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนไม่สามารถรู้ได้ว่าภายในพาหนะนั้นมีคนต่างด้าวดังกล่าวอยู่ แม้ว่าได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแล้ว

มาตรา ๖๔ ผู้ใดรู้ว่าคนต่างด้าวคนใดเข้ามาในราชอาณาจักรโดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ ให้เข้าพักอาศัย ซ่อนเร้น หรือช่วยด้วยประการใด ๆ เพื่อให้คนต่างด้าวนั้นพ้นจากการจับกุม ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท

ผู้ใดให้คนต่างด้าวซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักร โดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้เข้าพักอาศัย ให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่าผู้นั้นรู้ว่าคนต่างด้าวดังกล่าวเข้ามาในราชอาณาจักรโดยฝ่าฝืนพระราชบัญญัตินี้ เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนไม่รู้โดยได้ใช้ความระมัดระวังตามสมควรแล้ว

ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคหนึ่ง เป็นการกระทำเพื่อช่วยบิดา มารดา บุตร สามี หรือภริยาของผู้กระทำ ศาลจะไม่ลงโทษก็ได้

มาตรา ๖๕ เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๓ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๖ เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง หรือมาตรา ๒๗ (๒) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองเดือน หรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๖๗ เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๗ (๑) วรรคหนึ่ง หรือไม่ให้ความสะดวกแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๒๗ (๓) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

มาตรา ๖๘ เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๘ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

มาตรา ๖๙ เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๒๘ วรรคสอง ต้องระวางโทษปรับเรียงรายตัวคนประจำพาหนะที่มิได้นำไปมอบนั้นคนละไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

มาตรา ๗๐ พาหนะใดมีคนโดยสารซึ่งเป็นคนต่างด้าวซึ่งมีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๑๒ (๑) เข้ามาในราชอาณาจักร เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะนั้น ต้องระวางโทษปรับเรียงรายตัวคนต่างด้าวคนละไม่เกินสองหมื่นบาท

มาตรา ๗๑ เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งสั่งตามมาตรา ๒๙ วรรคหนึ่ง ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี และปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท

ถ้าการไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ดังกล่าวในวรรคหนึ่งเป็นเหตุให้คนต่างด้าวหลบหนี ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสิบปี และปรับไม่เกินหนึ่งแสนบาท

มาตรา ๗๒ คนต่างด้าวผู้ใดหลบหนีไปจากพาหนะหรือหลบหนีไปในระหว่างส่งตัวไปยังสถานที่ใด ๆ ที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้สั่งให้เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะควบคุมตัวไว้หรือให้ส่งตัวไปตามมาตรา ๒๙ หรือหลบหนีไปในระหว่างที่ถูกกักตัวหรือควบคุมตามอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๗๓ เจ้าของพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งสั่งตามมาตรา ๓๐ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินห้าปี หรือปรับไม่เกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๗๔ ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา ๓๑ หรือมาตรา ๓๒ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท

มาตรา ๗๕ คนต่างด้าวผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๗ (๑) ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปีหรือปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๗๖ คนต่างด้าวผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๗ (๒) (๓) (๔) หรือ (๕) ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาทและปรับอีกไม่เกินวันละสองร้อยบาท จนกว่าจะปฏิบัติให้ถูกต้อง

มาตรา ๗๗ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๓๘ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินสองพันบาท แต่ถ้าผู้นั้นเป็นผู้จัดการโรงแรม ต้องระวางโทษปรับตั้งแต่สองพันบาทถึงหนึ่งหมื่นบาท

มาตรา ๗๘ ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามมาตรา ๔๙ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท

มาตรา ๗๙ เจ้าของพาหนะ ผู้ควบคุมพาหนะหรือผู้ที่ออกตั๋ว เอกสารหรือหลักฐานผู้ใด ไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๕๖ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหกเดือนหรือปรับไม่เกินวันละห้าร้อยบาทจนกว่าคนต่างด้าวดังกล่าวจะกลับออกไปนอกราชอาณาจักร แต่มิให้ปรับเกินห้าหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๘๐ ผู้ใดทำลายคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่สั่งการตามมาตรา ๕๖ วรรคสอง หรือทำให้คำสั่งดังกล่าวลบเลือน โดยมีเจตนามิให้เจ้าของพาหนะ ผู้ควบคุมพาหนะหรือผู้ที่ออกตั๋ว เอกสารหรือหลักฐานทราบถึงคำสั่งดังกล่าวของพนักงานเจ้าหน้าที่ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

มาตรา ๘๑ คนต่างด้าวผู้ใดอยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับอนุญาตหรือการอนุญาตสิ้นสุดหรือถูกเพิกถอน ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

มาตรา ๘๒ คนต่างด้าวผู้ใดหลีกเลี่ยงไม่ปฏิบัติตาม ขัดขืน หรือไม่ยอมรับทราบคำสั่งของรัฐมนตรี คณะกรรมการ อธิบดี หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งคณะกรรมการมอบหมายซึ่งสั่งการแก่คนต่างด้าวผู้นั้นตามพระราชบัญญัตินี้ ต้องระวางโทษปรับไม่เกินห้าพันบาท

ถ้าคำสั่งตามวรรคหนึ่งเป็นคำสั่งให้กลับออกไปนอกราชอาณาจักร คนต่างด้าวผู้นั้นต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี และปรับไม่เกินสองหมื่นบาท

มาตรา ๘๓ ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดซึ่งต้องรับโทษตามพระราชบัญญัตินี้เป็นนิติบุคคล กรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการ หรือผู้แทนของนิติบุคคลนั้น ต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนในการกระทำความผิดของนิติบุคคลนั้น

มาตรา ๘๔ บรรดาความผิดตามพระราชบัญญัตินี้ นอกจากความผิดตามมาตรา ๖๒ วรรคหนึ่ง มาตรา ๖๓ มาตรา ๖๔ มาตรา ๗๑ และมาตรา ๘๒ วรรคสอง ให้มีคณะกรรมการเปรียบเทียบ ซึ่งประกอบด้วยอธิบดีกรมตำรวจหรือผู้แทน อธิบดีกรมอัยการหรือผู้แทน และผู้บังคับการกองตรวจคนเข้าเมืองหรือผู้แทนเป็นกรรมการ มีอำนาจเปรียบเทียบได้และในการนี้คณะกรรมการเปรียบเทียบมีอำนาจมอบหมายให้พนักงานสอบสวนหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการเปรียบเทียบแทนได้ โดยจะกำหนดหลักเกณฑ์ในการเปรียบเทียบหรือเงื่อนไขประการใด ๆ ก็ได้ตามที่เห็นสมควร

เมื่อผู้กระทำความผิดได้เสียค่าปรับตามที่เปรียบเทียบแล้ว ให้ถือว่าคดีเลิกกันตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา

บทเฉพาะกาล

มาตรา ๘๕ ให้ถือว่าคนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวอยู่แล้วในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นผู้ได้รับอนุญาตตามพระราชบัญญัตินี้ แต่คงได้รับสิทธิและประโยชน์เพียงเท่าที่ปรากฏในหลักฐานการอนุญาตไว้แล้วเท่านั้น

มาตรา ๘๖ ให้คนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวและได้อยู่เกินเก้าสิบวันแล้วในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ แจ้งครั้งแรกต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๓๗ (๕) ภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๘๗ ให้เจ้าบ้าน เจ้าของหรือผู้ครอบครองเคหสถาน หรือผู้จัดการโรงแรมซึ่งรับคนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวเข้าพักอาศัยอยู่แล้วในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ แจ้งต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๓๘ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ

มาตรา ๘๘ ให้ถือว่าใบสำคัญถิ่นที่อยู่ที่ได้ออกตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับและที่ยังสมบูรณ์อยู่เป็นใบสำคัญถิ่นที่อยู่ที่ได้ออกให้ตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๘๙ ให้ถือว่าหลักฐานการแจ้งออกนอกราชอาณาจักรเพื่อกลับเข้ามาอีกซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ทำไว้ในใบสำคัญถิ่นที่อยู่ของคนต่างด้าวก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นหลักฐานการแจ้งออกนอกราชอาณาจักร เพื่อกลับเข้ามาอีกตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๙๐ ให้ถือว่าคนต่างด้าวซึ่งถูกสั่งให้กักตัวไว้เพื่อรอการส่งกลับอยู่แล้วในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นผู้ซึ่งถูกสั่งให้กักตัวไว้เพื่อรอการส่งกลับตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๙๑ ให้ถือว่าคำร้องต่าง ๆ ของคนต่างด้าวที่ค้างพิจารณาอยู่ในวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ เป็นคำร้องที่ได้ยื่นตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๙๒ ให้บรรดากฎกระทรวง ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่งหรือมติของคณะกรรมการพิจารณาคนเข้าเมืองตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๔๙๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๗ ซึ่งใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ ยังคงใช้บังคับได้ต่อไปเท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัตินี้ ทั้งนี้ จนกว่าจะได้มีกฎกระทรวง ข้อบังคับ ระเบียบ คำสั่ง หรือมติของคณะกรรมการตามพระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับแทน

ผู้รับสนองพระบรมราชโองการ
ส. โหตระกิตย์
รองนายกรัฐมนตรี

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

อัตราค่าธรรมเนียมและค่าทำการและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ

ค่าธรรมเนียม[๔]

(๑)	การตรวจลงตราตามมาตรา ๑๒ (๑)		
	ใช้ได้ครั้งเดียว	๒,๐๐๐	บาท
	ใช้ได้หลายครั้ง	๑๐,๐๐๐	บาท
(๒)	อุทธรณ์ตามมาตรา ๒๒ คนละ	๒,๐๐๐	บาท
(๓)	คำขออนุญาตเพื่ออยู่ในราชอาณาจักร เป็นการชั่วคราวต่อไปตามมาตรา ๓๕ คนหนึ่ง ครั้งละ	๒,๐๐๐	บาท
(๔)	อุทธรณ์ตามมาตรา ๓๖ คนละ	๒,๐๐๐	บาท
(๕)	คำขออนุญาตเพื่อกลับเข้ามาในราชอาณาจักรอีก ตามมาตรา ๓๙ คนหนึ่งใช้ได้ครั้งเดียว	๒,๐๐๐	บาท
	ใช้ได้หลายครั้งภายในระยะเวลาที่ยังเหลืออยู่	๕,๐๐๐	บาท
(๖)	คำขออนุญาตเพื่อมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร ตามมาตรา ๔๕ คนละ	๘,๐๐๐	บาท
(๗)	ใบสำคัญถิ่นที่อยู่ตามมาตรา ๔๗ หรือ มาตรา ๕๑ ฉบับละ	๒๐๐,๐๐๐	บาท
	ในกรณีที่ผู้ขอใบสำคัญถิ่นที่อยู่เป็นคู่สมรส หรือบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะของคนต่างด้าว ที่มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร หรือของบุคคล ที่มีสัญชาติไทย ฉบับละ	๑๐๐,๐๐๐	บาท
(๘)	หลักฐานการแจ้งออกไปนอกราชอาณาจักร เพื่อกลับเข้ามาอีกตามมาตรา ๕๐ (๑) คนละ	๒,๐๐๐	บาท
(๙)	ใบสำคัญถิ่นที่อยู่ตามมาตรา ๕๐ (๒) ฉบับละ	๒๐,๐๐๐	บาท
(๑๐)	เอกสารที่ออกให้ตามมาตรา ๕๒ ฉบับละ	๒,๐๐๐	บาท
(๑๑)	คำขอเพื่อขอพิสูจน์สัญชาติต่อพนักงาน เจ้าหน้าที่ตามมาตรา ๕๗ คนละ	๘๐๐	บาท

[๔] ค่าธรรมเนียม แก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๒

ค่าทำการและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ

(๑)	การตรวจพาหนะนอกเวลาราชการ ถ้าพาหนะไม่มีคนโดยสาร พาหนะหนึ่ง	ครั้งละไม่เกิน	๒๐๐	บาท
	ถ้ามีคนโดยสาร ให้คิดเพิ่มขึ้นตามรายตัวคนโดยสาร	คนละไม่เกิน	๑๐	บาท
(๒)	การตรวจพาหนะ ณ ที่อื่น นอกจากที่อธิบดีประกาศกำหนดตามมาตรา ๒๖ วรรคหนึ่ง พาหนะหนึ่ง	วันละไม่เกิน	๒๐๐	บาท
(๓)	การรอคอยเพื่อตรวจพาหนะอันมิใช่ความผิดของพนักงานเจ้าหน้าที่	วันละไม่เกิน	๒๐๐	บาท
(๔)	การไปนอกสถานที่ทำการเพื่อควบคุมพาหนะ พาหนะหนึ่ง	วันละไม่เกิน	๒๐๐	บาท

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ เนื่องจากในปัจจุบัน คนต่างด้าวซึ่งเข้ามาในราชอาณาจักรได้ทวีจำนวนมากขึ้นตามลำดับ พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๔๙๓ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๔๙๗ ได้ใช้บังคับมาเป็นเวลานานแล้ว และมีบทบัญญัติต่าง ๆ ที่ไม่ทันสมัยและไม่เหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน สมควรปรับปรุงกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองเสียใหม่ ทั้งนี้ เพื่อความมั่นคงของประเทศและเพื่อความสงบเรียบร้อยของประชาชน จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น

พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๓[๕]

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้คือ เนื่องจากพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ กำหนดให้มีการตรวจลงตราหนังสือเดินทางหรือเอกสารที่ใช้แทนหนังสือเดินทาง แต่ยังไม่ได้กำหนดการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมในการตรวจลงตราในหนังสือเดินทาง ฯลฯ ให้สอดคล้องกับทางปฏิบัติอันเป็นหลักสากลที่ปฏิบัติอยู่ในปัจจุบัน สมควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองเสียใหม่ให้มีการเรียกเก็บค่าธรรมเนียมดังกล่าว จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้ขึ้น

พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๔๒[๖]

หมายเหตุ :- เหตุผลในการประกาศใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ คือ โดยที่เป็นการสมควรแก้ไขเพิ่มเติมค่าธรรมเนียมตามบัญชีอัตราค่าธรรมเนียมและค่าทำการและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ท้ายพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ เพื่อกำหนดให้มีการเสียค่าธรรมเนียมสำหรับการตรวจลงตราและสำหรับคำขอเพื่อกลับเข้ามาในราชอาณาจักรอีกโดยให้ใช้ได้หลายครั้งได้ด้วย ประกอบกับค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดไว้ในบัญชีอัตราค่าธรรมเนียมและค่าทำการและค่าใช้จ่ายอื่น ๆ ท้ายพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ ตามที่ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๓ ไม่เหมาะสมกับสภาวการณ์ในปัจจุบัน สมควรแก้ไขเพิ่มเติมให้เหมาะสมยิ่งขึ้นด้วย จึงจำเป็นต้องตราพระราชบัญญัตินี้

ประกาศคณะรักษาความสงบแห่งชาติฉบับที่ ๘๗/๒๕๕๗ เรื่อง การแก้ไขเพิ่มเติมผู้รักษาการตามกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานตำรวจ ลงวันที่ ๑๐ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗[๗]

ข้อ ๔ ให้บรรดา กฎกระทรวง กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ หรือคำสั่ง ที่ออกตามพระราชบัญญัติตามข้อ ๑ ข้อ ๒ และข้อ ๓ ที่ใช้บังคับอยู่ในวันก่อนวันที่ประกาศนี้ใช้บังคับ ยังคงใช้บังคับได้ต่อไปจนกว่าจะมีการแก้ไขเพิ่มเติม

---

[๕] ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๙๗/ตอนที่ ๑๓๑/ฉบับพิเศษ หน้า ๑/๒๓ สิงหาคม ๒๕๒๓

[๖] ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๑๖/ตอนที่ ๑๐๘ ก/หน้า ๑/๕ พฤศจิกายน ๒๕๔๒

[๗] ราชกิจจานุเบกษา เล่ม ๑๓๑/ตอนพิเศษ ๑๓๔ ง/หน้า ๑๘/๒๑ กรกฎาคม ๒๕๕๗

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

มัตติกา/แก้ไข
๒๔ พฤษภาคม ๒๕๔๗

วาทินี/สัญชัย/ปรับปรุง
๑๗ พฤษภาคม ๒๕๔๙

วศิน/แก้ไข
๒๑ พฤษภาคม ๒๕๕๒

นันทพล/ปรับปรุง
๒๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๖

พิมลกร/วิชพงษ์/ตรวจ
๙ มกราคม ๒๕๕๗

จุฑามาศ/เพิ่มเติม
๔ สิงหาคม ๒๕๕๗

จุฑามาศ/ปรับปรุง
๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๘

ประกาศคณะกรรมการพิจารณาคนเข้าเมือง

เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขประกอบการพิจารณาอนุญาตให้คนต่างด้าวเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 7 มาตรา 41 มาตรา 43 และมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ซึ่งกำหนดให้คนต่างด้าวที่มีความประสงค์จะมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรสามารถยื่นคำขอเพื่อมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร ต่อคณะกรรมการพิจารณาคนเข้าเมือง

เพื่อให้การเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรของคนต่างด้าว เป็นไปเพื่อประโยชน์ของประเทศสูงสุด คณะกรรมการพิจารณาคนเข้าเมือง จึงกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับคุณสมบัติของคนต่างด้าวซึ่งขอเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร โดยคำนึงถึง รายได้ สินทรัพย์ ความรู้ ความสามารถในด้านวิชาชีพ และฐานะในครอบครัวของคนต่างด้าวดังกล่าวกับบุคคลซึ่งมีสัญชาติไทย เงื่อนไขเกี่ยวกับความมั่นคงของชาติ หรือ เงื่อนไขอื่นตามความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน และเพื่อให้การพิจารณาดังกล่าวเป็นไปด้วยความรอบคอบ บริสุทธิ์ ยุติธรรม ดังต่อไปนี้

ข้อ 1. <u>คุณสมบัติของผู้มีสิทธิได้รับการพิจารณาให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร</u>

1.1 คนต่างด้าวผู้ยื่นคำขอ ต้องถือหนังสือเดินทางที่ได้รับการตรวจลงตราประเภทคนอยู่ชั่วคราว (NON-IMMIGRANT VISA) และได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นรายปีมาแล้วโดยมีรอบเวลาการพำนักไม่น้อยกว่า 3 ปี นับจนถึงวันยื่นคำขอ

1.2 คนต่างด้าวที่มีอายุสิบสี่ปีขึ้นไป ต้องได้รับการตรวจสอบประวัติดังต่อไปนี้

1.2.1 พิมพ์ลายนิ้วมือ และกรอกประวัติลงในแบบพิมพ์ลายนิ้วมือคนต่างด้าวดังกล่าวส่งไปตรวจประวัติที่กองทะเบียนประวัติอาชญากรเพื่อตรวจสอบว่ามีประวัติกระทำผิดหรือไม่

1.2.2 ตรวจสอบหนังสือรับรองประวัติอาชญากรรมที่คนต่างด้าวนำมาแสดง

1.2.3 ตรวจสอบว่าคนต่างด้าวดังกล่าวเป็นบุคคลต้องห้าม ตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 หรือไม่ โดยตรวจสอบจากระบบบัญชีเฝ้าดูของสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง

1.2.4 ตรวจสอบว่าเป็นบุคคลที่มีหมายจับของตำรวจสากล จากกองการต่างประเทศ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ

1.3 คนต่างด้าวต้องแสดงข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ สินทรัพย์ ความรู้ ความสามารถในด้านวิชาชีพ และฐานะในครอบครัวของคนต่างด้าวดังกล่าวกับบุคคลซึ่งมีสัญชาติไทย หรือเงื่อนไขอื่นตามความเหมาะสม เป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาอนุญาต

1.4 คนต่างด้าวต้องพูดและฟังภาษาไทยได้เข้าใจ

ข้อ 2. <u>ประเภทการยื่นคำขอ</u>

2.1 ประเภทเข้ามาเพื่อการลงทุน

2.2 ประเภทเข้ามาเพื่อทำงาน

2.3 ประเภทเข้ามาเพื่อเหตุผลทางมนุษยธรรม แบ่งเป็น 6 กรณี ดังนี้

2.3.1 กรณีคู่สมรส ขอมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร เพื่อให้ความอุปการะ หรืออยู่ในความอุปการะของคู่สมรสผู้มีสัญชาติไทย

2.3.2 กรณีบุตร ขอมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร เพื่อให้ความอุปการะ หรืออยู่ในความอุปการะของบิดาหรือมารดาผู้มีสัญชาติไทย

2.3.3 กรณีบิดาหรือมารดา ขอมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร เพื่อให้ความอุปการะหรืออยู่ในความอุปการะของบุตรผู้มีสัญชาติไทย

2.3.4 กรณีคู่สมรส ขอมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร เพื่อให้ความอุปการะ หรืออยู่ในความอุปการะของคู่สมรสที่ได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรแล้ว

2.3.5 กรณีบุตร ขอมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร เพื่อให้ความอุปการะ หรืออยู่ในความอุปการะของบิดาหรือมารดาที่ได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรแล้ว

2.3.6 กรณีบิดาหรือมารดา ขอมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร เพื่อให้ความอุปการะหรืออยู่ในความอุปการะของบุตรที่ได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรแล้ว

2.4 ประเภทเข้ามาเป็นผู้เชี่ยวชาญ

2.5 ประเภทกรณีพิเศษเฉพาะราย

ข้อ 3. <u>คุณสมบัติของการยื่นคำขอแต่ละประเภท</u>

<u>3.1 คุณสมบัติของการยื่นคำขอประเภทเข้ามาเพื่อการลงทุน</u> มีดังต่อไปนี้

3.1.1 เป็นผู้นำเงินเข้ามาลงทุนเป็นจำนวนไม่น้อยกว่า 10 ล้านบาท โดยมีหนังสือรับรองจากธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย ซึ่งแสดงหลักฐานการโอนเงินจากต่างประเทศเข้ามาในประเทศไทย และ

3.1.2 การลงทุนต้องมีลักษณะที่เป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของประเทศ อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือรวมกัน ในกรณีดังต่อไปนี้

1) ลงทุนในบริษัทจำกัด หรือ บริษัทมหาชนจำกัด โดยต้องมีเอกสารหลักฐานแสดงการลงทุนซึ่งรับรองโดยหน่วยงานของรัฐบาลที่เกี่ยวข้อง และกิจการนั้นจะต้องไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อย วัฒนธรรม หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน หรือ

2) ลงทุนซื้อพันธบัตรรัฐบาล หรือพันธบัตรรัฐวิสาหกิจที่กระทรวงการคลังหรือธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้ค้ำประกัน โดยแสดงหลักฐานเกี่ยวกับการเป็นเจ้าของกรรมสิทธิ์ในพันธบัตรนั้น ๆ หรือ

3) ลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ เช่น หุ้นสามัญ หุ้นกู้ หรือ หน่วยลงทุน เป็นต้น ทั้งนี้ ต้องได้รับอนุมัติ หรือ รับรองจากคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ พร้อมกับแสดงหลักฐานใบหลักทรัพย์ดังกล่าวข้างต้น

3.1.3 คนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ฯ แล้ว ต้องแสดงหลักฐานการถือครองการลงทุนต่อคณะกรรมการพิจารณาคนเข้าเมือง หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งได้รับมอบหมายภายในเดือนกันยายนของแต่ละปี เป็นระยะเวลาสามปีติดต่อกันนับตั้งแต่วันได้รับอนุญาตให้มีใบสำคัญถิ่นที่อยู่ โดยให้กรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการพิจารณาคนเข้าเมือง หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายมีอำนาจหน้าที่ตรวจสอบการลงทุนดังกล่าวว่าเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการพิจารณาคนเข้าเมืองกำหนดไว้หรือไม่ แล้วรายงานให้คณะกรรมการพิจารณาคนเข้าเมืองทราบภายในเดือนพฤศจิกายนของทุกปี

3.1.4 เมื่อตรวจสอบในภายหลังพบว่า คนต่างด้าวรายใดที่ได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรแล้ว ขาดคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์ที่คณะกรรมการพิจารณาคนเข้าเมืองกำหนดไว้ ให้กรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการ

พิจารณาคนเข้าเมือง รายงานต่อคณะกรรมการพิจารณาคนเข้าเมือง และให้เสนอความเห็นต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเพื่อสั่งเพิกถอนการอนุญาตได้

<u>3.2 คุณสมบัติของการยื่นคำขอประเภทเข้ามาเพื่อทำงาน</u> มีดังต่อไปนี้

3.2.1 คนต่างด้าวต้องทำงานตำแหน่งระดับผู้บริหาร ซึ่งได้แก่ ตำแหน่งประธานกรรมการ หรือกรรมการของนิติบุคคลซึ่งจดทะเบียนในประเทศไทย โดยมีทุนจดทะเบียนไม่น้อยกว่า 10 ล้านบาท และมีอำนาจลงนามผูกพันนิติบุคคลนั้นมาแล้ว เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี นับจนถึงวันที่ยื่นคำร้อง โดยคนต่างด้าวมีรายได้ต่อปีเฉลี่ยไม่น้อยกว่าเดือนละ 50,000 บาท เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปีติดต่อกัน นับจนถึงวันที่ยื่นคำขอ และ แสดงหลักฐานการเสียภาษีโดยถูกต้อง และ

3.2.2 ธุรกิจที่คนต่างด้าวทำงานนั้น เป็นประโยชน์ต่อเศรษฐกิจของประเทศ อันได้แก่

1) ธุรกิจที่เกี่ยวเนื่องกับการค้าต่างประเทศ โดยเป็นบริษัทที่มียอดเงินตราต่างประเทศในการส่งสินค้าออกในรอบ 3 ปีที่ผ่านมาเฉลี่ยปีละไม่น้อยกว่า 20 ล้านบาท โดยมีหนังสือรับรองจากธนาคารพาณิชย์ที่เกี่ยวข้อง หรือเป็นบริษัทให้เงินกู้แก่บริษัทที่ผลิตสินค้าในประเทศ โดยการนำเงินตราต่างประเทศเข้ามาในรอบ 3 ปีรวมแล้วไม่น้อยกว่า 100 ล้านบาท หรือ

2) ธุรกิจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว โดยเป็นบริษัทดำเนินกิจการท่องเที่ยวที่มีผลประกอบการย้อนหลัง 3 ปี แสดงว่าบริษัทได้นำนักท่องเที่ยวเข้ามา เฉลี่ยปีละไม่น้อยกว่า 5,000 คน โดยมีหนังสือรับรองที่แสดงรายละเอียดจากหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว หรือ

3) ธุรกิจอื่น ๆ ต้องเป็นธุรกิจที่คนต่างด้าวเป็นผู้ถือหุ้นที่ชำระแล้วเต็มมูลค่าในนิติบุคคลนั้น ๆ ไม่น้อยกว่า 5 ล้านบาท เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปีนับจนถึงวันที่ยื่นคำขอ

3.2.3 หากคนต่างด้าวไม่มีคุณสมบัติครบถ้วนตามข้อ 3.2.1 และ 3.2.2 ต้องมีองค์ประกอบ ดังนี้

1) เป็นผู้มีใบอนุญาตทำงานในประเทศ (WORK PERMIT) มาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปีนับจนถึงวันที่ยื่นคำขอ และ

2) ต้องทำงานในบริษัทฯ ที่ยื่นคำขอมาแล้วไม่น้อยกว่า 1 ปี นับจนถึงวันที่ยื่นคำขอ และ

3) มีรายได้ต่อปีเฉลี่ยไม่น้อยกว่าเดือนละ 80,000 บาท เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปีติดต่อกัน นับจนถึงวันที่ยื่นคำขอ หรือ มีการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ตั้งแต่ 100,000 บาทขึ้นไป เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปีติดต่อกัน นับจนถึงวันที่ยื่นคำขอ

3.3 คุณสมบัติของการยื่นคำขอประเภทเข้ามาเพื่อเหตุผลทางมนุษยธรรมแต่ละกรณี มีดังนี้

3.3.1 กรณีคู่สมรส ขอมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร เพื่อให้ความอุปการะหรืออยู่ในความอุปการะของคู่สมรสผู้มีสัญชาติไทย มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1) ประเภทผู้ให้ความอุปการะทำงานในประเทศไทย

(1) เป็นคู่สมรสโดยชอบด้วยกฎหมาย โดยจดทะเบียนสมรสตามกฎหมายมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปีนับจนถึงวันที่ยื่นคำขอ และมีบุตรด้วยกันจริง ในกรณีที่ไม่สามารถมีบุตรได้ ต้องนำใบรับรองแพทย์ซึ่งแสดงเหตุผลการไม่สามารถมีบุตร จากโรงพยาบาลมาแสดง ส่วนในกรณีที่ไม่มีบุตร และไม่สามารถนำใบรับรองแพทย์มาแสดงถึงเหตุผลการไม่สามารถมีบุตรได้ จะต้องจดทะเบียนสมรสตามกฎหมายมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปี และ

(2) คู่สมรสคนใดคนหนึ่ง หรือทั้งสองคนรวมกัน มีรายได้เพียงพอต่อการให้ความอุปการะ โดยมีรายได้ต่อปีเฉลี่ยไม่น้อยกว่าเดือนละ 30,000 บาท เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปีติดต่อกันนับจนถึงวันที่ยื่นคำขอ และแสดงหลักฐานการเสียภาษีโดยถูกต้อง และ

(3) บุคคลสัญชาติไทยแสดงความประสงค์ที่จะให้ความอุปการะ หรืออยู่ในความอุปการะของคนต่างด้าวที่ยื่นคำขอ

2) ประเภทผู้ให้ความอุปการะเป็นผู้สูงอายุ

(1) คนต่างด้าวต้องมีอายุ 50 ปี บริบูรณ์ขึ้นไปนับจนถึงวันที่ยื่นคำขอ และ

(2) เป็นคู่สมรสโดยชอบด้วยกฎหมาย โดยจดทะเบียนสมรสตามกฎหมายมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปีนับจนถึงวันที่ยื่นคำขอ

และ

(3) ผู้ให้ความอุปการะมีรายได้ต่อปีเฉลี่ยไม่น้อยกว่าเดือนละ 65,000 บาท เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปีติดต่อกันนับจนถึงวันที่ยื่นคำขอ และ

(4) บุคคลสัญชาติไทยแสดงความประสงค์ที่จะให้ความอุปการะ หรืออยู่ในความอุปการะของคนต่างด้าวที่ยื่นคำขอ

3.3.2 กรณีบุตร ขอมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร เพื่อให้ความอุปการะ หรืออยู่ในความอุปการะของบิดาหรือมารดาผู้มีสัญชาติไทย

มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1) ประเภทบุตรให้ความอุปการะบิดาหรือมารดาผู้มีสัญชาติไทย

(1) เป็นบุตรโดยหลักสายโลหิต และ

(2) บิดาหรือมารดาต้องมีอายุ 50 ปี บริบูรณ์ขึ้นไปนับจนถึงวันที่ยื่นคำขอ และ

(3) ผู้ให้ความอุปการะมีรายได้ต่อปีเฉลี่ยไม่น้อยกว่าเดือนละ 30,000 บาท เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปีติดต่อกันนับจนถึงวันที่ยื่นคำขอ และแสดงหลักฐานการเสียภาษีโดยถูกต้อง และ

(4) บุคคลสัญชาติไทยแสดงความประสงค์ที่จะอยู่ในความอุปการะของคนต่างด้าวที่ยื่นคำขอ

2) ประเภทบุตรขออยู่ในความอุปการะของบิดาหรือมารดาผู้มีสัญชาติไทย

(1) เป็นบิดาหรือมารดาโดยหลักสายโลหิต และมีการจดทะเบียนรับรองบุตร และ

(2) เป็นบุตรที่ยังไม่สมรส และอายุต่ำกว่า 20 ปี หากอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไปนับจนถึงวันที่ยื่นคำขอ ต้องมีเหตุผลความจำเป็นที่ยังต้องอยู่ในความอุปการะของบิดาหรือมารดา เช่น กำลังศึกษาอยู่ในระดับไม่สูงกว่าปริญญาตรี โดยมีหลักฐานการศึกษามาแสดง และเป็นกรณีที่ได้ศึกษาต่อเนื่องมาก่อนอายุครบ 20 ปี หรือป่วยจนไม่สามารถดูแลตนเองได้ ซึ่งต้องนำใบรับรองแพทย์ที่แสดงผลการป่วยจากโรงพยาบาลมาแสดง และ

(3) ผู้ให้ความอุปการะมีรายได้ต่อปีเฉลี่ยไม่น้อยกว่าเดือนละ 30,000 บาท เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปีติดต่อกัน นับจนถึงวันที่ยื่นคำขอ และแสดงหลักฐานการเสียภาษีโดยถูกต้อง และ

(4) บุคคลสัญชาติไทยแสดงความประสงค์ที่จะให้ความอุปการะคนต่างด้าวที่ยื่นคำขอ

<u>3.3.3 กรณีบิดาหรือมารดา ขอมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร เพื่อให้ความอุปการะ หรืออยู่ในความอุปการะของบุตรผู้มีสัญชาติไทย</u>

มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

<u>1) ประเภทบิดาหรือมารดาให้ความอุปการะบุตรผู้มีสัญชาติไทย</u>

(1) เป็นบิดาหรือมารดาโดยหลักสายโลหิต และมีการจดทะเบียนรับรองบุตร และ

(2) เป็นบุตรที่ยังไม่สมรส และอายุต่ำกว่า 20 ปี หากอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไปนับจนถึงวันที่ยื่นคำขอ ต้องมีเหตุผลความจำเป็นที่ยังต้องอยู่ในความอุปการะของบิดาหรือมารดา เช่น กำลังศึกษาอยู่ในระดับไม่สูงกว่าปริญญาตรี โดยมีหลักฐานการศึกษามาแสดง และเป็นกรณีที่ได้ศึกษาต่อเนื่องมาก่อนอายุครบ 20 ปี หรือป่วยจนไม่สามารถดูแลตนเองได้ ซึ่งต้องนำใบรับรองแพทย์ที่แสดงผลการป่วยจากโรงพยาบาลมาแสดง และ

(3) ผู้ให้ความอุปการะมีรายได้ต่อปีเฉลี่ยไม่น้อยกว่าเดือนละ 30,000 บาท เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปีติดต่อกัน นับจนถึงวันที่ยื่นคำขอ และแสดงหลักฐานการเสียภาษีโดยถูกต้อง

<u>2) ประเภทบิดาหรือมารดาขออยู่ในความอุปการะของบุตรผู้มีสัญชาติไทย</u>

(1) เป็นบุตรโดยหลักสายโลหิต และ

(2) บิดาหรือมารดาต้องมีอายุ 50 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปนับจนถึงวันที่ยื่นคำขอ และ

(3) ผู้ให้ความอุปการะมีรายได้ต่อปีเฉลี่ยไม่น้อยกว่าเดือนละ 30,000 บาท เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปีติดต่อกันนับจนถึงวันที่ยื่นคำขอ และแสดงหลักฐานการเสียภาษีโดยถูกต้อง และ

(4) บุคคลสัญชาติไทยแสดงความประสงค์ที่จะให้ความอุปการะคนต่างด้าวที่ยื่นคำขอ

<u>3.3.4 กรณีคู่สมรส ขอมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร เพื่อให้ความอุปการะหรืออยู่ในความอุปการะของคู่สมรสที่ได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรแล้ว</u> มีดังต่อไปนี้

1) เป็นคู่สมรสโดยชอบด้วยกฎหมาย โดยต้องจดทะเบียนสมรสตามกฎหมายมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่า 2 ปี นับจนถึงวันที่ยื่นคำขอ และ
2) คู่สมรสที่มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรแล้ว แสดงความประสงค์ที่จะให้ความอุปการะหรืออยู่ในความอุปการะของคนต่างด้าวที่ยื่นคำขอ และ
3) ผู้ให้ความอุปการะมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับผู้ยื่นคำขอ ประเภทเข้ามาเพื่อการลงทุน หรือเข้ามาเพื่อทำงาน

<u>3.3.5 กรณีบุตร ขอมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร เพื่อให้ความอุปการะ หรืออยู่ในความอุปการะของบิดาหรือมารดาที่ได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรแล้ว</u> มีดังต่อไปนี้

<u>1) ประเภทบุตรให้ความอุปการะบิดาหรือมารดาที่มีถิ่นที่อยู่ฯ แล้ว</u>

(1) เป็นบุตรโดยหลักสายโลหิต และ
(2) บิดาหรือมารดาต้องมีอายุ 50 ปีบริบูรณ์ขึ้นไปนับจนถึงวันที่ยื่นคำขอ และ
(3) บิดาหรือมารดา แสดงความประสงค์ที่จะอยู่ในความอุปการะของคนต่างด้าวที่ยื่นคำขอ และ
(4) ผู้ให้ความอุปการะมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับผู้ยื่นคำขอ ประเภทเข้ามาเพื่อการลงทุน หรือ เข้ามาเพื่อทำงาน

<u>2) ประเภทบุตรขออยู่ในความอุปการะของบิดาหรือมารดาที่มีถิ่นที่อยู่ฯ แล้ว</u>

(1) เป็นบุตรโดยหลักสายโลหิต ที่ยังไม่สมรส และอายุต่ำกว่า 20 ปี หากอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไปนับจนถึงวันที่ยื่นคำขอ ต้องมีเหตุผลความจำเป็นที่ยังต้องอยู่ในความอุปการะของบิดาหรือมารดา เช่น กำลังศึกษาอยู่ในระดับไม่สูงกว่าปริญญาตรี โดยมีหลักฐานการศึกษามาแสดง และเป็นกรณีที่ได้ศึกษาต่อเนื่องมาก่อนอายุครบ 20 ปี หรือป่วยจนไม่สามารถดูแลตนเองได้ ซึ่งต้องนำใบรับรองแพทย์ที่แสดงผลการป่วยจากโรงพยาบาลมาแสดง และ
(2) บิดาหรือมารดา แสดงความประสงค์ที่จะให้ความอุปการะคนต่าง

ด้าวที่ยื่นคำขอ และ

(3) ผู้ให้ความอุปการะมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับผู้ยื่นคำขอประเภทเข้ามาเพื่อการลงทุน หรือ เข้ามาเพื่อทำงาน

<u>3.3.6 กรณีบิดาหรือมารดา ขอมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร เพื่อให้ความอุปการะหรืออยู่ในความอุปการะของบุตรที่ได้รับอนุญาตให้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรแล้ว</u> มีดังต่อไปนี้

<u>1) ประเภทบิดาหรือมารดาให้ความอุปการะบุตรที่มีถิ่นที่อยู่ฯ แล้ว</u>

(1) เป็นบุตรโดยหลักสายโลหิตที่ยังไม่สมรส และอายุต่ำกว่า 20 ปี หากอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไปนับจนถึงวันที่ยื่นคำขอ ต้องมีเหตุผลความจำเป็นที่ยังต้องอยู่ในความอุปการะของบิดาหรือมารดา เช่น กำลังศึกษาอยู่ในระดับไม่สูงกว่าปริญญาตรี โดยมีหลักฐานการศึกษามาแสดง และเป็นกรณีที่ได้ศึกษาต่อเนื่องมาก่อนอายุครบ 20 ปี หรือป่วยจนไม่สามารถดูแลตนเองได้ ซึ่งต้องนำใบรับรองแพทย์ที่แสดงผลการป่วยจากโรงพยาบาลมาแสดง และ

(2) บิดาหรือมารดาแสดงความประสงค์ที่จะให้ความอุปการะคนต่างด้าวที่ยื่นคำขอ และ

(3) ผู้ให้ความอุปการะมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับผู้ยื่นคำขอ ประเภทเข้ามาเพื่อการลงทุน หรือเข้ามาเพื่อทำงาน

<u>2) ประเภทบิดาหรือมารดาขออยู่ในความอุปการะของบุตรที่มีถิ่นที่อยู่ฯ แล้ว</u>

(1) เป็นบุตรโดยหลักสายโลหิต และ

(2) บิดาหรือมารดาต้องมีอายุ 50 ปี บริบูรณ์ขึ้นไปนับจนถึงวันที่ยื่นคำขอ และ

(3) ผู้ให้ความอุปการะแสดงความประสงค์ที่จะให้ความอุปการะคนต่างด้าวที่ยื่นคำขอ และ

(4) ผู้ให้ความอุปการะมีคุณสมบัติเช่นเดียวกับผู้ยื่นคำขอ ประเภทเข้ามาเพื่อการลงทุน หรือเข้ามาเพื่อทำงาน

3.4 <u>คุณสมบัติของการยื่นคำขอประเภทเข้ามาเป็นผู้เชี่ยวชาญ</u>

มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1) ต้องเป็นบุคคลผู้มีความรู้ไม่ต่ำกว่าปริญญาตรี และมีความสามารถเป็นพิเศษอยู่ในความต้องการและเป็นประโยชน์ต่อประเทศ และ
2) ต้องได้รับการสนับสนุนและมีหนังสือรับรองเป็นหลักฐานจากหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง และ
3) มีหนังสือรับรองซึ่งรับรองการทำงานในหน้าที่การงานนั้น ๆ ระบุระยะเวลาการทำงานอย่างน้อย 3 ปีนับจนถึงวันที่ยื่นคำร้อง

3.5 <u>คุณสมบัติของการยื่นคำขอประเภทกรณีพิเศษเฉพาะราย</u>

มีคุณสมบัติดังต่อไปนี้

1) เป็นผู้ทำคุณประโยชน์ให้แก่ประเทศไทย หรือ รัฐบาลไทย หรือ ได้รับการคัดเลือกจากสถาบันที่มีชื่อเสียงระดับชาติ อันเชื่อถือได้ว่าเป็นผู้ที่มีผลงานดีเด่นที่เป็นประโยชน์ต่อประเทศ หรือทำงานให้กับหน่วยงาน และ
2) มีหนังสือรับรองตั้งแต่ระดับกรม หรือผู้ว่าราชการจังหวัด หรือจากส่วนราชการ หรือข้าราชการ พลเรือนตั้งแต่ระดับ 10 ขึ้นไป หรือข้าราชการทหาร ตำรวจ ชั้นยศพลเอก พลเรือเอก พลอากาศเอก พลตำรวจเอก หรือข้าราชการการเมืองที่ดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี ประธานสภาผู้แทนราษฎร รองประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือรองประธานวุฒิสภา หรือ คณะกรรมการองค์กรอิสระตามกฎหมายรัฐธรรมนูญ โดยมีรายละเอียดของผลงาน หรือ
3) คุณสมบัติอื่นใด หรือจำนวนที่จะอนุญาตตามที่คณะกรรมการพิจารณาคนเข้าเมืองเห็นสมควร

ข้อ 4. <u>หลักการพิจารณา</u>

4.1 คนต่างด้าวต้องมีคุณสมบัติครบถ้วนตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไข ในประกาศคณะกรรมการพิจารณาคนเข้าเมืองฉบับนี้ โดยพิจารณาจากคุณสมบัติของการยื่นคำขอแต่ละประเภทนับจนถึงวันที่ยื่นคำขอ

4.2 ในกรณีที่คนต่างด้าวสัญชาติใดสัญชาติหนึ่งมีคุณสมบัติครบถ้วนตาม 4.1 และมีจำนวนเกินกว่าที่กำหนด ให้แบ่งสัดส่วนจำนวนการอนุญาตตามประเภทการยื่นคำขอกับจำนวนของผู้ที่มีคุณสมบัติครบตามหลักเกณฑ์ทั้งหมดของคนต่างด้าวสัญชาตินั้น ๆ

อนึ่ง คนต่างด้าวรายใดแม้มีคุณสมบัติครบถ้วนตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนดไว้ แต่เมื่อพิจารณาถึงความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมของประเทศโดยรวมแล้ว คณะกรรมการพิจารณาคนเข้าเมือง หรือรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยมีอำนาจที่จะพิจารณาไม่อนุญาต หรือ ไม่ให้ความเห็นชอบให้คนต่างด้าวผู้นั้นเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรได้ และให้ถือเป็นที่สุด และถือเป็นข้อมูลข่าวสารที่ไม่ต้องเปิดเผยตามมาตรา 15 (1) (2) แห่งพระราชบัญญัติข้อมูลข่าวสาร พ.ศ. 2540

บรรดาหลักเกณฑ์ มติ หรือคำสั่งอื่นใด ซึ่งใช้ในการประกอบการพิจารณาอนุญาตให้คนต่างด้าวเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรที่ใช้อยู่เดิม หรือ ซึ่งขัดหรือแย้งกับหลักเกณฑ์ฉบับนี้ให้ยกเลิก และให้ใช้หลักเกณฑ์ฉบับนี้แทน

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

ประกาศ ณ วันที่ พ.ศ. 2546

(นายศิวะ แสงมณี)
รองปลัดกระทรวงมหาดไทย
ปฏิบัติราชการแทนปลัดกระทรวงมหาดไทย
ประธานคณะกรรมการพิจารณาคนเข้าเมือง

คำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ

ที่ ๗๗๗/๒๕๕๑

เรื่อง หลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการพิจารณากรณีคนต่างด้าว
ขออนุญาตอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว

ตามที่สำนักงานตำรวจแห่งชาติได้มีคำสั่งที่ ๕๔๓/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๔๙, คำสั่งที่ ๕๖/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๒๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๑ มอบอำนาจในการพิจารณากรณีคนต่างด้าวขออนุญาตอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวตามมาตรา ๓๕ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ และคำสั่งที่ ๖๐๖/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๙ กำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการพิจารณากรณีคนต่างด้าวขออนุญาตอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว ไว้แล้ว นั้น

โดยที่เป็นการสมควรปรับปรุงหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการพิจารณากรณีคนต่างด้าวขออนุญาตอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวดังกล่าวเสียใหม่ให้เหมาะสม อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๑๑ (๔) แห่งพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติจึงออกคำสั่งกำหนดหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในการพิจารณากรณีคนต่างด้าวขออนุญาตอยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวตามมาตรา ๓๕ วรรคสาม แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒ ไว้ ดังต่อไปนี้

๑. ให้ยกเลิก

๑.๑ คำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ ๖๐๖/๒๕๔๙ ลงวันที่ ๘ กันยายน พ.ศ. ๒๕๔๙

๑.๒ คำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ ๕๖/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๒๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๕๑

บรรดาระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งอื่นใด ในส่วนที่กำหนดไว้แล้วในคำสั่งนี้ หรือซึ่งขัดหรือแย้งกับคำสั่งนี้ ให้ใช้คำสั่งนี้แทน

๒. หลักเกณฑ์การพิจารณาอนุญาตให้คนต่างด้าวอยู่ต่อในราชอาณาจักร กรณีมีเหตุจำเป็นครั้งละไม่เกิน ๑ ปี ตามนัยมาตรา ๓๕ วรรคสามแห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. ๒๕๒๒

ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์การพิจารณาอนุญาตให้คนต่างด้าวอยู่ต่อในราชอาณาจักรท้ายคำสั่งนี้ สำหรับรายการเอกสารประกอบการพิจารณาให้สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองกำหนดเป็นคำสั่งและรายงานสำนักงานตำรวจแห่งชาติเพื่อทราบ ทั้งนี้ตามเหตุผลและความจำเป็นในแต่ละกรณี ๆ ไป

๓. ในระหว่างการพิจารณาอนุญาตให้คนต่างด้าวอยู่ต่อในราชอาณาจักรตามข้อ ๒ ให้คนต่างด้าวผู้นั้นอยู่ในราชอาณาจักรไปพลางก่อนได้ โดยให้พนักงานเจ้าหน้าที่ประทับตรานัดฟังผลเพื่ออนุญาตให้คนต่างด้าวผู้นั้นอยู่รอฟังผลได้หลายครั้งตามความจำเป็น แต่รวมแล้วไม่เกิน ๓๐ วัน นับถัดจากวันอนุญาตสิ้นสุด

๔. กรณีที่คนต่างด้าวผู้ยื่นคำขอมีคุณสมบัติไม่ครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในคำสั่งนี้ ให้แจ้งคำสั่งไม่อนุญาตและให้คนต่างด้าวเดินทางกลับภายใน ๗ วัน นับถัดจากวันอนุญาตสิ้นสุด

ทั้งนี้ ในกรณีที่คนต่างด้าวประสงค์จะทบทวนคำสั่งไม่อนุญาตตามวรรคหนึ่ง ให้ยื่นคำขอทบทวนได้หนึ่งครั้งโดยต้องแจ้งเหตุผลความจำเป็น ทำเป็นหนังสือยื่นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบตั้งแต่ระดับสารวัตรขึ้นไปเพื่อพิจารณาสั่งการเป็นลายลักษณ์อักษรอนุญาตให้รับคำขอได้เสียก่อน อนึ่ง ผู้ยื่นคำขออาจแนบคำขอพร้อมด้วยเอกสารประกอบคำขอเพื่อพิจารณาในคราวเดียวกันก็ได้ โดยการขอทบทวนให้ดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในกำหนดระยะเวลาตามวรรคหนึ่งและในระหว่างการพิจารณาให้พนักงานเจ้าหน้าที่ประทับตรานัดฟังผลเพื่อให้คนต่างด้าวผู้นั้นอยู่รอฟังผลการพิจารณาได้ภายในกำหนดระยะเวลา ๗ วันทำการ นับถัดจากวันยื่นคำขอทบทวน

๕. กรณีคนต่างด้าวผู้ยื่นคำขอมีคุณสมบัติไม่ครบถ้วนตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดในคำสั่งนี้ หรือในกรณีอื่น ๆ ที่ไม่ได้กำหนดไว้ในคำสั่ง ซึ่งพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบตั้งแต่ระดับสารวัตรขึ้นไปเห็นว่าคนต่างด้าวรายใดมีเหตุจำเป็นต้องอยู่ในราชอาณาจักร ให้พิจารณาเสนอผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้พิจารณาคำขอของคนต่างด้าวต่อไป

๖. ภายในกำหนด ๑ ปี นับแต่คำสั่งนี้มีผลใช้บังคับ คนต่างด้าวซึ่งเข้ามาและได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราว ตามข้อ ๒.๑๘ (๖) กรณีสมรสกับหญิงไทยและได้รับอนุญาตให้อยู่ต่อเนื่องตลอดมาก่อนที่คำสั่งนี้ใช้บังคับ และไม่มีคุณสมบัติครบตามหลักเกณฑ์ในคำสั่งนี้ ให้ผู้บัญชาการสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ผู้รับมอบอำนาจเป็นผู้พิจารณาตามเหตุผลความจำเป็น

ทั้งนี้ ตั้งแต่บัดนี้เป็นต้นไป

สั่ง ณ วันที่ ๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๑

พลตำรวจเอก พัชรวาท วงษ์สุวรรณ

ผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติ

BANGKOK UNIVERSITY FOUNDED 1962

หลักเกณฑ์การพิจารณาอนุญาตให้คนต่างด้าวอยู่ต่อในราชอาณาจักร

ตามข้อ ๒ ของคำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ ๗๗๗/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๑

เหตุแห่งความจำเป็น	หลักเกณฑ์การพิจารณา
๒.๑ กรณีมีเหตุจำเป็นทางธุรกิจ เช่น จะต้องอยู่ปฏิบัติงานในบริษัท หรือ ห้างหุ้นส่วน เป็นต้น ให้อนุญาตครั้งละไม่เกิน ๑ ปี	(๑) คนต่างด้าวต้องได้รับการตรวจลงตราประเภทคนอยู่ชั่วคราว (๒) คนต่างด้าวต้องมีเงินได้ตามตารางเงินได้แนบท้ายคำสั่งนี้ (ผนวก ก) (๓) ต้องเป็นธุรกิจซึ่งมีทุนจดทะเบียนที่ชำระแล้วไม่ต่ำกว่า ๒ ล้านบาท (๔) ธุรกิจนั้นต้องยื่นงบการเงิน ณ วันสิ้นงวดสองปีบัญชีที่ผ่านมา ที่ได้รับการตรวจรับรองความถูกต้องจากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตหรือผู้สอบบัญชีภาษีอากรแล้วแต่กรณีเพื่อแสดงว่าธุรกิจมีความมั่นคงเชื่อถือได้ มีการประกอบการจริงและมีความต่อเนื่อง โดยพิจารณาจากแนวทางพิจารณาสถานภาพธุรกิจว่ามีการประกอบการจริงและมีความต่อเนื่องแนบท้ายคำสั่งนี้ (ผนวก ข) (๕) ธุรกิจนั้นมีความจำเป็นจะต้องว่าจ้างคนต่างด้าวทำงาน (๖) ธุรกิจนั้นต้องมีอัตราส่วนระหว่างจำนวนคนต่างด้าวกับพนักงานคนไทยประจำในอัตราส่วนคนต่างด้าว ๑ คนต่อพนักงานคนไทยประจำ ๔ คน (๗) ธุรกิจประเภทดังต่อไปนี้ ให้ได้รับการยกเว้นหลักเกณฑ์ตามข้อ (๓) (๔) และ (๕) และให้ได้รับการผ่อนผันในเรื่องอัตราส่วนคนไทยตามหลักเกณฑ์ข้อ (๖) โดยให้มีพนักงานคนไทยในอัตราส่วนคนต่างด้าว ๑ คน ต่อพนักงานคนไทยประจำ ๑ คน (ก) ธุรกิจการค้าระหว่างประเทศ (สำนักงานผู้แทน) (ข) สำนักงานภูมิภาค (ค) บริษัทข้ามชาติ (สำนักงานสาขา)

เหตุแห่งความจำเป็น	หลักเกณฑ์การพิจารณา
๒.๒ กรณีมีเหตุจำเป็น จะต้องอยู่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการลงทุนที่ได้รับความเห็นชอบจากกระทรวง ทบวง กรมที่เกี่ยวข้อง ให้อนุญาตครั้งละไม่เกิน ๑ ปี	(๑) คนต่างด้าวต้องได้รับการตรวจลงตราประเภทคนอยู่ชั่วคราว (๒) ได้รับการรับรองและร้องขอจากกระทรวง ทบวง กรมที่เกี่ยวข้อง
๒.๓ กรณีมีเหตุจำเป็นจะต้องอยู่ปฏิบัติงานในส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ ให้อนุญาตครั้งละไม่เกิน ๑ ปี	(๑) คนต่างด้าวต้องได้รับการตรวจลงตราประเภทคนอยู่ชั่วคราว (๒) ได้รับการรับรองและร้องขอจากหน่วยงานหรือองค์กรนั้น ๆ
๒.๔ กรณีเพื่อการท่องเที่ยว ให้อนุญาตครั้งละไม่เกิน ๓๐ วันแต่รวมแล้วไม่เกิน ๙๐ วัน นับแต่วันที่เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร	(๑) คนต่างด้าวต้องได้รับการตรวจลงตราประเภทนักท่องเที่ยว (๒) ไม่เป็นบุคคลสัญชาติ หรือจำพวกที่คณะกรรมการติดตามการปฏิบัติราชการของพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง ของสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองกำหนด
๒.๕ กรณีเพื่อการลงทุน ให้อนุญาตครั้งละไม่เกิน ๑ ปี	**ก. กรณีเพื่อการลงทุนไม่น้อยกว่า ๓ ล้านบาท** (๑) คนต่างด้าวต้องได้รับการตรวจลงตราประเภทคนอยู่ชั่วคราว (๒) เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรก่อนวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๔๙ และได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเพื่อการลงทุนไม่น้อยกว่า ๓ ล้านบาทต่อเนื่องตลอดมา (๓) มีหลักฐานการโอนเงินเข้าสู่ประเทศไทยจำนวนไม่น้อยกว่า ๓ ล้านบาท (๔) มีหลักฐานการลงทุนโดยการซื้อห้องชุดในอาคารชุดจากหน่วยงาน หรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในราคาซื้อไม่น้อยกว่า๓ ล้านบาทหรือ (๕) มีหลักฐานการลงทุนโดยการฝากเงินประจำกับธนาคารที่จดทะเบียนในประเทศไทย

เหตุแห่งความจำเป็น	หลักเกณฑ์การพิจารณา
	ซึ่งมีผู้ถือหุ้นเป็นคนสัญชาติไทยเกินกว่าร้อยละ ๕๐ ไม่น้อยกว่า ๓ ล้านบาท หรือ (๖) มีหลักฐานการลงทุนโดยการซื้อพันธบัตรของทางราชการหรือของรัฐวิสาหกิจไม่น้อยกว่า ๓ ล้านบาท หรือ (๗) มีหลักฐานการลงทุนรวมกันตาม (๔), (๕) หรือ (๖) ไม่น้อยกว่า ๓ ล้านบาท **ข. กรณีเพื่อการลงทุนไม่น้อยกว่า ๑๐ ล้านบาท** (๑) คนต่างด้าวต้องได้รับการตรวจลงตราประเภทคนอยู่ชั่วคราว (๒) มีหลักฐานการโอนเงินเข้าสู่ประเทศไทยจำนวนไม่น้อยกว่า ๑๐ ล้านบาท (๓) มีหลักฐานการลงทุนโดยการซื้อหรือเช่าระยะเวลาไม่น้อยกว่า ๓ ปี ห้องชุดในอาคารชุดจากหน่วยงาน หรือส่วนราชการที่เกี่ยวข้องในราคาซื้อหรือเช่าไม่น้อยกว่า ๑๐ ล้านบาท หรือ (๔) มีหลักฐานการลงทุนโดยการฝากเงินประจำกับธนาคารที่จดทะเบียนในประเทศไทยซึ่งมีผู้ถือหุ้นเป็นคนสัญชาติไทยเกินกว่าร้อยละ ๕๐ ไม่น้อยกว่า ๑๐ ล้านบาท หรือ (๕) มีหลักฐานการลงทุนโดยการซื้อพันธบัตรของทางราชการหรือของรัฐวิสาหกิจไม่น้อยกว่า ๑๐ ล้านบาท หรือ (๖) มีหลักฐานการลงทุนรวมกันตาม (๓), (๔) หรือ (๕) ไม่น้อยกว่า ๑๐ ล้านบาท

เหตุแห่งความจำเป็น	หลักเกณฑ์การพิจารณา
๒.๖ กรณีเป็นครู หรืออาจารย์หรือผู้เชี่ยวชาญในสถานศึกษาของรัฐ ให้อนุญาตครั้งละไม่เกิน ๑ ปี	(๑) คนต่างด้าวต้องได้รับการตรวจลงตราประเภทคนอยู่ชั่วคราว (๒) ได้รับการรับรองและร้องขอจากสถานศึกษานั้น
๒.๗ กรณีเป็นครู หรืออาจารย์หรือผู้เชี่ยวชาญในสถานศึกษาของเอกชน ให้อนุญาตครั้งละไม่เกิน ๑ ปี	(๑) คนต่างด้าวต้องได้รับการตรวจลงตราประเภทคนอยู่ชั่วคราว (๒) สถานศึกษานั้นได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง (๓) ได้รับการรับรองและร้องขอจากสถานศึกษานั้น
๒.๘ กรณีเพื่อศึกษาในสถานศึกษาของรัฐ ให้อนุญาตตามระยะเวลาที่สถานศึกษารับรองครั้งละไม่เกิน ๑ ปี	(๑) คนต่างด้าวต้องได้รับการตรวจลงตราประเภทคนอยู่ชั่วคราว (๒) ได้รับการรับรองและร้องขอจากสถานศึกษานั้น
๒.๙ กรณีเพื่อศึกษาในสถานศึกษาของเอกชน ให้อนุญาตตามระยะเวลาที่สถานศึกษารับรองครั้งละไม่เกิน ๑ ปี	(๑) คนต่างด้าวต้องได้รับการตรวจลงตราประเภทคนอยู่ชั่วคราว (๒) สถานศึกษานั้นได้รับอนุญาตให้ประกอบกิจการจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง (๓) ได้รับการรับรองและร้องขอจากสถานศึกษานั้น (๔) ได้รับการรับรองจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง (ยกเว้นกรณีศึกษาในโรงเรียนนานาชาติ และกรณีศึกษาในระดับอุดมศึกษา)
๒.๑๐ กรณีเพื่อฝึกสอน หรือค้นคว้าวิจัยในสถาบันอุดมศึกษาหรือสถาบันวิจัย ให้อนุญาตครั้งละไม่เกิน ๑ ปี	(๑) คนต่างด้าวต้องได้รับการตรวจลงตราประเภทคนอยู่ชั่วคราว (๒) ได้รับการรับรองและร้องขอจากคณบดีสถาบันอุดมศึกษาหรือจากหัวหน้าสถาบันวิจัยนั้นๆ (๓) กรณีฝึกสอน หรือค้นคว้าวิจัยในสถาบันอุดมศึกษา หรือสถาบันวิจัยของเอกชนต้องได้รับการรับรองและร้องขอจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง

เหตุแห่งความจำเป็น	หลักเกณฑ์การพิจารณาปัจจุบัน
๒.๑๑ กรณีเป็นครอบครัวของคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวเพื่อศึกษาในสถานศึกษาตามหลักเกณฑ์ข้อ ๒.๘ หรือ ๒.๙ ของคำสั่งนี้ (เฉพาะบิดา มารดา คู่สมรส บุตร บุตรบุญธรรม หรือบุตรของคู่สมรส) ให้อนุญาตครั้งละไม่เกิน ๑ ปี	(๑) คนต่างด้าวต้องได้รับการตรวจลงตราประเภทคนอยู่ชั่วคราว (๒) มีหลักฐานแสดงความสัมพันธ์ (๓) กรณีคู่สมรสต้องมีความสัมพันธ์กันทั้งทางนิตินัยและพฤตินัย หรือ (๔) กรณีบุตร บุตรบุญธรรม หรือบุตรของคู่สมรสขออยู่ในอุปการะ บุตร บุตรบุญธรรม หรือบุตรของคู่สมรสนั้นต้องยังไม่ได้สมรสและอยู่อาศัยเป็นส่วนแห่งครัวเรือนนั้นและต้องมีอายุไม่เกิน ๒๐ ปีบริบูรณ์ หรือ (๕) กรณีบิดาหรือมารดา ต้องมีเงินฝากในธนาคารในประเทศไทยในนามบิดาหรือมารดาคงอยู่ในบัญชีตลอดระยะเวลาย้อนหลัง ๓ เดือน ไม่น้อยกว่า ๕๐๐,๐๐๐ บาท เฉพาะในปีแรกให้แสดงบัญชีเงินฝาก โดยมีเงินจำนวนดังกล่าว ฝากอยู่ในบัญชีมาแล้วไม่น้อยกว่า ๓๐ วัน ณ วันที่ยื่นขอตามเหตุผลนี้
๒.๑๒ กรณีปฏิบัติหน้าที่สื่อมวลชน ให้อนุญาตครั้งละไม่เกิน ๑ ปี	(๑) คนต่างด้าวต้องได้รับการตรวจลงตราประเภทคนอยู่ชั่วคราว (๒) ได้รับการรับรองและร้องขอจากกรมประชาสัมพันธ์ หรือกรมสารนิเทศ กระทรวงการต่างประเทศ

เหตุแห่งความจำเป็น	หลักเกณฑ์การพิจารณา
๒.๑๓ กรณีศึกษาพระพุทธศาสนา หรือปฏิบัติศาสนกิจ ให้อนุญาตครั้งละไม่เกิน ๑ ปี	(๑) คนต่างด้าวต้องได้รับการตรวจลงตราประเภทคนอยู่ชั่วคราว (๒) ได้รับการรับรองจากสำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ หรือสำนักนายกรัฐมนตรี หรือมหาจุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย หรือมหามกุฏราชวิทยาลัย (๓) ได้รับการรับรองจากเจ้าอาวาสวัดที่ผู้ยื่นคำขอกำลังศึกษาหรือปฏิบัติศาสนกิจ
๒.๑๔ กรณีเผยแพร่ศาสนา ให้อนุญาตครั้งละไม่เกิน ๑ ปี	(๑) คนต่างด้าวต้องได้รับการตรวจลงตราประเภทคนอยู่ชั่วคราว (๒) ได้รับการรับรองจากกรมการศาสนาหรือสำนักพระพุทธศาสนาแห่งชาติ (๓) ได้รับการรับรองและร้องขอจากองค์กรศาสนาที่ผู้ยื่นคำขอเข้ามาประจำอยู่
๒.๑๕ กรณีเป็นช่างฝีมือ หรือเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการแพทย์การพยาบาล หรือสาขาวิชาชีพต่าง ๆ เพื่อถ่ายทอดความรู้ให้กับคนไทย ให้อนุญาตครั้งละไม่เกิน ๙๐ วัน	(๑) คนต่างด้าวต้องได้รับการตรวจลงตราประเภทคนอยู่ชั่วคราว (๒) ได้รับการรับรองและร้องขอจากองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
๒.๑๖ กรณีเพื่อติดตั้ง หรือซ่อมแซมเครื่องจักร อากาศยาน หรือเรือเดินทะเล ให้อนุญาตครั้งละไม่เกิน ๙๐ วัน	(๑) คนต่างด้าวต้องได้รับการตรวจลงตราประเภทคนอยู่ชั่วคราว (๒) ได้รับการรับรองและร้องขอจากองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

เหตุแห่งความจำเป็น	หลักเกณฑ์การพิจารณา
๒.๑๗ กรณีเป็น นักแสดง นักร้อง นักดนตรี ประจำโรงแรม หรือประจำบริษัทที่ประกอบธุรกิจบันเทิงในประเทศไทย ซึ่งมีทุนจดทะเบียนชำระแล้วไม่น้อยกว่า ๒๐ ล้านบาท ให้อนุญาตครั้งละไม่เกิน ๑๒๐ วัน	(๑) คนต่างด้าวต้องได้รับการตรวจลงตราประเภทคนอยู่ชั่วคราว (๒) ได้รับการรับรองการจ้างจากโรงแรมหรือจากบริษัทที่ประกอบธุรกิจบันเทิงในประเทศไทยซึ่งมีทุนจดทะเบียนชำระแล้วไม่น้อยกว่า ๒๐ ล้านบาท
๒.๑๘ กรณีเป็นครอบครัวของผู้มีสัญชาติไทย (เฉพาะบิดามารดา คู่สมรส บุตร บุตรบุญธรรม หรือบุตรของคู่สมรส) ให้อนุญาตครั้งละไม่เกิน ๑ ปี	(๑) คนต่างด้าวต้องได้รับการตรวจลงตราประเภทคนอยู่ชั่วคราว (๒) มีหลักฐานแสดงความสัมพันธ์ (๓) กรณีคู่สมรสต้องมีความสัมพันธ์กันทั้งทางนิตินัยและพฤตินัย หรือ (๔) กรณีบุตร บุตรบุญธรรม หรือบุตรของคู่สมรสขออยู่ในความอุปการะบุตร บุตรบุญธรรม หรือบุตรของคู่สมรสนั้นต้องยังไม่ได้สมรส และอยู่อาศัยเป็นส่วนแห่งครัวเรือนนั้น และต้องมีอายุไม่เกิน ๒๐ ปีบริบูรณ์ หรือ (๕) กรณีบิดาหรือมารดา บิดาหรือมารดานั้นต้องมีรายได้เฉลี่ยทั้งปีไม่น้อยกว่าเดือนละ ๔๐,๐๐๐ บาท หรือต้องมีเงินฝากไม่น้อยกว่า ๔๐๐,๐๐๐ บาท เพื่อไว้ใช้จ่ายในรอบ ๑ ปี กรณีมีเหตุจำเป็นอื่น ให้ ผบช.สตม. หรือรอง ผบช.สตม. ที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาอนุญาตเป็นราย ๆ ไป

เหตุแห่งความจำเป็น	หลักเกณฑ์การพิจารณา
	(๖) กรณีสมรสกับหญิงไทย ฝ่ายสามีซึ่งเป็นคนต่างด้าวต้องมีรายได้เฉลี่ยทั้งปีไม่น้อยกว่าเดือนละ ๔๐,๐๐๐ บาท หรือเงินฝากในธนาคารในประเทศไทยคงอยู่ในบัญชีตลอดระยะเวลาย้อนหลัง 2 เดือน ไม่น้อยกว่า ๔๐๐,๐๐๐ บาท เพื่อไว้ใช้จ่ายในรอบปี
๒.๑๙ กรณีเป็นครอบครัวของผู้มีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร (เฉพาะบิดา มารดา คู่สมรส บุตร บุตรบุญธรรม หรือบุตรของคู่สมรส) ให้อนุญาตครั้งละไม่เกิน ๑ ปี	(๑) คนต่างด้าวต้องได้รับการตรวจลงตราประเภทคนอยู่ชั่วคราว (๒) มีหลักฐานแสดงความสัมพันธ์ (๓) กรณีคู่สมรสต้องมีความสัมพันธ์กันทั้งทางนิตินัยและพฤตินัย หรือ (๔) กรณีบุตร บุตรบุญธรรม หรือบุตรของคู่สมรสขออยู่ในความอุปการะบุตร บุตรบุญธรรม หรือบุตรของคู่สมรสนั้นต้องยังไม่ได้สมรส และอยู่อาศัยเป็นส่วนแห่งครัวเรือนนั้น และต้องมีอายุไม่เกิน ๒๐ ปีบริบูรณ์ หรือ (๕) กรณีบิดาหรือมารดา บิดาหรือมารดานั้นต้องมีอายุตั้งแต่ ๕๐ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป
๒.๒๐ กรณีเป็นครอบครัวของคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นการชั่วคราวตามหลักเกณฑ์ข้อ ๒.๑, ๒.๒, ๒.๓ ๒.๕, ๒.๖, ๒.๗, ๒.๑๐, ๒.๑๒, ๒.๑๓, ๒.๑๔ , ๒.๑๕, ๒.๑๖, ๒.๑๗, ๒.๒๑, ๒.๒๒, ๒.๒๖, ๖.๒๙ ของคำสั่งนี้ หรือ มาตรา ๓๔ (๗) (เฉพาะบิดามารดา คู่สมรส บุตร บุตรบุญธรรม หรือบุตรของคู่สมรส) ให้อนุญาตครั้งละไม่เกิน ๑ ปี	(๑) คนต่างด้าวต้องได้รับการตรวจลงตราประเภทคนอยู่ชั่วคราว (๒) มีหลักฐานแสดงความสัมพันธ์ (๓) กรณีคู่สมรสต้องมีความสัมพันธ์กันทั้งทางนิตินัยและพฤตินัย หรือ (๔) กรณีบุตร บุตรบุญธรรม หรือบุตรของคู่สมรสขออยู่ในความอุปการะ บุตร บุตรบุญธรรม หรือบุตรของคู่สมรสนั้นต้องยังไม่ได้สมรส และอยู่อาศัยเป็นส่วนแห่ง

เหตุแห่งความจำเป็น	หลักเกณฑ์การพิจารณา
	ครัวเรือนนั้น และต้องมีอายุไม่เกิน ๒๐ ปีบริบูรณ์ หรือ (๕) กรณีบิดาหรือมารดา บิดาหรือมารดานั้นต้องมีอายุตั้งแต่ ๕๐ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป
๒.๒๑ กรณีมีเหตุจำเป็นจะต้องอยู่ปฏิบัติงานในองค์การกุศลสาธารณะ องค์การเอกชนต่างประเทศ มูลนิธิ สมาคม หอการค้าต่างประเทศ สภาหอการค้าแห่งประเทศไทย หรือสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ให้อนุญาตครั้งละไม่เกิน ๑ ปี กรณีไม่มีส่วนราชการตามหลักเกณฑ์ข้อ (๓) รับรองมา ให้ อนุญาตครั้งละไม่เกิน ๙๐ วัน	(๑) คนต่างด้าวต้องได้รับการตรวจลงตราประเภทคนอยู่ชั่วคราว (๒) ได้รับการรับรองและร้องขอจากผู้มีอำนาจ หรือผู้ดำรงตำแหน่งสูงสุดในองค์กรนั้น และ / หรือ (๓) ได้รับการรับรองและร้องขอจากหัวหน้าส่วนราชการระดับกรมหรือเทียบเท่าขึ้นไป หรือ หัวหน้ารัฐวิสาหกิจ หรือหัวหน้าหน่วยงานอื่นของรัฐซึ่งเกี่ยวข้องกับองค์กรนั้น
๒.๒๒ กรณีใช้ชีวิตในบั้นปลาย ให้อนุญาตครั้งละไม่เกิน ๑ ปี	(๑) คนต่างด้าวต้องได้รับการตรวจลงตราประเภทคนอยู่ชั่วคราว (๒) มีอายุตั้งแต่ ๕๐ ปีบริบูรณ์ขึ้นไป (๓) มีหลักฐานการมีเงินได้ไม่น้อยกว่าเดือนละ ๖๕,๐๐๐ บาท หรือ (๔) ณ วันยื่นคำขอมีเงินฝากในธนาคารในประเทศไทยคงอยู่ในบัญชีตลอดระยะเวลาย้อนหลัง ๓ เดือน ไม่น้อยกว่า ๘๐๐,๐๐๐ บาท เฉพาะในปีแรกให้แสดงบัญชีเงินฝากโดยมีเงินจำนวนดังกล่าวฝากอยู่ในบัญชีมาแล้วไม่น้อยกว่า ๖๐ วัน หรือ (๕) มีเงินได้ในรอบปี และมีเงินฝากธนาคารคำนวณรวมกันได้ไม่น้อยกว่า ๘๐๐,๐๐๐ บาท นับถึงวันยื่นคำขอ

เหตุแห่งความจำเป็น	หลักเกณฑ์การพิจารณา
	(๖) คนต่างด้าวซึ่งเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรก่อนวันที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๔๑ และได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเพื่อใช้ชีวิตในบั้นปลายต่อเนื่องตลอดมา ให้ใช้หลักเกณฑ์ดังนี้ (ก) อายุ ๖๐ ปีขึ้นไป และมีรายได้ที่แน่นอน โดยมีเงินฝากคงอยู่ในบัญชีตลอดระยะเวลาย้อนหลัง ๓ เดือน ไม่น้อยกว่าปีละ ๒๐๐,๐๐๐ บาท หรือ มีรายได้ไม่น้อยกว่าเดือนละ ๒๐,๐๐๐ บาท (ข) อายุไม่ถึง ๖๐ ปีแต่ไม่น้อยกว่า ๕๕ ปี ต้องมีรายได้ที่แน่นอนโดยมีเงินฝากคงอยู่ในบัญชีตลอดระยะเวลาย้อนหลัง ๓ เดือน ไม่น้อยกว่าปีละ ๕๐๐,๐๐๐ บาท หรือมีรายได้ไม่น้อยกว่าเดือนละ ๕๐,๐๐๐ บาท
๒.๒๓ กรณีเพื่อเยี่ยมญาติหรือกลับภูมิลำเนาเดิมของผู้เคยมีสัญชาติไทย หรือของผู้ที่มีบิดาหรือมารดาเป็นบุคคลสัญชาติไทยหรือเคยมีสัญชาติไทย ให้อนุญาตครั้งละไม่เกิน ๑ ปี	(๑) มีหลักฐานแสดงว่าเดิมเคยมีสัญชาติไทย หรือแสดงว่าบิดา หรือมารดามีสัญชาติไทย หรือเคยมีสัญชาติไทย
๒.๒๔ กรณีเพื่อเยี่ยมคู่สมรสหรือเยี่ยมบุตรซึ่งมีสัญชาติไทย ให้อนุญาตครั้งเดียวไม่เกิน ๖๐ วัน	(๑) มีหลักฐานแสดงความสัมพันธ์ (๒) กรณีคู่สมรสต้องมีความสัมพันธ์กันทั้งทางนิตินัยและพฤตินัย
๒.๒๕ กรณีเพื่อรับการรักษาพยาบาล หรือการพักฟื้น หรือเพื่อดูแลผู้ป่วย ให้อนุญาตครั้งละไม่เกิน ๙๐ วัน	(๑) ได้รับการรับรองและร้องขอจากแพทย์ประจำโรงพยาบาลที่ทำการตรวจรักษา โดยให้ปรากฏรายละเอียดเกี่ยวกับอาการป่วย ระยะเวลาในการรักษา และความเห็นของแพทย์ผู้รักษาว่า อาการป่วยนั้นเป็นอุปสรรคต่อการเดินทาง

เหตุแห่งความจำเป็น	หลักเกณฑ์การพิจารณา
	(๒) กรณีดูแลผู้ป่วยต้องได้รับการรับรองและร้องขอจากแพทย์ประจำโรงพยาบาลที่ทำการตรวจรักษา หรือจากสถานทูตหรือสถานกงสุล (๓) ผู้ดูแลผู้ป่วย นอกจากบิดามารดา คู่สมรส บุตร บุตรบุญธรรม หรือบุตรของคู่สมรสแล้ว ให้อนุญาตได้อีกไม่เกิน 1 คน
๒.๒๖ กรณีเพื่อการดำเนินคดีหรือดำเนินกระบวนพิจารณาอันเกี่ยวกับคดี ให้อนุญาตครั้งละไม่เกิน ๙๐ วัน	(๑) มีหลักฐานยืนยันว่าเป็นผู้เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดี หรือดำเนินกระบวนพิจารณาอันเกี่ยวกับคดี โดยเป็นผู้กล่าวหา ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา โจทก์จำเลย หรือพยาน
๒.๒๗ กรณีปฏิบัติหน้าที่หรือภารกิจให้แก่ส่วนราชการ หรือรัฐวิสาหกิจ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐ หรือสถานทูต หรือสถานกงสุล หรือองค์การระหว่างประเทศ ให้อนุญาตครั้งละไม่เกิน ๙๐ วัน เว้นแต่มีความจำเป็นเฉพาะรายให้อนุญาตครั้งละไม่เกิน ๑ ปี	(๑) ได้รับการรับรองและร้องขอจากส่วนราชการระดับกรม หรือเทียบเท่า หรือหัวหน้ารัฐวิสาหกิจ หรือหัวหน้าหน่วยงานอื่นของรัฐ หรือจากส่วนราชการตำรวจระดับกองบังคับการหรือเทียบเท่าขึ้นไป หรือจากส่วนราชการทหารระดับผู้บังคับหน่วยในสังกัดกระทรวงกลาโหมกองบัญชาการกองทัพไทย กองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศ ซึ่งมีชั้นยศพลตรี พลเรือตรี พลอากาศตรี ขึ้นไปในส่วนที่เกี่ยวข้อง หรือจากองค์การระหว่างประเทศ (๒) กรณีมีเหตุผลความจำเป็นเฉพาะรายต้องอยู่เกินกำหนด ๙๐ วัน ให้เสนอ ผบช. สตม. หรือ รอง ผบช.สตม.ที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้พิจารณา

เหตุแห่งความจำเป็น	หลักเกณฑ์การพิจารณา
๒.๒๘ กรณีมีเหตุจำเป็นโดยมีสถานทูต หรือสถานกงสุล ให้การรับรองและร้องขอ (๑) กรณีมีเหตุจำเป็นให้อนุญาตครั้งละไม่เกิน ๓๐ วัน (๒) เฉพาะกรณีฝึกงาน ให้อนุญาตครั้งละไม่เกิน ๙๐ วัน	(๑) ได้รับการรับรองและร้องขอจากสถานทูตหรือสถานกงสุล (๒) กรณีฝึกงานคนต่างด้าวนั้นต้องได้รับการตรวจลงตราประเภทคนอยู่ชั่วคราว
๒.๒๙ กรณีเพื่อพิสูจน์สัญชาติ ให้อนุญาตครั้งละไม่เกิน ๑๘๐ วัน	(๑) ได้รับการรับรองจากส่วนราชการที่เกี่ยวข้อง
๒.๓๐ กรณีเป็นนักแสดง นักร้อง นักดนตรี ผู้ควบคุมการแสดง ตลอดจนผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการแสดงเพื่อการบันเทิง หรือมหรสพ โดยมาเปิดการแสดงเป็นครั้งคราว ให้อนุญาตครั้งละไม่เกิน ๙๐ วัน	(๑) ได้รับการรับรองและร้องขอจากภาคเอกชนที่เกี่ยวข้อง
๒.๓๑ กรณีเป็นผู้ควบคุมพาหนะและคนประจำพาหนะที่เข้ามายังท่าสถานี หรือท้องที่ในราชอาณาจักรและยังไม่สามารถเดินทางออกนอกราชอาณาจักรได้ ให้อนุญาตครั้งละไม่เกิน ๙๐ วัน	(๑) ให้พิจารณาจากเหตุผลความจำเป็นที่ไม่สามารถเดินทางออกได้

ตารางเงินได้ท้ายคำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ ๗๗๗/๒๕๕๑
ลงวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๑ ตามหลักเกณฑ์ ข้อ ๒.๑ (๒)

สัญชาติ	รายได้ขั้นต่ำ
๑. ประเทศในทวีปยุโรป (ยกเว้นประเทศรัสเซีย) และทวีปออสเตรเลีย ประเทศแคนาดา, ประเทศญี่ปุ่น และประเทศสหรัฐอเมริกา	๕๐,๐๐๐ บาท/เดือน
๒. ประเทศเกาหลีใต้, ประเทศสิงคโปร์, ไต้หวัน, และฮ่องกง	๔๕,๐๐๐ บาท/เดือน
๓. ประเทศในทวีปเอเชีย (ยกเว้นประเทศญี่ปุ่น, ประเทศเกาหลีใต้, ประเทศสิงคโปร์, ไต้หวัน, ฮ่องกง, ประเทศกัมพูชา, ประเทศพม่า, ประเทศลาว และประเทศเวียดนาม) และทวีปอเมริกาใต้, ประเทศในเขตยุโรปตะวันออก, ประเทศในเขตอเมริกากลาง, ประเทศเม็กซิโก, ประเทศรัสเซีย, และประเทศแอฟริกาใต้	๓๕,๐๐๐ บาท/เดือน
๔. ประเทศในทวีปแอฟริกา (ยกเว้นประเทศแอฟริกาใต้) , ประเทศกัมพูชา ประเทศพม่า, ประเทศลาว, และประเทศเวียดนาม	๒๕,๐๐๐ บาท/เดือน

แนวทางพิจารณาสถานภาพธุรกิจว่ามีการประกอบการจริงและมีความต่อเนื่อง
ท้ายคำสั่งสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่ ๗๗๗/๒๕๕๑ ลงวันที่ ๒๕ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๕๑ ตามหลักเกณฑ์ ข้อ๒.๑(๔)

รายการพิจารณา	มี/ใช่	ไม่มี/ไม่ใช่	สำเนาเอกสาร
๑. กิจการมีการประกอบการตรงตามวัตถุประสงค์ที่จดทะเบียน			- หนังสือรับรองการจดทะเบียนของกิจการฉบับนายทะเบียนรับรองไม่เกินหกเดือน - แบบนำส่งงบการเงิน (สบช.๓ หรือ สบช.๓/๑)
๒. งบการเงินรับรองโดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาต หรือ ผู้สอบบัญชีภาษีอากร ๓. รายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต หรือรายงานการตรวจสอบและรับรองบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากรแสดงความเห็นแบบไม่มีเงื่อนไข หรือหากมี เงื่อนไขเป็นเงื่อนไขที่ไม่กล่าวถึงการดำเนินงานต่อเนื่องของกิจการ (Going Concern)			- รายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตหรือรายงานการตรวจสอบและรับรองบัญชีของผู้สอบบัญชีภาษีอากรแล้วแต่กรณี
๔. มีการเปลี่ยนแปลงสินทรัพย์ในรายการเงินสดและเงินฝากสถาบันการเงินลูกหนี้การค้า สินค้าคงเหลือ สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น ตามที่ปรากฏในงบการเงิน ๕. มีการคิดค่าเสื่อมราคาหรือการด้อยค่าของทรัพย์สินที่อยู่ภายใต้หัวข้อที่ดินอาคารและอุปกรณ์			- งบดุล, หมายเหตุประกอบงบการเงิน
๖. มีการเปลี่ยนแปลงหนี้สินในรายการเจ้าหนี้การค้าเงินกู้ยืม หนี้สินหมุนเวียนอื่น ตามที่ปรากฏในงบการเงิน			- งบดุล, หมายเหตุประกอบงบการเงิน
๗. ในหมายเหตุประกอบงบการเงิน ไม่ได้ระบุว่า “ไม่ได้ประกอบการ”			- งบกำไรขาดทุน,หมายเหตุประกอบงบการเงิน
๘. มีการยื่นแบบภาษีมูลค่าเพิ่มทุกเดือน กรณีกิจการที่จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม (ทุกรายสำหรับกิจการที่มีรายได้จากการขายหรือให้บริการหรือรายได้หลักอื่นใดของกิจการเกินกว่าปีละ ๑,๘๐๐,๐๐๐ บาท หรือตามที่กรมสรรพากรกำหนดให้มีจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม			- แบบแสดงรายการเสียภาษีมูลค่าเพิ่ม (ภ.พ.๓๐ หรือ ภ.พ.๓๖), ใบเสร็จรับเงิน
๙. มีการยื่นแบบเพื่อนำส่งภาษีธุรกิจเฉพาะทุกเดือน (สำหรับกิจการที่ต้องจดทะเบียนในระบบภาษีธุรกิจเฉพาะ)			- แบบแสดงรายการเสียภาษีธุรกิจเฉพาะ (ภ.ธ.๔๐), ใบเสร็จรับเงิน,
๑๐. มีการยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาทุกเดือน			- แบบแสดงรายการนำส่งภาษีหัก ณ ที่จ่ายเงินเดือนของพนักงาน (ภ.ง.ด.๑)
๑๑. มีการยื่นแบบรายการแสดงการนำส่งเงินประกันสังคมทุกเดือน			- แบบรายการแสดงรายการส่งเงินสมทบ สปส.๑-๑๐ (ประกันสังคม) ทั่วไป

ASEAN FRAMEWORK AGREEMENT

ON MUTUAL RECOGNITION ARRANGEMENTS

The Governments of Brunei Darussalam, the Republic of Indonesia, the Lao People's Democratic Republic, Malaysia, the Union of Myanmar, the Republic of the Philippines, the Republic of Singapore, the Kingdom of Thailand and the Socialist Republic of Vietnam, Member States of the Association of Southeast Asian Nations (hereinafter referred to as "ASEAN");

MINDFUL that in 1992 the ASEAN Heads of Government declared that an ASEAN Free Trade Area shall be established in the region and that in 1995 they agreed to accelerate its implementation to the year 2003;

NOTING the Agreement on the Common Effective Preferential Tariff (CEPT) Scheme for the ASEAN Free Trade Area signed on 28 January 1992, which provides for the border and non-border areas of cooperation to supplement and complement the liberalisation of trade including, among others, the harmonisation of standards, reciprocal recognition of tests and certification of products;

RECALLING that in 1995, the ASEAN Heads of Governments adopted, in the Bangkok Summit Declaration, the Agenda for Greater Economic Integration, which includes, among others, the introduction of greater transparency in standards and conformance, the alignment of national standards with international standards and undertaking projects to facilitate mutual recognition arrangements (hereinafter referred to as "MRAs") to facilitate greater intra-regional trade;

RECOGNISING that MRAs for conformity assessment activities could be an important means of eliminating Technical Barriers to Trade and enhancing market access and that such mutual recognition could be of particular interest to small and medium-sized businesses in ASEAN;

RECOGNISING further that MRAs could contribute positively in encouraging greater international harmonization of standards and regulations and that any such MRAs would require confidence in the other Member States' capacity and competence to test or assess conformity to a Member State's own requirements;

MINDFUL of the different levels of infrastructure for Standards and Conformity Assessment and economic development of ASEAN Member States;

REITERATING their commitments under the World Trade Organization Agreement on Technical Barriers to Trade and noting that the Agreement encourages Contracting Parties to enter into negotiations for the conclusion of agreement for the mutual recognition of results of each other's conformity assessment; and

DESIRING to formulate a framework agreement to deepen and broaden cooperation on Standards and Conformance in ASEAN and to provide a basis for developing and implementing MRAs in specific product sectors, (hereinafter referred to as "Sectoral MRAs"), to facilitate the realization of the ASEAN Free Trade Area.

HAVE AGREED AS FOLLOWS :

ARTICLE 1

DEFINITIONS

1. General terms concerning conformity assessment used in this Framework Agreement and the Sectoral MRAs shall have the meaning given in the definitions contained in the Guide 2 (1996 edition) of the International Organization for Standardization (ISO) and International Electrotechnical Commission (IEC) with the exception of the following terms which shall contain definitions herein:

   "Conformity Assessment" means systematic examination to determine the extent to which a product, process or service fulfills specified requirements;

"Conformity Assessment Body" means a body whose activities and expertise include performance of all or any stage of the conformity assessment process except for accreditation;

"Regulatory Authority" means an entity that exercises a legal right to control the import, use or sale of products within a Member State's jurisdiction and may take enforcement action to ensure that products marketed within its jurisdiction comply with legal requirements.

2. In addition, the following terms and definitions shall apply to this Framework Agreement and the Sectoral MRAs:

"Designation" means the authorisation by a Designating Body of a Conformity Assessment Body to perform conformity assessment activities as specified under this Framework Agreement and the relevant Sectoral MRAs;

"Designating Body" means a body appointed by a Member State to a Sectoral MRA, with responsibility to identify and monitor Conformity Assessment Bodies as specified under this Framework Agreement and the relevant Sectoral MRAs.

ARTICLE 2
OBJECTIVES

The objectives of this Framework Agreement are:

a) to stipulate the general principles for developing Sectoral MRAs amongst Member States and other related cooperative activities to facilitate elimination of technical barriers to trade within ASEAN; and

b) to stipulate the general conditions under which each Member State to a Sectoral MRA shall accept or recognize results of conformity assessment procedures, produced by the Conformity Assessment Bodies of the other Member States to the Sectoral MRA in question in assessing conformity to the requirements, as specified in the Sectoral MRA.

ARTICLE 3
GENERAL PROVISIONS

1. Member States to the Sectoral MRAs shall accept or recognize the conformity assessment results, which have been issued in accordance with the provisions in the Sectoral MRAs, by the listed Conformity Assessment Bodies of other Member States to the Sectoral MRAs.

2. Where sectoral transition arrangements have been specified in the Sectoral MRAs, the above obligations shall apply following the successful completion of those transition arrangements.

3. Member States to the Sectoral MRAs shall ensure that the Designating Bodies specified in the Sectoral MRAs have the power and competence in their respective territories to carry out decisions required of them under this Framework Agreement and the relevant Sectoral MRAs.

4. Member States to the Sectoral MRAs shall ensure that the Conformity Assessment Bodies listed in the Sectoral MRAs fulfill the conditions of eligibility to assess conformity in relation to requirements as specified in the Sectoral MRAs, and shall observe the procedures set out in Article 6 of this Framework Agreement.

5. Member States shall strengthen and enhance existing cooperation efforts in confidence building and develop cooperation in areas that are not covered by existing cooperation arrangements, through inter alia:

    a) harmonization of standards with relevant international standards, particularly those relevant to the Sectoral MRAs;

    b) establishing or improving of infrastructure in calibration, testing, certification and accreditation to meet relevant international requirements ;

    c) actively participating in relevant arrangements undertaken by specialist regional and international bodies;

d) effectively using the existing MRAs developed by regional and international bodies which majority of ASEAN Member States are parties to;

e) research and development; and

f) exchange of information and training .

6. Member States shall identify sectors for developing MRAs based on the following criteria:

a) with special focus on but not limited to the list of 20 priority product groups identified for harmonization of standards;

b) the volume of intra-ASEAN trade affected;

c) the existence and extent of technical barriers to trade;

d) the readiness of technical infrastructure in the majority of Member States, which shall include the existence of Conformity Assessment Bodies that satisfy the procedures and criteria stated in Article 6, clause 1; and

e) the interest of the majority of Member States.

7. All Sectoral MRAs are intended to be multilateral agreements in which all Member States are encouraged to participate. However, taking cognizance of paragraph 3 of Article I of the Framework Agreement on Enhancing ASEAN Economic Cooperation signed on 28 January 1992 in Singapore, two or more Member States may proceed first if other Member States are not ready to participate in the Sectoral MRAs.

8. All documents issued for the purpose of information exchange, verification, provision of evidence and other activities arising from obligations of both the Framework Agreement and Sectoral MRAs, if not in English, shall be accompanied by certified translated copies in English.

ARTICLE 4

ELEMENTS OF SECTORAL MRA

1. A Sectoral MRA shall include:

   a) scope and coverage with respect to products;

   b) a list of the relevant legislative, regulatory and administrative provisions pertaining to the conformity assessment procedures and technical regulations for the specified products and provisions to update other Member States to the Sectoral MRA on changes;

   c) a list of Designating Bodies;

   d) the procedures and criteria for listing Conformity Assessment Bodies;

   e) the current list of agreed Conformity Assessment Bodies and a statement of the scope of the conformity assessment and relevant procedures for which each has been accepted;

   f) a description of the mutual recognition obligations;

   g) a sectoral transition arrangement that provides for a specified time period where Member States to a Sectoral MRA require time to implement legislative or regulatory changes to effect the Sectoral MRA;

   h) a list of contact points, who shall not be members of the relevant Joint Sectoral Committee;

   i) provisions for the establishment of a Joint Sectoral Committee; and

   j) additional provisions as required.

2. The Sectoral MRAs may include a statement or arrangement related to mutual acceptance of the standards or technical regulations or mutual recognition of the equivalence of such standards or technical regulations.

ARTICLE 5

JOINT SECTORAL COMMITTEE

1. For each Sectoral MRA, a Joint Sectoral Committee shall be established, which shall be responsible for the effective functioning of that Sectoral MRA. The Joint Sectoral Committee shall comprise one official representative designated by each Member State to the Sectoral MRA. The representative shall not be from a Conformity Assessment Body.

2. The Joint Sectoral Committee may consider any matter and take appropriate actions relating to the effective functioning of the Sectoral MRA. In particular it shall be responsible for:

   a) listing, suspension, withdrawal, removal, reinstating and verification of Conformity Assessment Bodies in accordance with the Sectoral MRA;

   b) amending transition arrangements in the Sectoral MRA;

   c) providing a forum for discussion of issues that may arise concerning the implementation of the Sectoral MRA; and

   d) considering ways to enhance the operation of the Sectoral MRA.

3. The Joint Sectoral Committee shall take its decisions by consensus.

ARTICLE 6

LISTING OF CONFORMITY ASSESSMENT BODIES

The following procedures shall apply with regard to the listing of Conformity Assessment Bodies in a Sectoral MRA:

1. Each Designating Body specified in a Sectoral MRA shall identify Conformity Assessment Bodies for listing, in accordance with the procedures and criteria set forth in that Sectoral MRA and shall apply one of the following ways to demonstrate technical competence of the Conformity Assessment Bodies:

    a) accreditation by an accreditation body that is a signatory to a regional or international MRA, which is conducted in conformance with the relevant ISO/IEC Guides; or

    b) participation in regional/international mutual recognition arrangements for testing and certification bodies, which are conducted in conformance with the relevant ISO/IEC Guides; or

    c) regular peer evaluations which are conducted in conformance with the relevant ISO/IEC Guides.

2. The Designating Body shall ensure that identified Conformity Assessment Bodies have adequate knowledge of the applicable technical regulations.

3. All Designating Bodies relevant to the Sectoral MRAs shall forward in writing required details of all Conformity Assessment Bodies that they identified, to the relevant Joint Sectoral Committee and the ASEAN Secretariat for the Committee members' confirmation or opposition.

    a) Within 60 days following receipt of a Designating Body's submission, the members of the Joint Sectoral Committee shall indicate their position regarding either their confirmation or their opposition, to the ASEAN Secretariat. No response within 60 days shall be taken as abstention. Upon confirmation, the

inclusion of the proposed Conformity Assessment Body or Bodies in the list of accepted Conformity Assessment Bodies shall take effect;

b) If one or more of the Member States to the Sectoral MRA requests verification of the technical competence or compliance of a proposed Conformity Assessment Body, such request shall be made an objective and reasoned manner in writing to the ASEAN Secretariat, which shall forward it to the relevant Joint Sectoral Committee for a decision. The Joint Sectoral Committee may decide that the body concerned be more fully verified in accordance with Article 9 of this Framework Agreement; and

c) The proposed Conformity Assessment Body shall not be included in the list of accepted Conformity Assessment Bodies in the applicable Sectoral MRA until a decision has been made to include such Conformity Assessment Body.

ARTICLE 7

SUSPENSION OF LISTED CONFORMITY ASSESSMENT BODIES

The following procedures shall apply with regard to the suspension of a Conformity Assessment Body listed in a Sectoral MRA:

a) Any Member State to a Sectoral MRA which contests the technical competence or compliance of a listed Conformity Assessment Body shall, through its contact point to submit a proposal to suspend such a Conformity Assessment Body, to the relevant Joint Sectoral Committee and the ASEAN Secretariat. Such contestation shall be exercised when justified in an objective and reasoned manner in writing;

b) The ASEAN Secretariat shall promptly inform the Conformity Assessment Body concerned. The Conformity Assessment Body shall be given an opportunity to present information in

order to refute the contestation or to correct the deficiencies which form the basis of the contestation;

c) Any such contestation shall be discussed by the relevant Joint Sectoral Committee, which may decide to suspend the Conformity Assessment Body in question;

d) If the matter has not been resolved by the Joint Sectoral Committee within 21 days of the notice of contestation, the Conformity Assessment Body shall be suspended upon the request of the contesting Member State;

e) Where the Joint Sectoral Committee decides that verification of technical competence or compliance is required, such verification shall be carried out in accordance with Article 9 of this Framework Agreement;

f) Upon the suspension of a Conformity Assessment Body listed in a Sectoral MRA, Member States to the Sectoral MRA are no longer obligated to accept or recognize the results of conformity assessment procedures performed by that Conformity Assessment Body subsequent to suspension. Member States to the Sectoral MRA shall, subject to Article 11, continue to accept the results of conformity assessment procedures performed by that Conformity Assessment Body prior to suspension; and

g) The suspension shall remain in effect until an agreement has been reached by Member States to the Sectoral MRA upon the future status of that Conformity Assessment Body.

ARTICLE 8

REMOVAL OF LISTED CONFORMITY ASSESSMENT BODIES

The following procedures shall apply with regard to the removal of a listed Conformity Assessment Body from a Sectoral MRA:

a) A Member State to a Sectoral MRA proposing to remove a Conformity Assessment Body listed in a Sectoral MRA shall, through its contact point for the Sectoral MRA, forward its proposal in an objective and reasoned manner in writing to the relevant Joint Sectoral Committee and the ASEAN Secretariat;

b) Such a Conformity Assessment Body shall be promptly notified by the ASEAN Secretariat and shall be provided a period of at least 30 days from receipt of the notification to provide information in order to refute or to correct the deficiencies which form the basis of the proposed removal;

c) Within 60 days following receipt of the proposal, the members of the Joint Sectoral Committee shall indicate their positions regarding either their confirmation or their opposition to the ASEAN Secretariat. No response within 60 days shall be taken as abstention. Upon confirmation, the removal from the Sectoral MRA of the proposed Conformity Assessment Body or Bodies shall take effect;

d) If the Joint Sectoral Committee finds sufficient grounds based on the evidence submitted, it may decide to carry out a joint verification of the body concerned. Pending completion of the joint verification, the Conformity Assessment Body shall not be removed from the list of Conformity Assessment Bodies in the applicable Sectoral MRA; and

e) Subsequent to the removal of a Conformity Assessment Body listed in a Sectoral MRA, Member States to the Sectoral MRA shall, subject to Article 11, continue to accept the results of conformity assessment procedures performed by that Conformity Assessment Body prior to removal.

ARTICLE 9

VERIFICATION OF TECHNICAL COMPETENCE AND COMPLIANCE

OF CONFORMITY ASSESSMENT BODIES

1. The Designating Bodies shall ensure that Conformity Assessment Bodies identified by them will be available for verification of their technical competence and compliance with applicable requirements when required by the relevant Joint Sectoral Committee.

2. Any request for verification of technical competence or compliance of the Conformity Assessment Body shall be justified in an objective and reasoned manner in writing to the ASEAN Secretariat, which shall forward it to the relevant Joint Sectoral Committee for a decision.

3. Where the Joint Sectoral Committee decides that verification of technical competence or compliance is required, it will be carried out in a timely manner, jointly by all interested Member States to the relevant Sectoral MRA, based on the procedures and criteria set forth in the relevant Sectoral MRA and the provisions of Article 6 of this Framework Agreement.

4. The result of this verification shall be discussed by the relevant Joint Sectoral Committee with a view to resolving the issue as soon as possible.

ARTICLE 10

MONITORING OF CONFORMITY ASSESSMENT BODIES

1. Designating Bodies shall ensure that Conformity Assessment Bodies identified by them and listed in a Sectoral MRA are capable and remain capable of properly assessing conformity of products or processes, as applicable, and as covered in the applicable Sectoral MRA. Designating Bodies shall maintain monitoring of such

Conformity Assessment Bodies listed in a Sectoral MRA by means of regular audit or assessment.

2. Designating Bodies shall compare methods used to verify that the Conformity Assessment Bodies listed by the Joint Sectoral Committee comply with the relevant requirements of the Sectoral MRAs.

3. Designating Bodies shall consult as necessary with their counterparts in other Member States to the Sectoral MRAs, to ensure the maintenance of confidence in conformity assessment procedures. This consultation may include joint participation in audits/inspections related to conformity assessment activities or other assessments of Conformity Assessment Bodies listed in a Sectoral MRA.

4. Designating Bodies shall consult, as necessary, with relevant Regulatory Authorities to ensure that all technical requirements identified in the relevant Sectoral MRAs are satisfactorily addressed.

ARTICLE 11

PRESERVATION OF REGULATORY AUTHORITY

1. Nothing in this Framework Agreement shall be construed to limit the authority of a Member State to determine, through its legislative, regulatory and administrative measures, the level of protection it considers appropriate for safety; for protection of human, animal, or plant life or health; for the environment and for consumers.

2. Nothing in this Framework Agreement shall be construed to limit the authority of a Regulatory Authority to take all appropriate and immediate measures whenever it ascertains that a product may:

   a) compromise the health or safety of persons in its territory;

   b) not meet the legislative, regulatory, or administrative provisions within the scope of the applicable Sectoral MRA ; or

   c) otherwise fail to satisfy a requirement within the scope of the applicable Sectoral MRA.

If the Regulatory Authority takes such measures, it shall inform its counterpart authority in the affected Member State and other Member States to the relevant Sectoral MRA of such measures taken, providing reasons, within a period of time defined in the relevant Sectoral MRA.

ARTICLE 12

CONSULTATIONS AND SETTLEMENT OF DISPUTES

1. Member States shall, at the written request of another Member State, enter into consultations with a view to seeking a prompt, equitable and mutually satisfactory solution, if that Member State considers that:

    a) an obligation under this Framework Agreement has not been fulfilled, is not being fulfilled, or may not be fulfilled; or

    b) any objective of this Framework Agreement is not being achieved or may be frustrated.

2. Any differences between Member States concerning the interpretation or application of this Framework Agreement and the Sectoral MRAs shall, as far as possible, be settled amicably between the Member States concerned or within the relevant Joint Sectoral Committee if applicable. If a settlement cannot be reached, thus, it shall be subjected to the Dispute Settlement Mechanism of ASEAN in accordance with the Protocol on Dispute Settlement Mechanism, which was signed on 20 November 1996 in Manila, the Philippines.

ARTICLE 13

INSTITUTIONAL ARRANGEMENTS

1. Progress of the implementation of this Framework Agreement shall be reported to the AFTA Council through the Senior Economic Officials

Meeting (SEOM). The SEOM shall monitor all aspects relating to the implementation of this Framework Agreement. The Joint Sectoral Committees shall monitor all aspects relating to the implementation of the relevant Sectoral MRAs.

2. The ASEAN Consultative Committee for Standards and Quality (ACCSQ) and the ASEAN Secretariat shall provide the support for coordinating and reviewing the implementation of this Framework Agreement and the Sectoral MRAs and assist the SEOM and the Joint Sectoral Committees in all matters relating thereto.

3. The ACCSQ shall be the forum for linkages with industries with respect to the implementation of this Framework Agreement and the Sectoral MRAs.

ARTICLE 14

TECHNICAL ASSISTANCE AND FUNDING

1. Member States shall, if requested, advise other Member States, and shall grant them technical assistance on mutually agreed terms and conditions, where applicable on building up and/or maintaining technical competence of relevant Conformity Assessment Bodies in their territories so that they can fulfil the obligations as specified in the Sectoral MRAs or participate in the Sectoral MRAs.

2. Member States which are members or participants of international or regional systems for conformity assessment shall, if requested, advise other Member States, and shall grant them technical assistance on mutually agreed terms and conditions, where applicable regarding the establishment of the institutions and legal framework which would enable them to fulfil the obligations of membership or participation in such systems.

3. Member States to a Sectoral MRA may engage the services of Conformity Assessment Bodies of other Member States to undertake the requisite conformity assessment activities, should they not have their own facilities to do so.

4. Member States shall accord priority to funding for activities under this Framework Agreement and the Sectoral MRAs. Expenses incurred as a result of any activity undertaken by a Member State to fulfill the objectives of this Framework Agreement and the Sectoral MRAs shall be borne by the Member State concerned unless all Member States decide otherwise.

ARTICLE 15

CONFIDENTIALITY

1. Member States shall maintain, to the extent permitted under its laws and regulations, the confidentiality of information exchanged under this Framework Agreement and the Sectoral MRAs.

2. Member States shall take all precautions reasonably necessary to protect information exchanged under this Framework Agreement and the Sectoral MRAs from unauthorized disclosure.

ARTICLE 16

ACCESSION OF NEW MEMBERS

New Members of ASEAN may accede to this Framework Agreement through the signing and depositing of the instrument of accession to this Framework Agreement with the Secretary-General of ASEAN, who shall promptly furnish each Member State a certified copy thereof.

ARTICLE 17

RIGHTS AND OBLIGATIONS UNDER EXISTING INTERNATIONAL AGREEMENTS OR CONVENTIONS

This Agreement or any actions taken thereto shall not affect the rights and obligations of the contracting Member States under any existing international agreements or conventions to which it is also a party.

ARTICLE 18

FINAL PROVISIONS

1. The provisions of this Framework Agreement may be reviewed or amended by agreement of all Member States.

2. Member States shall undertake appropriate measures to fulfill the agreed obligations arising from this Framework Agreement.

3. Member States shall make no reservations with respect to any of the provisions of this Framework Agreement.

4. This Framework Agreement shall be deposited with the Secretary General of ASEAN, who shall promptly furnish each Member State a certified copy thereof.

5. This Framework Agreement shall enter into force upon deposit of instruments of ratification or acceptance by all signatory Governments with the Secretary- General of ASEAN.

IN WITNESS WHERE OF the undersigned, being duly authorized by their respective Governments, have signed this ASEAN Framework Agreement on Mutual Recognition Arrangements.

DONE at Hanoi, Vietnam, on the 16th day of December 1998, in a single copy in the English Language.

For the Government of Brunei Darussalam

ABDUL RAHMAN TAIB
Minister of Industry and Primary Resources

For the Government of the Republic of Indonesia

GINANDJAR KARTASASMITA
Coordinating Minister for Economy, Finance and Industry

For the Government of the Lao People's Democratic Republic

SOULIVONG DARAVONG
Minister of Industry and Handicrafts

For the Government of Malaysia

16/12/98

DATO' SERI RAFIDAH AZIZ
Minister of International Trade and Industry

For the Government of the Union of Myanmar

BRIGADIER GENERAL DAVID O. ABEL
Minister at the Office of the Chairman
of the State Peace and Development Council

For the Government of the Republic of the Philippines

JOSE TRINIDAD PARDO
Secretary of Trade and Industry

For the Government of the Republic of Singapore

LEE YOCK SUAN
Minister for Trade and Industry

For the Government of the Kingdom of Thailand

SURIN PITSUWAN
Minister of Foreign Affairs

For the Government of the Socialist Republic of Vietnam

TRUONG DINH TUYEN
Minister of Trade

ASEAN AGREEMENT ON THE MOVEMENT OF NATURAL PERSONS

The Governments of Brunei Darussalam, the Kingdom of Cambodia, the Republic of Indonesia, Lao People's Democratic Republic, Malaysia, the Republic of the Union of Myanmar, the Republic of the Philippines, the Republic of Singapore, the Kingdom of Thailand, and the Socialist Republic of Viet Nam, Member States of the Association of South East Asian Nations ("ASEAN"), hereinafter collectively referred to as "Member States" or singularly as "Member State";

NOTING the mandate of the ASEAN Economic Community Blueprint adopted at the 13th ASEAN Summit held on 20 November 2007 in Singapore that free flow of skilled labour is one of the core elements of an ASEAN single market and production base; which allows for managed mobility or facilitated entry for the movement of natural persons engaged in trade in goods, trade in services and investment, according to the prevailing regulations of the receiving country;

RECALLING the ASEAN Framework Agreement on Services ("AFAS") signed by ASEAN Economic Ministers ("AEM") on 15 December 1995 in Bangkok, Thailand and its subsequent Implementing Protocols, which lays the foundation for elimination of restrictions to trade in services amongst Member States in all modes of supply, including mode 4 (Movement of Natural Persons);

DESIRING for an effective mechanism to further liberalise and facilitate movement of natural persons towards free flow of skilled labour in ASEAN through close cooperation among related ASEAN bodies in the areas, including and not limited

to trade in goods, trade in services, investment, immigration, and labour;

ALSO DESIRING to eliminate substantially all restrictions in the temporary cross-border movement of natural persons involved in the provision of trade in goods, trade in services and investment within the provisions of this Agreement;

HAVE AGREED as follows:

Article 1
Objectives

The objectives of this Agreement are to:

(a) provide within the scope of this Agreement the rights and obligations additional to those set out in the ASEAN Framework Agreement on Services and its Implementing Protocols in relation to the movement of natural persons between Member States;

(b) facilitate the movement of natural persons engaged in the conduct of trade in goods, trade in services and investment between Member States;

(c) establish streamlined and transparent procedures for applications for immigration formalities for the temporary entry or temporary stay of natural persons to whom this Agreement applies; and

(d) protect the integrity of Member States' borders and protect the domestic labour force and permanent employment in the territories of Member States.

Article 2
Scope

1. This Agreement shall apply to measures affecting the temporary entry or temporary stay of natural persons of a Member State into the territory of another Member State. Such natural persons may include:

   (a) business visitors;
   (b) intra-corporate transferees;
   (c) contractual service suppliers;

   (d) other categories as may be specified in the Schedules of Commitments for the temporary entry and temporary stay of natural persons of the Member State.

2. This Agreement shall not apply to measures affecting natural persons seeking access to the employment market of another Member State, nor shall it apply to measures regarding citizenship, residence or employment on a permanent basis.

3. Nothing contained in this Agreement shall prevent a Member State from applying measures to regulate the entry into, or temporary stay, of natural persons of the other Member State in its territory, including those measures necessary to protect the integrity of its territory and to ensure the orderly movement of natural persons across its borders, provided that such measures are not applied in a manner so as to nullify or impair the benefits accruing to the other Member State under the terms of a specific commitment.

4. The sole fact of requiring natural persons to meet visa requirements prior to entry into the territory of a Member State shall not be regarded as nullifying or impairing benefits under this Agreement.

Article 3
Definitions

For the purposes of this Agreement, the following definitions shall apply:

(a) **Business Visitor** means a natural person seeking to enter or stay in the territory of another Member State temporarily, whose remuneration and financial support for the duration of the visit is derived from outside of that other Member State;

(i) as a representative of a goods seller/service supplier, for the purpose of negotiating the sale of goods or supply of services or entering into agreements to sell goods or supply services for that goods seller/service supplier, where such negotiations do not involve direct sale of goods or supply of services to the general public;

(ii) as an employee of a juridical person as defined in subparagraphs e(i), e(ii) and e(iii) of this Article only for the purpose of establishing an investment or setting up a commercial presence, for the juridical person in the territory of another Member State;

(iii) for the purpose of participating in business negotiations or meetings; or

(iv) for the purpose of establishing an investment or setting up a commercial presence in the territory of another Member State;

(b) **Contractual Service Supplier** means a natural person who is an employee of a juridical person

established in the territory of a Member State which has no commercial presence in the territory of the other Member State where the services will be provided, who:

(i) enters the territory of that other Member State temporarily in order to supply a service pursuant to a contract(s) between his/her employer and service consumer(s)[1] in the territory of the other Member State;

(ii) is either an executive, manager, or specialist as defined in subparagraph e(i), e(ii) and e(iii) of this Article, who receives remuneration from his/her employer;

(iii) must possess the appropriate educational and professional qualifications relevant to the service to be provided; and

(iv) as may be applicable, has been an employee of the juridical person for a period as may be specified in the Schedule of Commitments;

(c) **Granting Member State** means a Member State who receives an application for temporary entry or temporary stay from a natural person of another Member State who is covered by Article 2 (Scope);

(d) **Immigration Formality** means a visa, permit, pass or other documents or electronic authority granting a natural person of one Member State the right to temporarily enter, stay, work, or to

[1] In the case of Indonesia and Thailand, the service consumer(s) have to be juridical person(s).

establish commercial presence in the territory of the granting Member State;

(e) **Intra–Corporate Transferee (ICT)** means a natural person who is an employee of a juridical person established in the territory of a Member State, who is transferred temporarily for the supply of a service through commercial presence (either through a representative office, branch, subsidiary or affiliate) in the territory of another Member State, and who has been an employee of the juridical person for a period as may be specified in the Schedule of Commitments , and who is:

(i) an **Executive**: a natural person within the organisation who primarily directs the management of the organisation and exercises wide latitude in decision making and receives only general supervision or direction from higher level executives, the board of directors, or stockholders of the business; an executive would not directly perform tasks related to the actual provision of the service or services of the organisation;

(ii) a **Manager**: a natural person within the organisation who primarily directs the organisation/department/subdivision and exercises supervisory and control functions over other supervisory, managerial or professional staff; does not include first line supervisors unless employees supervised are professionals; does not include employees who primarily perform tasks necessary for the provision of the service; or

(iii) a **Specialist**: a natural person within the organisation who possesses knowledge at

an advanced level of expertise essential to the establishment/provision of the service and/or possesses proprietary knowledge of the organisation's service, research equipment, techniques or management; may include, but is not limited to, members of a licensed profession;

(f) **Natural Person** means a natural person who is a national of a Member State[2], in accordance with its laws, regulations and national policies; and

(g) **Temporary Entry or Temporary Stay** means entry into or stay by a natural person covered by this Agreement, without the intent to establish permanent residence.

Article 4
Grant of Temporary Entry or Temporary Stay

1. Each Member State shall, in accordance with that Member State's Schedule of Commitments in **ANNEX 1**, grant temporary entry or temporary stay in accordance with this Agreement to natural persons of another Member State provided those natural persons:

   (a) follow prescribed application procedures for the immigration formality sought; and

   (b) meet all relevant eligibility requirements for temporary entry or temporary stay of the granting Member State.

---

[2] In the case of Brunei Darussalam, **Natural Persons** also refer to those who have the rights of permanent residence in its country in accordance with its laws and regulations.

2. Any fees imposed in respect of the processing of an immigration formality shall be reasonable and in accordance with domestic law.

3. A Member State may deny temporary entry or temporary stay to natural persons of another Member State who do not comply with paragraphs 1(a) and 1(b) of this Article.

Article 5
Processing of Applications

1. Where an application for an immigration formality is required by a Member State, that Member State shall promptly process complete applications for immigration formalities or extensions received from natural persons of another Member State covered by Article 2 (Scope).

2. Each Member State shall, upon request and within a reasonable period after receiving a complete application for an immigration formality from a natural person of another Member State covered by Article 2 (Scope), notify the applicant of:

   (a) the receipt of the application;
   (b) the status of the application; and
   (c) the decision concerning the application including, if approved, the period of stay and other conditions.

3. In the case of an incomplete application, at the request of the applicant, the Member State shall notify the applicant of all the additional information that is required to complete the application and provide the applicant with the opportunity to remedy deficiencies in his/her application.

Article 6
Schedules of Commitments for the Temporary Entry and Temporary Stay of Natural Persons

1. Each Member State shall set out in **ANNEX 1** a schedule containing its commitments for the temporary entry or temporary stay in its territory of natural persons of other Member States covered in Article 2 (Scope). These Schedules shall specify the general conditions and limitations governing those commitments, including the length of stay, for each category of natural persons included in each Member State's Schedule of Commitments.

2. Upon entry into force of this Agreement, the Schedules of Commitments as referred to in paragraph 1 of this Article shall supersede commitments made under the AFAS in relation to mode 4 (Movement of Natural Persons).

Article 7
Further Liberalisation

1. Member States shall enter into discussion to review the Schedules of Commitments under this Agreement with a view to achieving further liberalisation on the movement of natural persons. The initial discussion to review the Schedules of Commitments shall take place one year from entry into force of the Agreement. Subsequent discussions shall take place at intervals to be agreed by Member States.

2. The revisions of the Schedules of Commitments as a result of the discussions referred to in paragraph 1 of this Article shall be incorporated into this Agreement, subject to paragraphs 2, 3, 4 and 5 of Article 15 (Revisions, Modifications and Amendments).

Article 8
Transparency

Each Member State shall:

(a) publish or otherwise make publicly available explanatory material on all relevant immigration formalities which pertain to or affect the operation of this Agreement;

(b) maintain or establish contact points or other mechanisms to respond to inquiries from interested persons regarding regulations affecting the temporary entry or temporary stay of natural persons;

(c) to the extent possible, allow reasonable time between publication of new regulations affecting the temporary entry or temporary stay of natural persons and their effective date. Such publication may be made electronically available;

(d) no later than six month after entry into force of this Agreement publish, such as on its immigration website, or otherwise make publicly available in its own territory and to persons in the territory of the other Member States, the general requirements for temporary entry or temporary stay under this Agreement, including explanatory material and relevant forms and documents that will enable natural persons of other Member States to become acquainted with those requirements; and

(e) upon modifying or amending any immigration measure that affects the temporary entry or temporary stay of natural persons, ensure that

the information published or otherwise made available pursuant to subparagraph (d) of this Article is updated as soon as possible within 90 days.

Article 9
General Exceptions

Subject to the requirement that such measures are not applied in a manner which would constitute a means of arbitrary or unjustifiable discrimination between countries where like conditions prevail, or a disguised restriction on the movement of natural persons, nothing in this Agreement shall be construed to prevent the adoption or enforcement by any Member State of measures:

(a) necessary to protect public morals or to maintain public order;[3]

(b) necessary to protect human, animal or plant life or health;

(c) necessary to secure compliance with laws or regulations which are not inconsistent with the provisions of this Agreement including those relating to:

(i) the prevention of deceptive and fraudulent practices or to deal with the effects of a default on services contracts;

(ii) the protection of the privacy of individuals in relation to the processing and dissemination

[3] The public order exception may be invoked only where a genuine and sufficiently serious threat is posed to one of the fundamental interests of society.

of personal data and the protection of confidentiality of individual records and accounts;

(iii) safety.

Article 10
Security Exceptions

1. Nothing in this Agreement shall be construed:

   (a) to require any Member State to furnish any information, the disclosure of which it considers contrary to its essential security interests; or

   (b) to prevent any Member State from taking any action which it considers necessary for the protection of its essential security interests:

      (i) relating to the supply of services as carried out directly or indirectly for the purpose of provisioning a military establishment;

      (ii) relating to fissionable and fusionable materials or the materials from which they are derived;

      (iii) taken in time of war or other emergency in international relations; or

   (c) to prevent any Member State from taking any action in pursuance of its obligations under the United Nations Charter for the maintenance of international peace and security.

2. The AEM shall be informed to the fullest extent possible of measures taken under paragraphs 1(b) and 1(c) of this Article and of their termination.

Article 11
Dispute Settlement

1. Member States shall endeavour to settle any differences arising out of the implementation of this Agreement through consultations.

2. A Member State shall not recourse to the ASEAN Protocol on Enhanced Dispute Settlement Mechanism, signed on 29 November 2004 in Vientiane, Lao PDR and amendments thereto, regarding a refusal to grant temporary entry or temporary stay under this Agreement unless:

   (a) the matter involves a pattern of practice on the part of the granting Member State; and
   (b) the natural persons affected have exhausted all available domestic remedies regarding this particular matter.

Article 12
Relation with ASEAN Comprehensive Investment Agreement

1. This Agreement does not apply to measures adopted or maintained by each Member State to the extent that they are covered by the ASEAN Comprehensive Investment Agreement ("ACIA").

2. Notwithstanding paragraph 1 of this Article, this Agreement shall apply, mutatis mutandis, to measures adopted or maintained under Article 22 of the ACIA (Entry, Temporary Stay and Work of Investors and Key Personnel) affecting the movement of natural persons of a Member State in the territory of any one of the other Member States.

3. For greater certainty, Section B (Investment Dispute Between an Investor and a Member State) of the ACIA shall not apply to this Agreement.

Article 13
Recognition

1. A Member State, by agreement or arrangement with another Member State, may recognise the education or experience obtained, requirements met, licenses or certifications granted in the other Member State for the purposes of the fulfilment, in whole or in part, of its standards or criteria for authorisation, licensing and certification of service suppliers of the other Member State and subject to the requirements of paragraph 3 of this Article.

2. Where a Member State recognises, by agreement or arrangement with a non-Member State or unilaterally whether in favour of another Member State or a non-Member State, the education or experience obtained, requirements met, licenses or certifications granted in the other Member State or non-Member State, the Member State shall afford adequate opportunity for any other Member State to demonstrate that education, experience, licenses, or certifications obtained or requirements met in the territory of that Member State should be recognised.

3. A Member State shall not accord recognition in a manner which would constitute a means of discrimination against another Member State in the application of its standards or criteria for the authorisation, licensing or certification of service suppliers, or a disguised restriction on trade in services. Where appropriate, recognition should be based on multilaterally agreed criteria.

4. Each Member State shall encourage competent bodies in its territory to enter into cooperation, agreement or arrangement, multilaterally or bilaterally, on recognition of professional:

   (a) qualification requirements;
   (b) qualification procedures; and
   (c) licensing, certification or registration requirements and procedures.

Article 14
Institutional Mechanism

1. The AEM shall be responsible for the implementation of this Agreement.

2. The AEM shall coordinate and oversee the implementation of this Agreement across Member States and across related ASEAN bodies.

3. The ASEAN Coordinating Committee on Services ("CCS") and, for the purposes of this Agreement, other relevant government officials shall assist the AEM in implementing this Agreement.

4. In the fulfilment of its functions, the AEM may establish subsidiary bodies and assign them to perform/undertake/accomplish certain tasks or delegate its responsibilities to any subsidiary bodies.

Article 15
Revisions, Modifications and Amendments

1. Any Member State may request in writing a revision, modification, or amendment of all or any part of this Agreement.

2. The provisions of this Agreement may only be revised, modified or amended when mutually agreed upon in writing by the Governments of all Member States.

3. Any revision, modification, or amendment agreed to and in writing shall form an integral part of this Agreement.

4. Such revision, modification, or amendment shall come into force on such date as may be determined by all Member States.

5. Any revision, modification, or amendment shall not prejudice the rights and obligations arising from or based on this Agreement prior or up to the date of such revision, modification, or amendment.

Article 16
Entry into Force

1. This Agreement shall enter into force after all Member States have notified or, where necessary, deposited instruments of ratification with the Secretary-General of ASEAN , which shall not take more than 180 days after the signing of this Agreement.

2. The Secretary-General of ASEAN shall promptly notify all Member States of the notifications or deposit of each instrument of ratification referred to in paragraph 1 of this Article.

Article 17
Depositary

This Agreement shall be deposited with the ASEAN Secretary-General, who shall promptly furnish a certified copy thereof to each Member State.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned, being duly authorised by their respective Governments, have signed the ASEAN Agreement on Movement of Natural Persons.

DONE at Phnom Penh, Cambodia, this Nineteenth day of November in the Year Two Thousand and Twelve, in a single copy in the English Language.

For Brunei Darussalam:

[redacted]

LIM JOCK SENG
Second Minister of Foreign Affairs and Trade

For the Kingdom of Cambodia:

[redacted]

CHAM PRASIDH
Senior Minister and Minister of Commerce

For the Republic of Indonesia:

GITA IRAWAN WIRJAWAN
Minister of Trade

For the Lao People's Democratic Republic:

NAM VIYAKETH
Minister of Industry and Commerce

For Malaysia:

MUSTAPA MOHAMED
Minister of International Trade and Industry

For the Republic of the Union of Myanmar:

KAN ZAW
Union Minister for National Planning
and Economic Development

For the Republic of the Philippines:

[redacted]

GREGORY L. DOMINGO
Secretary of Trade and Industry

For the Republic of Singapore:

[redacted]

LIM HNG KIANG
Minister for Trade and Industry

For the Kingdom of Thailand:

[redacted]

BOONSONG TERIYAPIROM
Minister of Commerce

For the Socialist Republic of Viet Nam:

[redacted]

VU HUY HOANG
Minister of Industry and Trade

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ – นามสกุล นายฐิติรัตน์ สีเหมือน

อีเมล redhot_wow@outlook.com

ประวัติการศึกษา

มิถุนายน 2558-พฤษภาคม พ.ศ. 2559: นักเรียนนายสิบตำรวจ
ศูนย์ฝึกอบรมตำรวจภูธรภาค 2 จังหวัดชลบุรี
พ.ศ. 2556-2557: ไปศึกษาด้านภาษาจีน ณ ประเทศไต้หวัน
พ.ศ. 2552-2556: ปริญญานิติศาสตรบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์
และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา จังหวัดชลบุรี
พ.ศ. 2546-2552: มัธยมศึกษาชั้นปีที่ 1 - 6
โรงเรียนระยองวิทยาคม จังหวัดระยอง
พ.ศ. 2542-2546: ประถมศึกษาชั้นปีที่ 3 - 6
โรงเรียนอนุบาลระยอง จังหวัดระยอง
พ.ศ. 2541-2542: ประถมศึกษาชั้นปีที่ 2
โรงเรียนอัสสัมชัญระยอง จังหวัดระยอง
พ.ศ. 2540-2541: ประถมศึกษาชั้นปีที่ 1
โรงเรียนมารีสวรรค์ กรุงเทพฯ
พ.ศ. 2537-2540: ชั้นอนุบาล 1 - 3
โรงเรียนอนุบาลดวงจิต กรุงเทพฯ

ประสบการณ์การทำงาน ผ่านการอบรมผู้ช่วยพนักงานสอบสวน

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

ข้อตกลงว่าด้วยการอนุญาตให้ใช้สิทธิในวิทยานิพนธ์/สารนิพนธ์

วันที่ 27 เดือน กรกฎาคม พ.ศ. 2560

ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว) [redacted] อยู่บ้านเลขที่ 9/65

ซอย - ถนน สุขุมวิท ตำบล/แขวง บ้านฉาง

อำเภอ/เขต บ้านฉาง จังหวัด ระยอง รหัสไปรษณีย์ 21130

เป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยกรุงเทพ รหัสประจำตัว .....

ระดับปริญญา ☐ ตรี ☑ โท ☐ เอก

หลักสูตร นิติศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา - คณะ นิติศาสตร์

ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า **"ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิ"** ฝ่ายหนึ่ง และ

มหาวิทยาลัยกรุงเทพ ตั้งอยู่เลขที่ 119 ถนนพระราม 4 แขวงพระโขนง เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร 10110 ซึ่งต่อไปนี้เรียกว่า **"ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิ"** อีกฝ่ายหนึ่ง

ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิ และ ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิ ตกลงทำสัญญากันโดยมีข้อความดังต่อไปนี้

ข้อ 1. ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิขอรับรองว่าเป็นผู้สร้างสรรค์และเป็นผู้มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในงานสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์หัวข้อ ปัญหาเกี่ยวกับกฎหมายคนเข้าเมืองของไทยในกรอบกฎหมายประชาคมอาเซียน

.....

.....

ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร นิติศาสตรมหาบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยกรุงเทพ (ต่อไปนี้เรียกว่า **"สารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์"**)

ข้อ 2. ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิตกลงยินยอมให้ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิโดยปราศจากค่าตอบแทนและไม่มีกำหนดระยะเวลาในการนำสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์ ซึ่งรวมถึงแต่ไม่จำกัดเพียงการทำซ้ำ ดัดแปลง เผยแพร่ต่อสาธารณชน ให้เช่าต้นฉบับหรือสำเนางาน ให้ประโยชน์อันเกิดจากลิขสิทธิ์แก่ผู้อื่น อนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธิโดยจะกำหนดเงื่อนไขอย่างหนึ่งอย่างใดด้วยหรือไม่ก็ได้ ไม่ว่าทั้งหมดหรือเพียงบางส่วน หรือการกระทำอื่นใดในลักษณะทำนองเดียวกัน

ข้อ 3. หากกรณีมีข้อขัดแย้งในปัญหาลิขสิทธิ์ในสารนิพนธ์/วิทยานิพนธ์ระหว่างผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิกับบุคคลภายนอกก็ดี หรือระหว่างผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิกับบุคคลภายนอกก็ดี หรือมีเหตุขัดข้องอื่นๆ เกี่ยวกับลิขสิทธิ์ อันเป็นเหตุให้ผู้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิไม่สามารถนำงานนั้นออกทำซ้ำ เผยแพร่ หรือโฆษณาได้ ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิยินยอมรับผิดและชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิในความเสียหายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นแก่ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิทั้งสิ้น

สัญญานี้ทำขึ้นสองฉบับ มีข้อความเป็นอย่างเดียวกัน คู่สัญญาได้อ่านและเข้าใจข้อความในสัญญานี้โดยละเอียดแล้ว จึงได้ลงลายมือชื่อให้ไว้เป็นสำคัญต่อหน้าพยาน และเก็บรักษาไว้ฝ่ายละฉบับ

ลงชื่อ[redacted]ผู้อนุญาตให้ใช้สิทธิ

([redacted])

ลงชื่อ[redacted]ผู้ได้รับอนุญาตให้ใช้สิทธิ

(อาจารย์อัฏฐิภา จุลพิสิฐ)

ผู้อำนวยการสำนักหอสมุดและศูนย์การเรียนรู้

ลงชื่อ[redacted]พยาน

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์กฤติกา ลิ้มลาวัลย์)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ลงชื่อ[redacted]พยาน

(ดร.ปวริศร เลิศธรรมเทวี)

ผู้อำนวยการหลักสูตร/ ผู้รับผิดชอบหลักสูตร